

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANA BİLİM DALI

TURHAL (TOKAT) İLÇESİ'NDE NÜFUS VE YERLEŞME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Mesut GÖK

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Ersin GÜNGÖRDÜ

KARABÜK

Ocak, 2015

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANA BİLİM DALI

TURHAL (TOKAT) İLÇESİ'NDE NÜFUS VE YERLEŞME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Mesut GÖK

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Ersin GÜNGÖRDÜ

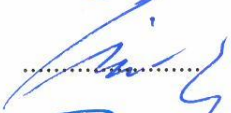
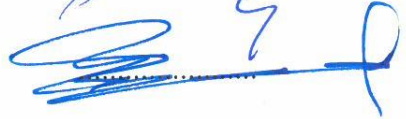
KARABÜK

Ocak, 2015

TEZ ONAY SAYFASI

Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Mesut GÖK'e ait **“Turhal(Tokat) İlçesinde Nüfus ve Yerleşme”** adlı bu tez çalışması Tez Kurulumuz tarafından Coğrafya Yüksek Lisans programı tezi olarak oybirliği / ~~oyçokluğu~~ ile kabul edilmiştir.

	Akademik Unvanı, Adı ve Soyadı	İmzası
Tez Kurulu Başkanı	: Prof. Dr. Enver Aydın KOLUKISA	
Danışman Üye	: Yrd. Doç. Dr. Ersin GÜNGÖRDÜ	
Üye	: Prof. Dr. Ali ÖZÇAĞLAR	

Tez Sınavı Tarihi : 19/01/2015

TEZ DOĞRULUK BEYANI

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ COĞRAFYA YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dűşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışımda alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

19 / 01 / 2015

Mesut Gök

İmzası

ÖNSÖZ

Ülkemizde 20. yüzyılın ikinci yarısı ile başlayan kentleşme hareketleri kırsal kesimde ve kentlerde önemli dönüşümler meydana getirmiştir. Yerleşim birimleri hızlı bir değişim süreci yaşamış, kırsal kesimlerin tüm sosyal ve iktisadi fonksiyonları şehrin yaşam tarzına yenik düşmüştür. Bu dönüşümde kırsal alanda artan nüfusa var olan iktisadi faaliyetlerin yetersizliğinin de eklenmesi gerekmektedir. Köyde arzu ettiği yaşam tarzını bulamayan insanlar şehirlere doğru akın etmeye başlamıştır. Turhal ve birçok şehir böyle bir sürecin ürünüdür. Turhal'da ulaşım ve sanayi alanında yaşanan gelişmeler sosyal ve ekonomik yapıyı büyük oranda etkileyerek büyük değişiklikler meydana getirmiştir.

Turhal İlçesi'ne farklı özellikler kazandıran temel unsur, 1935 öncesi 6 mahallesi ve 3000 nüfuslu küçük bir yerleşme olan bölgede 1934 yılında şeker fabrikası kurulmasıyla birlikte hızla gelişerek kentleşme karakteri göstermesidir. Kapalı kırsal bir toplum yapısına sahip araştırma sahasında Turhal'ın 1944 yılında ilçe merkezi olmasıyla birlikte değişen, dönüşen iktisadi yapının zemin hazırladığı gelişme ve problemler şehirleşmenin meydana getirdiği olumlu ve olumsuz yönleri ölçmede oldukça önemli bir göstergedir.

Turhal İlçesi'nde şeker fabrikasının kurulmasıyla birlikte bölgede her alanda değişiklikler meydana gelmiştir. 1935 öncesi kale çevresinde kümelenen ve yaklaşık 3000 nüfusa sahip olan yerleşim biriminde son 70 yılda iktisadi alanda köklü değişiklikler yaşanmış, neredeyse tamamı köyde tarım ya da hayvancılıkla uğraşan kişiler şehre taşınmış ve tarım dışı işlerde çalışmaya başlamışlardır. Göç ile meydana gelen hızlı nüfus artışı iktisadi alanda gelişmeyi sağlamıştır. Fakat hızlı nüfus artışına ekonomik gelişme ayak uyduramamıştır. Bununla birlikte meydana gelen plansız yerleşme ve alt yapı sorunları önemli problemleri beraberinde getirmiştir. Göçlerle birlikte kırsal kesimde meydana gelen boşalma iktisadi faaliyet ve nüfus dengesini sağlamışsa da araştırma sahası içerisinde yer alan bazı kesimlerde meydana gelen aşırı göç tarımsal üretimin azalmasına neden olmuştur.

Turhal İlçesi'nde meydana gelen bu hızlı değişim ve dönüşümün tarihi geçmişi günümüzdeki durumu ve gelecekte meydana gelebilecek değişiklikleri öngörmek bu çalışmanın önemli amaçlarından birini oluşturmaktadır. Konular beşeri

coğrafya sistematiği içerisinde değerlendirilip analizler yapılmaya çalışılmış, konulara yaklaşımda ve çözüm önerilerinde insan- ortam ilişkisi ön planda tutulmuştur.

Bu çalışmanın hazırlanmasında bana yardımcı olan başta danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Ersin GÜNGÖRDÜ'ye, akademisyenlik mesleğini bana sevdiren değerli hocam Yrd. Doç. Dr. İlhan Oğuz AKDEMİR'e, öğrencilik yıllarımda emekleri olan Yrd. Doç Dr. Selçuk HAYLI'ye ve Yrd. Doç. Dr. Halil GÜNEK'e, bugüne kadar yetişmemde emeği olan yüksek lisans hocalarıma tez çalışmamda yardımlarını esirgemeyen şeyda GÜRER'e, haritaların çiziminde bana yardımcı olan arkadaşım Bünyamin DURNA'ya ve tüm eğitim hayatım boyunca beni destekleyen aileme teşekkür ediyorum.

Mesut GÖK

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ	V
HARİTALAR LİSTESİ	X
GRAFİKLER LİSTESİ.....	XII
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	XIII
TABLolar LİSTESİ	XV
GİRİŞ	1
Araştırma Alanının Yeri Sınırları ve Başlıca Özellikleri.....	1
Amaç ve Metot	4

1. BÖLÜM

FİZİKİ COĞRAFYA

1. 1. FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ	7
1.1.1. Jeolojik Özellikler	7
1.1.2. Jeomorfolojik Özellikler.....	9
1.1.3. İklim Özellikleri	16
1.1.3.1. Sıcaklık.....	16
1.1.3.2. Basınç ve Rüzgarlar	22
1.1.3.3 Yağış.....	25
1.1.4. Hidrografik Özellikler	33
1.1.5. Toprak Özellikleri.....	35
1.1.6. Doğal Bitki Örtüsü Özellikleri.....	38

2. BÖLÜM

NÜFUS COĞRAFYASI

2.1. NÜFUS COĞRAFYASI ÖZELLİKLERİ.....	40
2.1.1. Turhal İlçesi'nde Nüfus.....	40
2.1.2. Turhal İlçesi'nde Nüfus Gelişimi.....	40
2.1.3. Nüfus Hareketleri	44
2.1.3.1 Turhal İlçesi'nde Doğumlar ve Ölümler	44
2.1.3.2 Göçler	45
2.1.4. Turhal İlçesi'nde Nüfus Yoğunluğu.....	47
2.1.4.1. Aritmetik Nüfus Yoğunluğu	51
2.1.4.2. Zirai Nüfus Yoğunluğu	55
2.1.4.3. Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu.....	60
2.1.5. Turhal İlçesi'nde Nüfusun Cinsiyet Yapısı.....	64
2.1.6. Turhal İlçesi'nde Nüfusun Yaş Yapısı	66
2.1.7. Turhal İlçesi'nde Nüfusun Eğitim Durumu	69
2.1.7.1. Okul Öncesi Eğitim.....	69
2.1.7.2. İlkokullar	70
2.1.7.3.Ortaokullar	70
2.1.7.4. Lise ve Dengi Okullar	70
2.1.7.5. Yükseköğretim	70

3. BÖLÜM

YERLEŞME COĞRAFYASI

3.1. YERLEŞME COĞRAFYASI ÖZELLİKLERİ.....	72
3.1.1. Turhal İlçesi'nde Yerleşme Tarihi	72
3.1.2. Turhal İlçesi'nde Kır Yerleşme Şekilleri ve Dağılımları	74

3.1.2.1. Köyler.....	74
3.1.2.2. Obalar.....	121
3.1.2.3. Mezralar	121
3.1.3. Turhal Şehri	122
3.1.3.1. Turhal Şehri'nin Kuruluşu ve Gelişmesi.....	123
3.1.3.2. Turhal Şehri'nde Nüfus Dağılışı	126
3.1.3.3. Mahalleler	128
3.1.3.4. Turhal Şehri'nin Şehirsel Fonksiyonları.....	131
3.1.3.4.1. Turhal Şehri'nin İdari Fonksiyonları.....	131
3.1.3.4.2. Turhal Şehri'nin Eğitim Fonksiyonları	133
3.1.3.4.3 Turhal Şehri'nin Sağlık Fonksiyonları	134
3.1.3.4.4. Turhal Şehri'nin İktisadi Fonksiyonları.....	138
3.1.4. Turhal İlçesi'nin Şehir İçi Arazi Kullanımı	140
3.1.5. Turhal İlçesi'nde İktisadi Faaliyetler.....	143
3.1.5.1. Ziraat ve Hayvancılık.....	143
3.1.5.2. Turhal İlçesi'nde Sanayi	151
3.1.5.3. Turhal İlçesi'nde Ticaret.....	156
3.1.5.4. Turhal İlçesi'nde Madencilik	158
3.1.5.5. Turhal İlçesi'nde Turizm.....	159
3.1.5.6. Turhal İlçesi'nde Ulaşım	161
SONUÇ VE ÖNERİLER	164
KAYNAKÇA.....	170
ÖZET	181
ABSTRACT.....	183
ÖZGEÇMİŞ	185

HARİTALAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Harita 1: Turhal İlçesi ve Yakın Çevresinin 3 Boyutlu Haritası.....	1
Harita 2: Turhal İlçesi'nin Lokasyon Haritası	2
Harita 3: Turhal İlçesi'nin Topografya Haritası	3
Harita 4: Turhal İlçesi'nin Jeoloji Haritası.....	8
Harita 5: Turhal İlçesi'nin Morfografya Haritası	11
Harita 6: Turhal İlçesi'nin Fiziki Haritası	12
Harita 7: Turhal İlçesi'nin Eğim haritası.....	14
Harita 8: Turhal İlçesi'nin Kabartma Haritası	15
Harita 9: Turhal İlçesi'nin Temmuz Ayı Sıcaklık Haritası	19
Harita 10: Turhal İlçesi'nin Ocak Ayı Sıcaklık Haritası	20
Harita 11: Turhal İlçesi'nin Yıllık Sıcaklık Haritası.....	22
Harita 12: Turhal İlçesi'nin Ocak Ayı Yağış Haritası	30
Harita 13: Turhal İlçesi'nin Temmuz Ayı Yağış Haritası	31
Harita 14: Turhal İlçesi'nin Yıllık Yağış Haritası.....	32
Harita 15: Turhal İlçesi'nin Hidrografya Haritası.....	34
Harita 16: Turhal İlçesi'nin Toprak Haritası	37
Harita 17: Turhal İlçesinde İdari Birimlere Göre Nüfus Yoğunluk Haritası (1960).....	48
Harita 18: Turhal İlçesinde İdari Birimlere Göre Nüfus Yoğunluk Haritası (1980).....	49
Harita 19: Turhal İlçesinde İdari Birimlere Göre Nüfus Yoğunluk Haritası (2013).....	50
Harita 20: Turhal İlçesinin İdari Birimlere Göre Aritmetik Nüfus Yoğunluk Haritası (1960).....	52
Harita 21: Turhal İlçesinin İdari Birimlere Göre Aritmetik Nüfus Yoğunluk Haritası (1980).....	53
Harita 22: Turhal İlçesinin İdari Birimlere Göre Aritmetik Nüfus Yoğunluk Haritası (2013).....	54

Harita 23: Turhal İlçesinin İdari Birimlere Göre Zirai Nüfus Yoğunluk Haritası (1960)	57
Harita 24: Turhal İlçesinin İdari Birimlere Göre Zirai Nüfus Yoğunluk Haritası (1980)	58
Harita 25: Turhal İlçesinin İdari Birimlere Göre Zirai Nüfus Yoğunluk Haritası (2013)	59
Harita 26: Turhal İlçesinin İdari Birimlere Göre Fizyolojik Nüfus Yoğunluk Haritası (1960)	61
Harita 27: Turhal İlçesinin İdari Birimlere Göre Fizyolojik Nüfus Yoğunluk Haritası (1980)	62
Harita 28: Turhal İlçesinin İdari Birimlere Göre Fizyolojik Nüfus Yoğunluk Haritası (2013)	63
Harita 29: Turhal İlçesi'nin Tarihi Gelişim Haritası	125
Harita 30: Turhal Şehrinde Mahalle Nüfus Yoğunlukları Haritası	130
Harita 31: Turhal İlçesi'nin Şehir İçi Arazi Kullanımı	142
Harita 32: Turhal İlçesi'nin Ulaşım Haritası	162

GRAFİKLER LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Grafik 1: Turhal İlçesi'nde Ortalama Sıcaklıklar	18
Grafik 2: Turhal İlçesi'nde Ortalama Sıcaklık-Yağış.....	27
Grafik 3: Turhal İlçesi'nde Yağışın Mevsimlere Göre Dağılışı.....	28
Grafik 4: Turhal İlçesi'nde Ortalama-Düşük-Yüksek Basınç	23
Grafik 5: Turhal İlçesi'nde Hakim Rüzgar Yönleri.....	25
Grafik 6: Turhal İlçesi'nde Nüfusun Cinsiyet Yapısı.....	66
Grafik 7: Turhal İlçesi'nde Nüfusun Yaş Yapısı	68
Grafik 8: Turhal İlçesi'nde Nüfusun Yaş yapısı	68
Grafik 9: Turhal İlçesi'nin Nüfus Piramidi	69
Grafik 10: Turhal İlçesi'nde Nüfusun İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı	139
Grafik 11: Turhal İlçesi'nde Nüfusun İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı	140
Grafik 12: Turhal İlçesi'nde Arazi Dağılımı	144
Grafik 13: Ziraat Alanlarının Dağılımı	146
Grafik 14: Turhal İlçesi'nde Sebze Ekim Alanlarının Dağılışı	148
Grafik 15: Turhal İlçesi'nde Meyve Fidan Oranları.....	150

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Fotoğraf 1: Turhal'ın Kuruluş Yeri	41
Fotoğraf 2: Turhal Şeker Fabrikası'nın Temel Atma Töreni	42
Fotoğraf 3: Turhal İlçesi'nde Madencilik	158
Fotoğraf 4: Turhal Paraşüt Şenlikleri	160
Fotoğraf 5: Turhal Kule	160
Fotoğraf 6: Ağcaşar Köyü	186
Fotoğraf 7: Akçatarla Köyü	186
Fotoğraf 8: Arzupınar Köyü	187
Fotoğraf 9: Ataköy Köyü	187
Fotoğraf 10: Bahçebaşı Köyü	188
Fotoğraf 11: Buzluk Köyü	188
Fotoğraf 12: Çamlıca Köyü	189
Fotoğraf 13: Çaylı Köyü	189
Fotoğraf 14: Çivril Köyü	190
Fotoğraf 15: Erikli Tekke Köyü	190
Fotoğraf 16: Gümüştöpe Köyü	191
Fotoğraf 17: Hasanlı Köyü	191
Fotoğraf 18: Kamalı Köyü	192
Fotoğraf 19: Kazancı Köyü	192
Fotoğraf 20: Kızkayası Köyü	193
Fotoğraf 21: Kuşoturağı Köyü	193
Fotoğraf 22: Ormanözü Köyü	194
Fotoğraf 23: Samurçay Köyü	194

Fotoğraf 24: Sarıkaya Köyü.....	195
Fotoğraf 25: Sütlüce Köyü	195
Fotoğraf 26: Taşhöyük Köyü.....	196
Fotoğraf 27: Tatlıcak Köyü.....	196
Fotoğraf 28: Uluöz Köyü.....	197
Fotoğraf 29: Ulutepe Köyü.....	197

TABLolar LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1: Turhal İlçesi'nin Aylık En Düşük ve En Yüksek Sıcaklıkları.....	17
Tablo 2: Turhal İlçesi'nin Aylık Ortalama Sıcaklıkları.....	17
Tablo 3: Turhal İlçesi'nin Ortalama En Yüksek En Düşük Basınçları	23
Tablo 4: Turhal İlçesi'nde Rüzgar Esiş Yönleri	24
Tablo 5: Turhal İlçesi'nde Ortalama Sıcaklık ve Yağış	26
Tablo 6: Turhal İlçesi'nde Mevsimlere Göre Yağış ve Oranları.....	27
Tablo 7: Turhal İlçesi'nin Nüfusu, Nüfus Artış Hızı ve Artış Oranı	44
Tablo 8: Turhal İlçesi'nde Doğumlar ve Ölümler	45
Tablo 9: Turhal İlçesi'nde Göçler	46
Tablo 10: Turhal İlçesi'nde Nüfusun Cinsiyet Yapısı	65
Tablo 11: Turhal İlçesi'nde Nüfusun Yaş Yapısı.....	67
Tablo 12: Turhal İlçesinde Konumlarına Göre Köyler.....	74
Tablo 13: Turhal İlçesi'nin Köy İsimleri-Yüzölçümleri-Konumları	75
Tablo 14: Turhal İlçesi'nin Köyleri-Yüzölçümü-Dokusu	76
Tablo 15: Ağcaşar Köyü Nüfusları.....	77
Tablo 16: Akbuğday Köyü Nüfusları.....	78
Tablo 17: Akçatarla Köyü Nüfusları	79
Tablo 18: Arzupınar Köyü Nüfusları.....	80
Tablo 19: Ataköy Köyü Nüfusları	81
Tablo 20: Ayranpınar Köyü Nüfusları	82
Tablo 21: Bahçebaşı Köyü Nüfusları	83
Tablo 22: Buzluk Köyü Nüfusları.....	84
Tablo 23: Çamlıca Köyü Nüfusları.....	85

Tablo 24: arıksız Köyü Nüfusları	86
Tablo 25: ayıraltı Köyü Nüfusları	87
Tablo 26: ivrıl Köyü Nüfusları.....	88
Tablo 27: Derbentçi Köyü Nüfusları.....	89
Tablo 28: Dökmetepe Köyü Nüfusları	90
Tablo 29: Erenli Köyü Nüfusları.....	91
Tablo 30: Erikli Tekke Köyü Nüfusları.....	92
Tablo 31: Gökdere Köyü Nüfusları.....	93
Tablo 32: Gümüştop Köyü Nüfusları.....	94
Tablo 33: Hamide Köyü Nüfusları.....	95
Tablo 34: Hasanlı Köyü Nüfusları	96
Tablo 35: Kamalı Köyü Nüfusları.....	97
Tablo 36: Kargın Köyü Nüfusları	98
Tablo 37: Kalaycık Köyü Nüfusları	99
Tablo 38: Kayaören Köyü Nüfusları.....	100
Tablo 39: Kazancı Köyü Nüfusları.....	101
Tablo 40: Kızkayası Köyü Nüfusları.....	102
Tablo 41: Koruluk Köyü Nüfusları.....	103
Tablo 42: Kuşoturağı Köyü Nüfusları	104
Tablo 43: Kuytul Köyü Nüfusları.....	105
Tablo 44 Kuzalan Köyü Nüfusları	106
Tablo 45: Necip Köyü Nüfusları.....	107
Tablo 46: Ormanözü Köyü Nüfusları	108
Tablo 47: Samurçay Köyü Nüfusları	109
Tablo 48: Sarıkaya Köyü Nüfusları	110

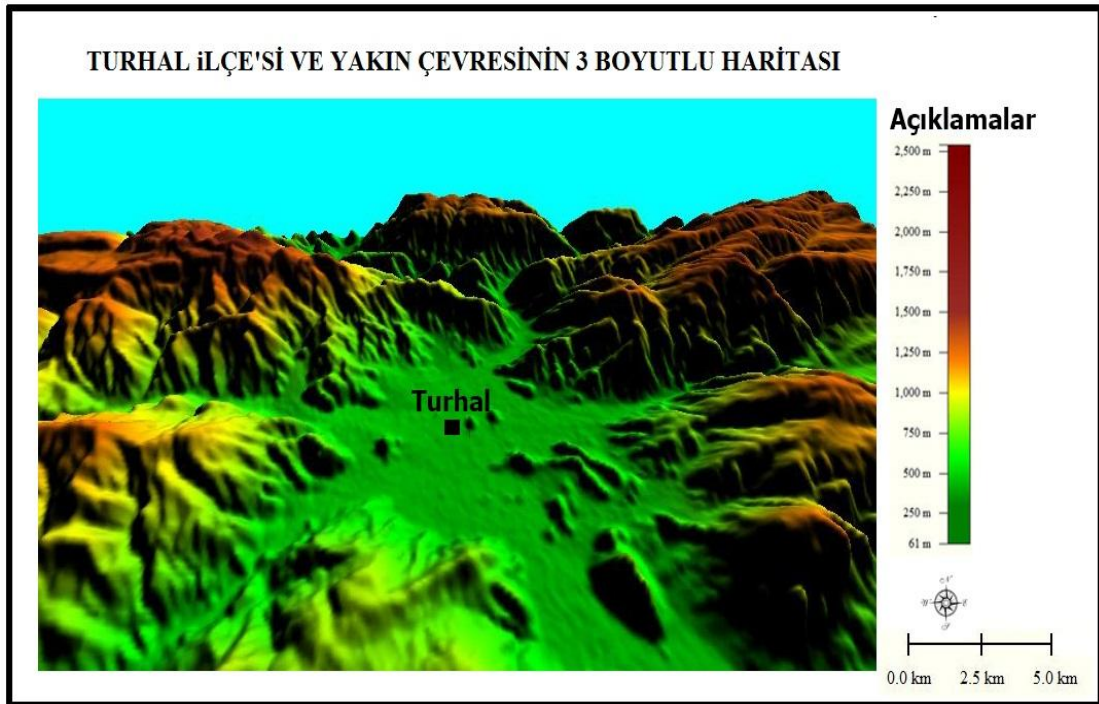
Tablo 49: Sütlüce Köyü Nüfusları	111
Tablo 50: Şatroba Köyü Nüfusları	112
Tablo 51: Taşlıhöyük Köyü Nüfusları	113
Tablo 52: Tatlıcak Köyü Nüfusları	114
Tablo 53: Üçyol Köyü Nüfusları	115
Tablo 54: Uluöz Köyü Nüfusları	116
Tablo 55: Yağlıalan Köyü Nüfusları	117
Tablo 56: Yeniceler Köyü Nüfusları	118
Tablo 57: Yeniköy Köyü	119
Tablo 58: Yeşilalan Köyü Nüfusları	120
Tablo 59: Turhal İlçesi'nde Mezralar	122
Tablo 60: Turhal İlçesi'nin Mahalle Nüfus Dağılışı	127
Tablo 61: Turhal Mahalle ve Nüfusları	129
Tablo 62: Turhal İlçesi'nin İdari Fonksiyonları	132
Tablo 63: Turhal İlçesi'nin Eğitim Fonksiyonları	134
Tablo 64: Köy Sağlık Evi	135
Tablo 65: İlçe Sağlık Müdürlüğü Personel Sayısı	135
Tablo 66: Acil Yardım ve Kurtarma İstasyonu Personel Sayısı	136
Tablo 67: Toplum Sağlığı Personel Sayısı	136
Tablo 68: Aile Hekimliği Personel Sayısı	136
Tablo 69: Turhal Devlet Hastanesi Personel Sayısı	137
Tablo 70: Turhal İlçe Nüfusunun İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı .	138
Tablo 71: Turhal İlçesi'nde Arazi Dağılımı	144
Tablo 72: Turhal İlçesi'nde Ziraat Alanlarının Dağılımı	146
Tablo 73: Turhal İlçesi'nde Ekilen Ürünlerin Dağılımı ve Üretim Miktarları	147

Tablo 74: Turhal İlçesi'nde Sebze Ekiliş Alanları.....	148
Tablo 75: Turhal İlçesi'nde Fidan Adetleri.....	149
Tablo 76: Turhal İlçesi'nde 2013 Yılı Hayvansal Üretim Miktarları	150
Tablo 77: Turhal İlçesi'nde Hayvan Mevcutları	151
Tablo 78: Turhal Şeker Fabrikası Verileri.....	153
Tablo 79: Turhal İlçesi'nde Sanayi Kolları.....	155
Tablo 80: Turhal İlçesi'nde Ticaret Sektörleri ve Sayıları.....	157

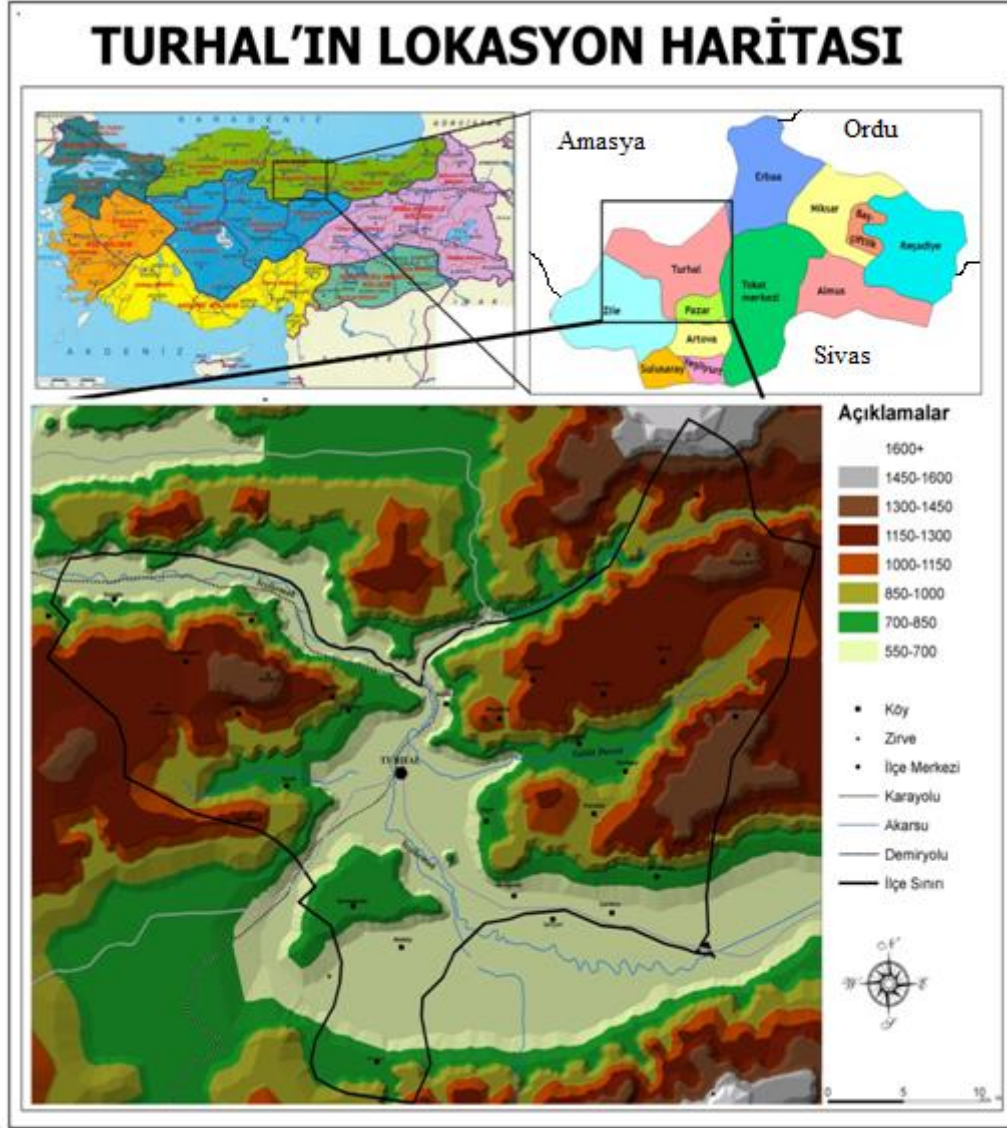
GİRİŞ

Araştırma Alanının Yeri Sınırları ve Başlıca Özellikleri

1941 yılında I. Coğrafya Kongresi'nde yapılan çalışmalar sonrasında özellikleri belirtilen sit ve situasyonu tarif edilen 7 coğrafi bölge tespit edilmiştir. Bu bölgeler kendi içerisinde lokal karakterler gösteren bölümlere ayrılmıştır. Ayrıma tabi olan unsurlar genelde dağlık kütleler, nehir yatakları, su bölümü çizgileri ve farklı morfolojik birimlerden oluşmaktadır. Belirlenen bölge ve bölümlerin isimlendirilmesi sırasında en uygun isimler verilmiştir (Akdemir İ.O. 2004: 2). Bu kriterlerle yapılan sınıflandırmada Turhal İlçesi'nin bulunduğu Bölge Karadeniz Bölgesi olarak belirlenmiş ve Turhal İlçesi'nin içinde bulunduğu Bölüm Orta Karadeniz Bölümü'nde yer almıştır. Ayrıca Turhal İlçesi'nin güneyi Karadeniz'i İç Anadolu'dan ayıran sınır olarak belirlenmiştir (Bkz: Harita 2).

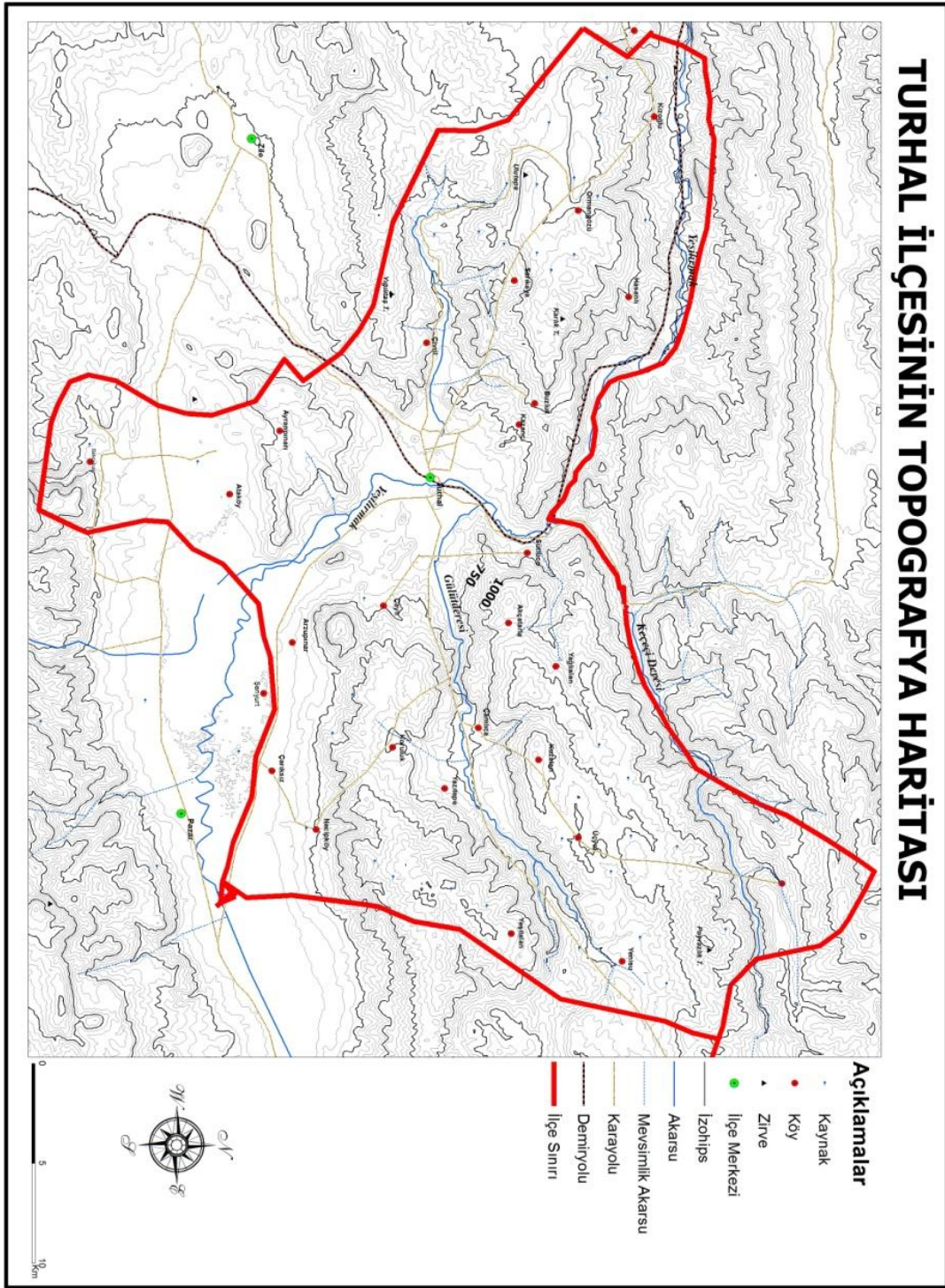

Harita 1: Turhal İlçesi ve Yakın Çevresinin 3 Boyutlu Haritası

Harita 2: Turhal İlçesi'nin Lokasyon Haritası

Araştırma sahamızı oluşturan Turhal İlçesi Orta Karadeniz Bölümü'nün iç kesimlerinde, Tokat ilinin kuzeybatısında ve Zile İlçe'sinin doğusunda yer almaktadır. Turhal kuzeyden Buzluk ve Kamat Dağları, doğudan Hanife ve Mercimek Dağı, batıdan Nacak Dağı ile çevrili iken, güneyden Ayrancılar Platosu adı verilen bir plato ile sınırlanmıştır. Turhal Ovası deniz seviyesinden yaklaşık 493 metre yükseltiye sahip olup, çevre dağlık alanlarda yükselti 1500 m'yi aşmaktadır. Sahanın sınırları bu dağlar ve platoluk alan üzerindeki doruk noktaları esas alınarak belirlenmiştir.

Harita 3: Turhal İlçesi'nin Topografya Haritası

Turhal İlçesi, Tokat iline bağlı olup 1021 km² yüzölçümüne sahiptir ve ilçeye bağlı 51 köy bulunmaktadır. Doğu-Batı doğrultusunda uzanan iki dağ sistemi (Canık

Dağları-Deveci Dağları) arasında kalan ve Kuzey Anadolu Fayına bağlı olarak oluşan tektonik bir çöküntü ovası üzerinde yer alan ilçe kaba bir üçgen görünümündedir.

Amaç ve Metot

Sanayileşme faaliyetleri ülkemizde 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren gelişmeye başlamıştır. Sanayinin gelişmesi gerçek şehirler denen sanayi ve ticaret şehirlerini meydana getirmeye başlamıştır. Turhal ülkemizde meydana gelen bu değişimi ve mekan insan ilişkisini yansıtan şehirlerden biridir. Turhal şehri bir Cumhuriyet şehridir. Çünkü 1930'lara kadar 3000 nüfuslu küçük bir yerleşme iken 1934 yılında kurulan şeker fabrikası ve konumunun getirdiği ulaşım avantajlarını kullanarak hızlı bir büyüme yaşamış ve çok hızlı gelişen bir şehir özelliği göstermiştir.

Çok yüksek göç ve hızlı nüfus artış hızı, Turhal İlçesi'nde köy ile kent arasındaki gelir düzeyi ve yaşam standartların da farklılıkları da beraberinde getirmiştir. Köylerde var olan nüfusun sürdürülebilirliği ve kentte ani yoğunlaşmaları önlemek için kırsal alandaki fiziki ve beşeri unsurların kırsal nüfus ve yaşam tarzı üzerindeki etkisini ve sonuçlarını tespit etmek ve bunları olumlu yönlendirmek için yapılması gerekenler tez için önemli bir amaçtır.

Turhal İlçesi 1944 yılında ilçe statüsünü kazanması ile birlikte hızla gelişmiş, 2000'li yılların başında 135.000 nüfusa ulaşmış ve ülkemizin en büyük nüfuslu ilçeleri arasında yerini almıştır. Yine bu yıllarda ülkemizde çıkarılan şeker yasası ile birlikte şeker pancarı üretimine getirilen kota uygulaması, Turhal ve çevresinde şeker pancarı üretiminde önemli azalmalar meydana getirmiştir. İlçenin gelişmesinde ve büyümesinde en büyük paya sahip olan şeker fabrikasının kapanma noktasına gelmesi, Turhal İlçesi için bu hızlı gelişimi tersine çevirmiş ve göç alan Turhal İlçesi 2000 yılından sonra genç nüfusu göç eden bir yerleşim birimi olarak karşımıza çıkmıştır. Bu süreç içerisinde kentleşme özelliğini tam olarak sağlayamayan Turhal İlçesi, sadece şeker fabrikası ve buna bağlı yan kollarla gelişme göstermiştir. Şeker yasası ile birlikte şeker tarımı yapılan alanların azalması ve fabrikanın üretimini kısıtlanması, işçi çıkarması vb. sebeplerle göç veren bir yerleşim yeri haline

dönüşmüştür. Hızla nüfus artışı yaşayan Turhal kentlileşme özelliğini tam olarak gerçekleştiremediği için dışa göç veren bir ilçe konumuna gelmiştir.

Birçok farklı unsuru bünyesinde barındıran Turhal'da bu değişimi dönüşümü gözlemek bu değişimlerin nüfus ve yerleşme üzerindeki etkilerini araştırmak analiz etmek yorumlamak ve coğrafi alt yapı ile insan (nüfus ve yerleşme) arasındaki ilişkileri detaylarıyla saptamak için çalışılmıştır. İnsanın oluşturduğu faaliyetlerin mekan üzerindeki dağılışını, nedenleri ve sonuçları ile karşılaştırmalı olarak ortaya koymak, doğal ve beşeri çevrenin birbiri üzerindeki etkisi, bu etki ile nüfus ve yerleşmelerin dağılışı üzerindeki etkilerini araştırmak bu tezin amaçları arasındadır. Tüm sosyal alanda meydana gelen gelişim ve değişimlerin hızlı ya da yavaş olduğunu çeşitli yönleriyle karşılıklı etkileşimlerin mekan üzerinde nasıl gerçekleştiği, bu değişimlerin nüfus ve yerleşme üzerindeki etkilerini belirlemek, yorumlamak, bunlardan yeni bilgiler üretmek amacın önemli bir konumunu oluşturmaktadır.

Bu tezde; büyük bir ilçenin kırsal ve kentsel potansiyelinin tespit edilmesi, kırsal alanda da şehirselleşen alanda kendine özgü karakterlerin ortaya konması, coğrafi konumun ve iktisadi faaliyetlerin ilçeye kazandırdığı özelliklerin araştırılması geçmiş dönemde yaşamış olduğu hızlı gelişim, bu gelişimin nüfus ve yerleşmeler üzerindeki etkisi, bundan sonraki süreçte yaşadığı durağan bir yapıya bürünmesi ve günümüzde eski görüntüsünden neden uzaklaştığı, şu anki durumunda etkili olan şehirselleşen fonksiyonların bütün olarak incelenmesi Turhal İlçesi'nin gelecekte nasıl olacağı ve nasıl daha iyi bir Turhal meydana getirilebilir sorularına ışık tutması amaçlanmıştır. Turhal'in durağan bir şehir görünümünden kurtulmasına yapılacak katkılar bu çalışmadan beklenen en önemli beklenti olacaktır.

Turhal İlçesi'nin beşeri ve fiziki özelliklerinin insan ve mekan üzerindeki karşılıklı ilişkilerinin araştırılacağı, mevcut durumun sebepleri ile birlikte analizin yapıldığı ve gelecekte karşımıza çıkabilecek durumların analiz edildiği, bu analizlerin sonucunda bulunan çözüm ve önerilerin verilmeye çalışıldığı tez çalışmasında, metodolojik olarak coğrafyanın ilkeleri esas alınmıştır.

Tez çalışmasının ilk aşamasında, çalışma sahası ve çalışma evreni ile ilgili literatür araştırmaları oluşturur. Turhal İlçesi ile ilgili farklı bilim dallarına ait tezler,

makaleler, dergiler haberler tespit edilmeye çalışılmıştır. Bunlar arasında uygun olanlar çalışmalarımızda kullanılmıştır. Bu çalışmalar sahaya nasıl uygulanır, uygulama aşamaları sonuçları, şehirselle gelişime faydaları üzerine akıl yürütmelerle bir araya getirilerek bir planlama yapılmaya çalışılmıştır. Literatür, arazi gözlemleri, haritalar, yardımcı ile doğal ve beşeri çevre özellikleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Ayrıca Turhal İlçesi'nin iklim verileri Tokat Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınmış ve bu verilerden Turhal İlçesi ve çevresinin iklim özellikleri tespit edilmiştir. Bu verilerden yararlanarak iklim ile nüfus ve yerleşmeler arasındaki bağlantı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın diğer aşaması ise masa başı çalışmaları şeklinde yapılmıştır. Turhal İlçesi'nin lokasyon, topografya, eğim, bakı, hidrografya haritaları çizilerek nüfus ve yerleşmeler ile ilgili tablo ve grafikler oluşturulmuştur. Nüfusun tarihsel gelişimi ve dağılışı ile ilgili çalışmalar yapılmış arazi çalışmalarına rehberlik edecek haritalar oluşturulmuştur.

Çalışmamızın son aşamasında yine masa başı çalışmaları yapılmıştır. Saha çalışmaları sırasında elde edilen tüm veriler tablo grafik ve haritalara dönüştürülmüştür. Şehir içi arazi kullanımı haritası nüfus yoğunluğu haritası gibi haritalar bilgisayar ortamında yapılarak yorumlanmıştır.

1. BÖLÜM

FİZİKİ COĞRAFYA

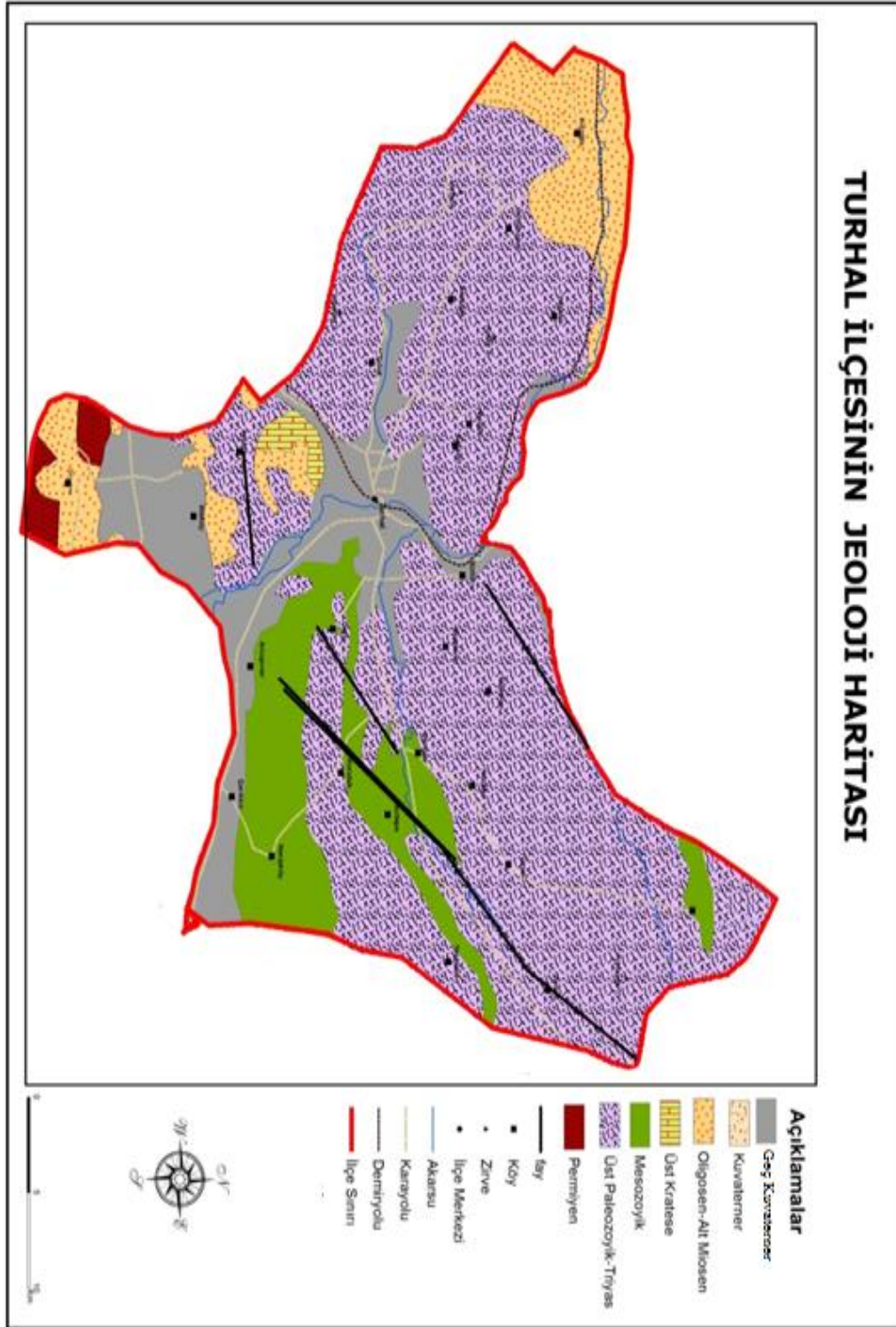
1. 1. FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

1.1.1. Jeolojik Özellikler

Çalışma alanında en yaşlı ve en geniş alanlı yayılış gösteren birimi Tokat Masifi'ne ait metamorfik kayalar oluşturur. Üst Jura-Alt Kretase yaşlı kireçtaşları Buzluk Dağı ile Gülüt Çayı'nın Tokat Irmağı'na (Yeşilirmak) karıştığı alanın kuzeyinde ve Hamide Köy çevresinde sınırlı alanlarda yayılış gösterir. Kretase devri arazilerinden ofiyolitik kayalar ise Turhal Ovası doğusunda ve Gümüştop Köyü güneyinde parçalar halinde dağılış göstermektedir. Üst Kretase ve Eosen devri arazileri çoğunlukla flišlerle temsil edilirken, Pliyosen yaşlı araziler iki formasyon halinde dikkati çekerler. Bunlardan Kamat Dağı üzerinde parçalarına rastlanan istif çakıltası-kumtaşı ve kireçtaşlarından oluşur. Aynı devre ait diğer formasyon ise gölsel kireçtaşlarından ibaret olup, Ayranpınar Platosu'nun doğusunda dar bir alanda gözlenmektedir (Zeybek.İ.H. 2009: 104).

Ova çevresinde son derece yaygın olan metamorfik arazilerde grovak, siltaşı ve çamurtaşı kökenli metaklastikler iyi gelişmiş yapraklanma özelliği gösterdiklerinden, ana kaya hızla ufalanmaktadır. Yine, yeşil şistler zemin doyma noktasına ulaştığında kısa sürede şişip dağılmaktadır. Böylece, gevşeyen bu zeminler üzerinde erozyon etkisi şiddetli olmaktadır. Killi şist, kloritli şistlerin dağılış gösterdiği kesimlerde meydana gelen killi balçık bünyedeki topraklarda da erozyon şiddetli gerçekleşmektedir. Bu durum ovanın kuzey ve doğu kesimlerindeki yamaçlarda çarpıcı bir şekilde gözlemlenmektedir. Ayrıca, yörede son derece yaygın olan şistlerin genellikle az geçirimli olmaları yüzünden yağışlar esnasında yüzeysel akışa geçen su miktarı fazla olmaktadır. Şistlerin bu özellikleri de erozyonu artıran bir diğer nedeni oluşturmaktadır. Kuvarsitlerin yayılış alanlarında oluşan kumlu balçık tekstüründeki topraklar üzerinde de yağmur damlası erozyonu etkindir. Kamat Dağı üzerinde parçalarına rastlanan Pliyosen depoları da sel suları tarafından

kolaylıkla parçalandığından, erozyon şiddeti bu kısımlarda fazla bulunmaktadır. Çalışma sahasında kütle hareketleri de erozyonu teşvik edici rol oynamaktadır.

Harita 4: Turhal İlçesi'nin Jeoloji Haritası

Nitekim başta Buzluk Dağı'nın güneye bakan yamaçları olmak üzere şistlerin yayılış alanlarında yaygın olarak heyelanlar dikkati çekmektedir. Buzluk Köyü güneyi, Çivril Köyü kuzeyinde olduğu gibi bu hareketlerle kopan, sürüklenen malzemeler sel suları tarafından kolaylıkla taşınmaktadır (Zeybek. İ.H. : 104).

Turhal yöresinde alüvyonal örtü birimleri ile örtülmüş ve sert durumları nedeniyle aşınmaya karşı dayanıklı olduklarından sert rölyepler oluşturan temel kayaları ve Üst Jura-Alt Kretase yaşlı kireçtaşları yüzer durumda bulunmaktadır. Çalışma alanının en genç birimleri, Deliçay, Çivrilözü, Çarıklı, Kayalica ve Özbaş derelerinin beslediği Yeşilirmak getirimlerinin oluşturduğu Turhal düzlüğü ve Kazova'yı kapsayan geniş düzlüklerde yer alan Kuvaterner yaşlı alüvyonlardır (Yolcubal, vd. 2014: 95-96).

1.1.2. Jeomorfolojik Özellikler

Çalışma alanının ana jeomorfolojik birimlerini Turhal Ovası ile onu çevreleyen dağlık, platoluk alanlar meydana getirir. Sahanın jeomorfolojik gelişimine bağlı olarak tektonik hareketlerle çevre dağlık alanların yükselmesi buralarda flüvyal (akarsu) süreçlerin etkinliğini artırmıştır (Zeybek. İ.H: 104)

Araştırma sahamızı oluşturan Turhal İlçesi KAF üzerinde bulunan bir çöküntü ovasına kurulmuş olup ilçe merkezi ve yakın çevreleri 0-500 metre arasında değişen yükseltilere sahiptir. Bu çöküntü ovası üzerinde ülkemizin en önemli akarsularından olan Yeşilirmak geçmektedir. Kazova'ya hayat veren Yeşilirmak (Tozanlı), doğu-batı doğrultusunda aktıktan sonra, batıda Katmerkaya boğazına girerek Turhal ovasında güney-kuzey doğrultusunda akışına devam etmektedir (Özçağlar, 1981: 219).

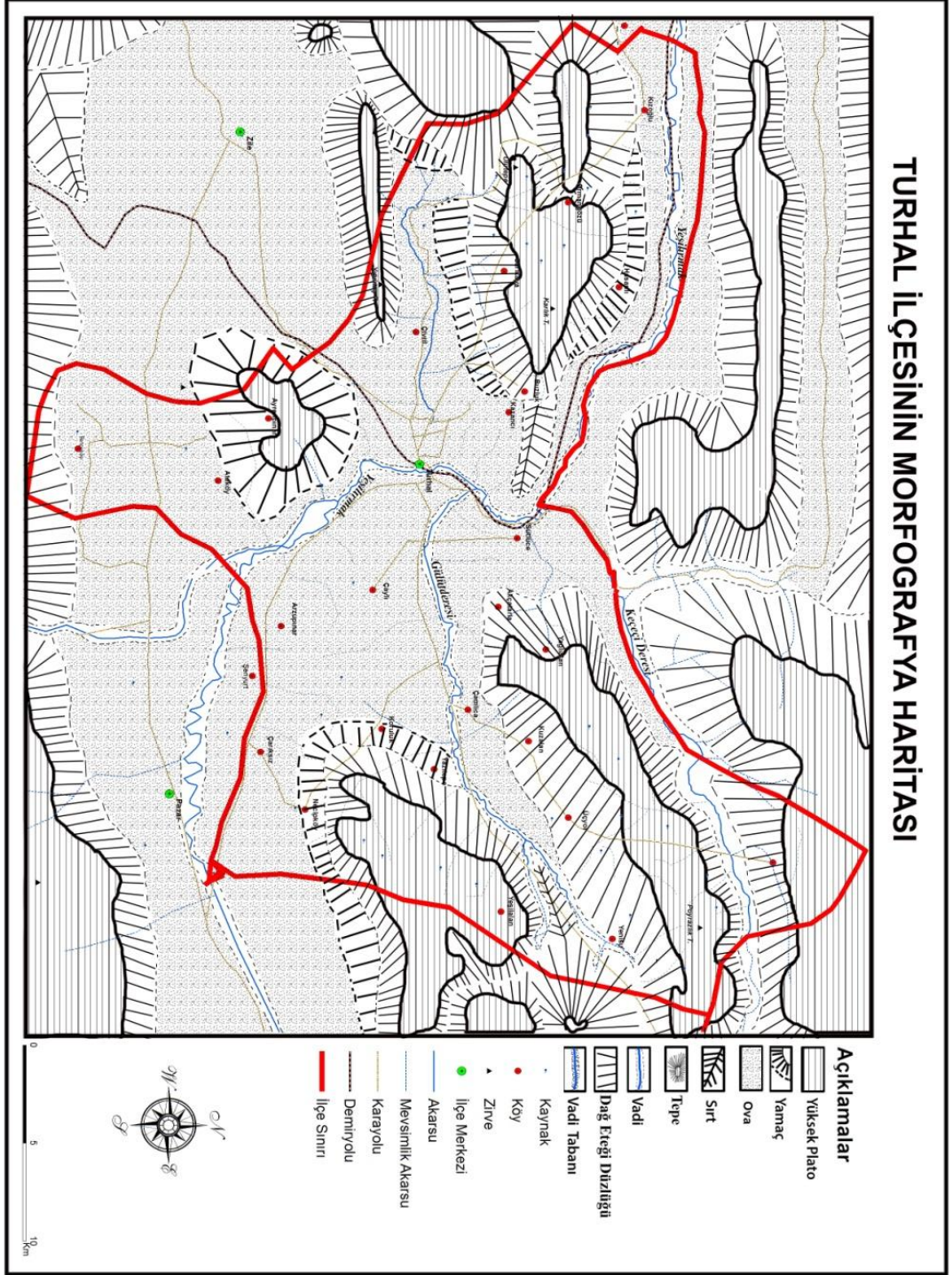
Ova üzerinde kuruluşu ve jeomorfolojik özelliklerinin yerleşme üzerinde sınırlandırıcı etkisinin olmaması, Turhal'da yerleşmelerin geniş alanlara yayılmasını sağlamıştır.

Kıyıda Samsun gerisinde 850 metreye kadar alçalan ve güneyde Kazova'ya doğru ancak 1600 metreye yükselen dağlar, Doğu Karadeniz bölümü dağlarının aksine kıyı ile iç kesimler arasında önemli bir set oluşturmazlar. Ayrıca, Yeşilirmak

bu bölümde fazla yüksek olmayan dağları kuzey-güney doğrultusunda kesmektedir (Özçağlar, 1981: 222).

Bu çöküntü ovasını yüksekliği 1000 metreye kadar çıkan yüksek platoluk alanlar çevrelemektedir. Araştırma sahasının güney kesimlerini Özçağlar tarafından “Ayranpınarı Platosu” olarak adlandırılan saha çevrelerken kuzeyde bu sahalar Buzluk Dağı eteklerine kadar devam etmektedir. Doğuda Gülüt ırmağı batıda Çivril çayı bahsedilen platoluk alanları parçalamıştır. Bu iki ırmak Turhal'ın kuzeyinde Yeşilirmak ile birleşerek akışlarına devam etmektedir. Platoluk sahanın çevresinde ise yükseltisi 1000-13000 metre arasında değişen dağlık alanlar yer almaktadır.

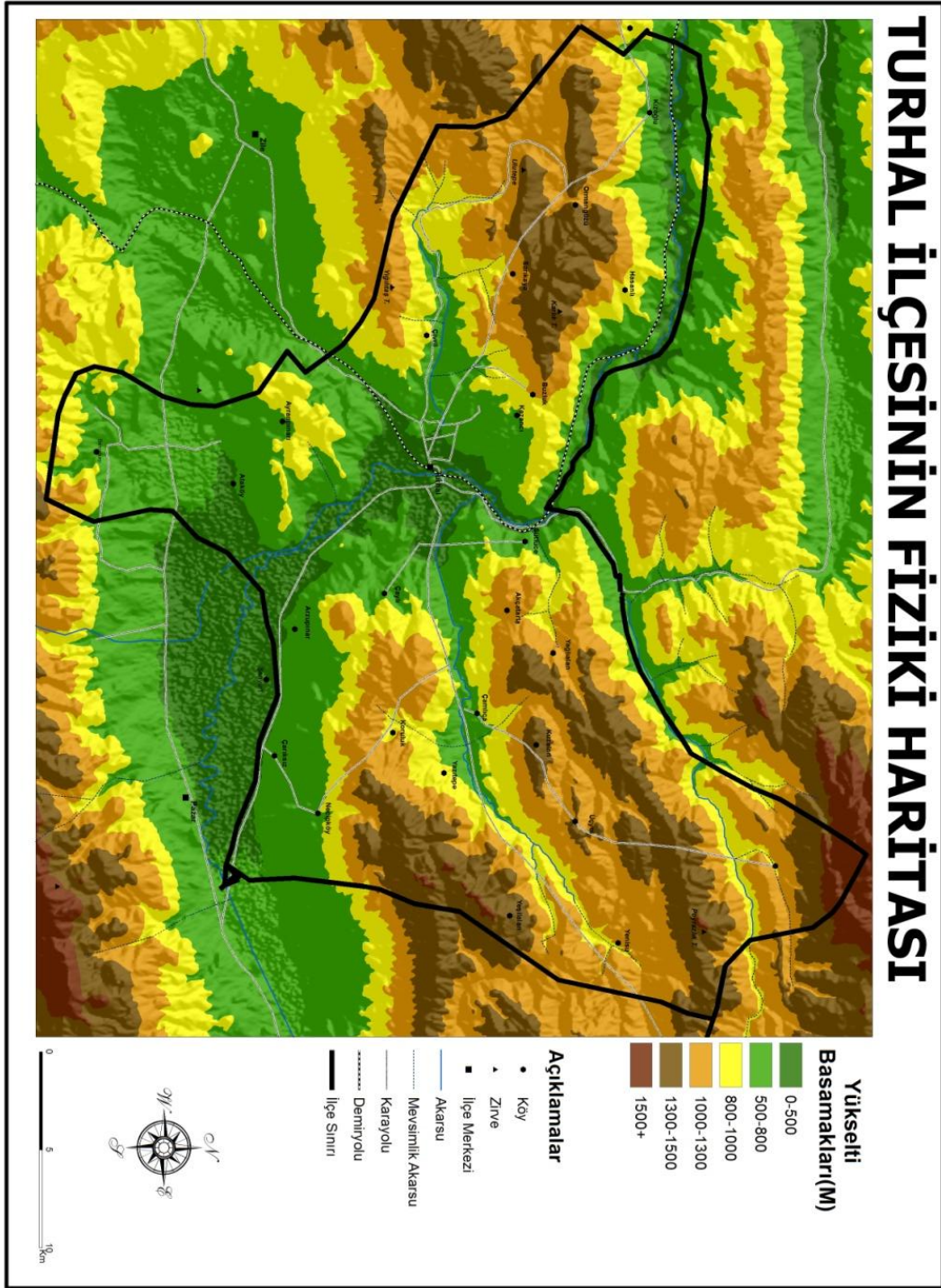
TURHAL İLÇESİNİN MORFOGRAFYA HARİTASI

Harita 5: Turhal İlçesi'nin Morfografya Haritası

Bu dağ kütleleri en yüksek noktasında 1500 metrenin üzerine çıkmaktadır. Doğuda Poyraz Tepe yükseltisi 1500 metrenin üzerinde olan bir sahayı kaplamaktadır. Yerleşmelerin dağılışına baktığımızda bahsedilen jeomorfolojik

birimler arasında daha çok ova ve yüksek platoluk sahalarda yaygınlık kazanmışlardır (Bkz. Harita 5).

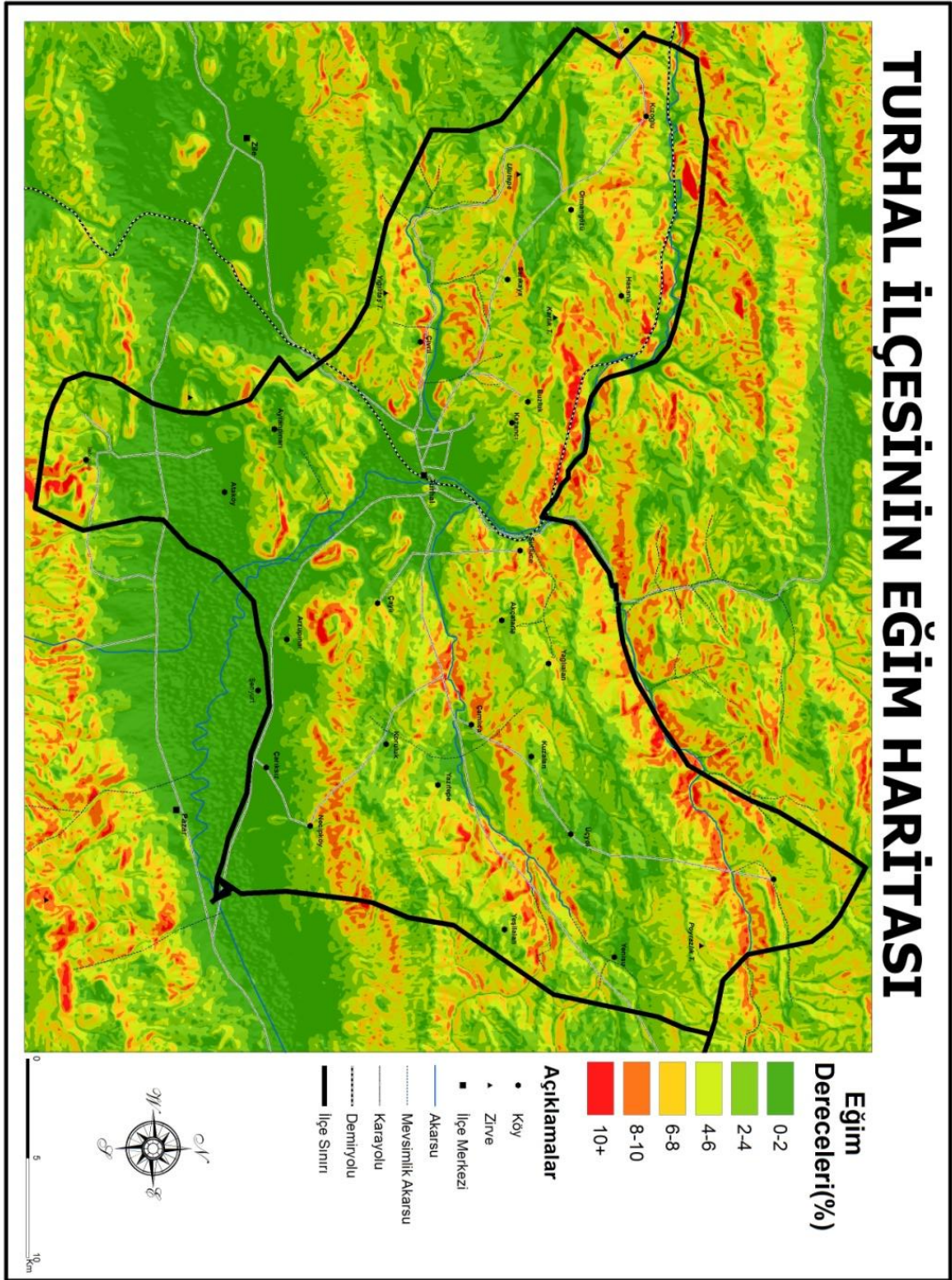
Harita 6: Turhal İlçesi'nin Fiziki Haritası

Dağların akarsularla parçalanması da eğim değerlerini artırmıştır. Bu dağların ve akarsular tarafından açılmış vadilerin fazla eğimli yamaçları erozyonun

en şiddetli olduğu alanları oluşturmaktadır. Çünkü bu eğimli sahalarda yağışlardan sonra yüzeysel akışa geçen su miktarı fazla olmaktadır. Aynı şekilde, fazla eğimli alanlarda suların akış hızı da fazla olduğundan erozyon oldukça şiddetlidir. Erozyonun boyutları, kuşkusuz bitki örtüsünün zayıf olduğu alanlarda daha da artmaktadır. Öyle ki, Buzluk Dağı'nın güneye bakan, Mercimek Dağı'nın batıya bakan bitki örtüsünce fakir, eğimli yamaçlarında erozyon oldukça şiddetlidir. Eğimli sahalarda toprakların çoğunlukla sığ olması sızmayı da olumsuz etkileyerek yüzeysel akışa geçen su miktarının fazla olmasına yol açmaktadır. Bu durum da erozyonu şiddetlendiren nedenler arasında yer almaktadır (Zeybek. İ.H: 105).

Eğim şartları ile erozyon arasındaki ilişkiyi daha açık ortaya koyabilmek için, bir eğim haritası hazırlanmıştır (Bkz. Harita 6). Eğim değerlerinin yüksek olduğu özellikle doğal bitki örtüsünün de büyük ölçüde tahrip edildiği alanlar aynı zamanda şiddetli erozyon sahalarna karşılık gelmektedir. Eğim fazlalığı, litoloji ve diğer faktörlerle beraber, erozyona malzeme hazırlayan kütle hareketlerinin oluşmasına da yol açmaktadır (Zeybek. İ.H: 106).

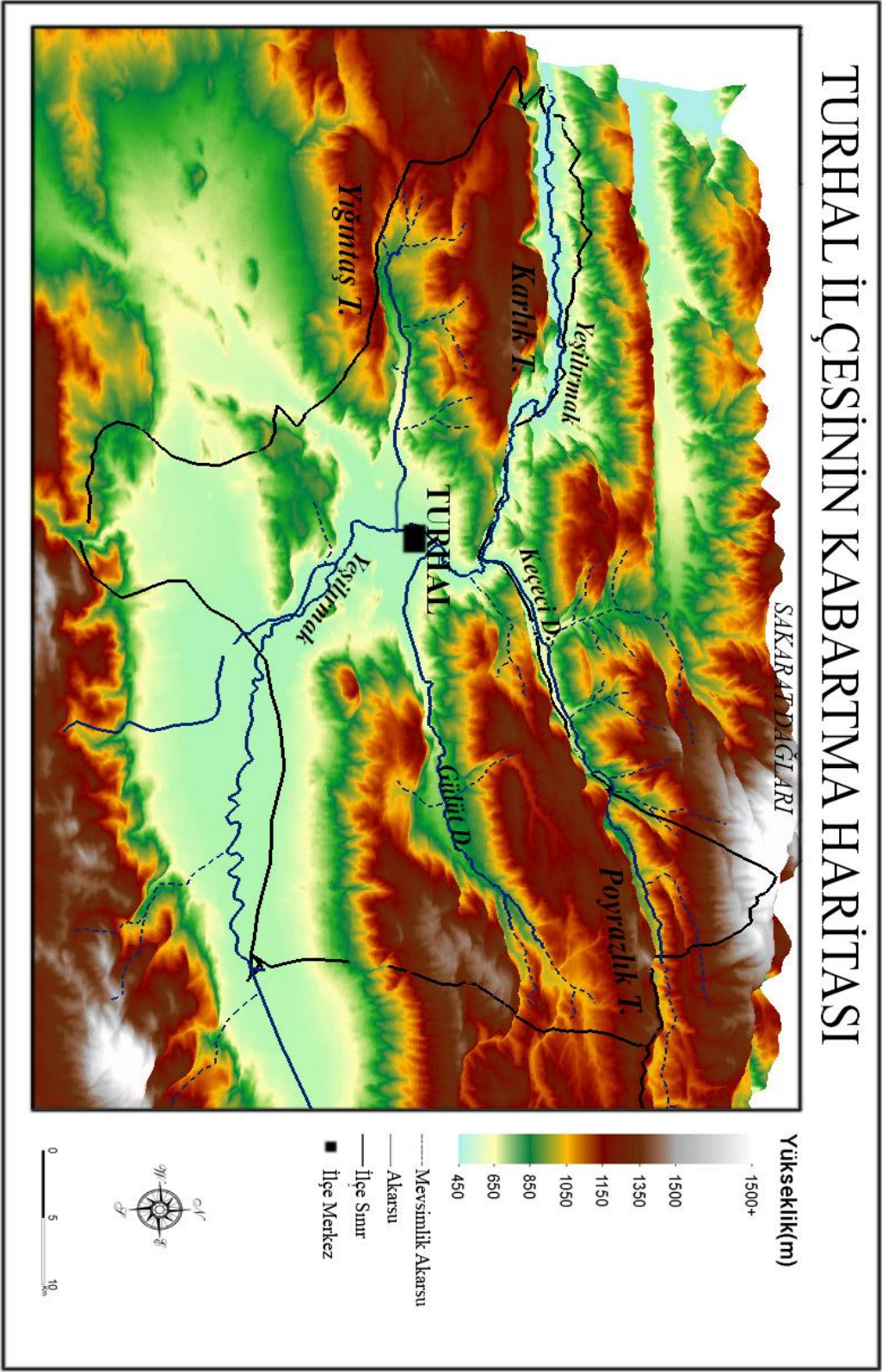
Eğim aynı zamanda yerleşmelerin kuruluş yeri üzerinde de etkili olmaktadır. Araştırma sahamızda eğim değerlerinin yüksek olduğu alanlar genelde yerleşmelerden uzak sahalalar olarak dikkati çekmektedir.

Harita 7: Turhal İlçesi'nin Eğim haritası

Kabartma haritamız yardımıyla sahanın jeomorfolojik yapısını daha net bir şekilde görmekteyiz. Bu alanda yerleşmelerin yoğunlaştığı alanlar genellikle ova üzerinde, akarsu kenarları ve vadiler boyunca olmaktadır.

TURHAL İLÇESİNİN KABARTMA HARİTASI

Harita 8: Turhal İlçesi'nin Kabartma Haritası

1.1.3. İklim Özellikleri

Bir sahada hüküm süren ve burada yaşayan insanların üzerinde büyük etkisi olan iklimin incelenmesi için, söz konusu sahada uzun süreden beri rasatlar yapan meteoroloji istasyonlarının bulunması gerekir (Özçağlar 1981: 219).

İklim özelliklerini incelemeye çalıştığımız Turhal İlçesi Orta Karadeniz Bölümü'nün iç kuşağında, İç Anadolu Bölgesi'ne komşu geçiş alanında yer almakta olup deniz seviyesinden 493 m yüksektedir. Ayrıca Turhal, KAF üzerine kurulmuş bir çöküntü ovasıdır. Turhal'ın iklim özelliklerini en iyi yansıtan rasatlar, bu ovanın doğusunda 608 m. yükseklikte kurulmuş olan Tokat meteoroloji istasyonuna aittir. Bununla birlikte Turhal Ovası içerisinde 493 m. yükseklikte bulunan Turhal meteoroloji istasyonu verilerinden önemli ölçüde yararlanılmıştır.

1.1.3.1. Sıcaklık

Bilindiği gibi hava sıcaklığının yıl içindeki değişimleri, insan ve tabiat üzerinde önemli ölçüde etkili olmaktadır. Sobaların yakılması, tarlaya ekilen tohumların çimlenmesi, ağaçların çiçek açması hasadın erken veya geç yapılması sıcaklığa bağlıdır. Bu sebeple, yıl içindeki sıcakların gidişini ele alırken belirttiğimiz hususlarda ilişki kurmak suretiyle aylara ve mevsimlere göre nasıl bir farklılık bulunduğu ortaya çıkarılmış olacaktır. (Özçağlar, 1981: 22).

Çalışma sahası içerisinde yer alan Tokat Meteoroloji İstasyonu verilerine göre Turhal'da yıllık ortalama sıcaklık 12,8 °C' dir. Maksimum sıcaklıkların ortalaması ise 19,1 °C dir. Minimum sıcaklık ortalamalarına baktığımızda ise ortalamanın 6,8 °C olduğunu görüyoruz. Yazlar sıcak geçerken, kışlar ise fazla soğuk değildir. Nitekim temmuz ayı ortalama sıcaklığı 23,3 °C, ocak ayı ortalama sıcaklığı 1,9 °C'dir. Bununla birlikte, ortalama düşük sıcaklıklar aralık, ocak ve şubat aylarında 0 °C'nin altına düştüğü için bu devre astronomik anlamın yanı sıra gerçek manada da kış devresini oluşturmaktadır. 1974-2013 yılları arasında uzun dönem rasatları sonucunda elde ettiğimiz bilgilere göre Turhal da en yüksek sıcaklıklar 2000 yılı temmuz ayında 45,1°C ile yaşanmış. Buna karşın en düşük sıcaklık değerleri ise 1985 yılı şubat ayında -25°C görülmüştür. Araştırma sahamızda en yüksek ve en düşük

sıcaklıkları ile ortalama sıcaklık değerlerini tablo ve grafiklerimizde görmekteyiz (Bkz Tablo 1-2).

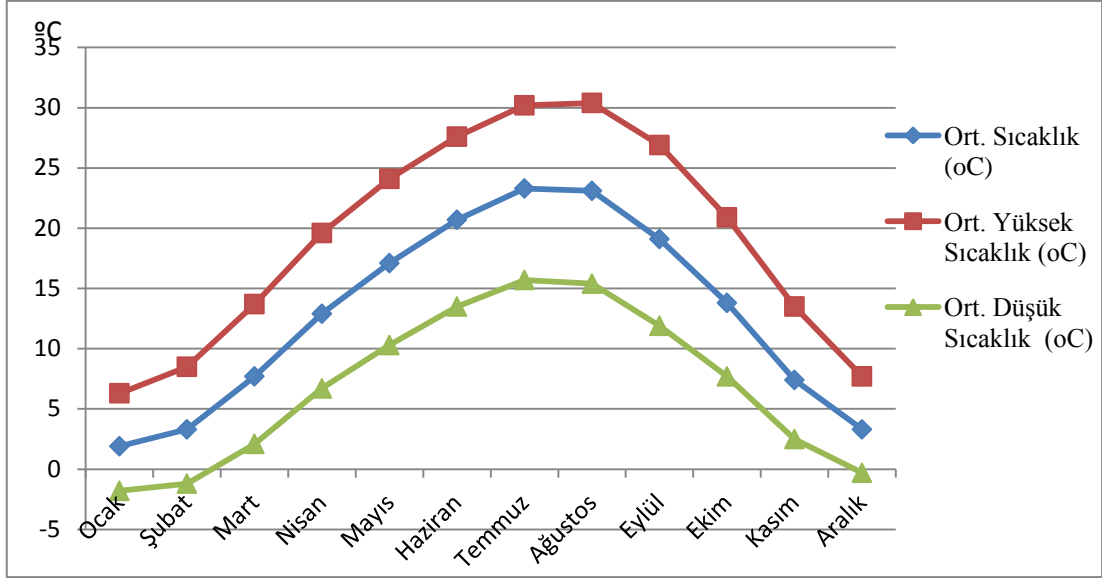
Tablo 1: Turhal İlçesi'nin Aylık En Düşük ve En Yüksek Sıcaklıkları

Turhal	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A
En Yük. Sıc. °C	21,3	22,7	31,3	35	36	40,2	45,1	40,3	38,7	35,4	25,2	21,8
En Düş. Sıc. °C	-19	-25	-19,7	-5,2	0	2,7	7,9	7,4	3,3	-3,4	-9,8	-24,2

Ortalama sıcaklık değerlerinin aylara göre dağılışını ise aşağıdaki tablomuzda görebiliriz (Bkz. Tablo 2).

Tablo 2: Turhal İlçesi'nin Aylık Ortalama Sıcaklıkları

AYLAR	Ort. Sıcaklık (°C)	Ort. Yüksek Sıcaklık (°C)	Ort. Düşük Sıcaklık (°C)
Ocak	1,9	6,3	-1,8
Şubat	3,3	8,5	-1,2
Mart	7,7	13,7	2,1
Nisan	12,9	19,6	6,7
Mayıs	17,1	24,1	10,3
Haziran	20,7	27,6	13,5
Temmuz	23,3	30,2	15,7
Ağustos	23,1	30,4	15,4
Eylül	19,1	26,9	11,9
Ekim	13,8	20,9	7,7
Kasım	7,4	13,5	2,5
Aralık	3,3	7,7	-0,3
YILLIK	12,8	19,1	6,8

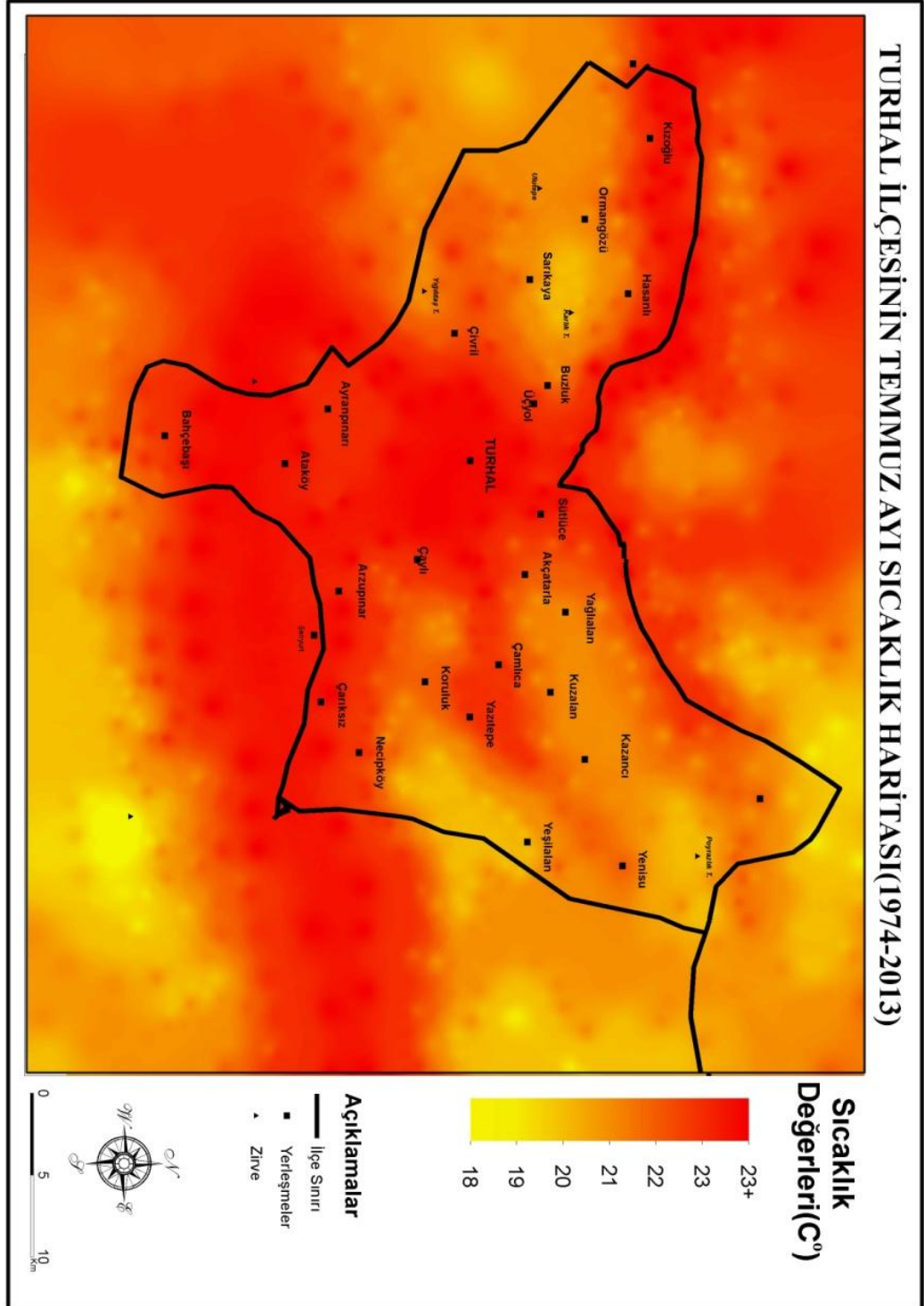

Grafik 1: Turhal İlçesi'nde Ortalama Sıcaklıklar

Tablo ve grafikler yardımıyla ifade ettiğimiz sıcaklıkların ilçe genelinde nasıl bir yayılım gösterdiğini temmuz ve ocak aylarındaki sıcaklık değerlerini haritalar yardımıyla göstereceğiz. Bu haritalar sayesinde yazılı olan bilgiler daha somut bir hale gelecektir. Haritamızın çiziminde sıcaklık değerlerini sarıdan koyu kırmızıya kadar olan renklerle gösterdik burada koyu kırmızı olarak gösterilen renk en sıcak alanları sarı renk ise sıcaklığın daha düşük olduğu kesimleri ifade etmektedir. Yerleşim yeri sınırları siyah çizgiyle belirlenmiş olup bu çizginin içerisinde kalan yerlerde temmuz ayı sıcaklık dağılışı gösterilmiştir.

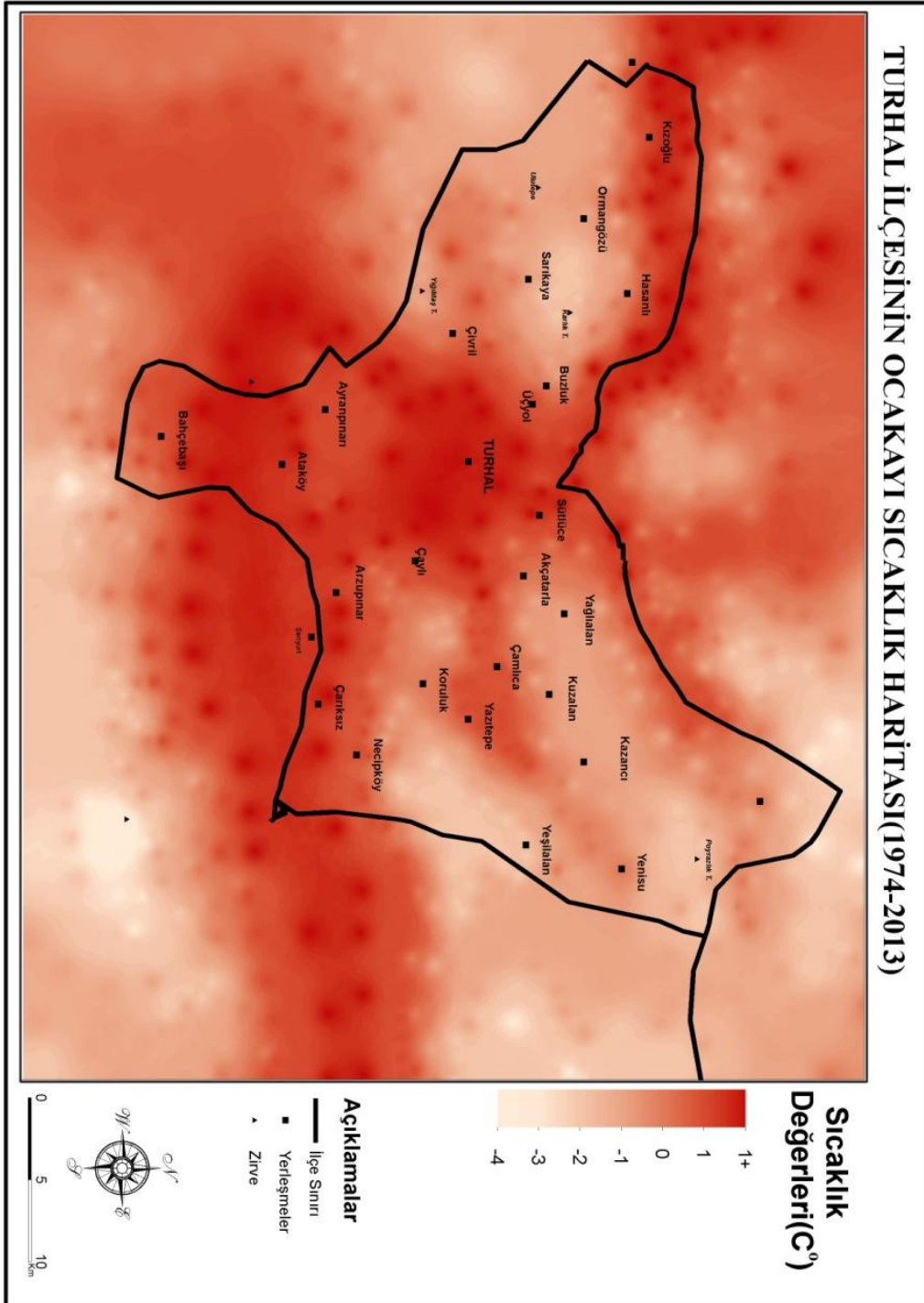
Aşağıda gösterilen Temmuz ayı sıcaklık haritası incelendiğinde Turhal İlçesi'nde ve köylerinde sıcaklık değerlerinde farklılıklar görülmektedir. İlçe merkezinde sıcaklıklar 23 °C'nin üzerinde görülürken, ilçe merkezinin doğusunda ve batısında yer alan köylerde sıcaklıkların 18 °C'ye kadar düştüğü görülür. Bu sıcaklık farkının oluşmasında belirleyici etken olarak yükseltiyi gösterebiliriz. Turhal İlçesi kuruluş yeri itibariyle ova tabanına yerleşmiş ve çevresinde yer alan dağlık ve platoluk alanlara göre daha çukurda kalmaktadır. Yükseltiyeye bağlı olarak sıcaklık değerlerinde meydana gelen değişim Turhal İlçe merkezinde belirgin olarak kendini göstermiştir. Haritamızı incelediğimizde koyu kırmızı olarak gösterilen Turhal İlçe merkezini ve yakın çevresini oluşturmaktadır. Koyu kırmızı renklerin hakim olduğu alanların ortak özelliği ise yükseltinin en az olduğu alanlardan oluşmasıdır.

Yükseltiye bağılı olarak meydana gelen sıcaklık değerlerine yapılaşma faaliyetleri eklenmiş, çeşitli sanayi kollarının bacalarından ve taşıtların egzozlarından çıkan gazlar sıcaklık değerlerinde küçük de olsa artışlar oluşturmuştur (Bkz. Harita 8).

Harita 9: Turhal İlçesi'nin Temmuz Ayı Sıcaklık Haritası

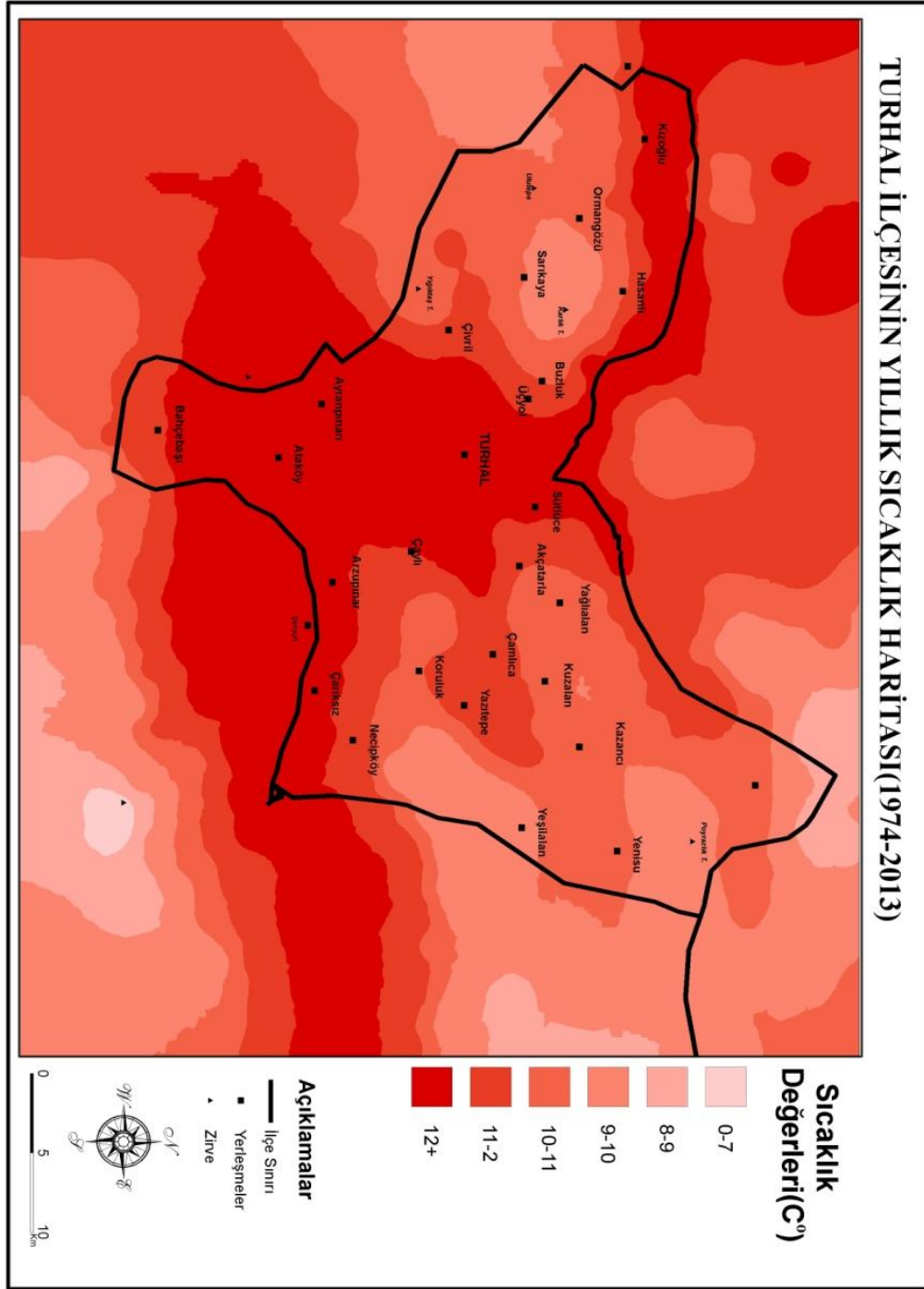
Ocak ayı sıcaklık değerlerini gösteren haritamıza baktığımızda sıcaklık değerlerinin -4 ile +1 °C'nin üzerinde değiştığını görüyoruz. Haritamızı incelediğimizde ilçe merkezini gösteren alanların nispeten daha koyu renkle çizildiği görülmektedir.

Harita 10: Turhal İlçesi'nin Ocak Ayı Sıcaklık Haritası

Bu renk bize Turhal İlçesi'nde Ocak ayı sıcaklıklarının ortalama 1 °C civarında olduğunu göstermektedir. Sıcaklıkları 0 °C'nin altında olan alanlar ise Doğuda Yenisu, Yağlıalan ve Necip köy üçgeninde; Batıda ise Çivril ve Hasanlı köyleri arasında yayılış göstermektedir. Ocak ayı sıcaklık değerlerinin dağılışında etkili olan faktör yine yükselti farkıdır. Yükseltisi fazla olan sahalarda sıcaklıkların 0 °C'nin altına düştüğü görülmektedir. İlçe merkezinin ova tabanında kurulmuş olması sıcaklıkların daha fazla düşmesini engellemiştir. Kış aylarında sobaların yakılması ve yine sonbaharda üretime başlayan ve Şubat aylarına kadar üretimine devam eden şeker fabrikasının etkisiyle sıcaklıklar ocak ayında çevresine göre daha sıcak geçmektedir (Bkz. Harita 9).

Yıllık ortalama sıcaklık değerlerini incelediğimizde Turhal İlçesi'nin kuzey ve güney kesimlerinde sıcaklıkların 12 °C'nin üzerinde olduğunu görüyoruz. İlçe merkezinden doğuya ve batıya gidildiğinde yükseltiye bağlı olarak sıcaklıkların düştüğü görülmektedir. Özellikle Sarıkaya ve Necip köyleri yakın çevresinde sıcaklıkların 7 °C'nin altına düşmektedir (Bkz Harita 10). Araştırma sahamızda özellikle aralık, ocak ve şubat aylarında donlu günler yaşanmaktadır. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden alınan verilere baktığımızda minimum sıcaklıkların -20°C'nin altında olduğu günler şubat ayında 0,1 gün olarak görülmektedir. Minimum sıcaklığın -15 °C'nin altına düştüğü günler ocak ayında 0,3 gün şubat ayında 0,5 gün ve mart ayında 0,1 gündür. Araştırma alanımızda minimum sıcaklığın -0,1 °C ve küçük günler 67,3 olarak görülmektedir. Uzun yıllar boyunca gözlemlenen en düşük sıcaklıklar 24 Şubat 1985 tarihinde -25 °C, 27 Aralık 2002 -24 °C, 24 Mart 1985 yılında -19,7 °C, 22 Ocak 1976 -19 °C, 26 Kasım 2011 -9,8 °C, 5 Nisan 2004 yılında -5,2 °C olarak görülmektedir. Donlu gün sayısı kasım ayında başlar ocak ve şubat aylarında en fazla görülür daha sonra azalarak nisan ayına kadar devam eder. Bu veriler araştırma sahamızda 6 ay boyunca don olaylarının görülmekte olduğunu gösterir. Don olaylarının bitkilerde çiçeklenme ve filizlenme dönemi olan nisan ayına sarkması tarımsal ürün yetiştiriciliği için olumsuz bir durum meydana getirmektedir. Bu olumsuzluğun en yakın örneği olarak araştırma sahamızda 31 mart 2014 gecesi meydana gelen don olayını gösterebiliriz. Donlanma sonucunda özellikle çiçeklenme döneminde olan meyve ağaçlarını tamamen kurutmuş ve birçok ürün zarar görmüştür.

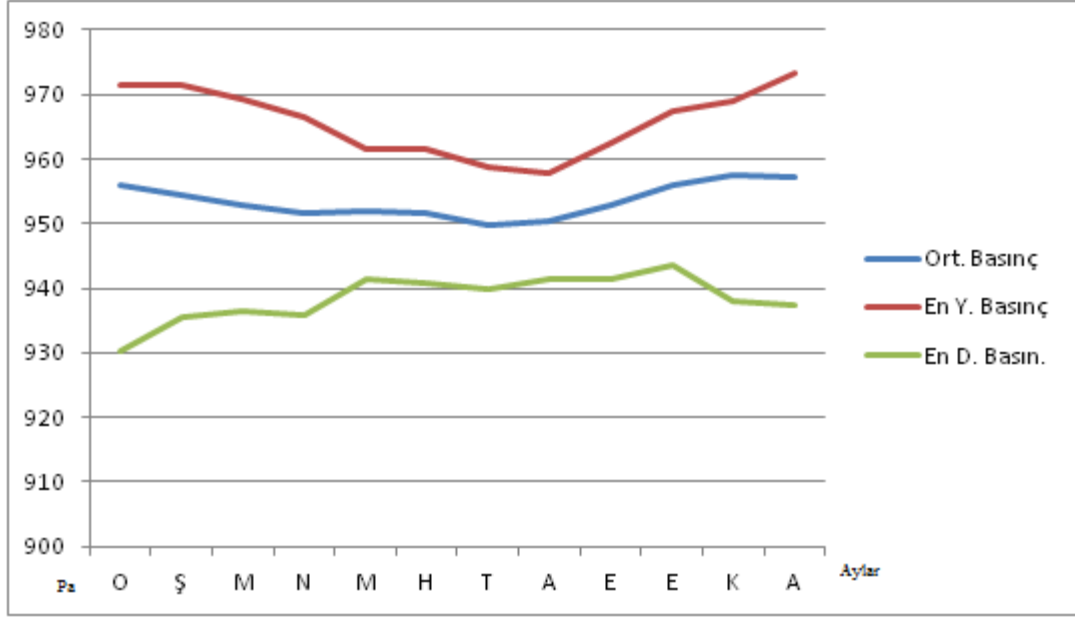

Harita 11: Turhal İlçesi'nin Yıllık Sıcaklık Haritası

1.1.3.2. Basınç ve Rüzgarlar

Basınç: Tokat Meteoroloji Müdürlüğü'nden alınan veriler doğrultusunda 1974-2013 yılları arasında yapılan gözlemler sonucunda Turhal İlçesi'nde basınç değerlerinin ortalamasının 953,6 pa olduğu görülmektedir. Bu verilerden anlaşılacağı

üzere Turhal İlçesi devamlı olarak alçak basıncın etkisi altındadır. Mart ayı yıllık ortalamaya en yakın olan ay olarak karşımıza çıkmaktadır. Grafiği takip ettiğimizde basıncın kasım ayında 957,4 ile en yükseğe çıktığını görmekteyiz. Bu aydan sonra ise basıncın giderek azaldığını ve Temmuz ayında en düşük olan 949,9'a düştüğü görülmektedir (Bkz Grafik 4).

Grafik 4: Turhal İlçesi'nde Ortalama-Düşük-Yüksek Basınç

Bu duruma göre, ortalama basınç, sonbahar ve kış mevsiminde yıllık ortalama değerin üzerinde ilkbahar ve yaz mevsiminde ise ortalama değerin altında bir değer gösterir.

Tablo 3: Turhal İlçesi'nin Ortalama En Yüksek En Düşük Basınçları

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A
Ort. Basınç Pa	956	954	953	951	952	951	949	950	952	956	957	957
En Y. Basınç Pa	971	971	969	966	961	961	958	957	962	967	969	973
En D. Basınç. Pa	930	935	936	935	941	940	939	941	941	943	938	937

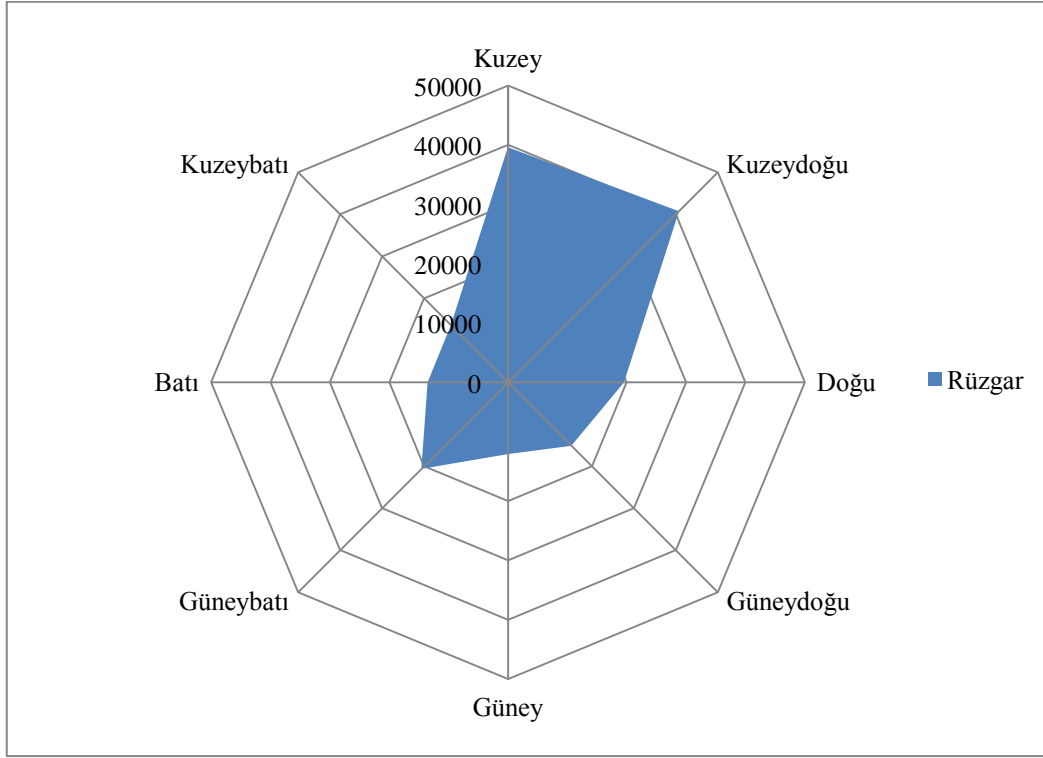
Rüzgarlar: 1973 ile 2013 yılları arasında esme sayılarına göre oluşturduğumuz tablo ve rüzgar gülü diyagramlarına bakıldığında Turhal İlçesi'nde yıl boyunca etkili olan rüzgar yönünün birinci derecede kuzeydoğu yönünden ikinci derecede kuzey yönünde olduğu görülmektedir. Kış başlangıcı sayılan kasım ayından nisan ayına kadar geçen beş aylık süre içerisinde Turhal'da görülen en önemli rüzgarlar kuzey ve kuzeydoğu yönüdür. Diğer yönlerden esen rüzgarlar bunlara göre daha zayıf kalmaktadırlar.

Batıdan esen rüzgarlara bu yörede "Karayel" adı verilir. Bu rüzgarlar, kış mevsiminde Anadolu üzerinde batıdan doğuya hareket eden gezici alçak basınçların tesiriyle hız kazanırlar. Ocak aylarında çok soğuk eserek kar yağışlarına neden olurlar (Özçağlar, 1981: 237). İlkbahar mevsiminde nisan ve mayıs aylarında etkili olan rüzgar yönleri Kuzeydoğu, kuzey ve güneybatıdır (Bkz Tablo 6).

Tablo 4: Turhal İlçesi'nde Rüzgar Esiş Yönleri

	Kuzey	K. Doğu	Doğu	G. Doğu	Güney	G. Batı	Batı	K. Batı
Ocak	2529	1833	1286	1695	1711	2346	1288	702
Şubat	2722	1888	1198	1608	1614	2371	1458	911
Mart	3671	2794	1543	1765	1638	2607	1202	1282
Nisan	3080	3132	1646	1331	1206	2450	1468	1075
Mayıs	3544	3678	1697	1367	893	2025	979	1339
Haziran	3590	4794	1992	1208	742	1332	970	1452
Temmuz	4139	6749	2228	836	443	795	679	1532
Ağustos	4196	5965	1865	885	401	767	940	1367
Eylül	4107	4028	1726	897	517	1081	909	1420
Ekim	3262	2635	1799	968	712	1405	946	858
Kasım	2501	1814	1437	1133	1129	1601	1217	779
Aralık	2268	1448	1143	1417	1073	1832	1467	854
Toplam	39609	40758	19560	15110	12079	20612	13523	13591

Haziran ayından sonra çok nadir olarak esen güneyli rüzgarlar kavurucu oldukları için tarladaki ürünlere zarar verirler bu rüzgarlar bölgede “Ters yel” olarak adlandırılır. Araştırma sahamızda uzun dönemler sonucunda tespit edilen rüzgar yönleri aşağıda gösterilmiştir.

Grafik 5: Turhal İlçesi'nde Hakim Rüzgar Yönleri

1.1.3.3 Yağış

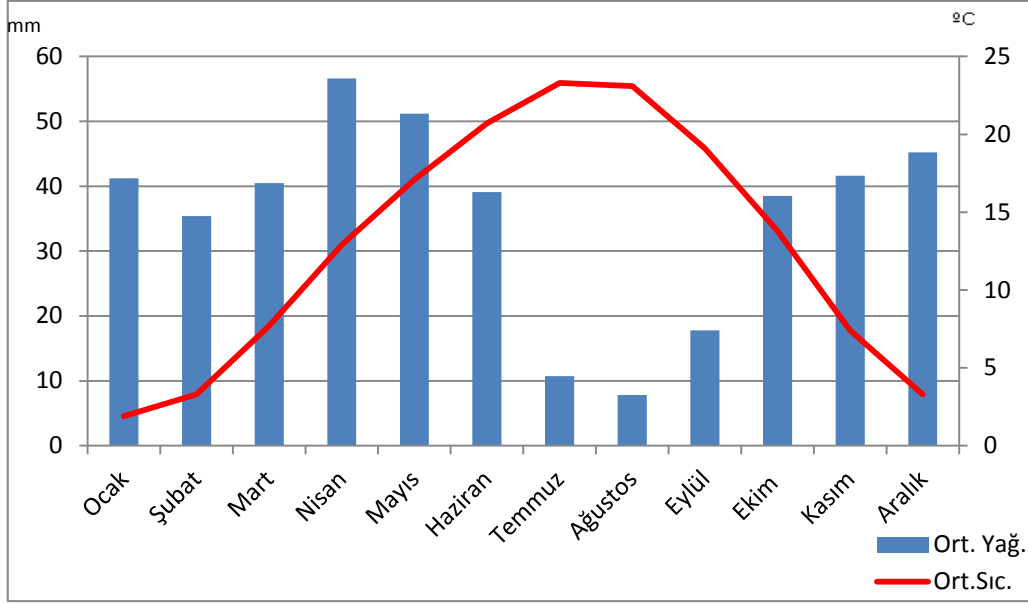
Araştırma alanımıza yağış verilerimiz incelendiğinde en yakın mesafede, uzun süreli yağış rasadı yapan istasyonlar Tokat ve Turhal meteoroloji istasyonlarıdır. Bu iki istasyonun yıllık yağış tutarlarına baktığımızda Tokat'a ait değerlerin (434,8 mm) Turhal'a göre (425,6 mm) daha yüksek olduğunu görmekteyiz. Turhal'ın batısında yer alan Zile'nin yıllık yağış tutarı da Turhal'dan fazladır. Turhal'ın Tokat ve Zile'ye göre daha az yağışlı olmasını, bu istasyonun Tokat ve Zile den daha alçakta etrafı dağlarla çevrili çukur bir havza içerisinde yer almasına bağlanabilir. Tokat ve Turhal'a ait ortalama yağış grafikleri aşağı yukarı

birbirine benzer bir gidiş gösterir. Yağışların en fazla olduğu ay Turhal da nisan ayı iken Tokat'ta en yağışlı ay mayıs olarak görülmektedir. Kurak dönemler ise her ikisinde de temmuz ve ağustos aylarına tekabül etmektedir. Ortalama sıcaklığın maksimum değere eriştiği temmuz ve ağustos aylarında yağışlarda büyük bir azalma görülür. Temmuz ayından ocak ayına doğru ortalama sıcaklık devamlı düşmekte, yağışlar ise ağustos ayından aralık ayına kadar sürekli artmaktadır. Sıcaklık şubat ayında yavaş yavaş yükselmeye başlar ve yağışta ise ocak ayına oranla biraz azalma olur.

1974-2013 yılları arasında yapılan gözlemlere göre Turhal İlçesi'nde ortalama yağış miktarı 425,6 mm'dir. Araştırma sahamızda yıl içerisinde en fazla yağışın görüldüğü ay 56,6 mm ile nisan ayıdır. Yağışın en az olduğu ay ise 7,8 mm ile ağustos ayıdır. Sıcaklık değerlerine baktığımızda en sıcak ay 23,3 °C ile temmuz ayı gelmektedir. Sıcaklıklar en düşük değerlere ocak ayında 1,9°C düşmektedir. Yağışlar sıcaklıkların arttığı dönemde belirgin bir şekilde azalmaktadır. Özellikle sıcaklıkların en fazla olduğu temmuz ve ağustos ayları yağışların en az olduğu dönemler olarak görülür. Aşağıda sıcaklık ve yağış değerlerimizi birlikte gösterdiğimiz grafikte yağışların aylara göre dağılışı, en yüksek ve en düşük yağış değerlerinin yaşandığı aylar, sıcaklık ve yağışın karşılıklı durumları gösterilmiştir (Bkz. Grafik 3).

Tablo 5: Turhal İlçesi'nde Ortalama Sıcaklık ve Yağış

Aylar	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ort Sic.°C	1.9	3.3	7.7	12.9	17.1	20.7	23.3	23.1	19.1	13.8	7.4	3.3
Ort. Yağ. mm	41.2	35.4	40	56,6	51.2	39.1	10.7	7.8	17.8	38.5	41.6	45.2

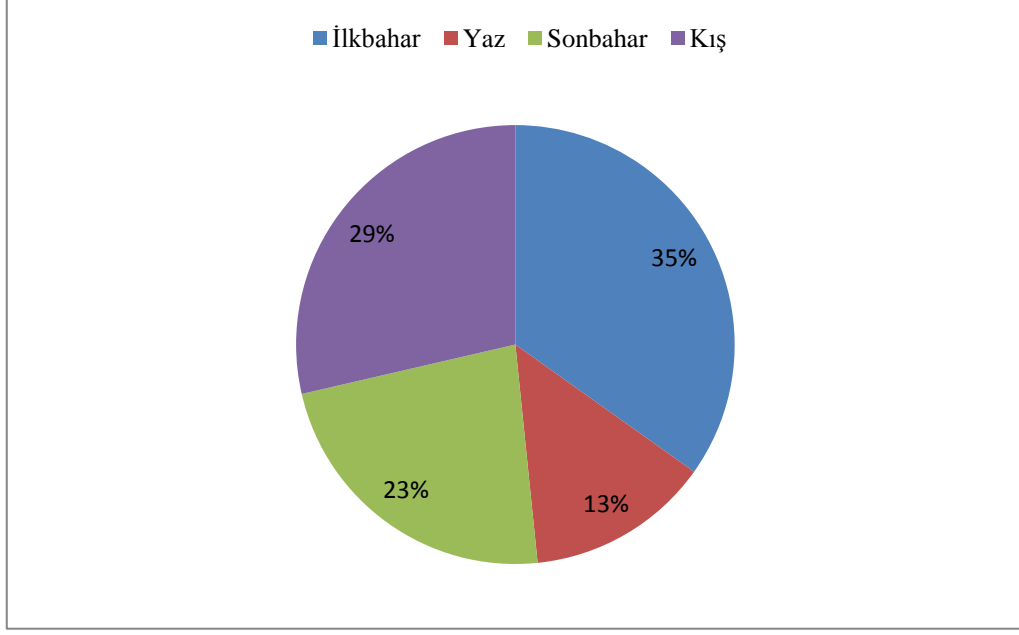
Grafik 2: Turhal İlçesi'nde Ortalama Sıcaklık-Yağış

Yağışların mevsimlere göre dağılışına baktığımızda kış ve ilkbahar aylarında yağışların yoğunlaştığını görmekteyiz.

Tablo 6: Turhal İlçesi'nde Mevsimlere Göre Yağış ve Oranları

Mevsimler	İlkbahar	Yaz	Sonbahar	Kış	Toplam
Yağış(mm)	148,3	57,6	97,9	121,8	425,6
Oran(%)	35	13	23	29	100

Buna göre en yağışlı mevsim ilkbahar 148,3 mm en fazla yağış alan ay ise nisan ayıdır 56,6 mm dir. İlkbaharı 121,8 mm ile kış mevsimi takip eder. Sonbahar mevsimi 97,9 mm ile üçüncü sırada iken en az yağış yaz mevsiminde görülür 57,6 mm (Bkz. Tablo 4).

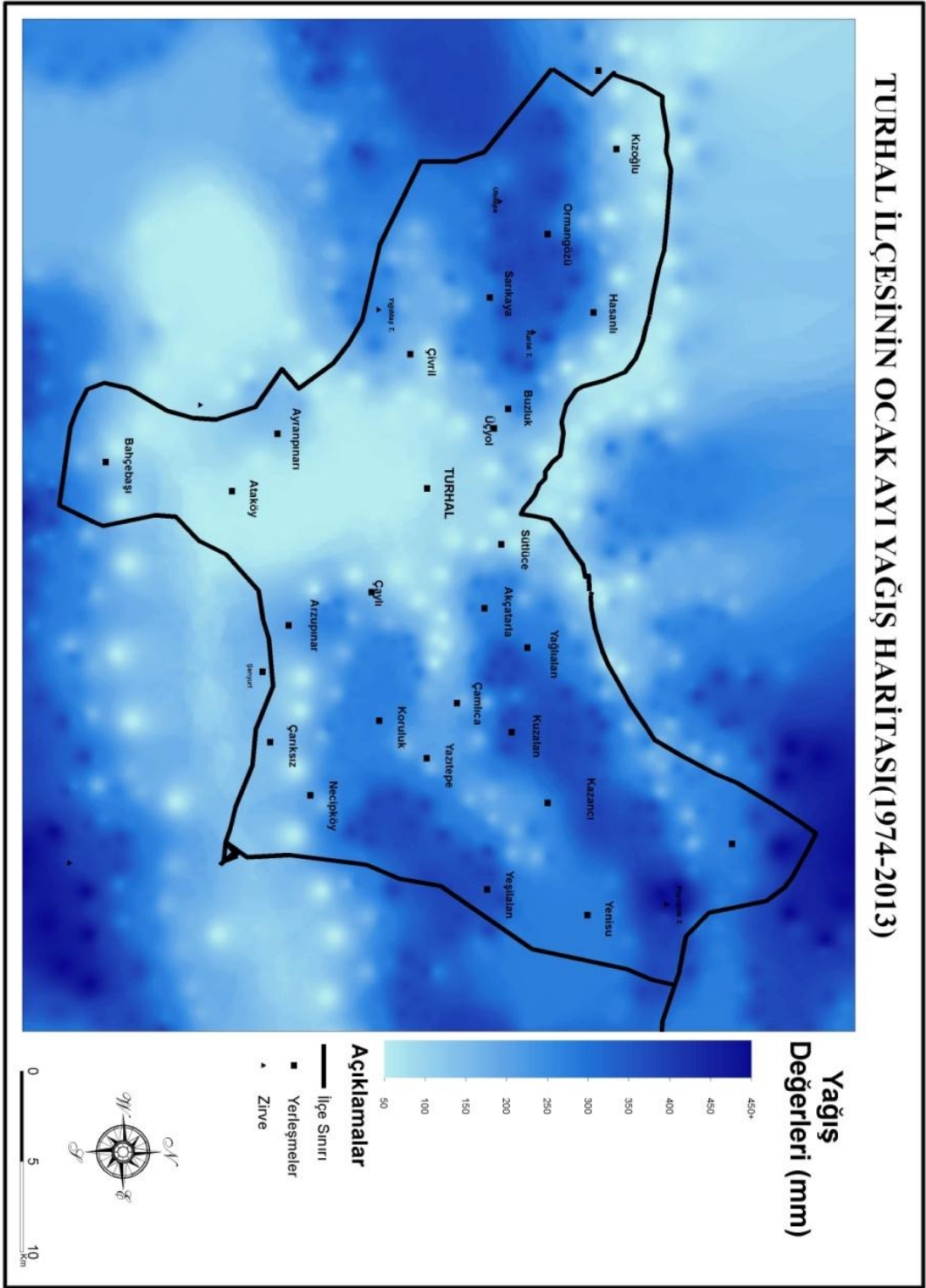
Grafik 3: Turhal İlçesi'nde Yağışın Mevsimlere Göre Dağılışı

Yağış rejiminde dikkat çeken özellik ise yıllık yağışın ilkbahar ve kış aylarına rastlamasıdır. Yaz yağışlarının düşüklüğü alandaki yağış rejiminin Akdeniz yağış rejimine benzer bir özellik taşıdığını göstermektedir. Kar yağışları ilk olarak ekim ayında başlar ve nisan ayı sonlarına kadar devam edebilir. Bu dönemde kar yağışlı günler toplamı 15 gün olup ocak ve şubat aylarında toplam 8,3 gün kar yağışlı gün görülür. Yağan karın yerde kalma süresi Aralık'ta 0,9, Ocak'ta 2,7, Şubat'ta 1,7 ve Mart'ta 0,4 gün civarındadır. Turhal'da en yüksek kar kalınlığı Kasım'da 7 cm, Aralık'ta 8 cm, Ocak'ta 35 cm, Şubat'ta 62 cm, Mart'ta 14 cm ve Nisan'da 5 cm'dir. Kısacası, yörede kışları az soğuk-yağışlı, yazlar ise sıcak ve nispeten kurak geçmektedir. Yani, Karadeniz Ardı Geçiş Kuşağı'nda bulunan çalışma sahasında, karasallığın ağır bastığı bir iklim tipi görülmektedir.

Görülen yağış miktarı yerleşmelerin kuruluşu ve iktisadi faaliyetlerin çeşitlenmesinde de önemli rol oynamıştır. Araştırma sahamız olan Turhal İlçesi ve köylerine baktığımızda yağışın fazla olduğu alanlarda yapılan tarım faaliyetleri, üretilen ürünler ve hasat süreleri değişmektedir. Tarım ürünlerinde görülen farklılıklarla birlikte aynı ürünün hasat süresi ve üretim miktarları da değişmektedir. Vejetasyon süresi açısından incelediğimizde yüksek sahalarda bitkilerin güneşlenme süresi, yağış ve bulutluluk gibi nedenlere bağlı olarak uzamakta ve alçak sahalara göre daha geç hasat edilmektedir. Yağış ile hayvancılık faaliyetleri arasında da ilişki

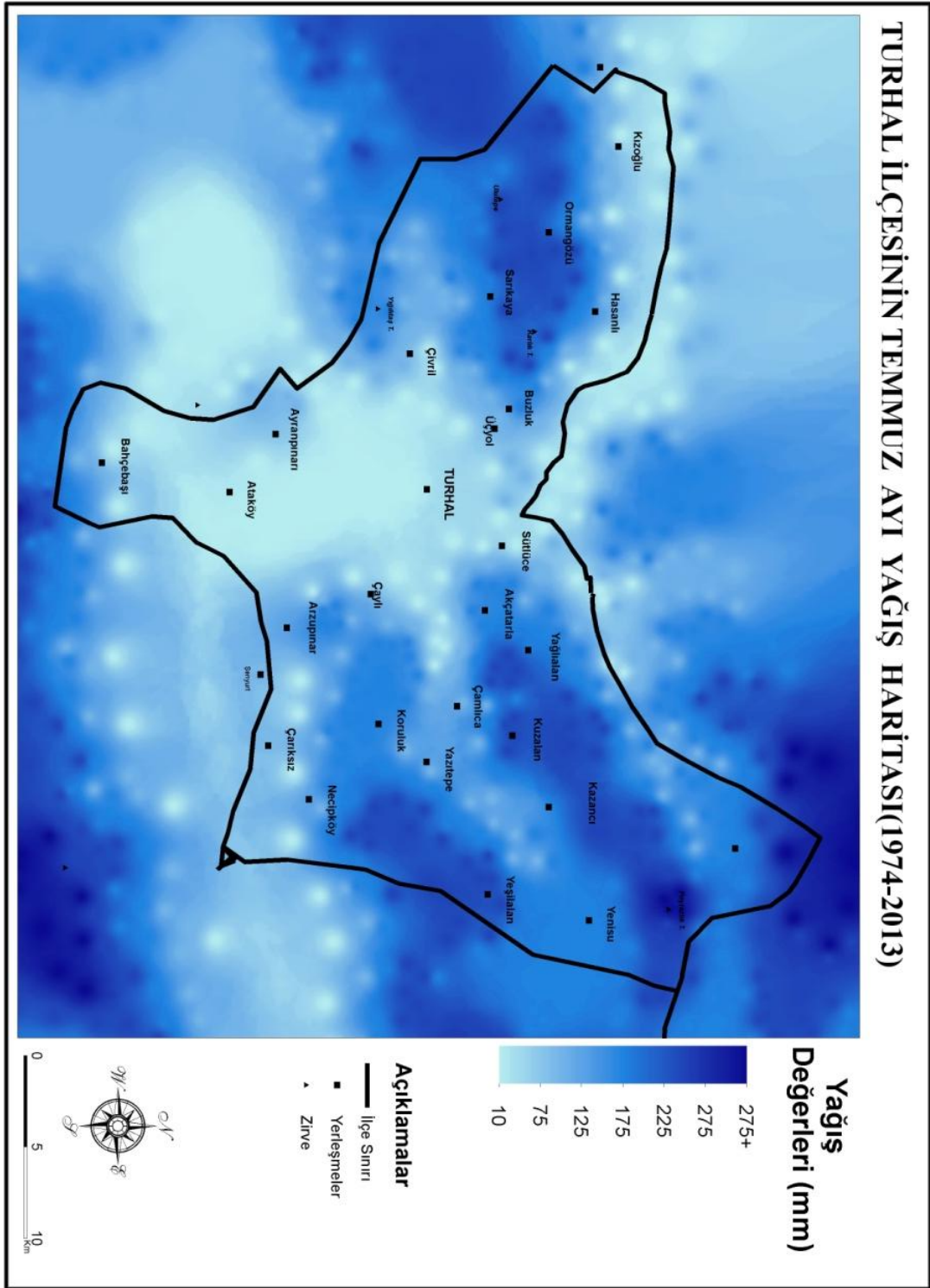
vardır. Yağışların fazla olduğu alanlarda gelişen ot formasyonu hayvancılığı geliştirmektedir. Nitekim yükseltinin arttığı yağışların daha fazla görüldüğü alanlarda hayvancılık baskın iktisadi faaliyet kolu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Aşağıdaki haritada Ocak ayı yağış değerlerini gösterilmiştir. Bu haritada yağışların en az olduğu saha ilçe merkezi ve yakın çevresidir. Turhal İlçe merkezinin kuzey ve güney kesimlerinde ocak ayı yağış değerleri 0-50 mm arasında değişmektedir. İlçe merkezinin doğusunda ve batısında yükseltiye bağlı olarak yağışlarında arttığı görülmektedir. Doğuda Hasanlı, Sarıkaya, Kızıoğlu köyleri batıda ise Necipköy, Yağlıalan ve Yenisu üçgeni arasında yağışların 400 mm'nin üzerine çıktığı alanlardır. Sıcaklık değerlerinin dağılışında bahsettiğimiz yükselti etkisi yine burada etkili olmaktadır, yükseltiye bağlı olarak yağışlar artmıştır (Bkz. Harita 11).

Harita 12: Turhal İlçesi'nin Ocak Ayı Yağış Haritası

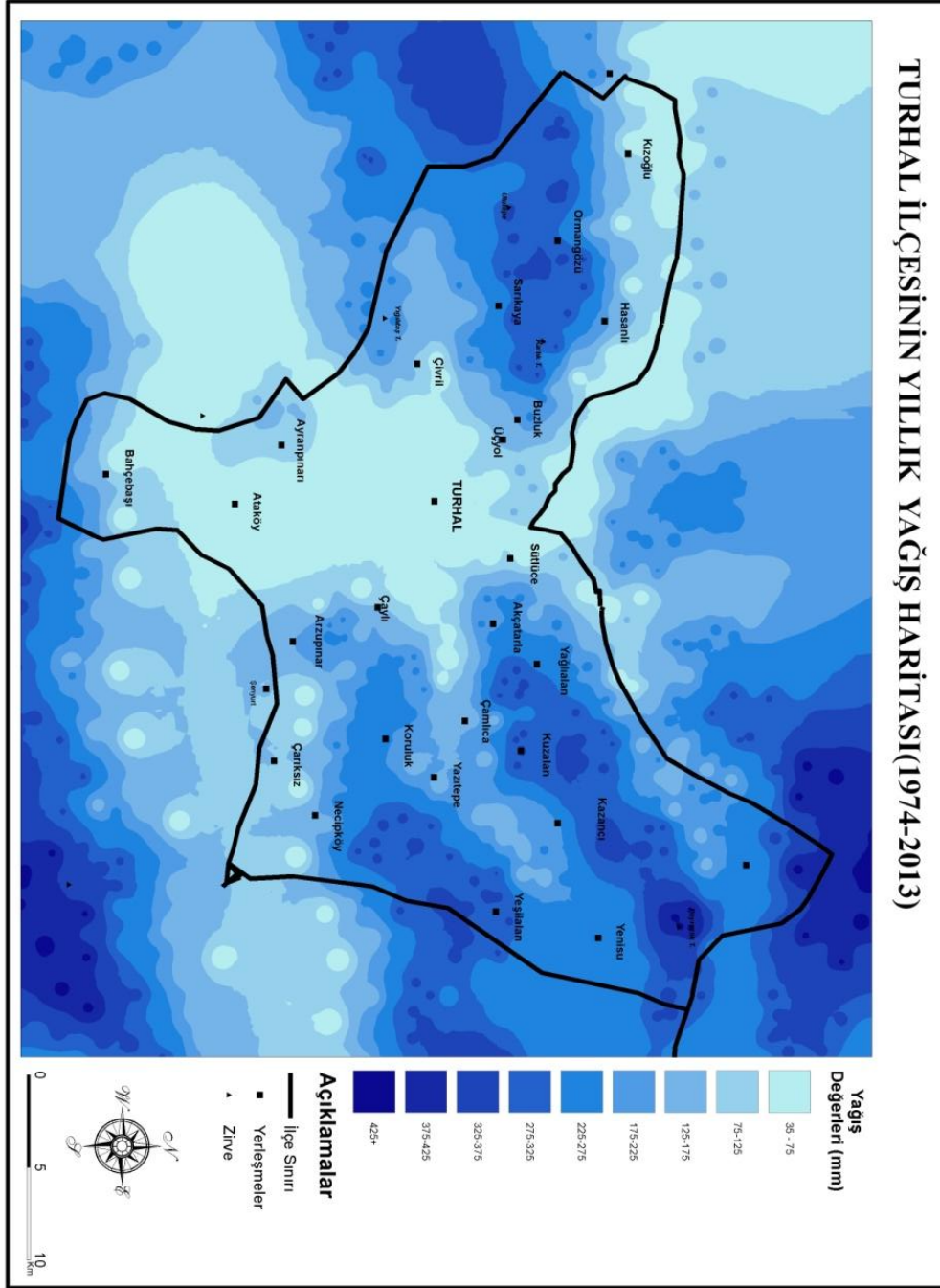
Temmuz ayı verileri incelendiğinde yağışın dağılışında herhangi bir değişiklik görölmektedir. Bu haritanın Ocak ayı haritasından farkını yağışların dağılışı değil miktarı oluşturmaktadır. Temmuz ayı yağış oranının 10-20 mm arasında olduğu görölmektedir (Bkz Harita 12).

Harita 13: Turhal İlçesi'nin Temmuz Ayı Yağış Haritası

Haritamızı incelediğimizde yağışların en az olduğu kısımların ilçe merkezi ile bu merkezin kuzey-güney kesimleri olduğunu görüyoruz. Bahsedilen alanlarda temmuz ayı yağışlarının 10 mm civarında olduğu görülmektedir. Yağışların en fazla olduğu kesimler incelendiğinde batıda Sarıkaya Köyü ve yakın çevresi doğuda ise

yine Poyraz Tepe Yağlıalan ve Necipköy üçgeni arasında olan sahaları görüyoruz. Bu alanlarda yağışların 250 mm ve üzerine çıkmaktadır (Bkz. Harita 13).

Harita 14: Turhal İlçesi'nin Yıllık Yağış Haritası

Ocak ve Temmuz haritalarını inceledikten sonra, bu veriler ışığında yıllık yağış haritamızı oluşturduk. Yağışların dağılımına baktığımızda yine benzer özellikler görmekteyiz. Tüm bu haritalar bize araştırma sahamızda yağışların dağılımında belirleyici faktörün yükselti olduğu göstermiştir. Araştırma sahamızda etkili olan

sıcaklık ve yağış değerlerini tablo grafik ve haritalar yardımıyla inceledik ve bu dağılışların meydana geldiği alanları tespit ettik. İklim verilerinin yerleşmelerin dağılışı ve insanların faaliyetleri üzerine etkilerine baktığımızda ise doğrudan belirleyici bir etkiye sahip olduklarını görüyoruz. Araştırma sahamızda sıcaklık ve yağış değerlerinin maksimum değerler gösterdiği alanların yerleşmelerden uzak olduğu görülmektedir. Yerleşmeler genellikle insan yaşamı için daha uygun olan alanlarda toplanmaktadır. Sıcaklıkların çok fazla olduğu ya da eksi değerlere düştüğü alanlar genellikle yerleşim sahası olmayan (anökümen) alanlardır. Çünkü bu sahalar başta insan bünyesi açısından uygun olmamakla beraber, insanların hayatlarını devam ettirmelerini sağlayacak etkinlikleri de kısıtlamaktadır. Sıcaklık değerleri ile tarımsal faaliyetler birbirlerini doğrudan etkilemektedir.

Sıcaklıkların çok düşük seyrettiği dönemlerde bitkilerin gelişebilmesi için gerekli olan ısı değerlerinin oluşmaması, ya da sıcaklıkların gereğinden fazla olması tarımsal üretimi olumsuz etkilemektedir. Bununla birlikte yağış değerleri de tarımsal faaliyetler üzerinde etkili olmaktadır. Kuraklık gibi yağışın fazla olması da tarımsal verimliliği olumsuz etkilemektedir. Tüm bunlarla birlikte sıcaklık ve yağış değerleri ekilen ürünleri ve çeşitliliği vejetasyon süresini etkilemektedir. Araştırma sahamızda yerleşmelerin dağılışı üzerinde bahsettiğimiz iklim özellikleri belirleyici olmuştur.

1.1.4. Hidrografik Özellikler

Kazova'ya hayat veren Yeşilirmak (Tozanlı), doğu-batı doğrultusunda aktıktan sonra, batıda Katmerkaya boğazına girerek Turhal ovasında güney-kuzey doğrultusunda akışına devam etmektedir (Özçağlar 1981: 219).

Turhal şehrindeki akarsu ağı Yeşilirmak'ın yanında, yörede yer alan Gülüt Çayı ve Çivril Deresi gibi tabileri yer almaktadır. Yeşilirmak Turhal Ovası'na kadar kuzey ve güneyden çok sayıda akarsu ile birleşmektedir (Bkz. Harita 14).

Yeşilirmak'ın yıl içerisinde akım değerleri incelendiğinde yağışların ve kar erimelerinin ve yağışların fazla olduğu ilkbahar aylarında akışın en yüksek değerlere ulaştığı görülür. Yağışların azaldığı buharlaşma ve ve tarım alanlarında su kullanımının fazla olduğu yaz aylarında ise Yeşilirmak'ın akışında en düşük değerler

İnsanların su kaynaklarına duydukları ihtiyaçlar yerleşmeleri akarsulara yakın alanlara taşımıştır. Araştırma sahamızı oluşturan Turhal İlçe merkezi ve köylerinin kuruluşunda hidrografyanın etkisini açıkça görmekteyiz. Araştırma sahamızın doğu sınırından itibaren yerleşmeler genellikle Yeşilirmak havzasına yakın alanlara kurulmuştur. Bununla birlikte doğu batı doğrultulu uzanan Gülüt Çayı ve Çivril dereleri de yerleşmelerin yoğunluk kazandığı alanlardır. Ayrıca köy yerleşmelerimizi incelerken birçoğunun yine akarsu vadileri boyunca kuruldukları görülmektedir.

1.1.5. Toprak Özellikleri

İnceleme alanındaki akarsu havzalarında, kahverengi orman toprakları geniş yayılış gösterir. Bu topraklar genel olarak orman örtüsünün yaygın olduğu yerlerde görülür. Organik maddenin fazla olmasından dolayı toprağın rengi kahverengileşmiştir. Bu toprakların ana materyalini kil, mikaşist, gnays, kireçtaşı, andezit, fliş, killi şist, oluşturur. Genel olarak iklimin ılıman olduğu sıcak ve yağışlı sahalarda yaygındır. Bu toprakların oluşmasında iklim ve ana kayanın yanı sıra eğim de önemlidir.

Başta Yeşilirmak havzası olmak üzere akarsu boylarında ve ilçe merkezinin bulunduğu alanda alüvyal topraklar hakimdir. Alüvyal topraklar akarsuların geçtiği yerlerde yataklarından aşındırdıkları malzemeleri, eğimin azaldığı yerde taşıma gücünün azalması ile yayararak biriktirmesi sonucunda oluşan genç topraklardır. Bu topraklar genel olarak, birikinti koni ve yelpazeleri üzerinde, taşkın sahalarda ve eski akarsu yataklarında görülebilir. Bu toprakların yapısını, aşındırıp kopardıkları alanın materyali belirler. Çeşitli iklim koşulları altında bulunan alüvyal topraklar; besin maddeleri bakımından zengin olup, tarıma uygun toprak tipinin oluştururlar.

Araştırma sahamızda geniş alanlara yayılmış bir diğer toprak türü ise yüksek dağ ve mera topraklarıdır. Bu topraklar ilçe merkezinin güneyinde Ayrancı platosu olarak adlandırılan alanlarda görülmektedir. Araştırma sahamızın kuzey kesimlerinde yaygın olarak görülen toprak türü ise kestane renkli topraklardır. Doğu kısımlarda ise kireçsiz kahverengi orman toprakları hakimdir. Bu toprakların dışında redzina türü topraklar ve kahverengi topraklar bulunur (Bkz. Harita 15).

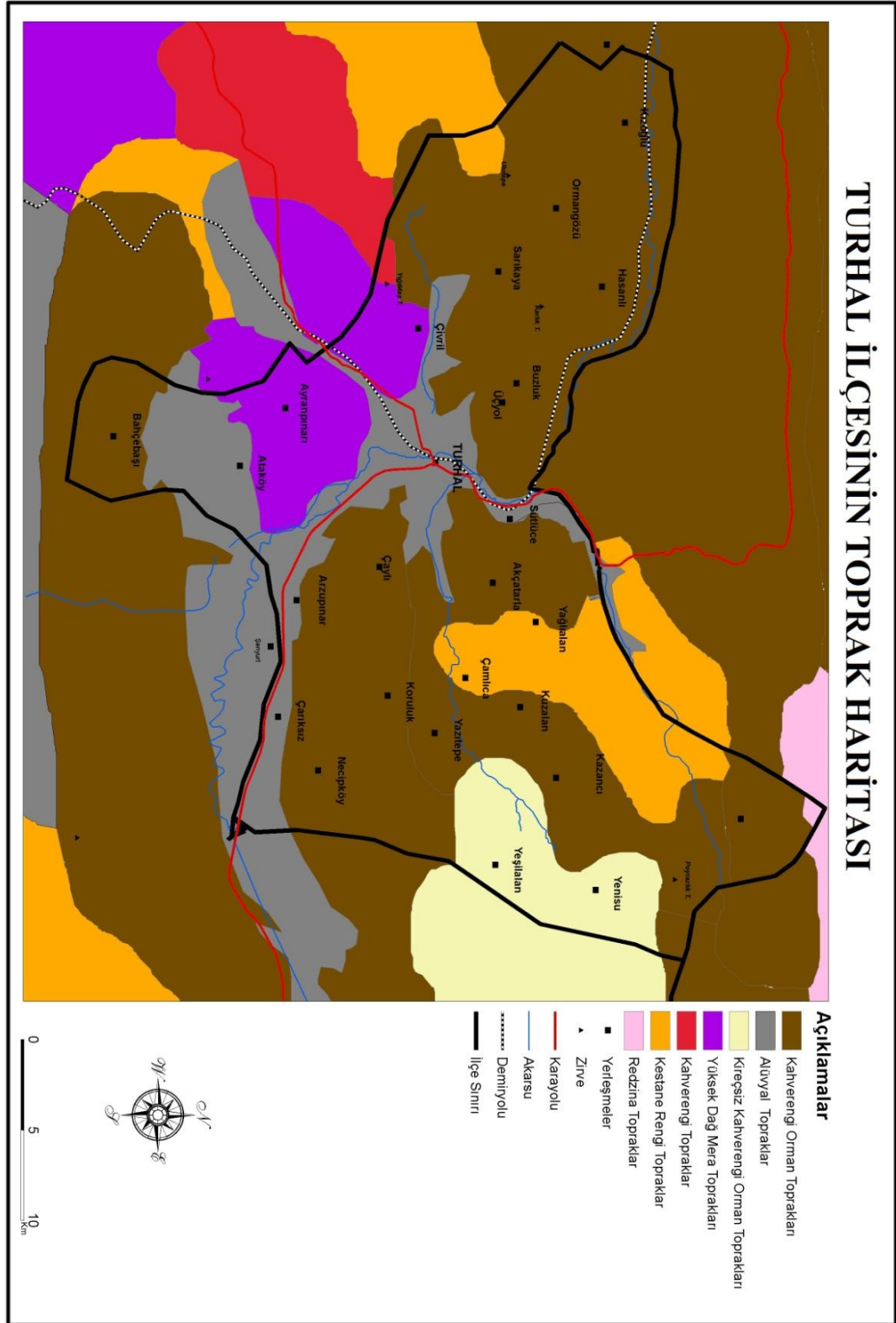
Eğim değerlerinin yüksek olduğu havzanın yukarı bölümlerinde topraklar çoğunlukla sığdır. Nitekim Yazıtepe çayı havzası içerisinde yer alan Kuzalan Köyü batısındaki az eğimli aşınım yüzeyi üzerindeki toprak kalınlığı 20-50 cm arasında değişmektedir. Yeşilalan Köyü kuzeyindeki eğimli yamaçlarda toprak kalınlıkları 20 cm'nin altına düşmektedir. Benzer şekilde Çivril deresi havzasının yukarı bölümünde Ulutepe ve Sarıkaya köyleri çevresindeki eğimli alanlarda sığ topraklar (20-50 cm) dağılış gösterir. Eğim değerlerinin arttığı sahalarda kalınlık daha da azalır. Sahadaki toprakların çoğunlukla sığ olması, sızmayı azaltarak yüzeysel akışa geçen su miktarının fazla olmasına yol açmaktadır (Zeybek 2003: 245).

Çalışma sahasında toprakların özellikleri de erozyon üzerinde etkili olmaktadır. Bu bakımdan toprağın tekstürü, strüktürü, organik madde miktarı erozyonun şiddetini etkileyen başlıca özelliklerdir. Turhal Ovası yakın çevresinde dağılış gösteren hemen tüm toprakların kum oranları fazla olup, bu değerler %43-%65 arasında değişmektedir. Toprakların silt oranları ise %19-39 arasında bulunmaktadır. Kum ve silt yüzdesi fazla olan toprakların yağmur damlası erozyonuna karşı dirençleri az olduğundan, özellikle bitki örtüsünün seyrek olduğu alanlarda bu erozyon tipi etkin durumdadır. Sızmanın azalması ise yüzeysel akışa geçen su miktarını artırdığından, yörede şistlerin dağılış gösterdiği kesimlerde erozyon etkindir. Araştırma sahası topraklarında organik madde oranları da oldukça düşüktür. Nitekim bu oran % 0.46-% 3.81 arasında değişmekte olup, organik madde oranlarının düşük olması toprakta porozite (gözeneklilik) ve kohezyonu sınırlandırdığından infiltrasyon düşmektedir (Zeybek İ.H: 111). Çalışma alanında Buzluk Dağı, Ayranpınar Platosu ve Mercimek Dağı'nın eteklerinde gelişmiş olan kolüvyal topraklar da yer almaktadır.

Şistlerin yayılış alanlarında, bu kayaçların iyi yapraklanma göstermeleri sonucu, buralardaki topraklar çoğunlukla levhamsı strüktür özelliğine sahiptirler. Bu strüktür tipi, toprağın infiltrasyonunu düşürmektedir (Atalay 1972: 113).

Araştırma sahamızda yerleşmelerin dağılışı ile toprak özellikleri arasında da bağlantı kurulabilir. Turhal İlçe merkezinin ilk kuruluş yerini incelediğimizde Yeşilirmak havzasında alüvyal toprakların yaygın olduğu alanda kurulduğu

görülmektedir. Yerleşmenin bu alanda kurulmasında topografya şartları kadar toprak özellikleri de etkili olmuştur.

Harita 16: Turhal İlçesi'nin Toprak Haritası

Tarımsal üretimde verimliliği fazla olan alüvyal topraklar yerleşmenin kuruluşunda çekici etki oluşturmuştur. İnsanların hayatlarını tarımsal faaliyetlerle devam ettikleri dönemde oluşan yerleşme çekirdeği zamanla genişlemiştir.

Artan nüfus yerleşme olarak yine verimli alüvyal araziye yakın olmayı düşünerek yerleşmeleri bu saha üzerinde inşa etmişlerdir. Günümüze kadar geçen sürede yapılaşma faaliyetleri bu şekilde devam etmiş ve tarımsal olarak verimli alüvyal arazi tamamen yerleşmeler altında kalmıştır. Bu durum plansız şekilde gelişen bir yerleşmenin sonucu olarak dikkat çekmektedir.

1.1.6. Doğal Bitki Örtüsü Özellikleri

Araştırma sahamızı oluşturan Turhal İlçesi potansiyel olarak orman sahası içerisinde yer almaktadır. Bu alanda görülen bitki topluluklarını incelediğimizde, Orta Anadolu meşe ormanları, Orta Anadolu dağ bozkırı ve Orta Karadeniz kayınına ait bitkilerden oluşmaktadır. Fakat yüzyıllar boyunca bilinçsiz yapılan tahribatlar sahada orman örtüsünün büyük oranda yok olmasına neden olmuştur. Tahribatların yoğun olarak yapıldığı alanlarda orman örtüsünün yerini çalı formasyonuna ait bitkiler almıştır. Bahsedilen durum özellikle araştırma sahamızın doğusunda yer alan Mercimek dağında ve Buzluk dağının güney yamaçlarında belirgin bir şekilde görülür.

Söz konusu alanların nispeten yüksek kesimlerinde bugün yayılış gösteren türler saçlı meşe, tüylü meşe, adi ardıç, gürgen ve melengiçtir. Dağların ovaya bakan alçak kesimlerinde ise aşırı tahribatın yol açtığı antropojen step görüntüsü manzaraya hakim durumdadır. Buralarda geven, sığırkuyruğu, saman çiçeği, sütleğen gibi otsu türlere çoğunlukla karaçalılar eşlik etmektedir. Yörede ormanın nispeten yaygın olduğu saha ise Ayranpınar Platosu'nun kuzeye bakan yamaçlarıdır. Meşelerin hakim olduğu bu ormanların önemli diğer türleri ise gürgen ve ardıçlardır. Kamat ve Hanife Dağlarının yüksek kesimlerinde ise söz konusu türlere karaçamlar eşlik etmektedir (Zeybek İ.H: 110).

Bilindiği gibi ağaçların ve çalılıkların kökleri yağmur ve eriyen kar sularının derinlere sızmasını kolaylaştırarak, yüzeysel akışa geçen su miktarının azalmasına yol açarlar. Bunun dışında, bitkiler toprakların tutunmasını sağlayarak erozyonu

sınırlandırmaktadır. Bu nedenlerle bağlantılı olarak, çalışma alanında bitki örtüsünün cılız olduğu ya da büyük ölçüde tahrip edildiği kesimlerde eğer eğim de fazla ise toprak kolaylıkla aşınıp taşınmıştır. Nitekim Buzluk Dağı'nın eğimli yamaçlarında yer yer şistler, Mercimek Dağı yamaçlarında da çoğunlukla mermerler yüzeye çıkmıştır. Ana kayanın bu şekilde açığa çıkması da yörede erozyonun geniş alanlarda ve şiddetli olarak etkili olduğunu göstermektedir. Ova çevresinde doğal bitki örtüsündeki tahribatin fazla olması, yağışların dal ve yapraklarda tutulmadan doğrudan toprakla buluşmasına yol açmaktadır. Bu nedenle de yağışlar sırasında çalışma alanında geniş sahalarda yağmur damlası erozyonunun etkili olduğu belirtilebilir (Zeybek İ.H: 111).

2. BÖLÜM

NÜFUS COĞRAFYASI

2.1. NÜFUS COĞRAFYASI ÖZELLİKLERİ

2.1.1. Turhal İlçesi'nde Nüfus

En basit şekliyle "belli bir yerde, belli bir süre içinde yaşayan insanların toplam miktarı" şeklinde tarif edilen nüfus, mekanla olan sıkı ilişkisi nedeniyle coğrafyanın konusunu oluşturmaktadır (Tümertekin, 1979: 61).

Bir ülke veya bölgede bulunan insanların sayısına nüfus denir. Ülke ekonomisinin gelişmesinde doğal zenginlikler ile birlikte beşeri şartlarında rolü büyüktür. Ekonomik şartlar üzerinde etkin olan, yalnız insan topluluklarının niceliği değil, nüfusun çok çeşitli olan niteliğidir. Nüfusun niceliği, artış hızı, yaş gurupları, doğum-ölüm ortalama yaşam süresi, bağlılık oranı, cinsiyet durumu okuryazarlık kentleşme vb. "nüfusun yapısını" oluşturan temel taşlardır. Günümüz nüfus yapısının özelliklerini ifade ederken, bu ifadelerin daha önceki sayım yılları ile ayrıca diğer kıta ve ülkelerle mukayese edilmesi, nüfusumuzun karakteristik özelliklerini tanımamızda bize yardımcı olacaktır (Güngördü, 2011: 1).

2.1.2. Turhal İlçesi'nde Nüfus Gelişimi

Türkiye tarihinin başlangıcı olarak kabul edilen 1071 tarihinden başlayarak ve hatta bu tarihten evvel, doğudan boylar halinde ülkemize sokulan göç dalgaları Anadolu'yu bir yerleşim alanı haline getirmiştir. Bu yerleşme dolayısıyla nüfuslanma, Doğu Anadolu'dan başlayarak kademeli şekilde batıya doğru yüzyıllarca devam etmiştir. Bu devirdeki nüfusumuz fetihler ve doğudan gelen göçlerinde etkisiyle sürekli çoğalmış 18. asırda fethedilen toprakların kaybedilmesine bağlı olarak, hem nüfusumuz azalmaya başlamış, hem de tekrar doğuya doğru hareketlenmiştir. Bu nüfus akımı (Balkanlar'dan Anadolu'ya) günümüze kadar devam ede gelmiştir. Osmanlılar devrinde, bugünkü anlamda nüfusumuzun sosyo-

ekonomik yönleri en ince ayrıntısı ile incelenmemiş ve periyodik nüfus sayımları yapılmamıştır (Güngördü, 2011: 2).

Belirtilen nedenlerden dolayı Cumhuriyet öncesinde araştırma sahamız olan Turhal'ın nüfusu hakkında sağlıklı bilgilere ulaşamamaktayız. Araştırmalarımız sonucunda ulaştığımız nüfus verileri bir diğeriyle örtüşmemekte olup dolayısıyla nüfus hakkında söylenenlerin efsanelerden ibaret olduğunu anlamaktayız. Bu araştırmalarımızda farklı birkaç kaynakta gördüğümüz Turhal'ın Cumhuriyet'ten önce nüfusu üç bin dolaylarında olan Tokat Sancağı'na bağlı kale etrafına kurulmuş küçük bir yerleşme olduğu yönündedir.

Fotoğraf 1: Turhal'ın Kuruluş Yeri

Turhal'ın elimize geçen en eski belgelerinden biri olarak gösterebileceğimiz bu resim kale çevresinde kurulan küçük bir köy ya da kasaba özelliği gösteren Turhal'ın nasıl geliştiğini ve gelişim süresince geçirdiği evrelerin saptanması aşamasında bize yardımcı olacak en önemli görsel materyaller arasında gösterilebilir (Bkz. Fotoğraf 1).

Cumhuriyetin ilk yıllarında resimde görüldüğü gibi küçük bir yerleşme olan Turhal konumunun getirdiği avantajları kullanarak hızla gelişme göstermiş, Cumhuriyetin ilk yıllarında ülkeyi baştanbaşa "Demiryolu ağı ile döşeme

projesinden" Turhal kendine düşen payı fazlasıyla almıştır. 23.08.1928'de Turhal demiryolu istasyonu açılmıştır. Bu demir yolunun yolcularından biri olan Mustafa Kemal Atatürk 22 Kasım 1930'da Tokat'tan karayolu ile Turhal'a ulaşmış ve kendisini bekleyen özel trenle Turhal tren istasyonundan Amasya'ya hareket etmiştir. 7 Kasım 1933 yılında Bakan Celal Bayar tarafından temeli atılan Turhal Şeker Fabrikası Turhal'ın gelişmesindeki en önemli etkenlerden biridir (Bkz. Fotoğraf 2).

Fotoğraf 2: Turhal Şeker Fabrikası'nın Temel Atma Töreni

Bu iki önemli proje Turhal'ın yaşadığı hızlı gelişimin başlangıç noktası olarak değerlendirilebilir. 23.08. 1928'de de kurulan tren yolu Turhal'ı önemli bir merkez haline getirmiş daha sonra 1933 yılında Celal Bayar tarafından temeli atılan ve 1934 yılında faaliyete geçen Turhal Şeker Fabrikası Turhal'da nüfus ve yerleşme tarihinin başlangıcı olarak görülebilir. Bu tarihlerden hemen sonra yapılan cumhuriyetin ikinci genel nüfus sayımında (1935) Turhal'ın adı bucak olarak geçmekte ve merkez bucakta 5687 (Erkek 3325, Kadın 2361) kişi yaşamaktadır. Merkeze bağlı köylerde 12.271 (Erkek 6061, Kadın 6210) kişi yaşamakta olup toplam nüfus ise 17.958 (Erkek 9387, Kadın 8571) kişi olarak görülmektedir. Bu sayım yılında dikkate çeken özellik olarak köylerde yaşayan nüfusun merkez bucaktakilerin nerdeyse üç katı olmasıdır.

1940 yılı nüfusunu incelediğimizde şehir nüfusunun 6043 kişi köylerle beraber toplam nüfusun ise 18.599 olduğunu görüyoruz. Bu dönemde Turhal İlçesi

nüfusunda önemli bir artışın olmadığı görülmektedir. Nüfus artış hızı % 7,01 olarak gerçekleşmiştir. 1944 yılında ilçe merkezi olan Turhal'ın bir yıl sonra yapılan 1945 genel nüfus sayımında şehir nüfusunun 8110 (Erkek 4921, Kadın 3189) toplam nüfusun ise 41.982 (Erkek 22.107, Kadın 19.875) olduğu görülmektedir. Bu nüfus sayımında Turhal'ın ilçe merkezi olduktan sonra nüfusunun hızla arttığı görülmektedir. Nüfus artışıyla birlikte, ilçe statüsü kazanan Turhal'ın kırsal alanda idari açısından da büyüdüğü görülmektedir. Bu dönemde görülen nüfus artış hızı % 162,8 ile günümüze kadar meydana gelen en büyük artış hızı olarak dikkat çekmektedir. 1950 yılına gelindiğinde nüfusun artmaya devam ettiğini görüyoruz. 1945 yılında 41.892 olan nüfus 1950 yılında 47.720'ye ulaşmıştır. Nüfus artış hızı % 25,6 olarak gerçekleşmiş, aynı dönemde nüfus artış oranı ise % 13,6 olarak hesaplanmıştır. 1955 yılında da nüfus artmaya devam ederek 52.853'e ulaşmıştır. Belirtilen dönemde Turhal'ın nüfus artış hızı % 20,4, nüfus artış oranı ise % 10,7'dir. 1960 yılında Turhal'ın nüfusu hızlı bir şekilde artmış ve nüfus 61.709'a yükselmiştir. Bu dönemin nüfus artış hızı % 30,9, nüfus artış oranı ise % 16,7 olarak görülür. 1965 yılı nüfusun artmaya devam ettiği başka bir dönemdir ve nüfus 72.760'a kadar ulaşmıştır. Nüfus artış hızı % 32,9, artış oranı ise % 17,9 olmuştur. Nüfus artışı 2000 yılına kadar devam etmiş ve sırasıyla 1970'te 83.138 artış hızı % 26,6, artış oranı % 14,2. 1975'te 97.216 artış hızı % 31,2, artış oranı % 16,9. 1980 yılında 105.562 artış hızı % 16,4, artış oranı ise % 8,5'tir. 1985'te nüfus 119.902 artış hızı % 25,4, artış oranı ise 13,5 olarak hesaplanmıştır. 1990'da 106.014 olan nüfus 2000 yılında 130.985 kişiye ulaşmıştır. Bu dönem Turhal nüfusunun ulaştığı en yüksek nüfus olarak görülmüş ve bu tarihten sonra gelişim negatif bir çizgiye geçmiştir. Nitekim bir sonraki genel nüfus sayımı olan 2007 sayımlarında Turhal'ın nüfusu 87.553'e kadar düşmüştür. Bu sayım yılında nüfus artış hızı % -57,5, nüfus artış oranı % -33,1 olarak gerçekleşmiştir. Bu sayım sonuçları Turhal'da nüfusun ilk defa gerilemeye başladığını göstermiştir. 2007 yılından sonra nüfus gerilemeye devam etmiş fakat bu gerileme çok yavaş seyretmiştir. 2013 yılına gelindiğinde Turhal nüfusu 83.036 olarak hesaplanmıştır (Bkz Tablo 7). Aşağıda gösterilen nüfus artış hızı ve artış oranı şeklinde hazırlanan iki farklı sütunda, Turhal nüfusunun gelişimini daha net görebiliriz.

Tablo 7: Turhal İlçesi'nin Nüfusu, Nüfus Artış Hızı ve Artış Oranı

Yıllar	Kişi Sayısı	Artış Hızı(%)	Artış Oranı(%)
1935	17.958	-	-
1940	18.599	7,01	3,5
1945	41.982	162,8	125,7
1950	47.720	25,6	13,6
1955	52.853	20,4	10,7
1960	61.709	30,9	16,7
1965	72.760	32,9	17,9
1970	83.138	26,6	14,2
1975	97.216	31,2	16,9
1980	105.562	16,4	8,5
1985	119.902	25,4	13,5
1990	106.014	-24,6	-11,5
2000	130.985	21,1	23,5
2007	87.553	-57,5	-33,1
2008	87.826	3,1	0,3
2009	87.233	-6,7	-0,6
2010	86.327	-10,4	-1,0
2011	85.391	-10,9	-1,0
2012	85.923	6,2	0,6
2013	83.036	-34,1	-3,3

2.1.3. Nüfus Hareketleri

Bir coğrafi mekan üzerinde yaşanan sosyal değişimin en belirleyici unsurları doğumlar ölümler ve göçlerdir. Bu nüfus hareketleri şehirlerin sosyal ve ekonomik yapılarında meydana gelen değişimleri açıklayan önemli veriler oluşturmaktadır. Turhal İlçesi'nde meydana gelen nüfus hareketlerini de aynı başlıklar altında inceledik.

2.1.3.1 Turhal İlçesi'nde Doğumlar ve Ölümler

Nüfusun sayı olarak değişimine etki eden temel parametreler, doğum ve ölümlerdir. Nitekim bir nüfus kitlesinde yıllık doğum ve ölümler arasındaki fark, gerçek nüfus artış hızını vermektedir (Doğanay, 1994: 152).

Herhangi bir yörede nüfusun yapı ve bileşenleri üzerindeki değişiklik iki nedene bağlıdır. Bunlardan birincisi sahada meydana gelen canlı doğumlar ile ölümler arasındaki fark, diğeri ise gerçekleşen göç miktarıdır. Alınan veya verilen göç nüfus miktarı üzerinde direkt etkilidir. Doğal nüfus artış hızı yerleşim birimi sınırları içerisinde 15-49 yaş dilimleri arasında toplam kadın nüfusundan 1000 kadın başına düşen yıllık doğum sayısına "genel doğum oranı" adı verilir. Buna karşılık nüfus kitlesi içinden her yaştan nüfus toplamı içinde 1000 nüfus sayısında görülen ölümlerin toplamına ise "genel ölüm oranı" adı verilir. Yukarıda tanımladığımız genel doğum oranı ve genel ölüm oranı arasındaki fark doğal nüfus artış hızını vermektedir (Akdemir. İ.O.2004: 38).

Doğum ve ölüm oranlarının hesaplanması sonucu nüfus miktarında meydana gelen artma ya da azalma doğal nüfus artışı olarak belirlenir. Turhal İlçe genelinde 2013 verilerine göre canlı doğum oranı 1040 kişi olarak hesaplanmıştır. Canlı doğum sayısının, 15-49 yaş arasındaki doğurgan kadın nüfusuna bölünmesiyle ortaya çıkan doğurganlık oranı, 2013 yılında % 50,49 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 8: Turhal İlçesi'nde Doğumlar ve Ölümler

Yıl	Canlı Doğum	15-49 yaş arası kadın nüfusu	Toplam Kadın Nüfus	Genel Doğurganlık Oranı (%o)	Genel Doğum Oranı (%o)
2013	1040	20.598	42.213	50.49	24.52

2013 yılında araştırma sahasında 1040 doğum olmuş, buna karşılık 577 kişi de hayatını kaybetmiştir. Bu sonuçlara göre Turhal İlçesi'nde genel doğum oranının % 24,52 genel ölüm oranı ise 6,94 olmuştur (Bkz. Tablo 8).

2.1.3.2 Göçler

Göç, idari bir sınırı geçerek oturma yerini devamlı ya da uzun süreli olarak değiştirme olayını ifade etmektedir. Bu değişim kıtalararası, uluslararası, bölgelerarası, kırdan şehre ya da şehirden kıra doğru herhangi bir ölçek ya da yönde

meydana gelebilir. İnsanların bir yerden diğerine göçü çok önemli bir coğrafi olgudur. Göçler nüfusun yeniden dağılım sonucunu doğurur(Tümertekin ve Özgüç 2004 :236).

Dünyadaki ilk kitlesel göç hareketi de özünde ekonomik bir nedene dayanmaktadır ve Amerika'daki tarımsal işgücü talebini karşılamak üzere gerçekleşmiş(1619-1776). Milyonlarca zenci işgücü buraya getirilmiştir. Sanayi devriminin gerçekleştiği dönemde de Avrupa'da ortaya çıkan işgücü açığı büyük göç olgusunu ortaya çıkarmış ve 1846-1932 yılları arasında 52 milyon insan Avrupa'dan Yeni Dünyalara göç etmiştir. Yine ikinci dünya savaşından sonra yıkılan Avrupa ekonomisini yeniden kurmak üzere başta Almanya olmak üzere pek çok Avrupa ülkesine Kuzey Afrika'dan, İtalya'dan, Yugoslavya'dan, İspanya ile Portekiz'den Yunanistan'dan ve Türkiye'den binlerce işgücü akın etmiştir(Mutluer 2003:12).

Dünya üzerinde gerçekleşen birçok göç hareketinin sebebinde ekonomik sebepler yatmaktadır. Turhal İlçesi gelişim dönemlerinde kırsal alandan çok sayıda göç almıştır. Bu göçlerin temelinde yine dahi iyi şartlarda yaşama isteği yatmaktadır. Günümüzde göç veren bir yerleşim yeri haline gelen Turhal da nüfus 83.036'dır. İlçenin yaşadığı ekonomik gelişime paralel olarak göç faaliyetleri de değişmektedir. 2013 yılı verilerine göre Turhal göç veren bir yerleşim yeri olarak görülmektedir. TÜİK' ten alınan verilere göre 2013 yılında 3257 kişi Turhal'a gelirken 6469 kişi farklı şehirlere göç etmiştir. Göç daha çok sanayinin geliştiği başta Bursa, İstanbul, Kocaeli olmak üzere büyük şehirlere doğru olmaktadır.

Tablo 9: Turhal İlçesi'nde Göçler

Yıl	ADNKS NÜFUSU	ALDIĞI GÖÇ	VERDİĞİ GÖÇ	NET GÖÇ (Aldığı - Verdiği)	NET GÖÇ HIZI
2013	83.036	3.257	6.469	-3.212	-37,95

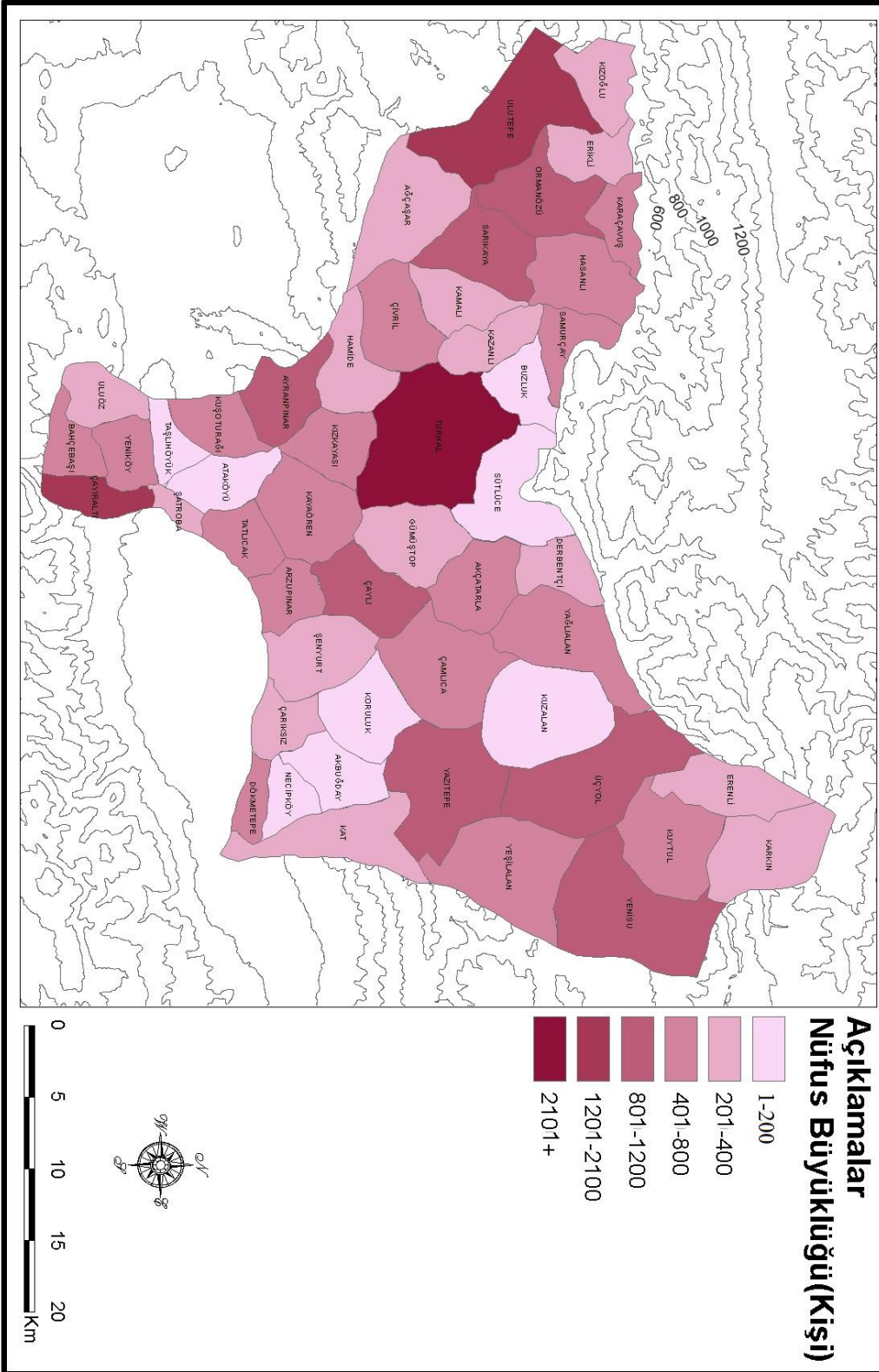
2.1.4. Turhal İlçesi'nde Nüfus Yoğunluğu

Nüfus miktarının herhangi bir sahada dağılışının neden ve sonuçlarının ortaya çıkardığı nüfus yapısının analizinde, arazi ile nüfus arasındaki ilgi derecesini ortaya koyan önemli göstergelerden birisi nüfus yoğunluğudur (Doğanay 1997, s.210).

Araştırma sahasında topografyanın ve diğer beşeri unsurların etkisi ile nüfus farklı şekilde dağılmıştır. Nüfusun yer seçiminde genellikle su kaynaklarına yakınlık ve topografya şekilleri ön planda tutulmaktadır. Bu sayede nüfusun barınma ve geçimini sağlamak için kullandığı alanın özellikleri nüfusun dağılışında, nüfus hareketlerinde ve gelecekteki nüfusun şekillenmesinde önemli pay sahibidir. Nüfus dağılışının önemli ölçeklerinden biride nüfus yoğunluğudur. Araştırma sahamızı oluşturan Turhal İlçesi ve köylerinde nüfus büyüklüğünü geçmişten bugüne haritalar yardımıyla inceledik. 1960-1980 ve 2013 yıllarında ilçemizdeki nüfus verileri haritalarımızın şekillenmesinde temel verilerimizi oluşturdu. İlk olarak 1960 yılında haritamızı incelediğimizde nüfus yoğunluğu en fazla olan yerin ilçe merkezi olduğunu görmekteyiz.

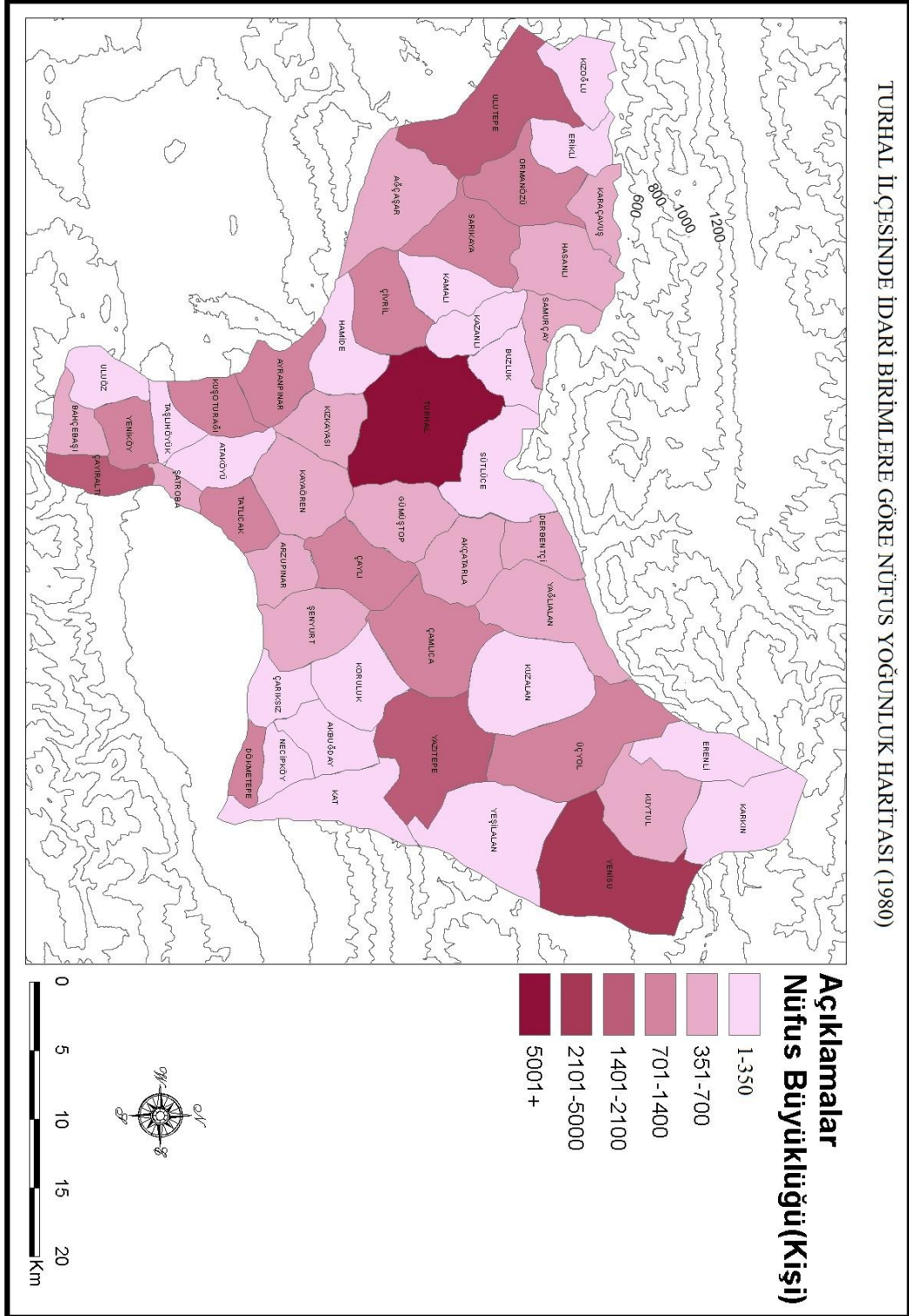
Bu sonucun ortaya çıkmasında Turhal İlçe merkezinin o dönemde tarımsal fonksiyonların geliştiği büyük bir yerleşme olması belirleyici unsurdur. Tarımsal fonksiyonların gelişmesinde ise verimli bir ovada kurulması, su kaynaklarına yakınlık, sanayi faaliyetlerinin henüz gelişmemesi ve en önemlisi ise şeker fabrikasının varlığıdır. 1980 yılına gelindiğinde nüfus hızlı bir şekilde artmış, bu artış köy yerleşmelerinde de etkisini göstermekle beraber asıl büyüklüğü şehir merkezinde göstermiştir. 1960 ve 1980 yılları arasında kır nüfusundaki artış 10.000'ler dolayında gerçekleşirken şehir merkezinde bu sayı 40.000'lere ulaşmıştır (Bkz. Harita 17) .

TURHAL İL ÇEŞİNDE İDARİ BİRİMLERE GÖRE NÜFUS YOĞUNLUK HARİTASI (1960)

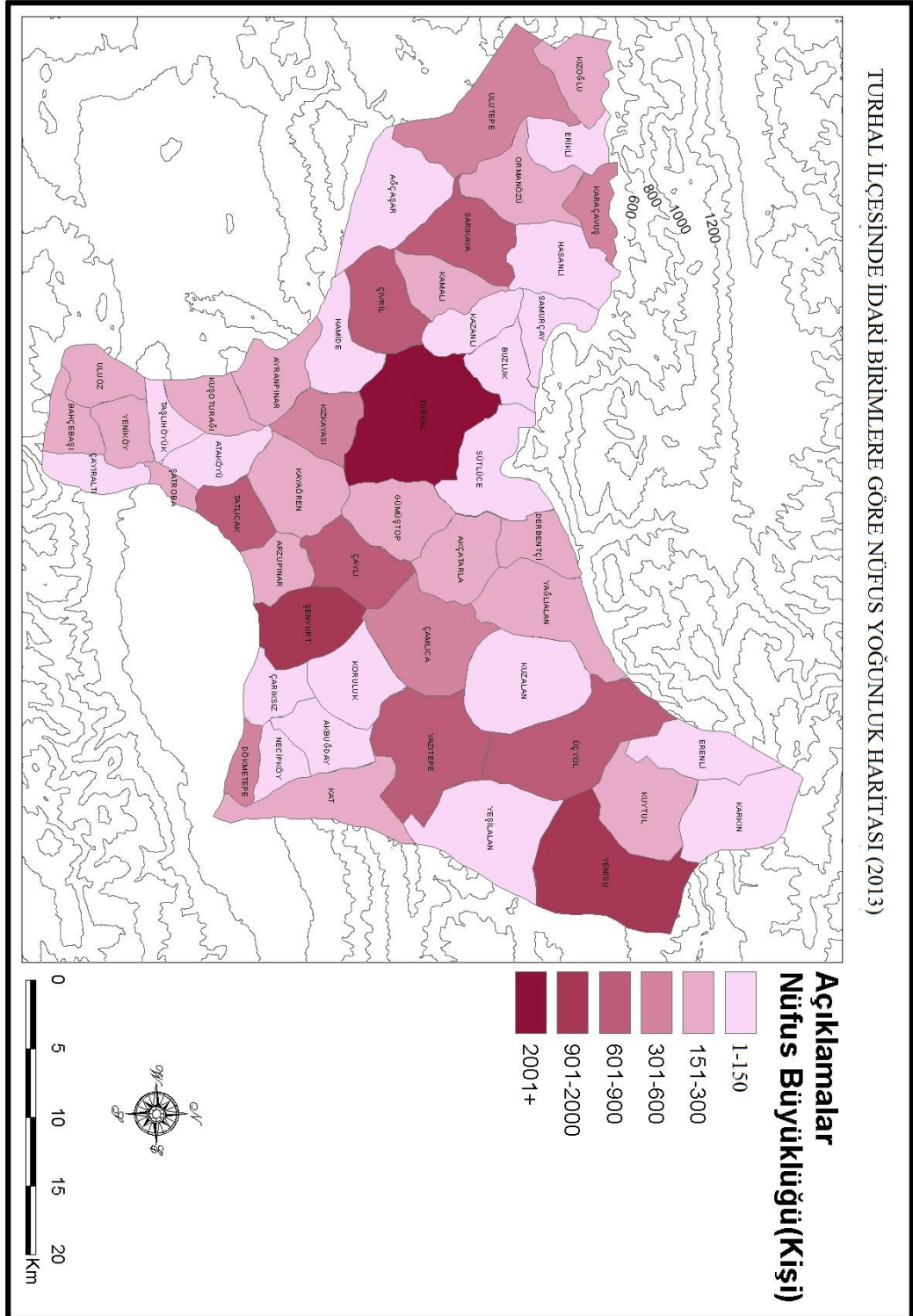
Harita 17: Turhal İlçesinde İdari Birimlere Göre Nüfus Yoğunluk Haritası (1960)

1980 yılında nüfus büyüklüğü 350 ve üzeri olan köyler sayısı bir önceki döneme göre artmıştır. Yazıtepe ve Yenisu nüfusu belirgin olarak artan yerleşmelerimizdir.

Harita 18: Turhal İlçesinde İdari Birimlere Göre Nüfus Yoğunluk Haritası (1980)

Nüfusu azalan yerleşmeler ise genelde şehir merkezine yakın alanlar ve nüfusu artan yerleşim birimlerine yakın alanlardır (Bkz Harita 18).

Harita 19: Turhal İlçesinde İdari Birimlere Göre Nüfus Yoğunluk Haritası (2013)

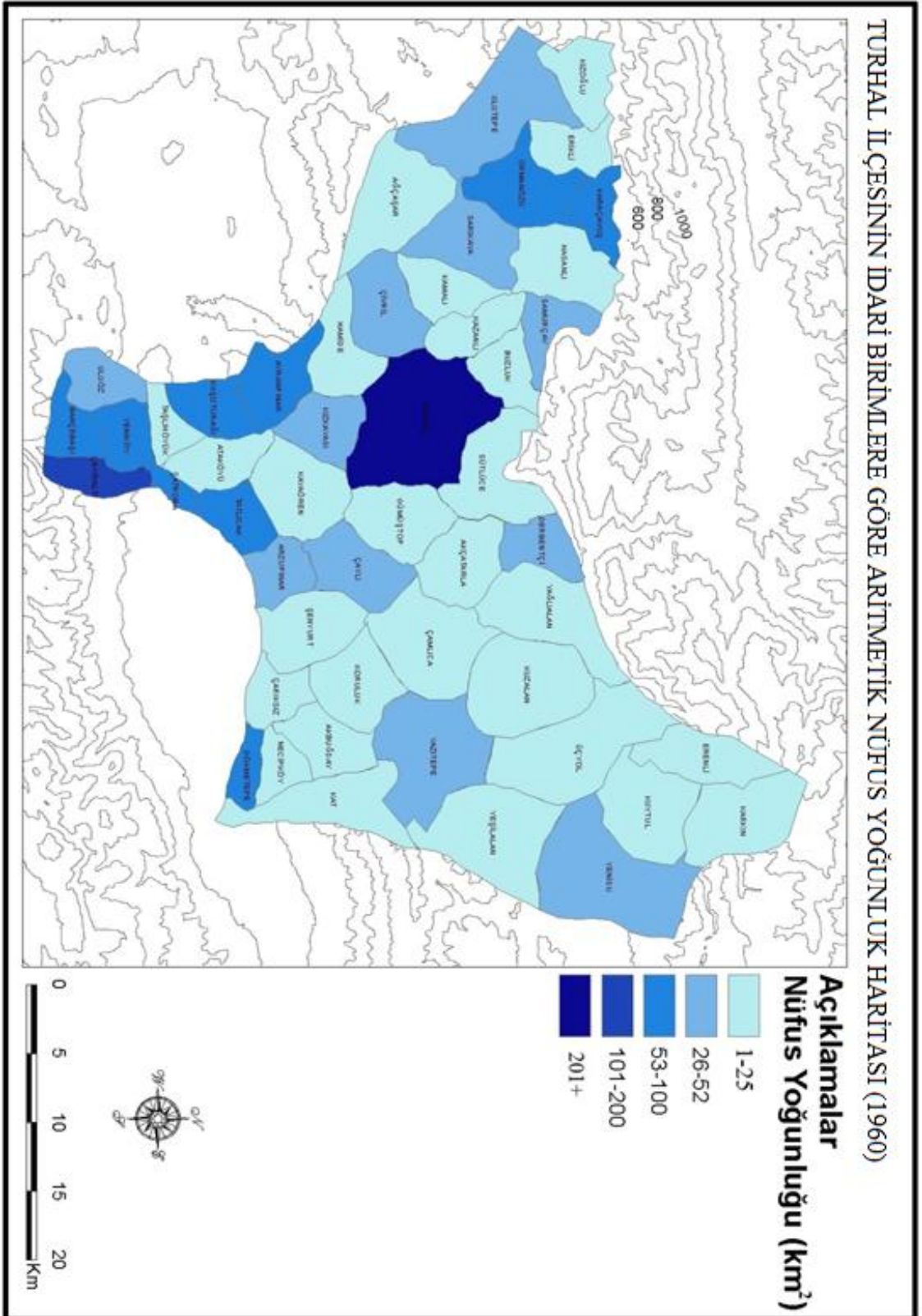
2013 yılı nüfus büyüklüğü haritamızı incelediğimizde şehir merkezi dahil olmak üzere tüm yerleşmelerde nüfus azalmıştır. 2000 yılından sonra Turhal İlçesi ve çevresi göç veren bir konuma gelmiştir (Bkz. Harita 19). Turhal İlçesi'nde bu sonucun ortaya çıkmasında temel sebep olarak uygulanan tarım politikalarını görmekteyiz. Turhal İlçe merkezi kuruluşundan itibaren şeker fabrikasının etkisiyle hızlı bir şekilde büyümüştür. Şeker fabrikasının varlığı çevre köy ve şehirlerden Turhal'a işçi göçünü artırmış, Turhal'ın köylerinde yaşayan insanlar içinse ürettikleri ürünleri değerlendiren bir merkez olmuştur. Şeker pancarı üretiminin sürekli artması bölgede ekonominin gelişmesini sağlamıştır. Fabrika ürettiği küspe ile hayvancılık sektörünün de geliştirmiştir. 2000 yılında şeker pancarına uygulanan kota fabrikada üretiminin azalmasına, işçi sayısında azalmalara, dolaylı yoldan hayvancılığın da gerilemesine neden olmuştur. 1960-1980 ve 2013 yılı nüfus büyüklüğünde meydana gelen değişimleri bu şekilde ifade edebiliriz.

2.1.4.1. Aritmetik Nüfus Yoğunluğu

Herhangi bir yerleşme biriminde genel nüfusun toplam alana oranı ile bulunan değere aritmetik yoğunluk, mutlak veya global yoğunluk adı verilir (Güngördü, 2011: 14)

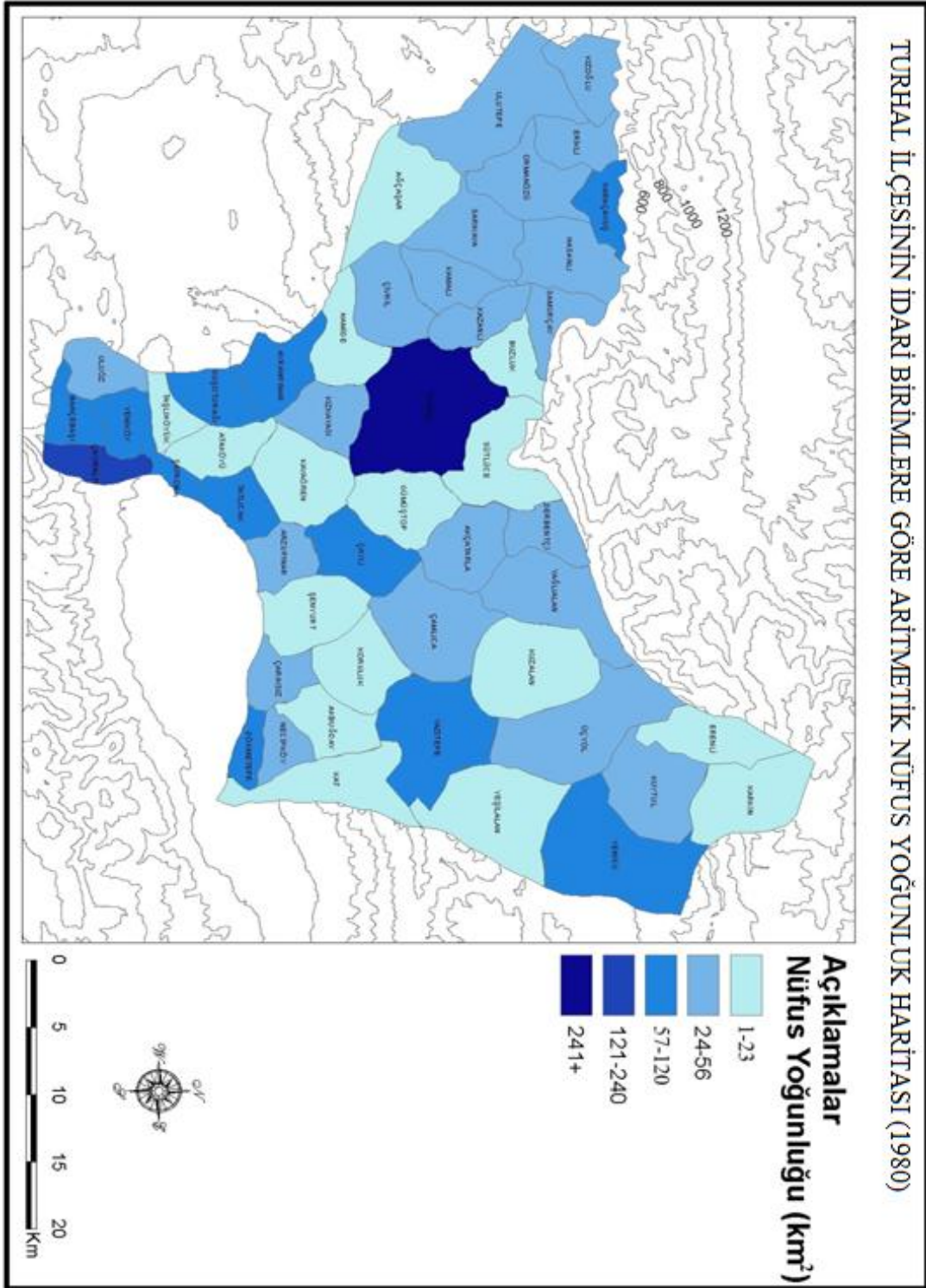
Turhal İlçesi ve köyleri ele alındığında geçmişten günümüze doğru nüfus yoğunlukları hesaplandığında farklı değerler karşımıza çıkmaktadır. Turhal'ın aritmetik nüfus yoğunluğunu daha iyi yansıtabilmek adına 1960, 1980 ve 2013 nüfus verileri ışığında, ilçenin aritmetik nüfus yoğunluğunu karşılaştırmalı olarak ele aldık. İlk olarak Turhal İlçesi ve köylerinde 1960 yılındaki aritmetik yoğunluklara baktığımızda, ilçe genelinde 0-25 arasında olan yerleşmelerin ağırlıkta olduğunu görmekteyiz. Daha sonra ikinci sırada ise nüfusu 26-52 arasında olan yerleşmeler gelmektedir. Aritmetik yoğunluğu 53-100 arasında olan birkaç yerleşim birimi mevcutken, sadece Çayıraltı Köyü aritmetik yoğunluğu 101 ve üzeridir. Aynı yılda aritmetik nüfus yoğunluğu en fazla olan yerleşim yeri Turhal İlçe merkezidir. 1960 yılında Turhal ilçesinde aritmetik nüfus yoğunluğunun 200'ün üzerinde olduğu görülmektedir (Bkz. Harita 20).

TURHAL İL ÇEŞİNİN İDARI BİRLİMLERE GÖRE ARİTMETİK NÜFUS YOĞUNLUK HARİTASI (1960)

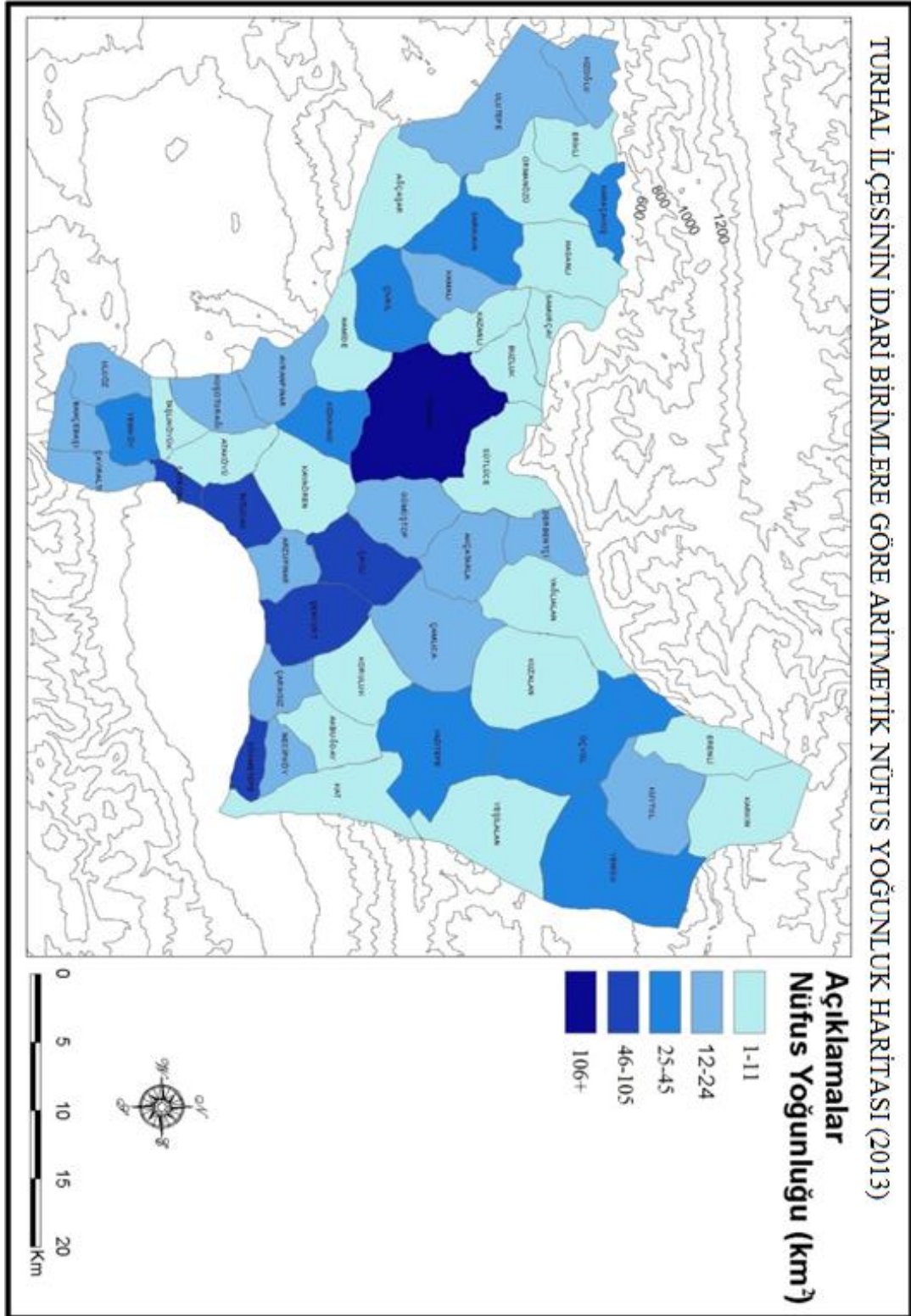
Harita 20: Turhal İlçesinin İdari Birimlere Göre Aritmetik Nüfus Yoğunluk Haritası (1960)

1980 yılı aritmetik nüfus yoğunluk haritası incelendiğinde dikkatimizi çeken özelliğin köy nüfuslarında ortalamanın belli oranda arttığıdır.1960 yılında 0-25 kişi olan köyler baskın durumdayken 1980 yılı aritmetik nüfus yoğunluğunda daha

Harita 21: Turhal İlçesinin İdari Birimlere Göre Aritmetik Nüfus Yoğunluk Haritası (1980)

homojen bir dağılış görülmekle birlikte yoğunluğu 23-56 kişi arasında olan köyler ağrılık kazanmıştır.

Harita 22: Turhal İlçesinin İdari Birimlere Göre Aritmetik Nüfus Yoğunluk Haritası (2013)

Aynı yıl için Turhal İlçe merkezini incelediğimizde bir önceki döneme göre köylerde olduğu gibi burada da yoğunluğun arttığını görülmektedir. Bu veriler ışığında 1960 dan 1980 yılına gelindiğinde hem ilçe merkezi hem de köylerde nüfus yoğunluğunun arttığını söyleyebiliriz (Bkz. Harita 21).

2013 yılı aritmetik nüfus yoğunluğu haritasına baktığımızda yine bir önceki döneme göre farklılıklar görülmektedir. Köy nüfuslarında meydana gelen değişimler negatif yönde olurken ilçe merkezi nüfusu artmış, buna bağlı olarak aritmetik nüfus yoğunluğu da artmıştır. 1980 yılında 46.864 olan ilçe merkezi nüfusu 2013 yılında 62.596'ya yükselmiştir. İlçe merkezinde artan bu nüfusa karşın kırsal alanda büyük nüfus kayıpları görülmüştür. 58.698 olan kır nüfusu 20.440'lara kadar gerilemiştir (Bkz. Harita 22). Nüfusun yıllar içinde artış ve azalışı haritalarımızda görülmektedir. 1960 yılından 1980 yılına kadar geçen sürede ilçe genelinde nüfusun arttığı bilinmektedir. Bu nüfus artışı haritalarımıza da yansımış, 1960 yılına oranla 1980 yılında haritalarımızda görülen renklerde koyuluklar artmaya başlamıştır. İlçe merkezine yakın alanlar başta olmak üzere ilçenin tamamında meydana gelen nüfus artışını Turhal'da meydana gelen gelişime bağlayabiliriz. Gelişen ve sanayisi ile büyüyen bir şehir olan Turhal etki sahasında bulunan köylerde de nüfusun artmasını sağlamıştır. İnsanların hayatlarını devam ettirebilmeleri için gerekli olan iktisadi koşulların varlığı, gıdaya dayalı sanayi hem şehirde hem de köylerde nüfusu geliştirmiştir. 2013 yılında yoğunlukların azalmasında daha öncede bahsedildiği üzere şehrin gelişmesinin en önemli sebebi olarak gösterilen fabrikanın işlevselliğini kaybetmesini ve bunun sonucunda insanların daha büyük şehirlere göç etmesini gösterebiliriz. 2000 yılından itibaren başlayan yoğunluk azalmaları 2013 yılına kadar devam etmiş ve uzun yıllardan beri görülmeyen değerlere düşmüştür.

2.1.4.2. Zirai Nüfus Yoğunluğu

Geçimini tarımdan sağlayan çiftçi nüfusunun, ekili dikili alanlara oranıyla elde edilen değere "Zirai Nüfus Yoğunluğu" denir. Zirai yoğunluk bir birim alandan geçimini sağlayan çiftçi nüfus sayısını belirlediğinden, bu yoğunluk ne kadar az olursa, o ülke veya bölgedeki çiftçinin yaşam düzeyi teorik olarak yükselebilecektir Türkiye ortalaması olan bu yoğunluk gerçeğe yakın olmakla beraber pek de sağlıklı

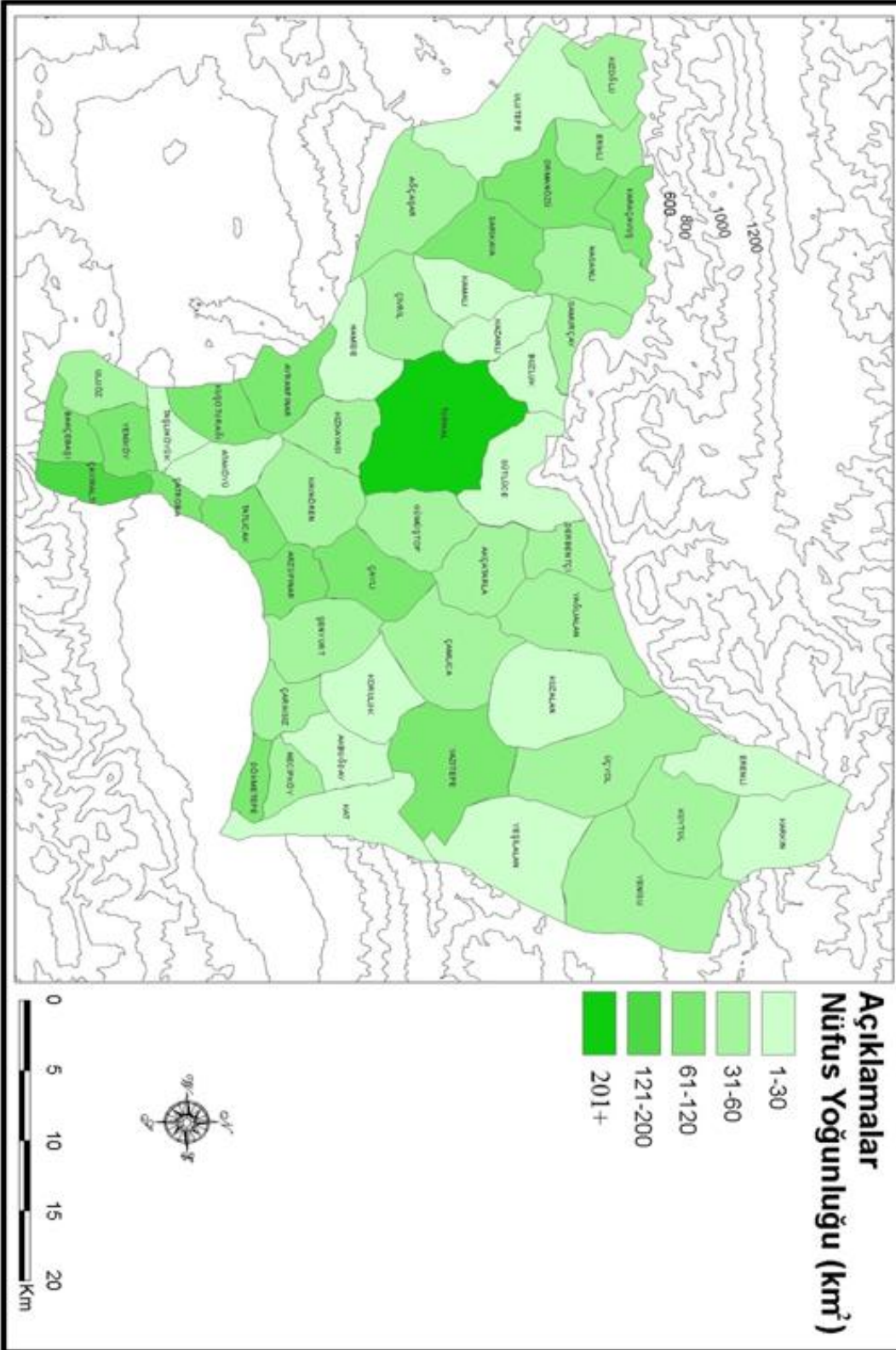
değildir. Çünkü ziraatla geçimini sağlayan nüfusun gerçek sayısı tam olarak bilinmemektedir. Bu nedenle köy nüfusu olarak köy ve bucaklarda yaşayanlar esas alınmıştır (Güngördü, 2011: 24)

Bu bölümde Turhal İlçe merkezi ve köylerinin yıllar bazında karşılaştırmalı olarak zirai nüfus yoğunluklarını ele aldık. İlk olarak incelediğimiz 1960 yılı haritamızda en yoğun alanın ilçe merkezi olduğunu görmekteyiz. Bununla birlikte genel olarak zirai nüfus yoğunluğu 30 ve üzeri olan yerleşmelerin sayısının oldukça fazla olduğunu görüyoruz (Bkz. Harita 23).

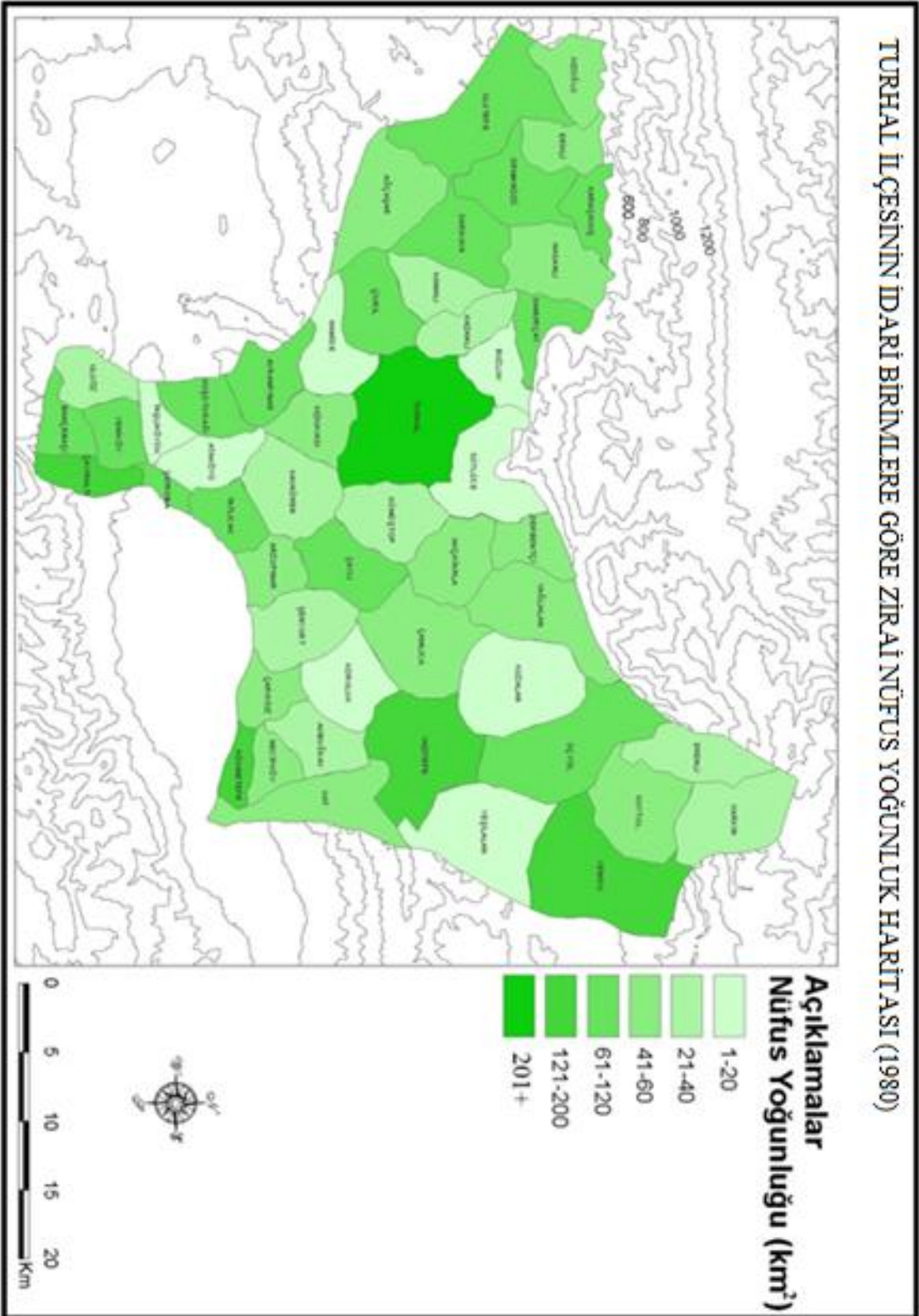
1980 yılı zirai nüfus yoğunluğu haritamızı incelediğimizde 1960 yılına göre yoğunluğun büyük oranda arttığını görmekteyiz. Bu dönemde de zirai nüfus yoğunluğu en fazla olan yer yine ilçe merkezidir. 1980 yılını bir önceki yıldan ayıran farkın ise yoğunluğu 100 ve üzeri olan ünitelerin artması olarak gösterebiliriz. 2013 yılı zirai nüfus yoğunluğu haritamızı incelediğimizde, ilçe merkezi yine ilk sırada yer almakla birlikte yoğunluğun azaldığı görülmektedir. İlçe merkezinin yanı sıra köylerin yoğunluklarında da ciddi olarak azalmalar dikkati çekmektedir. Zirai nüfus yoğunluğu 60 ve üzeri olan birkaç köy dışında genel olarak yoğunluklar azalmıştır. Yıllar bazında açıklamalar yaptıktan sonra genel bir değerlendirme yaptığımızda, 1980 yılında zirai yoğunlukların en fazla olduğu görülmektedir.

Bu sonuçların ortaya çıkmasında ülkemizin 1980'li yıllara kadar ekonomisinin genel itibariyle ziraata dayalı olması etkili olmuştur. Bu yıllarda insanlar, nüfusun artmasına bağlı olarak şehirlere göç etmemiş bulunduğu yerleşim biriminde arazisinin bir köşesine yeni bir ev yaparak yaşamlarına devam etmişlerdir. Daha iyi şartlarda yaşamının tek şartı daha fazla üretmek olarak belirlenmiştir. 2013 yılına gelindiğinde ise tarım alanlarındaki yoğunluğun azalmasında sanayileşme faaliyetleri etkili olmuştur. 1980'li yıllardan itibaren büyük şehirlere yapılan göçler çalışma sahamızda da kendini göstermiş köylerde nüfus yoğunluğu iyice azalmıştır. Tarımda makineleşme ve traktörün kullanımı insan gücüne olan bağımlılığı iyice azaltmıştır. Bunun yanında tarımsal faaliyetlerin yapılamadığı alanlar da tarım için uygun hale getirilmiştir. Üç dönem içerisinde de zirai nüfus yoğunluğu en fazla olan yerin ilçe merkezi olduğunu gördük.

TURHAL İLÇESİNİN İDARİ BİRLİMLERE GÖRE ZİRAİ NÜFUS YOĞUNLUK HARİTASI (1960)

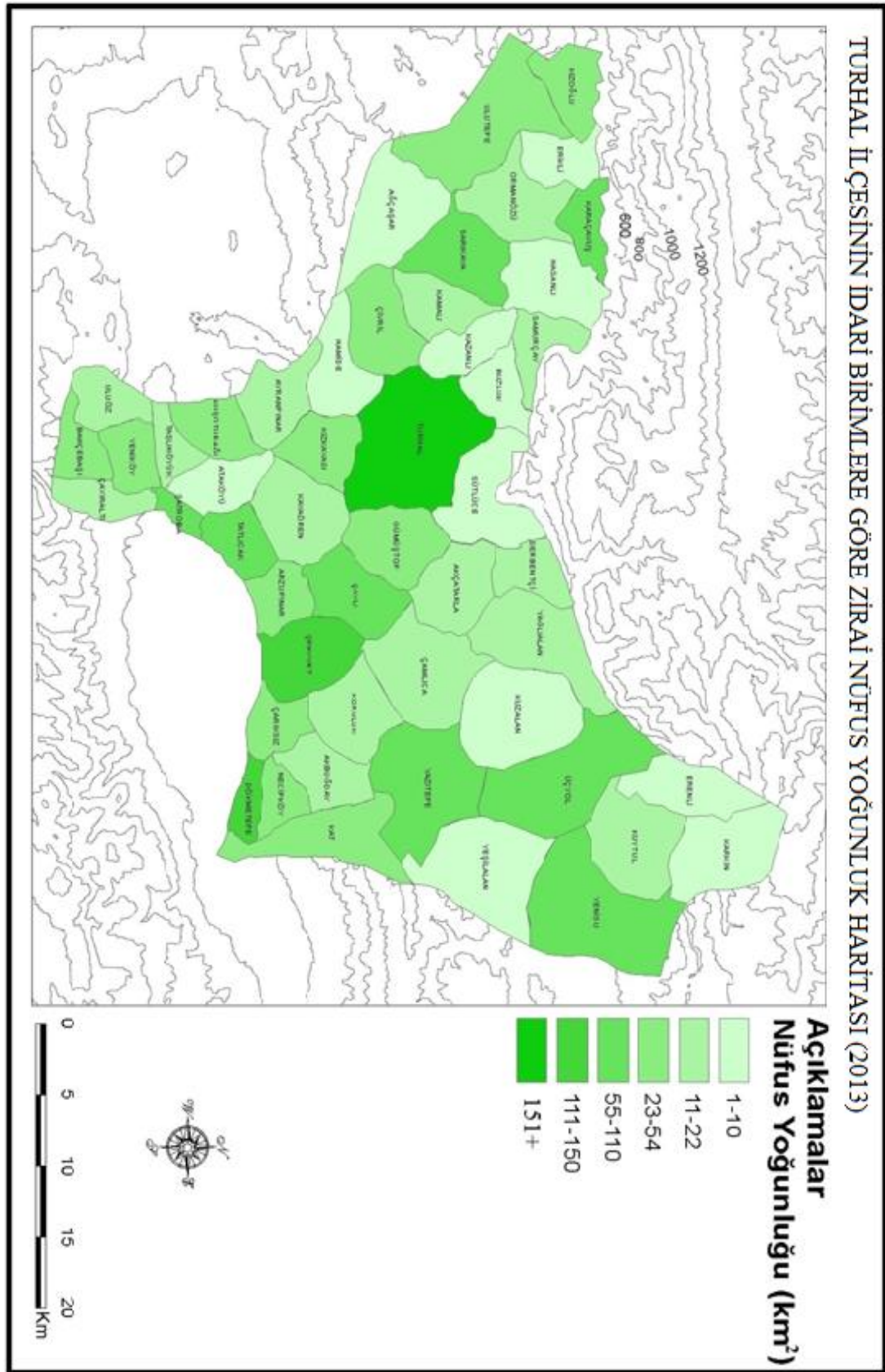

TURHAL İLÇESİNİN İDARİ BİRLİMLERE GÖRE ZİRAİ NÜFUS YOĞUNLUK HARİTASI (1980)

Harita 24: Turhal İlçesinin İdari Birimlere Göre Zirai Nüfus Yoğunluk Haritası (1980)

TURHAL İL ÇESİNİN İDARİ BİRİMLERE GÖRE ZİRAİ NÜFUS YOĞUNLUK HARİTASI (2013)

Harita 25: Turhal İlçesinin İdari Birimlere Göre Zirai Nüfus Yoğunluk Haritası (2013)

Bu durumun meydana gelmesinde şehir planlamasının yanlış yapıldığı sonucu çıkarılabilir. Geniş bir ova tabanına kurulan Turhal İlçe merkezi en önemli tarım topraklarını beton yığınlarının altında bırakarak hem daha fazla tarımsal gelirden mahrum olmuş hem de tarımsal yoğunluğun oluşmasına zemin hazırlamıştır. Şehir merkezi dışında kalan yerlerde de yoğunlukların çok fazla olmadığı alanların genellikle ova yerleşmeleri olduğunu görmekteyiz. 2013 yılı haritalarını incelediğimizde, tarımsal yoğunlukların azaldığını görüyoruz (Bkz. Harita 25). Yoğunluğun azalmasında Turhal şehrinde iktisadi faaliyetlerin genellikle hizmet ve sanayi ağırlıklı olması, tarımla geçimini sağlayan insanların sayısındaki azalmalar olarak gösterebilir. Köylerde var olan genç nüfus eğitim ya da çalışma amacıyla göç etmiş bunun sonucunda da zirai nüfus yoğunlukları azalmıştır.

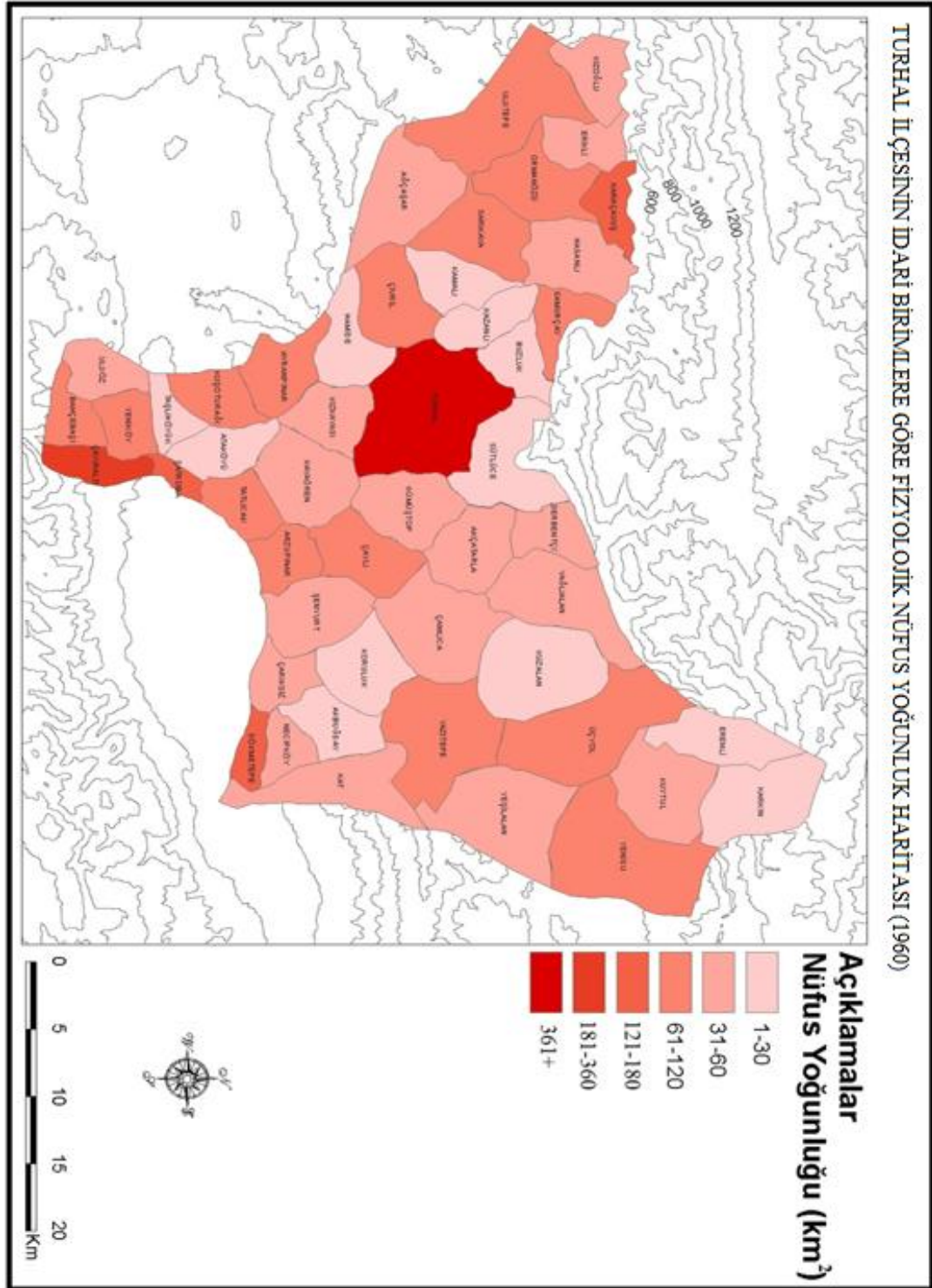
Bu sonuç teorik olarak bize zirai faaliyetlerle uğraşan nüfusun yaşam şartlarında iyileşmeler olduğu sonucuna varmamızı sağlayabilir. Fakat bu sonuç bazı bölgelerde doğru olmakla birlikte diğer yerleşim alanlarında farklılık arz etmektedir. Farklılıkların oluşmasında araştırma sahamızdaki bazı kırsal alanlarda nüfusun azalmasına bağlı olarak görülen yoğunluklardaki azalmalar burada tarım topraklarında üretimin yapılmamasından kaynaklanmaktadır.

2.1.4.3. Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu

Herhangi bir yerleşme biriminde yaşayan toplam nüfusun (tarım+tarım dışı) o birimde bulunan ekili dikili alana oranıdır (Güngördü, 2011: 21).

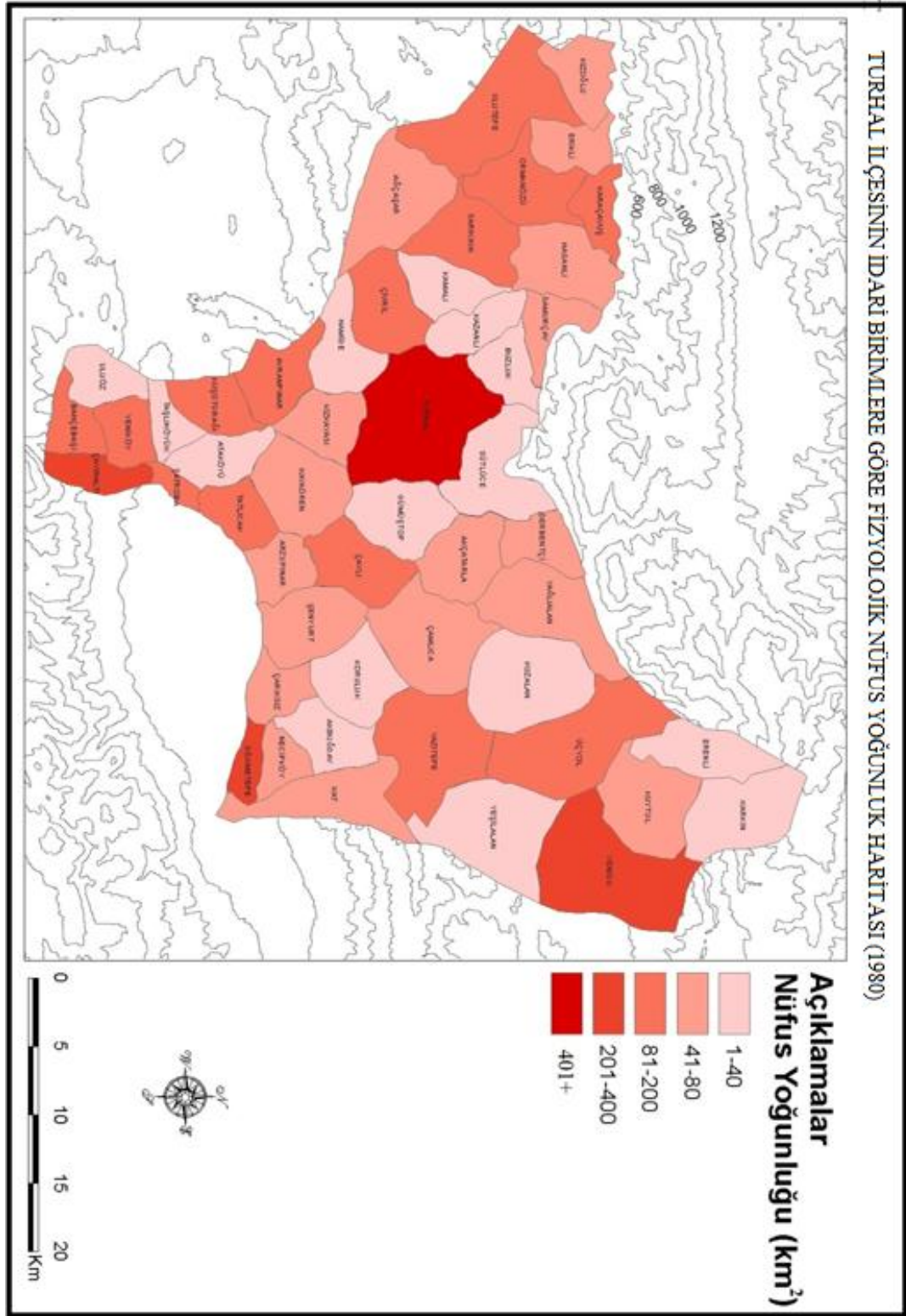
Bir bölgede zirai nüfus yoğunluğu, fizyolojik nüfus yoğunluğuna yakın çıkıyorsa, o ülkede çalışan nüfusun büyük bölümü tarım sektöründe çalışıyor demektir. Nüfus miktarı arttıkça yoğunluk değerleri de artmaktadır. Gelişen teknoloji ve bunun sonucunda makineleşme ziraat alanlarında önemli bir artışa neden olmuştur. Özellikle meraların sürülmesi ormanlık alanların yok edilmesi ve buna benzer daha birçok etkenden dolayı ziraat alanlarında geçmişten günümüze bir artış görülmektedir. Araştırma sahamızı oluşturan Turhal İlçesi ve köyleri fizyolojik yoğunluk haritalarımıza baktığımızda 1960 yılında en fazla yoğunluğun ilçe merkezinde olduğunu görmekteyiz (Bkz. Harita 26). Bu yoğunluğun ortaya

çıkmasında daha öncede belirttiğimiz gibi Turhal İlçe merkezi plansız yerleşimi, ziraat alanlarının betonlarla örtülmesi etkili olmuştur.

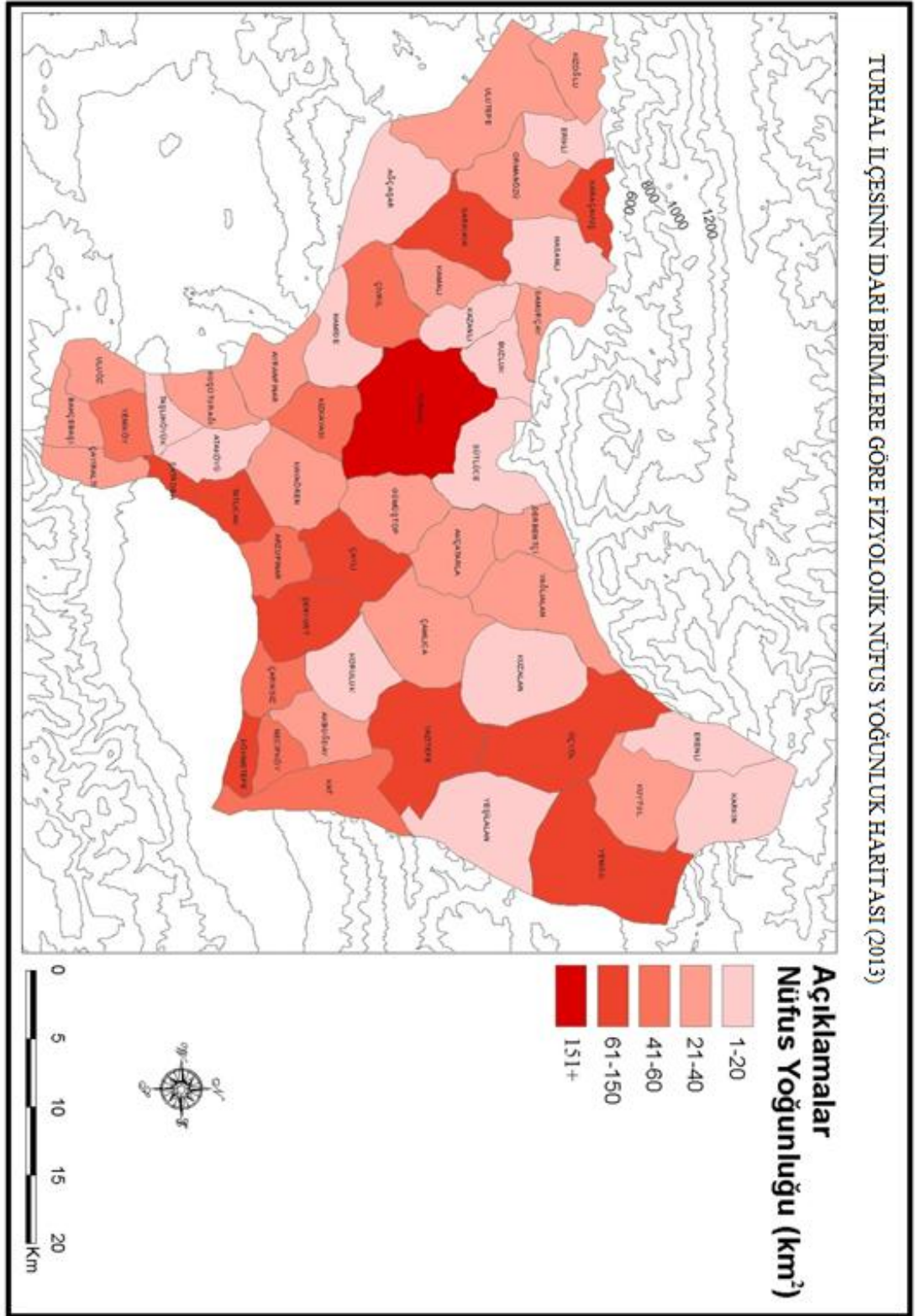

Harita 26: Turhal İlçesinin İdari Birimlere Göre Fizyolojik Nüfus Yoğunluk Haritası (1960)

Yine aynı dönem fizyolojik nüfus yoğunluğu haritalarında yoğunluğu en az olan yerlerin ilçe merkezine en yakın alanlar olduğu görülmektedir.

Harita 27: Turhal İlçesinin İdari Birimlere Göre Fizyolojik Nüfus Yoğunluk Haritası (1980)

Harita 28: Turhal İlçesinin İdari Birimlere Göre Fizyolojik Nüfus Yoğunluk Haritası (2013)

1980 yılı yoğunluk haritaları incelendiğinde dağılıfta bir farklılık olmamakla birlikte değişimin sadece yoğunluğun sayısında olduğunu görüyoruz. Yani 1960-

1980 haritalarını çakıştırdığımızda bir önceki dönemde en açık renkle gösterilen alanlarda nüfus 1-30 arasında değişirken 1980 yılında burada nüfus yoğunluğu 1-40 olmuştur (Bkz. Harita 27). Bu örneği diğer tüm köyler içinde kullanabiliriz. Yine aynı dönemlerin fizyolojik nüfus yoğunluğu haritalarında yoğunluğu en az olan yerlerin ilçe merkezine en yakın alanlar olduğunu görüyoruz. Bu köylerde yoğunluğun azalmasında İlçe merkezine yapılan göçlerin etkili olduğu görülmektedir. 2013 yılına gelindiğinde ise araştırma sahamızın genelinde yoğunluklarda azalma olduğu dikkat çekmektedir.

2013 yılı yoğunluk haritasında koyu kırmızı olarak gösterilen köy sayılarında bir artma olduğu görülmekle birlikte bu renkler aldatıcı olmaktadır. Bir önceki dönemle kıyaslandığında renkleri daha koyu olmakla birlikte kişi sayısında azalma görülmektedir (Bkz. Harita 28). Bu durum yoğunluk lejantlarının hazırlanışından kaynaklanmaktadır.

2.1.5. Turhal İlçesi'nde Nüfusun Cinsiyet Yapısı

Araştırma sahası üzerinde yaşayan nüfus büyüklüğü, bileşenleri veya dağılışında meydana gelen herhangi bir değişim, doğurganlığı, ölümleri veya göçleri etkileyerek nüfus yapısında değişimlere yol açabilir. Doğum oranları, ölüm oranları veya ortalama ömürde meydana gelen büyük bir değişim yerleşmenin gelecekteki sosyal ve iktisadi yapısını tamamen değiştirecek sonuçlar doğurabilir. Yapılan araştırmalara göre, ailelerin çocuk sahibi olma istekleri, oturduğu yerleşim birimindeki durumuna göre değişmektedir. Yani kırsal kesimde yaşayan ailelerin çocuk sahibi olma isteği ile kenttekiler arasında farklılık arz etmektedir. Eğitim düzeyi yüksekliği veya düşüklüğü, gelirin yüksek veya düşük olması, çocuk sahibi olma veya sayısı üzerinde etkilidir. Buna benzer göstergelerdeki değişimler, nüfusun nicelik ve dağılışını etkilemektedir. Kırdan-kente veya kentten-kente olan göçlerle nüfusun dağılışında bir değişme meydana gelmiş ve bu değişime nüfusun bileşimini de yakından etkilemiştir (Akdemir, İ,O 2004: 99).

Araştırma sahamızda nüfusun cinsiyet yapısını geçmişten günümüze kadar incelediğimizde genel anlamda bir dengesizlik görülmemektedir. Kıyaslama yapabileceğimiz ilk nüfus olan 1935 nüfusuna baktığımızda erkek nüfusu oranı

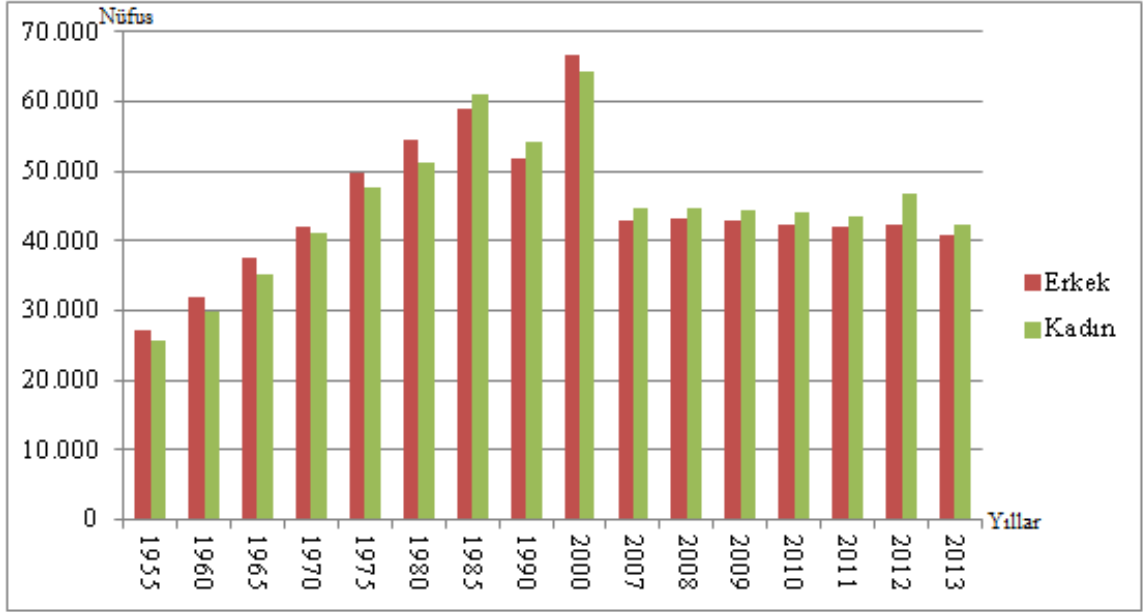
%52,27 kadın nüfusu oranı ise % 47,72'dir. Kadın erkek nüfus oranı arasındaki bu denge uzun süre devam etmekle birlikte baskın olan erkek nüfus oranıdır. 1940 yılında erkek nüfusu oranı %51,74 kadın nüfusu oranı ise %48,25'tir. 1970 yılı nüfus oranlarının birbirine en çok yaklaştığı dönem olarak görülmektedir. Bu dönemde erkek nüfusu oranı %50,65 kadın nüfusu oranı ise %49,34 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 10: Turhal İlçesi'nde Nüfusun Cinsiyet Yapısı

Yıllar	Erkek	Erkek %	Kadın	Kadın%
1935	9387	52,27	8571	47,72
1940	9624	51,74	8975	48,25
1945	22.107	52,68	19.875	47,36
1950	-	-	-	-
1955	27.234	51,52	25.569	48,37
1960	31.904	51,70	29.805	48,29
1965	37.539	51,59	35.221	48,40
1970	42.112	50,65	41.026	49,34
1975	49.651	51,07	47.565	48,92
1980	54.362	51,49	51.200	48,50
1985	59.030	49,23	60.872	50,76
1990	51.775	48,83	54.239	51,16
2000	66.593	50,84	64.392	49,15
2007	43.012	49,12	44.541	50,87
2008	43.291	49,29	44.536	50,70
2009	42.904	49,18	44.329	50,81
2010	42.359	49,06	43.968	50,93
2011	41.928	49,10	43.463	50,89
2012	42.318	49,25	46.605	54,24
2013	40.823	49,17	42.213	50,83

1975 yılına gelindiğinde erkek nüfus oranı %51,07 kadın nüfus oranı ise %48,92 olmuştur. 1985 yılına kadar erkek nüfusu baskın olarak devam etmiştir. 1985 yılına geldiğimizde 119.902 olan toplam nüfusun %49,23'ü erkek %50,76'sı ise kadın olmuştur. Bu dönemde ilk defa kadın nüfus oranı erkek nüfusunu geçmiş ve bu üstünlük 2000 yılına kadar devam etmiştir. 2000 yılında 130.985 olan nüfusun %50,84'ü erkek %49,15'i kadındır. 2007 yılında tekrar kadın nüfus oranı erkek

nüfusunun önüne geçmiş ve günümüze kadar da değişmeden devam etmiştir. 2013 yılı nüfus verilerine göre Turhal'ın nüfusu 83.036'dır. Bu nüfus içerisinde erkek nüfus oranı %49,10 kadın nüfus oranı ise %50,93 olarak belirlenmiştir (Bkz Tablo 9).

Grafik 6: Turhal İlçesi'nde Nüfusun Cinsiyet Yapısı

2.1.6. Turhal İlçesi'nde Nüfusun Yaş Yapısı

Bir ülke ya da yerleşme alanındaki toplam nüfusun miktarı yanında, onun çeşitli yaş gruplarının da bilinmesi, özellikle çalışabilir ya da aktif nüfus olarak adlandırılan 15-64 yaş arasındaki nüfus miktarının iş gücü kapasitesi, besin maddeleri ve çeşitli hizmet türlerine ihtiyaç, aile tipleri, doğum ve ölüm oranları ile nihayet göçler bakımından önem taşımaktadır (Tümertekin 1994: 177).

Nüfusun yaş yapısı, nüfusla ilgili gelecekteki nüfusun yapısı ve coğrafi dağılışı için oldukça önemlidir. Meydana gelen doğumlar, ölümler, sağlık alanındaki gelişmeler, bebek ölümlerindeki azalmalar, ortalama yaşam süresindeki değişimler yaş yapısına farklılık kazandıran unsurlardır. Nüfusun yaş yapısındaki değişimler özellikle gelecekteki sosyal ve ekonomik analizlerin yapılabilmesi açısından gereklidir. İlerleyen yıllarda yerleşim birimlerinin okul ihtiyacı, derslik ihtiyacı, talep edilecek su miktarı, tüketilecek olan elektriğin miktarı, sağlık gereksinimleri, askere

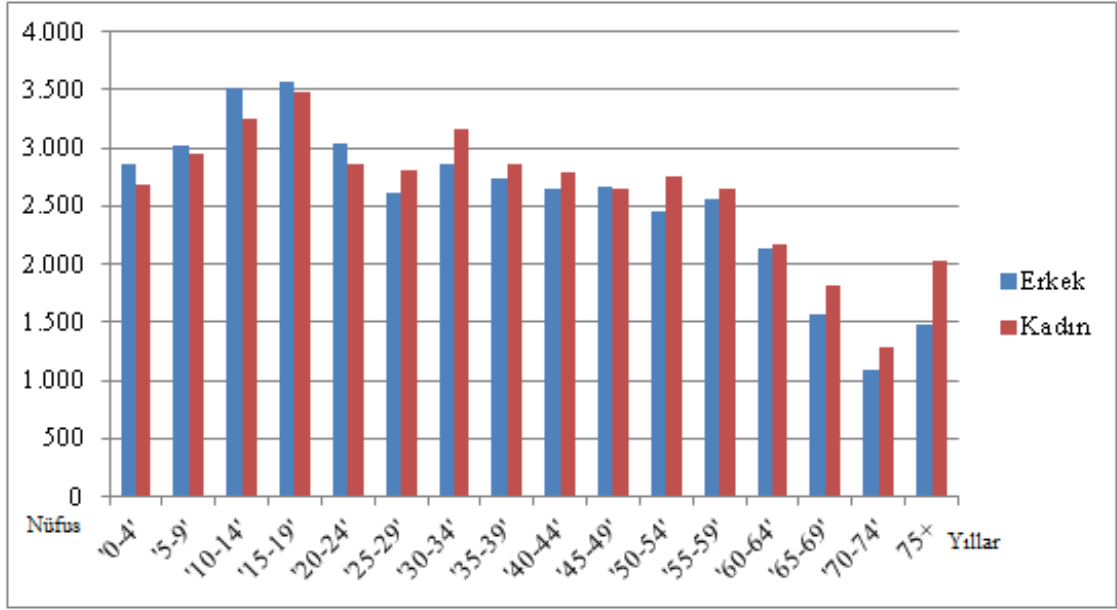
alınacak nüfus iş ve konut talebi, olabilecek nüfus miktarının tayininin tamamı nüfusun bugünkü yaş yapısı ile alakalıdır (Akdemir 2004: 10).

Araştırma sahamızı oluşturan Turhal'ın nüfus piramidine baktığımızda çok genç bir nüfusa sahip olduğu görülmektedir. Nüfusun büyük bölümü 5 ile 24 yaş arasındaki gruplarda toplanmıştır. Nüfusun yaş gruplarına göre dağılımına baktığımızda herhangi bir anormallik görülmemektedir. 0- 25 yaş arasında grupları arasında toplanan nüfusta erkek nüfusun 25-45 yaşlar arasında ise kadın nüfusun fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 11: Turhal İlçesi'nde Nüfusun Yaş Yapısı

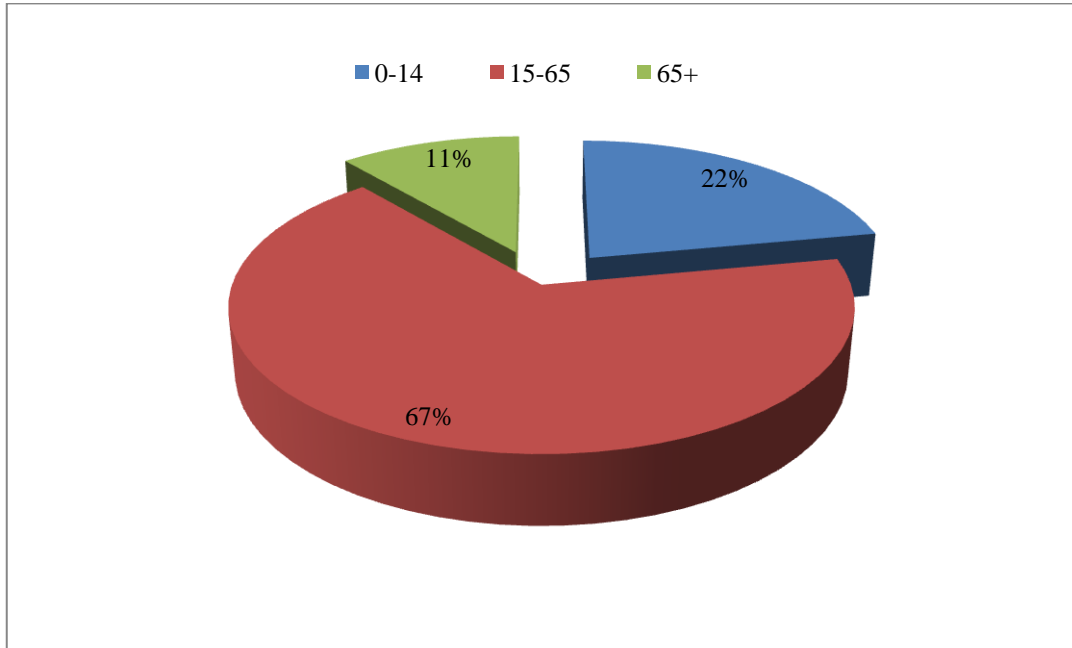
Yaş Grubu	Erkek	Erkek %	Kadın	Kadın %
'0-4'	2.857	3,44	2.681	3,22
'5-9'	3.029	3,64	2.957	3,56
'10-14'	3.522	4,24	3.250	3,91
'15-19'	3.562	4,28	3.473	4,18
'20-24'	3.041	3,66	2.853	3,43
'25-29'	2.609	3,14	2.811	3,38
'30-34'	2.860	3,44	3.167	3,81
'35-39'	2.732	3,29	2.864	3,44
'40-44'	2.642	3,18	2.783	3,35
'45-49'	2.667	3,21	2.647	3,18
'50-54'	2.448	2,94	2.763	3,32
'55-59'	2.565	3,08	2.653	3,19
'60-64'	2.141	2,57	2.177	2,62
'65-69'	1.578	1,90	1.825	2,19
'70-74'	1.087	1,30	1.281	1,54
'75+	1.483	1,78	2.028	2,44
Toplam	40.823	49,24	42.213	50,76

Nüfusun yaş gruplarına dağılımında Turhal'ın toplam nüfusunun % 37,56'sı 25 yaşın altındadır. Bu oran genç nüfusun fazla olduğunun açık bir göstergesidir.

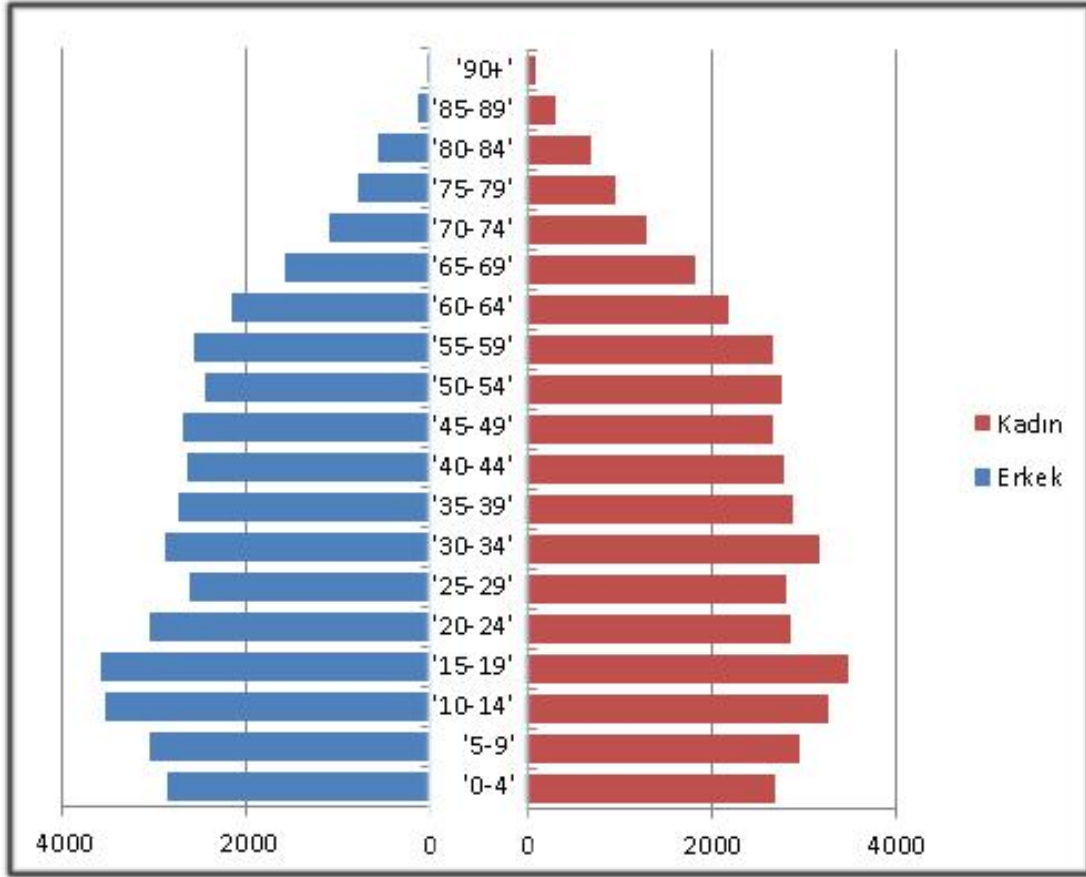

Grafik 7: Turhal İlçesi'nde Nüfusun Yaş Yapısı

25 ile 65 yaş arasındaki nüfus ise genel nüfusun % 51,14'ünü oluşturur. 65 yaş altını oluşturan çalışabilir nüfus oranı %88,7'dir. Ayrıca 0-14 yaş arasında ki nüfus genel nüfusun % 22'sini, 15-64 yaş arası % 67'sini, 65+ % 11'ini oluşturmaktadır (Bkz Grafik 9).

Grafik 8: Turhal İlçesi'nde Nüfusun Yaş yapısı

Grafik 9: Turhal İlçesi'nin Nüfus Piramidi

2.1.7. Turhal İlçesi'nde Nüfusun Eğitim Durumu

Araştırma sahamızı oluşturan Turhal İlçesi'nde eğitim faaliyetlerinin gelişmiş olduğunu görmekteyiz. Nitekim baktığımızda İlçe merkezinde yaşayanların % 90,5'inin okuryazar olduğunu görüyoruz. Okuryazar oranının yüksek olmasında İlçe Halk Eğitim Müdürlüğüne açılan kursların da payı büyüktür. 2013-2014 yılına baktığımızda ilçede üç branşta 146 kurs açılmış olup 2870 kişiye hizmet vermiştir. İlçemiz genelinde eğitim kurumlarına baktığımızda bunlar:

2.1.7.1. Okul Öncesi Eğitim

İlçe merkezinde iki adet Anaokulunda toplam 8 derslik olup, 11 öğretmen ve 119 öğrenci bulunmaktadır. İlköğretim kurumları bünyesinde yer alan 17 okulda, 20 derslik olup, 29 öğretmen ve 612 öğrenci bulunmaktadır. Köy-Kasaba ilk ve

ortaokulları bünyesinde 17 okulda, 17 derslik, 17 öğretmen ve 220 öğrenci bulunmaktadır. İlçemiz genelinde ise toplam 47 derslik, 59 öğretmen ve 981 öğrenci bulunmaktadır.

2.1.7.2. İlkokullar

İlçe merkezinde 1 Özel İlköğretim Kurumu, 1 Özel Eğitim Uygulama Merkezi, Ortopedik Engelliler İlköğretim, 17 ilkokul, 212 derslik, 245 öğretmen, 4728 öğrenci bulunmaktadır. İlçe genelinde 41 ilkokul, 5959 öğrenci vardır.

2.1.7.3.Ortaokullar

İlçe merkezinde 12 Ortaokul, 1 Özel İlköğretim Kurumu, 1 Ortopedik Engelliler Okulu, 1 Eğitim Uygulama Merkezi bulunmaktadır. İlçe Merkezinde 180 derslik, 4272 öğrenci, 245 öğretmen görev yapmaktadır. İlçe kasabalarında 13 Ortaokul, 70 derslik, 1139 öğrenci 74 öğretmen bulunmaktadır. İlçe geneline baktığımızda ise 34 Ortaokul, 250 derslik, 319 öğretmen, 5088 öğrenci bulunmaktadır.

2.1.7.4. Lise ve Dengi Okullar

İlçe Merkezinde 7 Anadolu Lisesi, 1 Anadolu Öğretmen Lisesi, 1 Anadolu Sağlık Meslek Lisesi, 1 Kız Teknik ve Meslek Lisesi, 1 Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, 1 Özel Eğitim Meslek Lisesi, 1 Anadolu İmam Hatip Lisesi, 1 Ticaret Meslek Lisesi olmak üzere toplam 14 adet lise mevcuttur. Lise ve dengi okullarda 227 derslikte 4885 öğrenci ve 400 öğretmen bulunmaktadır.

2.1.7.5. Yükseköğretim

Turhal İlçesi'nde Gazi Osman Paşa Üniversitesi'ne bağlı olarak Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu ile Teknik, İktisadi ve İdari program bölümlerini içeren; Meslek Yüksek Okulu mevcuttur. 2013-2014 eğitim öğretim yılında Sağlık

kurumları işletmeciliği, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik bölümleri mevcuttur. 1 adet öğretim üyesi 8 adet öğretim görevlisi 602 öğrencisi vardır.

Turhal Meslek Yüksek Okulunda; I. Öğretim 7 ikinci öğretimde ise 4 program olmak üzere 1067 öğrenci bulunmaktadır. Meslek Yüksek Okulunda I.Öğretim Elektrik, Mekatronik, Bilgisayar programcılığı Biyomedikal Cihaz Teknolojisi, Elektronik Haberleşme Teknolojisi, Muhasebe ve Bilgisayar programcılığı bulunmaktadır. Bu bölümlerde 1 öğretim üyesi 20 öğretim görevlisi ve 1067 öğrenci vardır.

3. BÖLÜM

YERLEŞME COĞRAFYASI

3.1. YERLEŞME COĞRAFYASI ÖZELLİKLERİ

3.1.1. Turhal İlçesi'nde Yerleşme Tarihi

Yeşilirmak havzasında, Karadeniz Bölgesi'nin Orta Bölümü'nün yerleşime en müsait yerinde kurulan Turhal, İç Anadolu'yu Karadeniz'e, Doğu Anadolu'yu batıya bağlayan yolların kesiştiği yerde bulunmaktadır. Antik çağlarda Pontus Galatikus, Ustus Polemoniakus, Komona Pontik gibi adlarla anılmış olan Turhal'ın tarihinin binlerce yıl ötelere gittiği söylenektedir. M.Ö. 3000 yıllarında Mezapotamya'da yaşayan Sümer alfabesi ile yazılmış iki kitabenin Turhal Kalesi'nde bulunduğundan söz edilmesi, Turhal'ın tarihinin 5000 yıl önceye gittiğini göstermektedir. Kesin olmamakla beraber Turhal, Kasiura, Gayura, Turalit isimleri taşımıştır. Turhal binlerce yıldan beri ilgi odağında olmasının neticesinde sayısız savaşların sonucunda farklı yönetimlerde kalmıştır. M.Ö. 745 yıllarında Asurlular M.Ö. 700 yıllarında Kimmerler, M.Ö. 612 yıllarında Medler, M.Ö. 546 yıllarında ise İran asıllı Persler bu çevreyi yönetimleri altına almışlardır. İskender'in Ortadoğu seferi ardından büyük bir baskı dönemi yaşayan Anadolu eyaletleri, komutanlar arasında bölüşülmüş; Pers soylularından Ariaretes, Gaziura'yı (Turhal) başkent yapmıştır. Amasya müzesinde eski yazı ile yazılı tarih kitabında Turhal kalesinde hükümdarlık yapan kişilerin adları mevcuttur. Eski çağların coğrafyacısı Amasyalı Strabon (M.Ö.63-M.S.19) eserinde Turhal'la ilgili şu ifadeler yer verir: 'Yeşilirmak eski devirlerde kralların oturduğu Gayyura-Gayyola şehrinden kuzeye doğru dönmektedir.' Burası Turhal'dır. Hem Turhal kalesi hem de asri mezarlık yöresindeki tarihi kalıntılar ile eski Turhal yerleşim yerindeki tarihi doku bu tezimizi güçlendirmektedir(<http://www.turhal.bel.tr/index.php?option=com>).

Bizans sınırları içerisinde olduğu yıllarda küçük bir yerleşim birimi olan Turhal, Beylikler döneminde Eratna Beyliği sınırları içinde yer almıştır. 1399'da ilk kez Osmanlıların eline geçmiştir. Ankara savaşından sonra Timur'un çekilmesi ile

birlikte 1413'te kesin olarak Osmanlı topraklarına katılmıştır. 19. yy 'ın II. yarısında yöreyi etkileyen en önemli olay göçmenlerin gelişi olmuştur. 1854-1878 Kırım Savaşı, 1855-1859 Şeyh Şamil ayaklanması ve 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşından sonra Anadolu'ya gelen Balkan ve Kafkas göçmenlerinin bir bölümü Turhal yöresine yerleştirilmişlerdir. Evliya Çelebi 1875'te yazdığı Seyahatnamesinde “Turhal 3000 nüfuslu, Tokat Merkez Sancağı'na bağlı büyük bir nahiyedir. Turhal yerleşim olarak Kazova'nın girişinde, vilayetin 35 mil batısındadır. Nahiye'nin etrafı güzel meyve bahçeleri ile çevrilidir. 1931 yılına kadar kale üzerinde, tarihi surlardan, üç tane burç bulunmaktaydı". Güneydoğu, güneybatı ve kuzeybatı doğrultusunda yer alan bu burçlardan günümüzde iki tanesi kalmıştır. Kale muhasaralarında yeraltından ırmağa inerek su almayı amaçlayan veya kuşatmaları etkisiz hale getirmek için kullanılan bir mağara bulunmaktadır. Çoğu insan bunun kral hazinelerini korumak amacı ile yapıldığını düşünmektedir. Mağara sonunda bir demir kapı olduğu da rivayet edilmiştir(<http://www.turhal.bel.tr/index.php?option=com>).

Zengin bir tarihe sahip olan Turhal, Cumhuriyet döneminde de önemli olaylara şahit olmuştur. Yurt ekonomisinde de önemli bir yere ve paya sahiptir. Temeli 1933'te dönemin Sanayi Bakanı Celal Bayar tarafından atılan ve açılışı 1934 yılında İsmet İnönü tarafından yapılan ve dünyanın en kaliteli şekerini üreten Turhal (Muammer Tuksavul) Şeker Fabrikası, Turhal Makine Fabrikası yöreye hayat vermiştir. Son yıllarda konfeksiyon (tekstil) alanında gerçekleşen yatırımlar, Antimuan madeni, Kevser süt ve yem fabrikaları ülke ve ilçe ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır.

Milli Mücadele döneminde Samsun'dan Amasya'ya; oradan da Sivas'a geçen Mustafa Kemal'in güzergahında Turhal da vardır. Turhal 1892 yılında belediye olmuş ve 01.09.1944 tarihine kadar Tokat'a bağlı bucak olarak yer almıştır. Bu tarihten itibaren ilçe merkezi haline gelen Turhal 1923'lerde 300 haneli bir bucak iken 19 Ekim 1934'te Şeker Fabrikası'nın açılmasıyla ekonomik ve sosyal açıdan hızla gelişmeye başlamıştır. 2000 yılı Nüfus sayımına göre ilçe nüfusu 130.985 olan nüfusu ile ülkemizin en hareketli yerleşim yerlerinden birisi haline gelmiştir. Günümüzde 83.036 kişinin yaşadığı Turhal ülkemizin gelişmiş ilçe merkezlerinden biridir.

3.1.2. Turhal İlçesi'nde Kır Yerleşme Şekilleri ve Dağılımları

Turhal'da kır yerleşmelerinin dağılımına bakıldığında Türkiye'deki kır yerleşmelerinin genel özelliklerini göstermektedir. Yaşamın kaynağı olan su yerleşmelerin dağılımında belirleyici rol oynamaktadır. Su kaynaklarını bol olduğu sahalarda dağınık yerleşmeler görülürken, kaynakların nispeten daha az olduğu sahalarda yerleşmeler toplu halde bulunmaktadır. Turhal'da kır yerleşmelerini köyler, obalar ve mezralar olarak inceleyeceğiz.

3.1.2.1. Köyler

Araştırma sahamızda idari birim olarak en küçük yerleşim ünitelerini köyler oluşturmaktadır. Devamlı yerleşim yeri olan köylerin temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Bu faaliyetler yerleşmenin kuruluşunu da etkilemiştir. Temel geçim kaynağı tarım olan köylerde, yerleşmelerde tarım faaliyetlerine uygun olarak gelişmiş ve ekonomik faaliyet türü yerleşmelerin kuruluşunda belirleyici rol oynamaktadır. Hayvancılık faaliyetlerinin temel geçim kaynağı olduğu köylerde yerleşmeler de yine bu faaliyete uygun olarak gelişmiştir. Araştırma sahamız oluşturan Turhal Şehri geniş bir ova tabanına kurulmuştur. Kendisine bağlı 51 köyden oluşmaktadır.

Tablo 12: Turhal İlçesinde Konumlarına Göre Köyler

Sırt	Yamaç	Etek	Ova	Plato	Vadi
Ağcaşar	Akçatarla	Arzupınar	Ataköy	Ayranpınar	Çamlıca
Akbuğday	Çayıraltı	Bahçebaşı	Çarüksüz	Yenisu	Çivril
Buzluk	Derbentçi	Gökdere	Çaylı		Elalmış
Erenli	Hasanlı	Hamide	Dökmetepe		Gümüştöpe
E. Tekke	Kazancı	Yeniceler	Kalaycık		Kuytul
Kamalı	Koruluk	Yeniköy	Kayaören		Ormanözü
Karkın	Yeşilalan		Kat		Samurçay
Kızkayası			Kuşoturağı		Sarıkaya
Kuzalan			Necipköy		Sütlüce
Sarıçiçek			Şatropa		Uluöz
Üçyol			Taşlıhöyük		Ulutepesi
			Tatlıcak		Yazıtöpe

Tablo 13: Turhal İlçesi'nin Köy İsimleri-Yüzölçümleri-Konumları

Köy	Yüzölçümü m²	Konumu	Köy	Yüzölçümü m²	Konumu
Ağcaşar	26.500	Sırt	Kazancı	12.000	Yamaç
Akbuğday	13.800	Sırt	Kat	23.100	Ova
Akçatarla	17.900	Yamaç	Kızıkkaya	13.800	Sırt
Arzupınar	10.500	Etek	Koruluk	18.100	Yamaç
Ataköy	12.800	Ova	Kuşoturağı	12.100	Ova
Ayranpınar	15.500	Plato	Kuytul	23.700	Vadi
Bahçebaşı	9.400	Etek	Kuzalan	31.100	Sırt
Buzluk	11.200	Sırt	Necipköy	7.900	Ova
Çamlıca	28.200	Vadi	Ormanözü	19.800	Vadi
Çarıksız	10.100	Ova	Samurçay	10.300	Vadi
Çayıraltı	9.500	Yamaç	Sarıçiçek		Sırt
Çaylı	17.700	Ova	Sarıkkaya	19.700	Vadi
Çivril	18.600	Vadi	Sütlüce	22.800	Vadi
Derbentçi	11.300	Yamaç	Şatroba	3.700	Ova
Dökmetepe	6.200	Ova	Taşlıhöyük	7.300	Ova
Elalmış	-	Vadi	Tatlıcak	11.200	Ova
Erenli	17.100	Sırt	Uluöz	11.200	Vadi
E.Tekke	11.500	Sırt	Ulutepe	35.000	Vadi
Gökdere	-	Etek	Üçyol	37.000	Sırt
Gümüştöp	19.200	Vadi	Yağlıalan	26.300	Sırt
Hamide	15.400	Etek	Yazıtpe	32.900	Vadi
Hasanlı	20.400	Yamaç	Yeniceler		Etek
Kalaycık	-	Ova	Yeniköy	10.200	Etek
Kamalı	12.700	Sırt	Yenisu	40.500	Plato
Karkın	24.200	Sırt	Yeşilalan	32.900	Yamaç
Kayaören	21.600	Ova			

Tablo 14: Turhal İlçesi'nin Köyleri-Yüzölçümü-Dokusu

Köy	Yüzölçümü m²	Dokusu	Köy	Yüzölçümü m²	Dokusu
Ağcaşar	26.500	Dağınık	Kazancı	12.000	Sık
Akbuğday	13.800	Dağınık	Kat	23.100	Sık
Akçatarla	17.900	Toplu	Kızkayası	13.800	Sık
Arzupınar	10.500	Sık	Koruluk	18.100	Sık
Ataköy	12.800	Sık	Kuşoturağı	12.100	Sık
Ayranpınar	15.500	Sık	Kuytul	23.700	Sık
Bahçebaşı	9.400	Sık	Kuzalan	31.100	Seyrek
Buzluk	11.200	Toplu	Necipköy	7.900	Sık
Çamlıca	28.200	Sık	Ormanözü	19.800	Sık
Çarıksız	10.100	Toplu	Samurçay	10.300	Dağınık
Çayraltı	9.500	Sık	Sarıçiçek	-	Sık
Çaylı	17.700	Sık	Sarıkaya	19.700	Sık
Çivril	18.600	Sık	Sütlüce	22.800	Dağınık
Derbentçi	11.300	Sık	Şatroba	3.700	Sık
Dökmetepe	6.200	Sık	Taşlıhöyük	7.300	Sık
Elalmış	-	Sık	Tatlıcak	11.200	Sık
Erenli	17.100	Seyrek	Uluöz	11.200	Seyrek
E.Tekke	11.500	Seyrek	Ulutepe	35.000	Sık
Gökdere	-	Dağınık	Üçyol	37.000	Sık
Gümüştop	19.200	Seyrek	Yağlıalan	26.300	Seyrek
Hamide	15.400	Sık	Yazıtepe	32.900	Sık
Hasanlı	20.400	Dağınık	Yeniceler	-	Sık
Kalaycık	-	Sık	Yeniköy	10.200	Sık
Kamalı	12.700	Sık	Yenisu	40.500	Sık
Karkın	24.200	Seyrek	Yeşilalan	32.900	Seyrek
Kayaören	21.600	Sık			

Ağcaşar Köyü, Turhal İlçesi'nin batısında olup ilçeye uzaklığı 14 km'dir. Ulutepe beldesi, Çivril ve Sarıkaya köyleri ile komşudur. 26.500 m²lik alana sahip olan Ağcaşar köyü kuruluş yeri itibariyle bir sırt yerleşmesidir. Köy yerleşim dokusunda dağınık yerleşmeler hakimdir. Nüfusu 2013 sayımına göre 120 kişidir (erkek 56, kadın 64). Köyün geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır. Köy yerleşmelerinin bir kısmı Sırt üzerinde bir kısmı ise vadiye doğru dağılmıştır. Köyde evlerin yapısına baktığımızda genelde tek katlı olup evler ve eklentilerinden oluşmaktadır. Köyün doğusundan geçen yol köyü Ulutepe köyüne bağlamaktadır. Köyde tarım alanları bulunmakla birlikte ekonomik bakımından yeterli olmamaktadır. Yerleşimin kuruluş yeri itibariyle hayvancılık için daha uygundur. Köyün güneyi Zile İlçesi ile komşudur.

Tablo 15: Ağcaşar Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	108	108	216
1940	129	125	254
1945	118	124	242
1950	-	-	-
1955	161	180	341
1960	188	211	399
1965	205	221	426
1970	235	262	497
1975	227	254	481
1980	-	-	446
1985	-	-	419
1990	-	-	525
2000	63	69	132
2007	56	61	117
2008	63	64	127
2009	60	59	119
2010	58	58	116
2011	60	61	121
2012	56	61	117
2013	56	64	120

Akbuğday Köyü, eski adı Zamayır'dır. Turhal İlçesi'nin 27 km doğusundadır. Çarıkız ve Necip köyleriyle komşudur. Köy yerleşim alanı 13.800 m²lik yüzölçümüne sahiptir. Köyün yerleşim yerine baktığımızda bir sırt yerleşmesi olduğu görülmektedir. Yerleşim dokusuna baktığımızda dağınık yerleşmeler görülür. Halkın temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılık olan Akbuğday köyü 1893 yılında Kafkas göçmenleri tarafından kurulmuştur. Tarım faaliyetleri sahanın uygunluğundan dolayı daha gelişmiştir. Geçmişten günümüze önemli bir tarım sahası olan köyde kuru tarım yapılmaktadır. Köy yerleşim alanı açısından uygun bir konuma sahiptir. Yerleşmeler sırtın iki yanına dağılmıştır. Tarım alanları köy yerleşim sahasının önünde yer almaktadır. Köyü Necip köyüne bağlayan bir karayolu vardır. 1965 yılında köy nüfusu 215'e kadar yükselmiş ve bu dönemden sonra sürekli azalma göstermiştir. 2013 yılı verilerine göre köyde 70 kişi yaşamaktadır (erkek 29, kadın 41).

Tablo 16: Akbuğday Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1940	96	96	186
1945	89	97	186
1955	96	93	189
1960	103	101	204
1965	105	110	215
1970	104	100	204
1975	87	79	166
1980	-	-	152
1985	-	-	154
1990	-	-	153
2000	35	48	83
2007	35	48	83
2008	34	42	76
2009	33	41	74
2010	30	41	71
2011	31	41	72
2012	29	42	71
2013	29	41	70

Akçatarla Köyü, eski adı Dazmanadır. Turhal İlçesi'nin 13 km kuzeydoğusundadır. Sütluçe, Kuzalan, Çamlıca ve Gümüştop Köyleri ile komşudur. Köy yerleşimi 17.900 m²'lik bir alana sahiptir. Akçatarla köyü bir yamaç üzerine kurulmuş olup köyde toplu yerleşmeler hakimdir. Çubuklu ve Demirkapı olmak üzere iki mezrası vardır. 2013 yılı nüfusu erkek 126 kadın 143 toplamda 269 kişidir. Geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır. Köy yerleşmesi geçmişte bir çiftlik arazisi iken daha sonra çevre köylerden gelen göçlerle gelişmiştir. Köyde sırtlar üzerindeki karayolları ile sağlanır. Köyde ormancılık faaliyetleri de görülmektedir. Fakat bu faaliyetler köylünün günlük ihtiyaçlarını karşılayacak düzeydedir.

Tablo 17: Akçatarla Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	144	136	280
1940	138	140	278
1945	144	144	288
1950	-	-	-
1955	204	196	400
1960	226	200	426
1965	248	213	461
1970	278	256	534
1975	272	256	528
1980	-	-	602
1985	-	-	669
1990	-	-	525
2000	155	161	316
2007	143	140	283
2008	152	162	314
2009	130	147	277
2010	130	150	280
2011	133	151	284
2012	133	151	284
2013	126	143	269

Arzupınar Köyü, Turhal İlçesi'nin 12 km doğusundadır. Çaylı ve Şenyurt beldesiyle komşudur. Tokat-Turhal karayolu üzerinde Mercimek Dağı eteklerine kurulmuş olan köy arazisi 10.500 m² dir. Köyün yerleşim dokusuna baktığımızda sık dokulu bir yerleşim dikkat çekmektedir. 2013 sayımına göre 96 erkek, 95 kadın toplam 191 kişi yaşamaktadır. Geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır. Köy arazisi Kazova'nın kuzeyinde verimli bir ovada yer almaktadır. Tarım faaliyetlerine baktığımızda hem sulu hem de kuru tarım yoğun olarak yapılır. 1947 yılında açılan bir ilkokulu vardır. Köyde hayvancılık faaliyetlerine ek olarak köy yerleşim sahasının güneyinde kurulan büyük besi çiftliğinde modern yöntemlerle hayvancılık yapılmaktadır. Köyde küçükbaş hayvan yetiştiriciliği de vardır.

Tablo 18: Arzupınar Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1940	175	184	364
1945	213	177	390
1950	-	-	-
1955	211	198	409
1960	257	222	479
1965	263	262	525
1970	258	254	512
1975	229	221	450
1980	-	-	378
1985	-	-	360
1990	-	-	388
2000	97	110	207
2007	97	110	207
2008	98	106	204
2009	98	101	199
2010	104	107	211
2011	101	101	202
2012	96	100	196
2013	96	95	191

Ataköy Köyü, Turhal İlçesi'nin 14 km güneyinde, Kuşoturağı, Tatlıcak ve Taşlıhöyük köyleriyle komşudur. Ataköy yerleşim alanı 12.800 m² alana sahiptir. Köy kuruluş açısından yeni bir yerleşme özelliği göstermektedir. Kuşoturağı köyünden ayrılan nüfusun bu bölgeye yerleşmesi ile oluşmuştur. Köy kuruluş yeri itibariyle ova yerleşmesi karakterine sahiptir. Yerleşmelerin sık dokulu olduğu köyde, 2013 yılı nüfus verilerine göre 47 erkek, 60 kadın toplamda 107 kişi yaşamaktadır. Halkın temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Ulaşım açısından elverişli bir konuma sahip olan köy yerleşmesi Turhal-Pazar karayolu üzerinde bulunmaktadır. Ulaşımın kolaylığı şehir yerleşmesi ile olan ilişkilerin güçlendirmektedir. Eğitim ve sağlık gibi hizmetlerde Tatlıcak köyü bir merkez oluştursa da köy halkı için Turhal İlçe merkezi ilk tercih sahası olmaktadır.

Tablo 19: Ataköy Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1975	-	-	-
1980	-	-	-
1985	-	-	-
1990	-	-	209
2000	93	114	207
2007	73	86	159
2008	67	79	148
2009	58	74	132
2010	54	66	120
2011	55	66	121
2012	52	67	119
2013	47	60	107

Ayranpınarı Köyü, eski adı Vazanyadır. Turhal İlçe'sinin 9 km güneyindedir. Kızkayası, Kayaören ve Kuşoturağı köyleriyle komşudur. Ayranpınarı platosu adı verilen platoluk bir saha üzerinde kurulan yerleşme 15.500 m²' lik bir alana sahiptir. Köyde yerleşim dokusu açısından sık yerleşim hakimdir. Köyde yaylacılık faaliyetleri de görülmektedir. 2013 yılı sayımına göre köyde 217 kişi yaşamaktadır, nüfusun 107'si erkek, 108'i kadındır. Halkın temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılık olan köyde geniş mermer ocakları vardır. Tarımsal açıdan da önemli bir saha olan köyde hayvancılık daha gelişmiş bir iktisadi faaliyet oluşturmaktadır. Köyde hem büyükbaş hem de küçükbaş olmak üzere hayvancılık yapılmaktadır. Yapılan hayvancılık faaliyetlerine baktığımızda geleneksel yöntemler ağır basmaktadır. Modern yöntemler uygulanmadığı için verim düşüktür.

Tablo 20: Ayranpınar Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	52	56	108
1940	268	250	518
1945	285	273	558
1950	-	-	-
1955	374	383	757
1960	453	447	900
1965	505	519	1024
1970	505	539	1044
1975	529	503	1032
1980	-	-	997
1985	-	-	951
1990	-	-	725
2000	210	199	418
2007	140	137	277
2008	129	128	257
2009	119	119	238
2010	110	112	222
2011	111	108	219
2012	110	113	223
2013	107	108	217

Bahçebaşı Köyü, Turhal İlçesi'nin 25 km güneyinde Kestavul dağı eteklerinde kurulmuştur. Taşlıhöyük, Uluöz ve Yeniköy köyleriyle komşudur. Bahçebaşı köyü 9.400 m²lik bir alan üzerine kurulmuş olup, sık dokulu yerleşmeler hakimdir. Köyün kuruluş yeri dağ eteğine yakın düzlüklerdir. 2013 yılı nüfus sayımına göre köyde 214 kişi yaşamaktadır. 104 erkek ve 110 kadın bulunmaktadır. Geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Son dönemlerde tarım faaliyetleri hayvancılığa göre daha fazla yapılmaktadır. Köy Kafkas göçmenleri tarafından kurulmuştur, tarım kredi kooperatifi ve Kafkas Kültür Derneği vardır.

Tablo 21: Bahçebaşı Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	202	165	367
1940	200	191	391
1945	240	199	439
1950	-	-	-
1955	321	327	648
1960	386	391	777
1965	365	376	741
1970	325	389	714
1975	493	514	1007
1980	-	-	583
1985	-	-	496
1990	-	-	473
2000	186	196	382
2007	114	139	253
2008	117	129	246
2009	120	118	238
2010	117	118	235
2011	108	119	227
2012	105	112	217
2013	104	110	214

Buzluk Köyü, eski adı Yukarı Geyran'dır. Turhal İlçesi'nin 11 km kuzeyinde Geyran dağları eteklerinde kurulmuştur. Samurçay, Kazancı ve Yeniceler köyleri ile komşudur. 11.200 m²'lik bir alanda sırt üzerinde yer almaktadır. Köyde toplu yerleşim dokusu hakimdir. 2013 yılı nüfusu 27 erkek 24 kadın toplam 51 kişidir. Geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır. Köy adını köyün 5 km uzağındaki buzluk mağarasından alır. Mağara temmuz ve ağustos aylarında bile buzlarla kaplıdır. Eski dönemlerde burası doğal hava deposu olarak kullanılırdı. Buzluk köyü bir yayla yerleşmesi özelliği göstermektedir. Burada belirtilen köyün konumunun yayla yerleşmesi şeklinde olmasıdır.

Tablo 22: Buzluk Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	138	156	293
1940	177	171	348
1945	195	180	375
1950	-	-	-
1955	251	252	503
1960	71	67	138
1965	66	61	127
1970	59	73	132
1975	68	65	133
1980	-	-	158
1985	-	-	142
1990	-	-	136
2000	45	51	96
2007	25	27	52
2008	27	28	55
2009	24	26	50
2010	26	22	48
2011	29	25	54
2012	25	22	47
2013	27	24	51

Çamlıca Köyü, eski adı Kürt köyüdür. Turhal İlçesi'nin 13 km doğusunda yer almaktadır. Gümüştop, Kuzalan ve Akçatarla Köyleriyle komşudur. Köy arazisi 28.200 m²'lik geniş bir alana yayılmıştır. Vadi yerleşmesi olarak kurulmuş köyde yerleşmeler sık dokuludur. Köyde yaylacılık faaliyetleri de yapılmaktadır. Yaz aylarında köyün ortak kullandığı yaylalara çıkılır. Bu yaylalar genellikle hayvancılık için tercih edilir. Sayfiye amaçlı olarak kullananlar da vardır. 2013 yılı nüfus sayımına göre nüfusu 441'dir. Köyde 223 erkek 218 kadın yaşamaktadır. Geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır. Köyde antimuan madeni de vardır.

Tablo 23: Çamlıca Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	169	199	368
1940	223	182	405
1945	181	188	369
1950			
1955	281	271	532
1960	311	296	607
1965	324	340	664
1970	381	405	786
1975	396	435	831
1980	-	-	850
1985	-	-	873
1990	-	-	907
2000	380	420	800
2007	295	290	585
2008	278	275	353
2009	266	259	525
2010	266	255	525
2011	241	227	468
2012	220	200	420
2013	223	218	441

Çarıksız Köyü, Turhal İlçe'sinin 17 km doğusunda yer almaktadır. Şenyurt Beldesi, Koruluk ve Akbuğday köyleri ile çevrilidir. Köy arazisi 10.100 m²'lik bir alana kurulmuştur. Toplu yerleşmelerin hakim olduğu köy ova üzerine kurulmuştur. 2013 nüfus sayımında nüfusu 128'dir. Geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır. 1974 yılında açılmış ilkokulu vardır. Köy bir mezra yerleşmesini andırmaktadır. Yerleşim alanında evler ve eklentileri birbirine çok yakındır.

Tablo 24: Çarıksız Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	-	-	-
1940	52	67	119
1945	69	77	146
1950			
1955	108	92	200
1960	113	88	201
1965	52	53	105
1970	88	81	169
1975	80	71	151
1980	-	-	151
1985	-	-	145
1990	-	-	148
2000	70	67	137
2007	67	74	141
2008	71	79	150
2009	66	73	143
2010	67	75	142
2011	61	72	133
2012	59	73	132
2013	60	68	128

Çayıraltı Köyü, eski adı Horuk'tur Turhal İlçe merkezinin 25 km güneyinde yer almaktadır. Çayköy ve Bahçebaşı köyleri ile komşudur. Çayıraltı köyü, Turhal ve Pazar ilçelerinin arasında yer aldığı için bazı dönemlerde Pazar ilçesine bazı dönemlerde de Turhal İlçe'sine bağlı kalmıştır. Köy 9.500 m²'lik bir alan üzerine kurulmuştur. Yamaç yerleşmesi niteliği gösteren köyde sık yerleşim dokusu hakimdir. Halkın temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Yerleşim alanı tarımın gelişmesini engellemektedir. Köyde kuru tarım yapılır. Hayvancılık faaliyetleri daha önemli bir iktisadi faaliyet kolu oluşturmaktadır. 2013 nüfus verilerine göre köyde 131 kişi yaşamaktadır. Nüfusun 65'i kadın 66'sı erkektir.

Tablo 25: Çayıraltı Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	-	-	43
1940	-	-	-
1945	-	-	-
1950	-	-	-
1955	-	-	-
1960	231	182	413
1965	281	232	513
1970	291	279	570
1975	250	246	496
1980	-	-	555
1985	-	-	592
1990	-	-	426
2000	123	110	233
2007	73	76	149
2008	70	74	144
2009	67	71	138
2010	66	70	136
2011	58	57	115
2012	62	60	122
2013	65	66	131

Çivril Köyü, Turhal İlçesi'ne 7 km uzaklıktadır. Kamalı, Kayacık, Ağcaşar ve Hamide köyleri ile komşudur. 18.600 m²'lik bir alana sahip Çivril vadi yerleşmesidir. Yerleşim dokusu olarak sık dokulu yerleşmeler hakimdir. Çivril köyünün Ağlamış adlı bir mezarası vardır. Köyde yaylacılık faaliyetleri de yapılmaktadır. Günümüzde merkeze bağlı mahalle olmuştur. 2013 nüfus sayımına göre köy nüfusu 690'dır. Bu nüfusun 341'i erkek 349'u ise kadındır. Geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır. Köyde Selçuklular döneminden kaldığı söylenen bir hamam kalıntısı vardır.

Tablo 26: Çivril Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	274	272	519
1940	270	328	598
1945	337	334	671
1950	-	-	-
1955	362	384	746
1960	409	421	830
1965	442	488	930
1970	467	503	970
1975	497	504	1001
1980	-	-	1179
1985	-	-	1142
1990	-	-	981
2000	412	412	824
2007	402	397	799
2008	386	383	769
2009	370	358	728
2010	360	350	710
2011	345	353	698
2012	340	348	688
2013	341	349	690

Derbentçi Köyü, Turhal İlçesi'nin 16 km kuzeyinde yer almaktadır. Yağlıalan, Sütlice ve Elalmış köyleri ile komşudur. Köy arazisi 11.300 m²'lik bir alan üzerinde kurulmuş olup yamaç yerleşmesi şeklindedir. Köyde sık dokulu yerleşmeler hakimdir. 2013 nüfus sayımına göre nüfusu 196'dır. 96 erkek ve 100 kadın yaşamaktadır. Köyün geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Köyün yamaç üzerinde kurulması hem tarım hem de hayvancılığın gelişmesine neden olmaktadır. Fakat köyde tarım alanlarının çok geniş olmaması tarımı kısıtlamaktadır. Köyde 1960 yılında açılan bir ilkokul mevcuttur.

Tablo 27: Derbentçi Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	100	104	204
1940	108	103	211
1945	144	140	284
1950	-	-	-
1955	189	173	362
1960	192	156	348
1965	204	172	376
1970	206	191	397
1975	216	215	431
1980	-	-	437
1985	-	-	427
1990	-	-	370
2000	116	137	253
2007	98	110	208
2008	107	110	217
2009	98	101	199
2010	94	90	184
2011	93	91	184
2012	93	95	188
2013	96	100	196

Dökmetepe Köyü, eski adı Ahurköy'dür. Turhal İlçesi'nin 20 km doğusunda yer almaktadır. Tokat ili, Pazar İlçesi, Şenyurt Beldesi ve Necip Köyleri ile komşudur. Kazova'nın merkezinde bulunan Dökmetepe, civardaki birçok köye göre gelişmiş bir yerleşme durumundadır. 6.200 m²'lik bir arazi ye sahip köy ova üzerine kurulmuştur. Köyde sık dokulu yerleşmeler hakimdir. Köyün güneyinden geçen Yeşilirmak köye hayat verir. Köyün 1900'lü yılların başında doğudan gelen Kürtlerin yerleşmesiyle oluştuğu söylenmektedir. Köy şu anki yerleşim yerine 1930'lu yılların sonunda meydana gelen büyük depremden sonra taşınmıştır. Daha önceki yerleşim yeri şu anda mera olarak kullanılmaktadır.

Tablo 28: Dökmetepe Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	-	-	-
1940	186	163	349
1945	213	176	389
1950	-	-	-
1955	235	243	478
1960	290	299	589
1965	310	304	614
1970	401	335	736
1975	327	293	620
1980	-	-	710
1985	-	-	773
1990	-	-	1158
2000	1016	969	1985
2007	259	315	574
2008	266	318	584
2009	271	312	583
2010	261	296	557
2011	256	294	550
2012	240	274	514
2013	243	268	511

Erenli Köyü, eski adı Migrildir. Turhal İlçesi'nin 37 km kuzeydoğusundadır. Kargın ve Kuytul köyleri ile komşudur. 17.100 m²'lik bir yerleşim alanına sahip Erenli köyünde yerleşmeler seyrek dokuludur. Yerleşim yeri olarak bir sırt üzerine kurulan köyde 2013 nüfus sayımına göre nüfusu 69 kişi yaşamaktadır. Nüfusun 27'si erkek 42'si kadındır. Köyün geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Yerleşmenin sırt üzerinde kurulması tarım faaliyetlerini kısıtlamaktadır. Tarım faaliyetlerinin gerçekleştirildiği alanlarda ise kuru tarım yapılr. Köyün yakınlarında orman arazisi vardır.

Tablo 29: Erenli Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	-	-	-
1940	-	-	-
1945	-	-	-
1950	-	-	-
1955	92	94	186
1960	94	107	201
1965	127	109	236
1970	114	128	242
1975	141	150	291
1980	-	-	349
1985	-	-	348
1990	-	-	347
2000	205	92	297
2007	31	52	83
2008	28	47	75
2009	28	43	71
2010	26	41	67
2011	25	40	65
2012	27	42	69
2013	27	42	69

Erikli Tekke Köyü, Turhal İlçesi'nin 44 km batısında yer almaktadır. Kızıoğlu, Hasanlı ve Ormanözü Köyleri ile komşudur. Köy arazisi 11.500 m² 'lik bir alana sahiptir. Yerleşim yeri açısından sırt yerleşmesi özelliği gösteren köyde yerleşim seyrek dokuludur. Köyün Karataş, Değirmenekler ve Dereyayla olmak üzere üç mezrası vardır. Halkın temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Köyde 2013 verilerine göre 83 kişi yaşamaktadır. Bu nüfusun 40'ı erkek 43'ü ise kadındır.

Tablo 30: Erikli Tekke Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	-	-	-
1940	-	-	-
1945	119	113	232
1950	-	-	-
1955	148	170	318
1960	177	193	370
1965	212	208	220
1970	220	234	454
1975	238	228	466
1980	-	-	440
1985	-	-	479
1990	40	43	83
2000	42	57	99
2007	51	50	101
2008	51	44	95
2009	44	42	86
2010	42	42	84
2011	43	43	86
2012	43	43	86
2013	40	43	83

Gökdere Köyü, Turhal İlçesi'nin 3 km kuzeyinde yer almaktadır. Kamalı, Kazancı köyleri ve Kayacık Mahallesi ile komşudur. Bir dağ eteği üzerine kurulan köyde yerleşmeler dağınık dokuludur. 2013 nüfus verilerine göre köyde 493 kişi yaşamaktadır. Nüfusun 255'i erkek 238'i kadındır. Halkın temel geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır. Tarım alanlarında hem kuru hem de sulu tarım faaliyetleri yapılmaktadır.

Tablo 31: Gökdere Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	-	-	-
1940	-	-	-
1945	-	-	-
1950	-	-	-
1955	60	70	137
1960	121	111	232
1965	139	129	268
1970	132	137	269
1975	133	119	252
1980	-	-	305
1985	-	-	375
1990	-	-	388
2000	198	200	398
2007	235	217	452
2008	238	220	458
2009	251	230	481
2010	252	247	499
2011	246	245	491
2012	244	232	466
2013	255	238	493

Gümüştöp Köyü, eski adı Dazyadır. Turhal İlçesi'nin 8 km doğusunda yer almaktadır. Çaylı Beldesi, Çamlıca ve Akçatarla köyleri ile komşudur. Köy arazisi 19.200 m²'lik bir alana yayılmıştır. Gümüştöp köyü vadi yerleşmesidir. Yerleşim dokusuna baktığımızda ise seyrek dokulu yerleşmeler görülür. Gümüştöp köyünün Kürt Dazyası ve Değirmen Mahallesi olmak üzere 2 mezrası bulunmaktadır. Hemen yakınında ismini aldığı Dazya çayının aktığı köyde 2013 yılı nüfus sayımına göre 306 kişi yaşamaktadır. Nüfusun 150'si erkek 156'sı ise kadındır. Halkın temel geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır.

Tablo 32: Gümüştöp Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	124	148	272
1940	106	135	241
1945	147	155	302
1950	-	-	-
1955	196	191	387
1960	221	212	433
1965	202	202	404
1970	236	219	455
1975	223	197	420
1980	-	-	440
1985	-	-	422
1990	-	-	448
2000	157	162	319
2007	165	164	329
2008	158	146	304
2009	166	156	322
2010	171	162	333
2011	161	165	326
2012	147	150	297
2013	150	156	306

Hamide Köyü, Turhal İlçesi'nin 4 km güneybatısında yer almaktadır. Kızkayası köyü ile komşudur. 2013 nüfus sayımına göre köy nüfusu 74 olup, nüfusun 41'i erkek 33'ü ise kadındır. 15.400 m²'lik bir yerleşim arazisine sahip olan köy dağ eteği yerleşmesi olarak kurulmuştur. Köyde yerleşmeler ise seyrek dokuludur Köyün adının Hamit Han adından geldiği tahmin edilmektedir. 1864 yılında Kuzey Kafkasya'dan sürgün edilen Çerkezlerden, ağırlıklı olarak Abzek boyundan olanlar yerleştirilmiştir. Osmanlı Paşası Sami Paşa, Kafkasya'dan gelenlere bu bölgede yer vererek şimdiki Hamide köyünün güneyindeki düzlük bölgeye yerleştirilmişlerdir. Yerleşilen bölgenin şehre uzak olması sebebiyle köy 2 km kuzey yönünde taşınmış ve halen bu bölgede bulunmaktadır. Halkın temel geçim Kaynağı tarım ve hayvancılıktır.

Tablo 33: Hamide Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	-	-	-
1940	-	-	-
1945	182	159	341
1950	-	-	-
1955	192	165	357
1960	204	199	403
1965	163	153	316
1970	234	256	490
1975	84	90	174
1980	-	-	231
1985	-	-	173
1990	-	-	152
2000	62	67	129
2007	47	43	90
2008	45	42	87
2009	39	36	75
2010	40	35	75
2011	42	37	79
2012	45	44	89
2013	41	33	74

Hasanlı Köyü, Turhal İlçesi'nin 20 km kuzeybatısında yer almaktadır. Erikli Tekke, Samurçay ve Kızıoğlu köyleri ile komşudur. 20.400 m²'lik yerleşim arazisine sahiptir. Yamaç yerleşmesi olan Hasanlı köyü heyelan riski nedeniyle devlet tarafından yapılan yeni konutlar bölgesine taşınmıştır. Hasanlı köyü Eski Köy, Yeni Konutlar ve bir başka Eski Köy adıyla üç mezraya sahiptir. 2013 nüfus sayımına göre köyde 133 kişi yaşamaktadır. Bu nüfusun 69'u erkek 64'ü ise kadındır. Geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır.

Tablo 34: Hasanlı Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	89	114	203
1940	120	139	259
1945	133	140	273
1950	-	-	-
1955	177	192	369
1960	212	228	440
1965	237	242	479
1970	235	273	508
1975	248	279	527
1980	-	-	625
1985	-	-	604
1990	-	-	529
2000	79	91	170
2007	60	58	118
2008	63	61	124
2009	53	58	111
2010	69	64	133
2011	56	51	107
2012	51	49	100
2013	69	64	133

Kamalı Köyü, Turhal İlçesi'ne 13 km uzaklıktadır. Sarıkaya, Kazancı ve Çivril Köyleri ile komşudur. 12.700 m²'lik bir köy arazisine sahip olan Kamalı Köyü sırt üzerine kurulmuştur. Köyde dağınık yerleşim dokusu hakimdir. 2013 nüfus sayımına göre köy nüfusu 221 kişi olup, 107'si erkek 114'ü ise kadındır. Geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır. Köyün kurucularının zeybeklerden olduğu söylenmektedir. Göçebe olarak geldikleri bu bölgeyi sevip yerleşmeleri sonucunda meydana gelmiştir. Göçmenlerin buraya gelip yerleşik hayata geçmeleri köyün oba yerleşmesi olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 35: Kamalı Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	78	98	176
1940	86	113	199
1945	95	116	211
1950	-	-	-
1955	119	128	247
1960	119	120	239
1965	125	129	254
1970	136	150	286
1975	148	153	301
1980	-	-	312
1985	-	-	333
1990	-	-	325
2000	133	181	314
2007	128	137	265
2008	123	138	161
2009	118	132	250
2010	120	125	245
2011	114	119	233
2012	110	122	222
2013	107	114	221

Kargın Köyü, Turhal İlçesi'nin 38 km kuzeydoğusunda yer almaktadır. Erenli Köyü ile komşudur. 24.200 m² yerleşim arazisine sahip olan Karkın Köyü sırt üzerine kurulmuştur. Yerleşim dokusuna baktığımızda seyrek doku hakimdir. 2013 yılı nüfus sayımına göre köy nüfusu 86 kişi olup bunların 43'ü erkek 43'ü kadındır. Köyün geçim kaynağı genel olarak tarım ve hayvancılıktır. Köy yerleşmesi orman alanları ile çevrilidir.

Tablo 36: Kargın Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	-	-	-
1940	-	-	-
1945	68	59	127
1950	-	-	-
1955	91	90	181
1960	109	107	216
1965	130	122	252
1970	134	149	283
1975	139	157	296
1980	-	-	333
1985	-	-	385
1990	-	-	322
2000	69	76	145
2007	40	39	79
2008	33	30	63
2009	31	28	59
2010	31	27	58
2011	31	28	59
2012	30	29	59
2013	43	43	86

Kalaycık Köyü, Turhal İlçesi'nin 20 km doğusunda yer almaktadır. Şenyurt, Dökmetepe ve Pazar İlçeleri ile komşudur. 1939 yılında büyük depremden önce Kalaycık ve Kırımkeri adlarıyla birbirine çok yakın iki yerleşim merkezi arasındaki mera parsellenerek iki köyün yerleşimcilerine dağıtılmış, kurulan yeni köyün adı da Kalaycık olarak tescillenmiştir. Ova yerleşmesi olan köyde yerleşmeler sık dokuludur. Halen bu isimle de bilinen köyün ismi Ovalı olmuştur. Köyde geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır.

Tablo 37: Kalaycık Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	-	-	-
1940	64	64	128
1945	191	158	349
1950	-	-	-
1955	204	185	389
1960	237	217	454
1965	298	278	576
1970	315	288	603
1975	336	284	620
1980	-	-	625
1985	-	-	644
1990	-	-	583
2000	238	246	484
2007	215	215	430
2008	230	222	452
2009	223	225	448
2010	220	221	441
2011	219	222	441
2012	213	221	434
2013	226	231	457

Kayaören Köyü, eski adı Arapörendir. Turhal İlçesi'nin 7 km güneyinde yer almaktadır. Köyün önünde meralık alanlar mevcuttur. 21.600 m² araziye sahip olan Kaya ören köyü Ova üzerine kurulmuştur. Yerleşmeleri sık dokuludur. Kazova'dan doğan Yeşilirmak'ın kollarından bir tanesi köyün yakınlarından geçmektedir. Bu akarsu tarım faaliyetlerinde kullanılmaktadır. 2013 yılı nüfus verilerine göre köyde 185 kişi yaşamaktadır. Nüfusun 86'sı erkek 95'i ise kadındır.

Tablo 38: Kayaören Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	202	197	399
1940	163	148	311
1945	146	154	300
1950	-	-	-
1955	200	199	399
1960	234	221	455
1965	237	243	480
1970	226	242	468
1975	198	201	399
1980	-	-	415
1985	-	-	423
1990	-	-	425
2000	141	134	275
2007	130	134	264
2008	132	134	266
2009	113	113	226
2010	107	111	218
2011	94	105	199
2012	86	95	181
2013	87	98	185

Kazancı Köyü, Turhal İlçesi'nin 8 km batısında yer almaktadır. Gökdere, Sarıkaya ve Kamalı köyleri ile komşudur.12.000 m² alana sahip olan köy yamaç üzerine kurulmuştur ve sık dokulu yerleşmeler hakimdir 2013 yılı nüfus sayımında köy nüfusu 104 olarak tespit edilmiştir. Nüfusun 54'ü erkek 50'si ise kadındır. Halkın temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır.

Tablo 39: Kazancı Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	256	266	522
1940	71	77	148
1945	77	83	160
1950	-	-	-
1955	96	109	205
1960	98	106	204
1965	148	149	297
1970	165	163	328
1975	170	161	331
1980	-	-	305
1985	-	-	320
1990	-	-	235
2000	52	60	112
2007	57	58	115
2008	58	58	116
2009	47	48	95
2010	50	47	97
2011	43	43	86
2012	54	50	104
2013	54	50	104

Kızılkayası Köyü, Turhal İlçesi'nin 4 km güneyinde yer almaktadır. Aşağı Kızılkayası yukarı Kızılkayası ve Zantu Mahallesi olmak üzere üç mahallesi vardır. Bu mahalleler mezra olarak kurulmuş zamanla büyüyerek asıl köyün önüne geçmişlerdir. Zantu Mahallesi nüfusun daha yoğun olduğu alandır. Yerleşim yeri olan alan 13.800 m²'lik alana sahiptir. Sırt üzerine kurulan köy zamanla ova tabanına yoğunlaşmıştır. 2013 nüfus sayımı verilerine göre nüfusu 467 dir. Nüfusun 247'si erkek 220'si ise kadındır. Halkın geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Köyün kuzeyinden Yeşilirmak geçmektedir. Yeşilirmak'ın köyün kuruluşunda ve gelişmesinde önemli bir yeri vardır.

Tablo 40: Kızılkayası Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	96	71	166
1940	87	68	155
1945	109	81	190
1950	-	-	-
1955	175	165	340
1960	200	193	393
1965	246	221	467
1970	292	300	592
1975	281	262	543
1980	-	-	554
1985	-	-	586
1990	-	-	592
2000	244	244	488
2007	250	230	480
2008	210	198	408
2009	244	217	461
2010	245	227	472
2011	239	222	461
2012	246	224	470
2013	247	220	467

Koruluk Köyü, eski adı Ovacık'tır. Turhal İlçesi'nin 19 km doğusunda yer almaktadır. Çaylı, Yazıtepe ve Şenyurt Beldeleri ile komşudur. 18.100 m²'lik bir yerleşim alanına sahip olan köy yamaç üzerine kurulmuştur. Sık dokulu yerleşmelerin hakim olduğu köyde halkın temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılık olan köyde kuru tarım yapılmaktadır. Yaylacılık faaliyetlerine baktığımızda çoklu yaylacılık görülmektedir. 2013 verilerine göre 289 kişilik nüfusa sahiptir. Nüfusun 148'i erkek 141'i ise kadındır. Köy 1978 yılında göçmenler tarafından kurulmuştur.

Tablo 41: Koruluk Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	-	-	218
1940	100	109	209
1945	125	138	263
1950	-	-	-
1955	158	170	328
1960	195	202	397
1965	202	216	418
1970	217	249	466
1975	245	243	488
1980	-	-	519
1985	-	-	549
1990	-	-	540
2000	217	227	444
2007	181	189	370
2008	180	187	367
2009	179	183	362
2010	170	176	246
2011	164	168	332
2012	95	100	195
2013	148	141	289

Kuşoturağı Köyü, Turhal İlçesi'nin 17 km güneyinde yer almaktadır. Köy adının göçmen kuşların göç dönemlerinden önce burada toplanmalarından dolayı aldığı söylenmektedir. Ayranpınarı, Kayaören ve Tatlıcak köyleri ile komşudur. 12.100 m² yerleşim arazisine sahip olan köy tepelik bir alana kurulmuştur. Yerleşim dokusu açısından sık dokuludur. Köyde önemli mermer yatakları vardır. Köyün temel geçim kaynağı tarım, hayvancılık ve mermerciliktir. Köyün kuruluş tarihine baktığımızda Doğu ve Güneydoğu Anadolu üzerinden (Adıyaman) önce Haymanaya oradan da şu anki yerleşim yerine göç etmişleridir. Köyün Kuruluş Tarihi 1878 dir. 2013 nüfus verilerine göre köy nüfusu 293 kişidir. Erkek nüfusu 142 kadın nüfusu ise 151'dir.

Tablo 42: Kuşoturağı Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	237	227	464
1940	180	166	346
1945	246	211	257
1950	-	-	-
1955	291	287	578
1960	376	366	742
1965	379	389	768
1970	427	429	856
1975	459	493	952
1980	-	-	825
1985	-	-	932
1990	-	-	597
2000	254	262	516
2007	162	190	352
2008	159	187	346
2009	149	183	322
2010	146	162	308
2011	150	160	310
2012	138	149	287
2013	142	151	293

Kuytul Köyü, Turhal İlçesi'nin 32 km kuzeydoğusunda yer almaktadır. Köyün kuruluşu ile ilgili kesin bilgiler olmamakla birlikte 1400 ile 1600 yılları arasında kurulduğu söylenmektedir. 23.70 m²'lik yüzölçümüne sahip olan Kuytul köyü bir vadi yerleşmesi özelliği göstermektedir. Yerleşme dokusu olarak sık dokulu yerleşmeler görülür. 2013 nüfus verilerine göre köy nüfusu 293 kişi olup, 151'i erkek 142'si ise kadındır. Köyün temel geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır. Hayvancılık, diğer tarımsal faaliyetlere göre biraz daha ileri düzeydedir. Köyün coğrafi yapısının dağlık oluşu tarımsal üretimi kısıtlamıştır. Köyde bunların dışında ormancılıkla da yapılmaktadır. Köyde yetişen tarım ürünleri mercimek, buğday, arpa ve çok azda olsa şeker pancarıdır. Ormancılık önemli bir yer tutmaktadır.

Tablo 43: Kuytul Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	-	-	269
1945	155	126	281
1950	-	-	-
1955	187	169	356
1960	220	206	426
1965	279	231	510
1970	279	231	510
1975	334	301	635
1980	-	-	618
1985	-	-	706
1990	-	-	658
2000	245	259	504
2007	206	174	380
2008	192	154	346
2009	182	145	327
2010	178	148	326
2011	171	143	314
2012	164	144	308
2013	151	142	293

Kuzalan Köyü, eski adı Hakan'dır. Turhal İlçesi'nin 25 km doğusunda yer almaktadır. Üçyol, Çamlıca, Yeşilalan ve Yağlıalan köyleri ile komşudur. Köy yüzölçümü olarak 31.100 m²'lik bir alana sahiptir. Yerleşim yeri olarak baktığımızda bir sırt üzerine kurulmuştur ve yerleşme seyrek dokuludur. 2013 nüfus sayımında köy nüfusunun 14 kişi olduğu görülmektedir. Bu nüfusun 8'i erkek 6'sı kadındır. 1990 yılı nüfusu 101 2000 yılı nüfusu 71'dir. Nüfusun önemli bir bölümünü kaybetmiş olan köy Kafkas göçleri ile gelen Çerkez ailelerince kurulmuştur. Temel geçim kaynağı tarım, hayvancılık ve ormancılıktır. Köyde geniş otlakların varlığı hayvancılığın gelişmesi açısından son derece elverişlidir.

Tablo 44 Kuzalan Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	90	86	176
1940	92	102	194
1945	88	102	190
1950	-	-	-
1955	90	79	169
1960	79	67	146
1965	78	65	143
1970	73	68	141
1975	81	68	149
1980	-	-	112
1985	-	-	111
1990	-	-	101
2000	38	33	71
2007	13	10	23
2008	14	14	28
2009	13	14	27
2010	14	15	29
2011	12	13	25
2012	10	9	19
2013	8	6	14

Necip Köyü, Turhal İlçesi'nin 22 km doğusunda yer almaktadır. Akbuğday, Dökmetepe köyleri ile Şenyurt Beldeleriyle komşudur. Yüzölçümü olarak 7.900 m²lik bir alana sahiptir. Turhal ve Tokat karayolu üzerinde kurulmuş ulaşım yönünden elverişli bir ova yerleşmesi olan Necip köyünde yerleşmeler sık dokuludur. 2013 yılı nüfus verilerine göre köyde 797 kişi yaşamaktadır. Bu nüfusun 457'si erkek 476'sı kadındır. Temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılık olan köyde yaylacılık faaliyetleri de yapılmaktadır.

Tablo 45: Necip Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	-	-	677
1940	313	315	628
1945	387	369	756
1950	-	-	-
1955	427	427	854
1960	477	451	928
1965	588	584	1172
1970	646	640	1286
1975	-	-	1310
1980	-	-	1450
1985	-	-	1483
1990	-	-	1568
2000	1026	1064	2090
2007	494	510	1004
2008	484	492	976
2009	471	478	949
2010	457	476	933
2011	444	466	910
2012	438	449	887
2013	388	409	797

Ormanözü Köyü, Eski adı Kelit Ovacığı'dır. Turhal İlçesi'nin 27 km batısında yer almaktadır. Erikli Tekke ve Sarıkaya köyleriyle komşudur. 19.800 m²lik yüzölçümüne sahip olan köy yerleşmesi ayrıca Sakızlık Çayı ve Karaçavuş olmak üzere iki mezradan oluşmaktadır. Ormanözü köyü bir vadi yerleşmesi olup sık dokulu yerleşmeler hakimdir. 2013 nüfus sayımına göre nüfusu 218'dir. Köy nüfusunun 108'i erkek 110'u ise kadındır. Halkın temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılık faaliyetleridir.

Tablo 46: Ormanözü Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	349	380	729
1940	360	404	764
1945	345	348	693
1950	-	-	-
1955	481	520	1001
1960	577	570	1147
1965	588	619	1207
1970	557	572	1129
1975	560	638	1198
1980	-	-	1135
1985	-	-	1051
1990	-	-	675
2000	129	138	267
2007	80	94	174
2008	88	106	194
2009	85	101	186
2010	74	80	154
2011	92	97	189
2012	101	113	214
2013	108	110	218

Samurçay Köyü (Sami Çayı), Turhal İlçesi'nin 16 km kuzeyinde yer almaktadır. Hasanlı, Buzluk ve Yeniceler köyleri ile çevrilidir. 10.300 m² yüzölçümü sahiptir. Samurçay köyünün Karadede mezrası vardır. Kuruluş yeri itibariyle bir vadi yerleşmesi olan köyde yerleşmeler dağınık dokuludur. 2013 yılı nüfus sayımına göre köy nüfusu 144 kişidir. Köyde 66 erkek 78 kadın yaşamaktadır. Köyde demiryolu ulaşımı da vardır. Halkın temel geçim kaynağı ise tarım ve hayvancılıktır. Köyün Kuruluş tarihinin Osmanlılara kadar uzandığı söylenmektedir.

Tablo 47: Samurçay Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	100	96	196
1940	94	111	295
1945	151	118	269
1950	-	-	-
1955	181	182	363
1960	216	218	434
1965	232	235	467
1970	234	268	502
1975	266	306	572
1980	-	-	516
1985	-	-	532
1990	-	-	337
2000	78	71	149
2007	54	53	107
2008	88	106	194
2009	85	101	186
2010	74	80	154
2011	92	97	189
2012	101	113	214
2013	66	78	144

Sarıkaya Köyü, Turhal İlçesi'nin 17 km batısında yer almaktadır. Kamalı, Kazancı ve Ormanözü köyleri ile komşudur. 17.900 m²'lik yüzölçümüne sahiptir. Kuruluş yeri itibariyle yayla yerleşmesi olup sık dokulu yerleşme hakimdir. Sarıkaya köyünde yaylacılık faaliyetleri de yaygındır. Köyde yaylacılık faaliyetleri her ailenin kendine ayrı bir yerde çadır kurması şeklinde gerçekleşen çoklu yaylacılık yapılmaktadır. 2013 nüfus sayımına göre nüfusu 693'tür. Nüfusun 443'ü erkek 450'si kadındır. Halkın geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır.

Tablo 48: Sarıkaya Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	159	169	327
1940	153	184	337
1945	189	189	378
1950	-	-	-
1955	248	219	437
1960	302	273	575
1965	307	273	580
1970	322	310	632
1975	301	360	661
1980	-	-	779
1985	-	-	885
1990	-	-	937
2000	409	567	976
2007	377	427	804
2008	380	423	803
2009	361	400	761
2010	353	366	719
2011	337	351	688
2012	337	351	688
2013	443	450	993

Sütlüce Köyü, eski Adı Kımıza'dır. Turhal İlçesi'nin 7 km kuzeyinde yer almaktadır. Derbentçi, Akçatarla köyleri ve Turhal İlçe'si ile komşudur. 22.800 m² yüzölçümüne sahip olan köyde dağınık dokulu yerleşmeler hakimdir. Köyde çamlık alanlardan oluşan bir piknik alanı vardır. Vadi yerleşmesi olan köyde 2013 nüfus sayımına göre 130 kişi yaşamaktadır. Nüfusun 62'si erkek 68'i kadındır. Halkın temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır.

Tablo 49: Sütlüce Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	-	-	-
1940	-	-	-
1945	-	-	-
1950	-	-	-
1955	65	64	129
1960	48	64	112
1965	57	61	118
1970	57	66	123
1975	74	62	136
1980	-	-	132
1985	-	-	132
1990	-	-	147
2000	65	62	127
2007	54	50	104
2008	52	52	104
2009	51	53	104
2010	61	61	122
2011	52	55	107
2012	58	64	122
2013	62	68	130

Şatroba Köyü, Turhal İlçesi'nin 16 km güneyinde Kazova'nın yanı başına kurulmuş bir ova yerleşmesidir. Tatlıcak, Taşlıhöyük ve Beşevler köyleri ile komşudur. 2013 nüfus sayımına göre köy nüfusu 295'tir. Bu nüfusun 145'i erkek 150'si ise kadındır. Sık dokulu yerleşmenin hakim olduğu köyde halkın temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Kazova'nın kenarında verimli tarım arazileri mevcuttur. Köyde birçok tarım ürünü yetiştirilmektedir. Hayvancılık olarak büyükbaş hayvancılık yaygın olarak yapılmaktadır. Kazova'ya yakınlığı manda yetiştiriciliğini kolaylaştırmıştır. Köyün geniş mera alanları vardır.

Tablo 50: Şatroba Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	-	-	-
1940	-	-	-
1945	-	-	-
1950	-	-	-
1955	133	161	294
1960	153	122	275
1965	191	156	347
1970	191	169	360
1975	252	204	456
1980	-	-	413
1985	-	-	439
1990	-	-	453
2000	187	204	391
2007	162	166	328
2008	161	165	326
2009	145	155	300
2010	135	156	291
2011	151	159	310
2012	142	152	294
2013	145	150	295

Taşlıhöyük Köyü, Turhal İlçesi'nin 23 km güneyinde yer almaktadır. Ataköy, Kuşoturağı ve Bahçebaşı köyleri ile komşudur. Yüzölçümü olarak 7.300 m²lik bir alan kaplamaktadır. Sık dokulu yerleşmelerin hakim olduğu köy ova tabanına kurulmuştur. 2013 nüfus verilerine göre köyde 44 erkek 41 kadın toplam 85 kişi yaşamaktadır. Köy halkının temel geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır. Köy ova tabanı üzerine kurulmuş olup tarım faaliyetleri için son derece elverişlidir. Köyün tarihinin çok eskilere dayandığı söylenmektedir. Bulunan kalıntılardan dolayı höyük adını almıştır.

Tablo 51: Taşlıhöyük Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	62	53	115
1940	70	72	142
1945	68	71	139
1950	-	-	-
1955	99	78	177
1960	96	78	174
1965	85	72	157
1970	116	97	213
1975	105	96	201
1980	-	-	141
1985	-	-	170
1990	-	-	187
2000	58	74	132
2007	56	57	113
2008	56	52	108
2009	50	49	99
2010	49	48	97
2011	48	48	96
2012	50	48	98
2013	44	41	85

Tatlıcak Köyü, eski adı Burga'dır. Turhal İlçesi'nin 12 km güneyinde yer almaktadır. Kuşoturağı, Şatroba ve Kayaören köyleri ile komşudur. 11.200 m² yüzölçümüne sahip olan köyde yerleşmeler sık dokuludur. Tatlıcak köyü Kazaova'nın kenarına kurulmuş bir ova yerleşmesidir. 2013 yılı nüfus verilerine köyde 787 kişi yaşamaktadır. Nüfusun 403'ü erkek 384'ü kadındır. Halkın temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Tarım ve hayvancılık yoğun olarak yapılmaktadır. Büyükbaş hayvanlardan manda ve sığır; küçükbaş hayvanlardan koyun yetiştiriciliği önemli boyutlardadır.

Tablo 52: Tatlıcak Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	-	-	-
1940	-	-	-
1945	101	81	182
1950	-	-	-
1955	268	290	558
1960	341	338	679
1965	382	391	772
1970	409	373	782
1975	446	447	893
1980	-	-	877
1985	-	-	937
1990	-	-	1002
2000	448	451	899
2007	410	368	778
2008	410	381	791
2009	399	373	772
2010	415	383	798
2011	410	387	797
2012	381	364	745
2013	403	384	787

Üçyol Köyü, eski adı Biçin'dir. Turhal İlçesi'nin 27 km doğusunda yer almaktadır. Yağlıalan, Kuzalan köyleri ve Yenisu Beldesiyle komşudur. 37.000 m²lik yüzölçümüne sahip olan köy sırt üzerine kurulmuştur. Sık dokulu yerleşmelerin görüldüğü köyde 2013 yılı nüfus verilerine göre 1055 kişi yaşamaktadır. Nüfusun 542'si erkek 513'ü kadındır. Köyün temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Köyde yaylacılık faaliyetleri yapılmaktadır.

Tablo 53: Üçyol Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	258	262	520
1940	261	269	530
1945	298	287	585
1950	-	-	-
1955	387	376	763
1960	465	430	895
1965	511	481	992
1970	539	535	1074
1975	581	603	1184
1980	-	-	1318
1985	-	-	1432
1990	-	-	1601
2000	1157	1129	2286
2007	652	615	1267
2008	630	617	1247
2009	629	592	1221
2010	591	577	1168
2011	568	546	1114
2012	550	513	1063
2013	542	513	1055

Uluöz Köyü, eski adı Örükçü'dür. Turhal İlçesi'nin 30 km güneyinde yer almaktadır. Malatya'nın Örükçü köyünden gelenler tarafından kurulmuştur. Taşlıhöyük, Bahçebaşı ve Yeniköy köyleri ile komşudur. 11.200 m² yüzölçümüne sahip olan köy vadi içinde kurulmuştur. Köyde yerleşmeler seyrek dokuludur. Köyün Örükçü ve Aşağı Uluöz adında 2 mezrası vardır. 2013 nüfus verileri köyde 99 erkek ve 94 kadın olmak üzere toplam 193 kişinin yaşadığını göstermektedir. Halkın temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır.

Tablo 54: Uluöz Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	115	118	233
1940	157	187	344
1945	177	198	375
1950	-	-	-
1955	217	197	414
1960	201	178	379
1965	218	197	415
1970	215	191	406
1975	189	179	368
1980	-	-	277
1985	-	-	303
1990	-	-	285
2000	126	121	247
2007	90	79	169
2008	101	85	186
2009	98	87	185
2010	100	94	194
2011	110	100	210
2012	96	90	186
2013	99	94	193

Yağlıalan Köyü, Turhal İlçesi'nin 15 km kuzeydoğusunda yer almaktadır. Sütlüce, Akçatarla ve Kuzulan köyleri ile çevrilidir. 26.300 m²'lik yüzölçümüne sahip olan köy sırt üzerinde kurulmuştur. Köyün Karataş ve Kestanelik adında iki mezrası bulunmaktadır. Köyde seyrek dokulu yerleşmeler hakimdir. 2013 nüfus verilerine göre köy nüfusu 284'tür. Nüfusun 156'sı erkek 128'i kadındır. Halkın geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Yağlıalan köyü oldukça yüksek bir topografyada yer almaktadır. Bundan dolayı yazları serin geçmektedir. Kurak mevsim görmeyen Yağlıalan Köyü ormanlık ve otlaklara sahiptir.

Tablo 55: Yağlıalan Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	190	179	369
1940	190	197	387
1945	234	201	435
1950	-	-	-
1955	232	200	432
1960	261	237	498
1965	277	287	514
1970	314	282	596
1975	334	300	634
1980	-	-	645
1985	-	-	709
1990	-	-	666
2000	167	174	341
2007	143	120	263
2008	150	135	285
2009	144	123	267
2010	157	130	287
2011	148	126	274
2012	140	120	260
2013	156	128	284

Yeniceler Köyü, Eski adı Aşağı Geyran'dır. Turhal İlçe'sinin 4 km kuzeyinde yer almaktadır. Gökdere, Buzluk ve Samurçay Köyleri ile komşudur. Köy yerleşim yeri olarak dağ eteği ne kurulmuş olup seyrek yerleşim dokusu hakimdir. 2013 yılı nüfus sayımına göre nüfusu 226'dır. Bu nüfusun 99'u erkek 127'si ise kadın'dır. Köyün iki yüz yıllık bir tarihi olduğu söylenmektedir. Halkın temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır.

Tablo 56: Yeniceler Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	138	155	293
1940	177	171	348
1945	195	180	375
1950	-	-	-
1955	251	252	503
1960	208	196	404
1965	244	225	469
1970	267	241	508
1975	265	241	506
1980	-	-	501
1985	-	-	551
1990	-	-	426
2000	120	163	283
2007	92	116	218
2008	90	124	214
2009	81	107	188
2010	78	97	175
2011	76	101	177
2012	82	109	191
2013	99	127	226

Yeniköy Köyü, Turhal İlçesi'nin 25 km güneyinde bulunmaktadır. Uluöz ve Bahçebaşı köyleri ile komşudur.10.200 m² yüzölçümüne sahip olan Yeniköy dağ eteğine kurulmuştur. Sık dokulu yerleşmeler hakimdir. 2013 yılı nüfus verilerine göre köy nüfusu 319'dur. Bu nüfusun 161'i erkek 158'i kadındır. Halkın temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır.

Tablo 57: Yeniköy Köyü

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	214	218	432
1940	201	218	419
1945	250	220	470
1950	-	-	-
1955	301	316	617
1960	425	386	811
1965	390	387	777
1970	389	381	770
1975	525	473	998
1980	-	-	822
1985	-	-	637
1990	-	-	599
2000	213	227	440
2007	192	195	387
2008	187	193	380
2009	189	196	385
2010	175	181	356
2011	175	179	354
2012	162	162	224
2013	161	158	319

Yeşilalan Köyü, eski Adı Arhoy'dur. Turhal İlçe'sinin 30 km doğusunda yer almaktadır. Yenisu, Üçyol ve Yazıtepe köyleri ile komşudur. 32.900 m² lik yüzölçümüne sahip olan yerleşme yamaç yerleşmesi özelliği göstermektedir. Köyde sık dokulu yerleşmeler görülür. 2013 yılı nüfus sayımına göre nüfusu 74'tür. 36 erkek 38 kadın yaşamaktadır. Halkın temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır.

Tablo 58: Yeşilalan Köyü Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	140	132	272
1940	140	144	284
1945	158	158	316
1950	-	-	-
1955	214	205	419
1960	236	227	463
1965	259	234	489
1970	206	206	412
1975	217	217	434
1980	-	-	436
1985	-	-	377
1990	-	-	269
2000	26	13	39
2007	11	7	18
2008	16	9	25
2009	21	12	33
2010	20	12	32
2011	21	18	39
2012	32	27	59
2013	36	38	74

3.1.2.2. Obalar

Obalar temelde konar- göçer aileler ve bunların çadırlarda geçen yaşamları ile ilgili anlamlar taşır (Doğanay, 1997: 300).

Oba terimi üzerinde çok farklı tanımlar yapılmıştır. Ova, tepe anlamında jeomorfolojik terimlerin karşılığı olarak kullanıldığı yöreler olduğu gibi yerleşme coğrafyası terimi olarak yayla, yaylak, yayladaki geniş otlaklar anlamında kullanan yörelerde bulunmaktadır (Akdemir, İ.O. 2004: 155).

Yapılan tanımlar obalar hakkında genel bilgi vermekle birlikte günümüzde bu tanımın tam olarak karşılığı bulunmamaktadır. Kırsal yerleşim alanlarında meydana gelen değişimler konar-göçer topluluklara ait bu tanımları tam olarak karşılayamaz duruma gelmiştir. Geçmiş dönemlerde göçebe olarak yaşayan topluluklar, zamanla yarı göçebe hale gelmiş ve sonunda da yerleşik hayata geçmişlerdir.

Araştırma sahamız olan Turhal İlçesi'nde oba yerleşmesi yaygın değildir. Yukarıda yapılan tanımlara uygun olarak Kamalı köyünü oba yerleşmesi olarak gösterebiliriz. Kamalı köyü Osmanlı döneminde Yörüklerin konakladıkları ve zamanla yerleşik hayata geçmeleriyle kurulmuştur. Bunun yanında günümüzde Uluöz köyü mezrası olan örükçü yerleşmesi Malatya yöresinden gelen göçebelere kurulmuş bir oba yerleşmesidir. Günümüzde yerleşik hayata geçmişlerdir. Geçmişte obanın ortak sürüleri varken günümüzde artık ailelerin kendi küçük sürüleri mevcuttur. Hakim iktisadi faaliyet hayvancılıkken, günümüzde tarımsal üretim de yapılmaya başlanmıştır.

Oba yerleşmeleri artık tamamen modern inşaat malzemesiyle inşa edilmekte, göçebelikten uzak kalıcı konutlardır. Obalarda geçmişten günümüze birçok değişiklik yaşanmış fakat asli fonksiyonları olan hayvancılık faaliyetlerine devam etmektedirler.

3.1.2.3. Mezralar

Mezra kavramı ve mezra ile kastedilen yerleşme şekli, ülkemizin farklı coğrafi bölgelerinde farklı özellikteki yerleşmeler için kullanılır. Mezra, mezru, mezri, mezria, mezere, mezari, bunlardan bir kaçıdır (Tunçel, 1996: 173).

Mezra yerleşmeleri ülkemizde daha çok Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde görülmektedir. Mezralar bağlı buldukları ünitelerden topografik engellerle ayrılırlar. Hakim iktisadi faaliyetin bitkisel üretim olduğu mezralarda hayvancılık faaliyetleride yapılmaktadır. Fakat yapılan hayvancılık genelde ailelerin genel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla gerçekleştirilir. Hayvancılık faaliyetlerinin baskın olduğu yerleşmeler genelde oba ya da ağıl yerleşmeleri olarak adlandırılır.

Araştırma sahasında 9 köye ait toplam 19 mezra yerleşmesi görülmektedir. Erikli tekke köyüne bağlı 3 mezra, Ormanözü köyüne bağlı 2 mezra, Uluöz köyüne bağlı 2 mezra, Akçatarla köyüne bağlı 2 mezra, Çivril Köyüne bağlı 1 mezra, Yağlıalan köyüne bağlı 2 mezra Gümüştöp köyüne bağlı 2 mezra Kızkayası köyüne bağlı 2 mezra, Hasanlı köyüne bağlı 3 mezra bulunmaktadır. Bu mezralarda yaşayan aile sayıları fazla değildir. İlçemizde yer alan köyler ve mezraları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 59: Turhal İlçesi'nde Mezralar

Köyler	Mezralar		
Erikli tekke	Karataş	Değirmenekler	Dereyayla
Ormanözü	Sakızlık	Karaçavuş	
Uluöz	Örükçü	A.Uluöz	
Akçatarla	Çubuklu	Demirkapı	
Çivril	Ağlamış		
Yağlıalan	Kestanelik	Karataş	
Gümüştöp	Değirmen	K.Dazyası	
Kızkayası	Y. E. Köy	Zantu	
Hasanlı	E. Köy	Y.Konutlar	E. Köy

3.1.3. Turhal Şehri

Araştırma sahasında yerleşmelerin en büyüğü, en karmaşığı ve fonksiyonların en fazla gelişmiş olan yerleşim birimi Turhal şehridir. Turhal Şehri'nin varlığı, sahadaki her türlü beşeri faaliyeti değiştirmiş ve farklılaştırmıştır. Yaklaşık 70 yıl kadar önce kurulan Turhal'ın öncesi ile sonrası birbirinden çok farklı sosyal ve ekonomik bir yapıyı beraberinde meydana getirmiştir. Araştırma sahasında ve

ülkemizde kırsal/kentsel iktisadi faaliyet niteliği, iş organizasyonu ve nüfus yapısı yerleşmeler üzerinde farklılıklar meydana getirir. Tarımsal faaliyetlerin yaygın olduğu kırsal alanlardaki basit işbölümü, kentsel alanlardaki sanayi ve hizmetler sektörünün ağırlıklı olduğu ve nüfusun sosyal ve iktisadi yapısının buna bağlı olarak şekillendiği bir yapıya dönüşür. Kırsal alandaki tarımın egemenliği ve kapalı ekonomik yapısı, yerini hızlı ve dinamik değişken ve büyük bir ekonomik mekanizmaya bırakır. Buna bağlı olarak iş bölümü, sosyal yapı, yeme-içme barınma gibi yaşam standartları oldukça farklı hale gelir. Bu dönüşümün çok hızlı olarak ya da yavaş meydana gelmesi kendi içerisinde farklı problemleri oluşturur. Turhal'da çok hızlı yaşanan gelişme süreci Turhal'ın aynı zamanda birçok kentsel organizasyona hazırlıksız yakalanmasına yol açmıştır. Kentsel planlama, nüfusun kontrollü dağılışı, sağlıklı kentleşme gerçekleşmemiş bunun sonucunda daha henüz yeni bir şehir olan Turhal büyük sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Turhal'ın çok hızlı geçtiği gelişme evreleri buna imkan tanımamıştır.

3.1.3.1. Turhal Şehri'nin Kuruluşu ve Gelişmesi

Yeşilirmak Havzası'nda kurulmuş olan Turhal İlçesi, İç Anadolu'yu Karadeniz'e, Doğu Anadolu'yu batıya bağlayan yolların kesiştiği bir yerde bulunmaktadır. Cumhuriyetin ilk yıllarında küçük bir yerleşim yeri iken, 1944 yılında ilçe olan Turhal, Tokat İli'nin Merkez İlçe'den sonra, en büyük ve en gelişmiş ilçesi konuma gelmiştir.

Turhal 1892 yılında belediye olmuş; 1944 yılına kadar Tokat'a bağlı bir bucak olarak kalmıştır. Bu yıldan itibaren ilçe merkezi haline gelmiştir. 1923'lerde 300 haneli bir bucak iken, 19 Ekim 1934'te Şeker Fabrikası açılmasıyla ekonomik ve sosyal açıdan hızla gelişmeye başlamıştır. Turhal (Muammer Tuksavul) Şeker Fabrikası ve Turhal Makine Fabrikası ile yurt ekonomisinde de önemli bir merkez olmuştur. Son yıllarda konfeksiyon (tekstil) alanında gerçekleşen yatırımlar, Antimuan madeni, süt ve yem fabrikaları Turhal'ın gelişmesi açısından önemli adımlar olarak görülmektedir.

İlçenin gelişim sürecinin mekana yansımaları ise şöyledir. Yerleşimin, 1930'lu yıllara kadar kabul edilen ilk oluşumu, kale ve çevresinde, bugünkü Camikebir,

Hamam, Kova ve Celal Mahalleleri'nin bir bölümünü kapsayan kısımda oluşmuştur. İlk oluşumda, özellikle kale etrafındaki yerleşim birimi, eğimli bir arazide kurulmuş olup, 1-2 katlı, bitişik ya da ayrıık yapı nizamının görüldüğü dokudur.

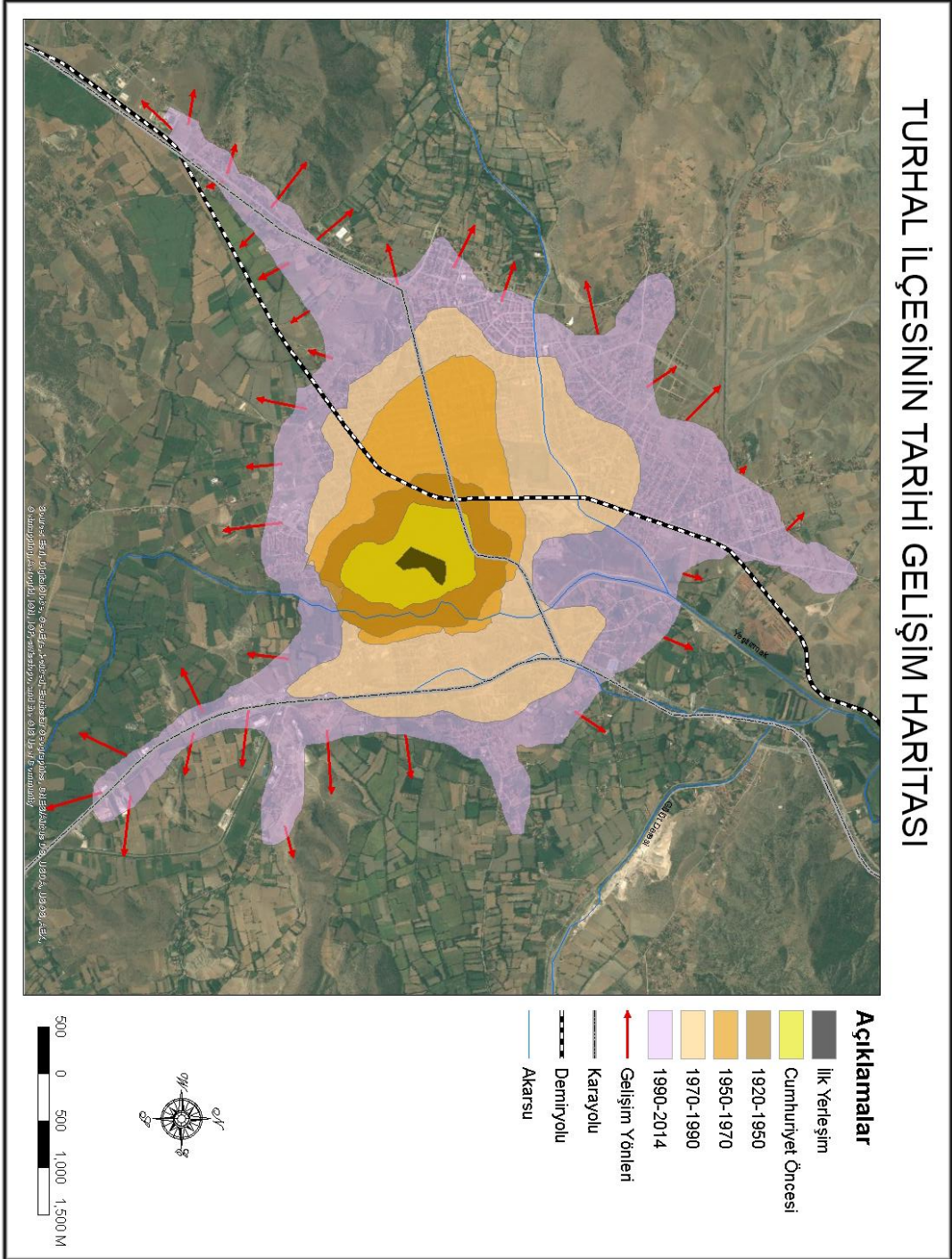
1930-1960 yılları arasında, 2. oluşum olarak gelişmiş bölge, 1934 yılında açılan şeker fabrikasına endeksli olarak, genellikle fabrika ve çevresinde yer almaktadır. Bu oluşum, günümüzdeki, Seyfi Demirsoy Mahallesi merkezli olmak üzere, batıda Cumhuriyet ve M. Fevzi Çakmak Mahallesi ile kuzeyde Yeşilirmak, Gündoğdu, Bahar ve Dere Mahalleleri'nin bir kısımlarını kapsamaktadır. Bu dokuda, ayrıık yapı düzeni hakimdir. Ayrıca, yerleşimin kuzeyinde ve doğusundaki iki bölgede bu dönemde oluşmuş kısımlar vardır.

1960-1980 yılları arasında, 3. oluşum olarak gelişmiş bölge, kale ve çevresi ile fabrika çevresindeki gelişimlere bağlantılı olarak oluşmuştur. Günümüzdeki, Müftü, Yavuz Selim, Kenan Evren, Ray, M. Fevzi Çakmak ve Mimar Sinan Mahalleri içinde kalmaktadır. Ayrıca, yerleşimin güneydoğusunda, bu dönemde oluşmuş bir kısım bulunmaktadır. Bu bölgelerdeki yapılaşma düzeni, 2. oluşum özelliklerini yansıtmaktadır.

1980-2000 yılları arasında, 4. oluşum olarak gelişmiş bölge, yerleşimin 1, 2 ve 3. oluşumlarını çevreleyen ve ayrıca, özellikle doğu kesiminde olmak üzere, merkezden kopuk gelişmiş bir özellik göstermektedir. Bu tür oluşumlardan biri, Turhal'daki Meslek Yüksek Okulu Kampüsü'ne bağlı olarak gelişmiştir. Diğer kopuk yerleşimler ise, bir dönem yaygın olarak yapılan besiciliğe endeksli oluşmuştur. Bu dönemdeki oluşumda, özellikle yerleşimin batısındaki alanlarda, ayrıık yapı düzeninde, yüksek katlı binalar dikkat çekmektedir.

2000 yılından sonra ise Turhal hızlı bir yapılaşma içerisine girmiştir 4. dönem olarak adlandırdığımız dönemde bahsettiğimiz gibi şehrin gelişimi batı yönüne kaymış daha sık dokulu ve dikey yerleşmelerin arttığı bir devre olarak görülebilir.

TURHAL İLÇESİNİN TARİHİ GELİŞİM HARİTASI

Harita 29: Turhal İlçesi'nin Tarihi Gelişim Haritası

Haritamızda da görüldüğü gibi günümüzde Turhal İlçesi yatay yönde bir gelişim göstermektedir. Bu durumun oluşmasında arazinin bu gelişim için elverişli olması da gösterilebilir. Haritamızda gelişimin tüm yönlerde görülmekle birlikte

ilçenin batısında şehirleşme hareketleri daha hızlıdır. Bu sahalarda 6 katlı ve üzeri binalar gelişmeye başlamıştır.

3.1.3.2. Turhal Şehri'nde Nüfus Dağılışı

Bir yerleşim biriminin gelişmesinde nüfusun dağılışı, yükselti, hidrografik koşullar, jeomorfolojik yapı, iklim, ulaşım ve bunlara paralel olarak iktisadi faaliyetler arasında sıkı bir ilişki vardır. Bu faktörler nüfusun gelişmesinde ve dağılışında olumlu ya da olumsuz yönde bir etki meydana getirmektedir. Araştırma sahamızı oluşturan Turhal ilçesi konumu itibariyle Karadeniz'i İç Anadolu'ya Doğu Anadolu'yu Batıya bağlayan yolların kesiştiği noktadadır. Karayolu ulaşımında bir toplanma ve dağılma merkezi niteliği gösteren noktada bulunan Turhal demir yolu ulaşımında da önemli bir merkez konumundadır. Ulaşımın getirdiği avantajların yanında bir de ova tabanına kurulan Turhal'ın bu özelliği gelişimini kolaylaştırmaktadır. Turhal da nüfusun dağılışına baktığımızda kuruluşundan günümüze kadar farklılıklar göstermiştir. İlk başlarda kale çevresinde yoğunlaşan nüfus, geçen süre içerisinde sürekli genişlemiştir. Kuruluş yıllarında nüfusun tamamını içinde barındıran kale ve çevresindeki mahalleler sürekli nüfus kaybetmiştir. 2010 yılı verilerine göre nüfusu en fazla olan mahallelere baktığımızda 12.437 kişi ile cumhuriyet mahallesi ilk sırada yer almaktadır. Cumhuriyet mahallesinden sonra ikinci sırada 4671 kişilik nüfusu ile hamam mahallesi üçüncü sırada ise 3830 kişi ile Mimar Sinan Mahallesi gelmektedir. Nüfusu en az olan mahalle ise 499 kişi ile güneş mahallesidir. Turhal da mahalle nüfusları, sürekli ikamet eden hane sayıları, doluluk oranları, toplam hane sayısı, hane büyüklükleri ve hanede ki aile sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 60: Turhal İlçesi'nin Mahalle Nüfus Dağılışı

Mahalle Adı	Nüfus	Sürekli İkamet Eden Hane Sayısı	Doluluk Oranı (%)	Toplam Hane Sayısı	Hane Büyüküğü	Hanede Ort. Aile Sayısı
Bahar	1419	327	71,3	459	4,3	1,3
Borsa	713	204	70,5	289	3,5	1,5
Boyacılar	2091	669	95,9	698	3,1	1
Camikebir	622	213	79,6	268	2,9	1,1
Celal	1552	397	59,1	672	3,9	1,2
Cumhuriyet	12437	4089	92,4	4424	3	1,1
Dere	2337	397	51,3	774	5,9	1,3
Emek	1537	366	77,4	473	4,2	1,1
Fatih	1616	485	92,9	522	3,3	1,2
G. O. Paşa	1632	506	97,8	518	3,2	1,1
Gündoğdu	781	220	84,5	260	3,6	1,2
Güneş	499	160	79,4	202	3,1	1,2
Gürsel	1040	362	77,3	468	2,9	1,1
Hacılar	839	182	100,2	182	4,6	1,6
Hamam	4671	1373	100	1373	3	1,3
Kayacık	890	178	57,8	308	5	1,3
K. Karabekir	3300	961	100	961	2,9	1,1
Yunus Emre	2951	838	84,6	990	3,5	1,1
Kova	1339	372	76,8	484	3,6	1,2
M. F. Çakmak	1874	596	76,2	783	3,1	1,1
Meydan	1594	416	70,2	592	3,8	1,1
M. Sinan	3830	1058	71,8	1474	3,6	1
Müftü	3077	710	63,3	1122	4,3	1,3
Nurkavak	901	282	68,8	409	3,2	1,1
Pazar	1354	346	69	502	3,9	1,3
Ray	1860	586	74,6	785	3,2	1,1
S. Demirsoy	889	220	70,1	313	4,1	1
Varvara	1538	478	100	478	2,9	1,1
Yavuz Selim	3759	940	71,1	1321	4	1,3
Yeşilirmak	1148	380	93,2	408	3	1,1
Toplam	64090	18311	81,3	22512	3,5	1,1

Kaynak: Turhal İmar Planı Raporları (2010)

3.1.3.3. Mahalleler

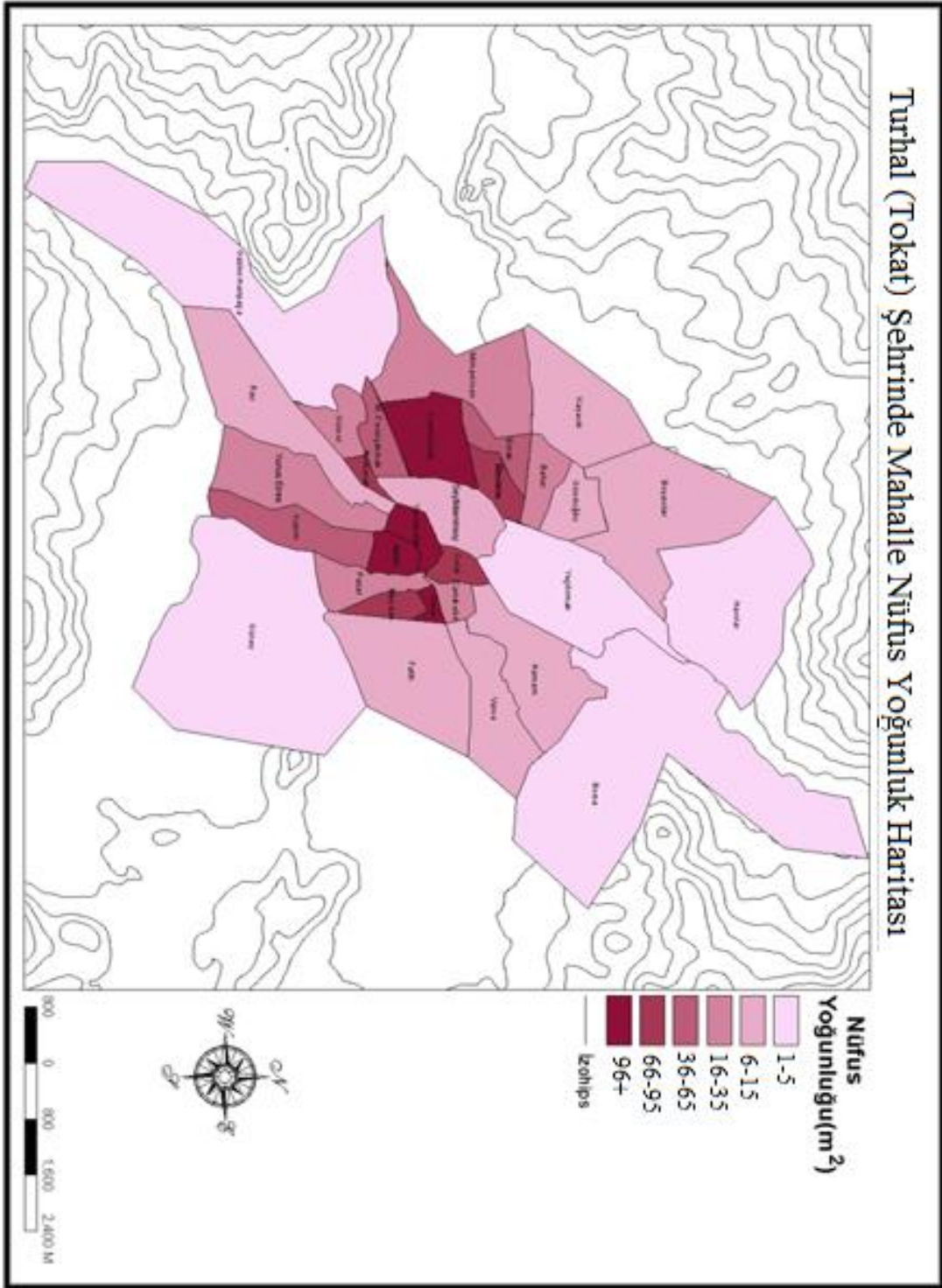
Köy altı şekli ile köy arasında bulunan mahalle, iskan çekirdek ve gruplarını birleşmesinden meydana gelmiştir. Mahalle aynı kökten gelen akrabaların bir araya toplanmasından oluşacağı gibi sosyo-ekonomik bağlar ve karşılıklı dayanışma sonucu toplanan ailelerin birleşmesinden de oluşmaktadır. Mahalleler gerek işgal ettiği mekan ve gerekse hane sayısı açısından çok değişik özellik göstermektedir. Şöyle ki mahallenin iki ucu arasındaki mesafe bazen 1 km'yi aştığı gibi bazen "petek" şeklinde toplu bir yerleşme bazen de küçük gruplar arasında bir dağılma olabileceği bazen de sık dokulu ve köy tipi mahallelerde oluşmaktadır. Bunun yanında bazı mahalleler 5-10 haneden bazıları da 20-30 haneden ibaret olabilir (Atalay 1991: 309).

Araştırma sahamızdaki mahalle yerleşimlerini kırsal yerleşmeleri dışarıda bırakarak inceledik. Bunun sebebi olarak araştırma sahamızda mahalle olarak nitelendirilebilecek yerleşim alanlarının az olmasını gösterebiliriz. Bunun yanında var olan mahalleler mezra olarak kurulmuş ve gelişmişlerdir. Bu kapsamda mahalle sayılabilecek yerleşmeleri mezzalar kısmında incelemeyi uygun bulduk.

Turhal İlçesi'nde mahalleler genellikle şehrin gelişmesine bağlı olarak idari yapıda kolaylık sağlanması amacıyla oluşmuştur. 2013 yılı verilerine göre Turhal İlçesi'nde 34 mahalli birim bulunmaktadır. Mahalle nüfus yoğunluklarını incelediğimizde Yavuz Selim, Müftü ve Kova mahallelerini yoğunluğu en fazla olan mahalleler olarak gösterebiliriz. Nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu mahallelerin şehrin merkezine yakın alanlarda toplandığı görülmektedir (Bkz Harita 30). Bunun yanında Seyfi Demirsoy Mahallesi merkez de bulunan bir mahalle olmasına rağmen nüfus açısından çok fazla gelişmemiştir. Bunun sebebi olarak mahallenin bulunduğu alanı şehrin merkezi iş sahası ve yakın çevrelerinden meydana gelmesi olarak gösterebiliriz.

Tablo 61: Turhal Mahalle ve Nüfusları

Mahalle adı	Nüfus	Mahalle Adı	Nüfus
Cumhuriyet	14.097	Pazar	1212
Mimar Sinan	4.692	Kova	1186
Hamam	4177	Kayacık	1153
Yavuz Selim	3602	Bahar	1115
Kazım Karabekir	3008	Yeşilirmak	898
Müftü	2797	Gürsel	894
Yunus Emre	2646	Hacılar	882
Mevlana	2384	Nurkavak	820
Boyacılar	1902	Seyfi Demirsoy	765
Mareşal Fevzi Çakmak	1842	Gündoğdu	614
Gazi Osman Paşa	1813	Asarcık	582
Ray	1553	Borsa	578
Emek	1494	Üçgözen	562
Celal	1412	Ortaköy	561
Meydan	1403	Camikebir	522
Fatih	1395	Güneş	491
Varvara	1249	Karaevli	386

Harita 30: Turhal Şehrinde Mahalle Nüfus Yoğunlukları Haritası

Nüfus büyüklüklerine baktığımızda Cumhuriyet, Yavuz Selim ve Müftü mahallelerinin nüfus büyüklüğü en fazla olan mahalleler olarak görülür. Nüfus dağılışı haritasında yoğunluk haritasında gösterildiği gibi nüfusun nerelerde

yoğunlaştığı görülmektedir. Nüfus dağılışı haritası, yoğunluk haritasından farklı olarak nüfusun miktarı hakkında fikir vermektedir.

3.1.3.4. Turhal Şehri'nin Şehirsel Fonksiyonları

Nüfusu ne olursa olsun il ve ilçe merkezlerinin şehir olarak kabul edilmesi kriterinin bilimsel çevrelerce pek tutulmama nedeni ile farklı bilim dalları kendi açısından şehir sınıflaması yapmış ve kentsel eşik değerleri belirlemişlerdir. İktisat ve coğrafya disiplinlerinde sık kullanılan kentsel eşik değerleri daha çok tarım dışı fonksiyonlarla tanımlanmaya başlanmıştır. Yani bir yerin şehir olarak nitelendirilebilmesi için o yerin tarım dışı fonksiyonlarının gelişmiş olması gerekmektedir. Ayrıca DPT'nin kullandığı 10.000 nüfus kriteri genel olarak kanaat görmektedir. Her ne kadar 10.000 kriteri üzerinde ittifak varsa da, yerleşim birimine ait doğal ve beşeri şartlarında bir farklılık göstermemesi tarım dışı fonksiyonların gelişim için yeterli görünmemektedir (Akdemir 2004: 197).

Bu özel şartları taşıyan ilçe merkezlerinden bir tanesi de Turhal'dır. Turhal İlçe Merkezi statüsü kazandığı tarihlerden itibaren şeker fabrikasının çekim etkisiyle gelişmiş, daha çok tarımla uğraşan insanların yerleştiği yani tarım fonksiyonlarının geliştiği bir merkez olmuştur. 1935 yılında 3000 nüfuslu bir yerleşme yeri olan Turhal 2000 yılında 95.536 kişilik nüfusa ulaşmıştır. Bu nüfusun meydana gelmesinde tarım ağırlıklı fonksiyonlar etkili olmuştur.

3.1.3.4.1. Turhal Şehri'nin İdari Fonksiyonları

Turhal 1944 yılında ilçe statüsünü kazanmadan önce 3000 nüfuslu bir yerleşim birimidir. 2014 yılına gelindiğinde nüfusu 83.036 olmuş ve birçok idari fonksiyona sahip bir ilçe halini almıştır. Turhal İlçesi'nin idari fonksiyonlarına baktığımızda Turhal Organize Sanayi Bölgesi, Nüfus Müdürlüğü Çıracılık Eğitim Müdürlüğü, Telekom Müdürlüğü, Halk Eğitim Müdürlüğü, Tapu Sicil Müdürlüğü, Hastaneler, Milli Eğitim Müdürlüğü, Posta İşletme Müdürlüğü, Gençlik ve Spor İlçe Müdürlüğü, Tarım İlçe Müdürlüğü, Özel İdare Müdürlüğü, Halk Kütüphanesi, Teiaş, Vergi Dairesi, Turhal Belediyesi, Devlet Demir Yolları, Öğretmen Evi, Tedaş, Müftülük, Kaymakamlık, Askerlik Şubesi, İlçe Jandarma Komutanlığı, Orman

İşletme Şefliği, Nevşehir Jandarma K.T.K, Oto terminal, Mal Müdürlüğü, Karayolları 74. Şefliği, Tamdaş, Adalet Sarayı, İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı gibi idari birimler bulunmaktadır. Turhal’da bulunan kamu kuruluşlarının buldukları yerleşim yerlerine baktığımızda geniş bir alana yayıldığını görmekteyiz. Geniş yayılma alanı yani kamu kuruluşları arasındaki mesafenin uzunluğu kamu binalarında günlük işleri olan vatandaşların işlerinde gecikmelere neden olabilmekle birlikte Turhal İlçesi’nde ulaşımın kolay olması bu olumsuz durumu en aza indirmektedir. İdari fonksiyonlar Turhal’ın bugünkü gelişiminde büyük pay sahibidir (Bkz. Tablo 61).

Tablo 62: Turhal İlçesi’nin İdari Fonksiyonları

Turhal İdari Fonksiyonlar		Turhal İdari Fonksiyonlar	
1	Turhal Organize Sanayi Bölgesi Yön. Kur. Başkanlığı	16	Devlet Demir Yolları
2	Nüfus Müdürlüğü	17	Öğretmen Evi
3	Çıraklık Eğitim Müdürlüğü	18	Tedaş
4	Telekom Müdürlüğü	19	Müftülük
5	Halk Eğitim Müdürlüğü	20	Kaymakamlık
6	Tapu Sicil Müdürlüğü	21	Askerlik Şubesi
7	Turhal Belediyesi	22	İlçe Jandarma Komutanlığı
8	Milli Eğitim Müdürlüğü	23	Orman İşletme Şefliği
9	Posta İşletmeleri Müdürlüğü	24	Nevşehir Jandarma K.T.K
10	Gençlik Ve Spor İlçe Müd.	25	Oto Terminali
11	Tarım İlçe Müdürlüğü	26	Emniyet Müdürlüğü
12	Özel İdare Müdürlüğü	27	Mal Müdürlüğü
13	Halk Kütüphanesi	28	Karayolları Şube Müdürlüğü
14	Teiaş	29	Tamdaş
15	Vergi Dairesi	30	İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı

Turhal idari fonksiyonunu kazandığı 1892 yılından itibaren idari fonksiyonları gelişmeye başlamıştır. 1935 yılında henüz ilçe olmadan önce merkeze bağlı bir bucak olarak bünyesinde 33 köy bulundurmaktaydı. 1945 yılında ilçe merkezi olarak gerçekleştirilen nüfus sayımında nüfusu 41.982 ye ulaşmış ve 39 köyün idari açıdan merkezi haline gelmiştir. 2013 yılı verilerine baktığımızda 83.036 nüfusu ve kendisine bağlı belde ve 51 köyün idari merkezi olmuş ve bu durumuyla Turhal çok sayıda memur ve işçi çalıştıran bir şehir merkezi haline gelmiştir. Bu işçi ve memurlar aileleri ile birlikte nüfusun gelişimine ve harcadıkları paralar ile de ekonominin canlanmasına büyük katkılar sağlamışlardır.

3.1.3.4.2. Turhal Şehri'nin Eğitim Fonksiyonları

Araştırma sahamız olan Turhal İlçesi eğitim fonksiyonları açısından gelişmiş bir yapı göstermektedir. Nüfusun % 90'dan fazlası okuryazar durumundadır. Turhal ilçesinde eğitim faaliyetleri anaokulları, ilk ve ortaöğretim okulları, meslek yüksek okulu, halk eğitim merkezi, kreş ve bakım evleri, özel eğitim uygulama merkezleri, ortopedik engelliler ilkokulu gibi eğitim merkezlerinde sağlanmaktadır. İlçe merkezinde faaliyet gösteren bu okullarda 17.980 öğrenci aktif olarak eğitim almaktadır. Bu sayı ilçe merkez nüfusunun % 28'ine karşılık gelmektedir. Aktif olarak öğrenciliğini devam ettiren öğrenciler içerisinde Yükseköğrenim gören farklı şehirlerde yaşayanlar ve taşınmalı eğitimle Turhal'a gelen öğrencilerde bulunmaktadır. Taşınmalı eğitimin yapıldığı köyler ve öğrenci sayıları incelendiğinde 1817 öğrencinin bu uygulamadan yararlandığı görülmektedir. Yapılan taşınmalı eğitim sadece Turhal İlçe köylerini değil farklı ilçe merkezlerini de kapsamaktadır. Bu durum Turhal'ın eğitim açısından etki sahasının genişliğine ve eğitim fonksiyonlarının gelişmişliğine bağlanabilir. Örgün eğitim kurumlarının yanında Halk Eğitim Merkezi de Turhal'ın eğitim fonksiyonların gelişmesinde etkin rol oynamaktadır. 2013-2014 yıllarında 3 farklı branşta 146 kurs açılmış olup 2870 kişiye hizmet verilmiştir. Turhal İlçesi'nin eğitim durumunun gelişmişliğini görmek için Tokat ili ile karşılaştırma yapılmıştır. 2000 yılı verileri göz önüne alınarak yapılan bu karşılaştırmada okuma yazma bilmeyenlerin oranı Tokat ilinde % 22,1 iken Turhal'da % 10,6 olarak görülmektedir. 2010 yılı verilerine baktığımızda Turhal da ilköğretim mezunu olanların sayısı 22500 olarak görülmektedir. Bu oran nüfusun % 39'una karşılık gelir. Okuma yazma

bilmeyen nüfus 5500 kişi ile % 9,5'lik bir orana sahiptir. Herhangi bir okul mezunu olmadığı halde okuryazar olanların oranı ise %14,4 olarak görülür.

Tablo 63: Turhal İlçesi'nin Eğitim Fonksiyonları

Bitirilen Okul	Tokat (2000)		Turhal (2000)		Turhal (2010)	
	Toplam Sayı	Oran (%)	Toplam Sayı	Oran (%)	Toplam Sayı	Oran (%)
İlköğretim	194554	49,1	30297	35,9	22500	39,0
Ortaöğretim	68026	17,2	22436	26,6	17500	30,3
Yüksek Öğretim	18201	4,6	3714	4,4	3900	6,8
Okuryazar + Bir Okul Bitirmeyen	28228	7,1	19054	22,6	8281	14,4
Okuma Yazma Bilmeyen	87459	22,1	8924	10,6	5500	9,5
Bilinmeyen	103	0,0	31	0,0		
Toplam (7-65+ yaş grubu)	396571	100,0	84456	100,0	57681	100,0

Kaynak: Turhal Belediyesi İmar Planı Raporları(2010)

3.1.3.4.3 Turhal Şehri'nin Sağlık Fonksiyonları

Turhal İlçesi'nin önemli şehirsal fonksiyonlarının bir tanesi de sağlık fonksiyonudur. Sağlık fonksiyonu sadece ilçe merkezi için değil, aynı zamanda idari merkezi olduğu köyler içinde son derece önemlidir. Turhal bünyesinde bulundurduğu doktorları, eczaneleri, hastaneleri ile tüm çevresinin sağlık merkezini oluşturmaktadır. İdari açıdan bünyesinde bulunan belde ve köylerin aynı zamanda sağlık merkezi konumunda olan Turhal da Acil yardım ve Kurtarma İstasyonu, İlçe Sağlık Müdürlüğü, Toplum Sağlığı Merkezleri, Aile Hekimliği Merkezleri, Köy Sağlık Merkezleri bulunmaktadır. Köy Sağlık Merkezleri belirli köylerde sağlık evleri şeklinde kurulmuş ve çevresindeki bazı köyleri de etki sahasına almaktadır. Bu köylere baktığımızda Bahçebaşı köyünde bulunan sağlık evi Yeniköy, Uluöz ve Çayıraltı köylerini bünyesine almaktadır. Ağcaşar köyü Çivril Sağlık Evine, Çarüksız

Köyü Kalaycı Sağlık Evine, Akbuğday Köyü Necip Köyü Sağlık Evine, Kamalı Ve Kazancı Köyleri Sarıkaya Sağlık Evine, Ataköy, Ayranpınarı, Kuşoturağı, Taşlıhöyük ve Şatroba Köyleri Tatlıcak Sağlık Evine, Ormanözü Köyü Ulutepe Sağlık Evine, Kuzalan Köyü Üçyol Sağlık evine bağlıdır. Diğer köylerin tamamı ise Turhal Sağlık Merkezleri bünyesinde yer alırlar.

Tablo 64: Köy Sağlık Evi

Köy sağlık Evi	Personel Sayısı
Ebe	7
Hemşire	5

Kaynak: İlçe Sağlık Müdürlüğü (2013)

Turhal İlçe merkezinde yer alan diğer birimler personel sayıları ve nitelikleri aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir (Bkz. Tablo 64).

Tablo 65: İlçe Sağlık Müdürlüğü Personel Sayısı

İlçe Sağlık Müdürlüğü	Personel Sayısı (Aktif)	Personel Sayısı (Kadro)
Pratisyen Hekim	1	1
Ebe	1	
Hemşire	1	1
Araştırmacı	1	1
Hizmetli	1	1
Memur	1	1
VHKİ	3	4
Toplum Sağlığı Teknisyeni		1
Toplam	9	10

Kaynak: İlçe Sağlık Müdürlüğü (2013)

Tablo 66: Acil Yardım ve Kurtarma İstasyonu Personel Sayısı

Acil Yardım ve Kurtarma İstasyonu	Personel Sayısı (Aktif)	Personel Sayısı (Kadro)
Pratisyen hekim	3	5
İlk ve Acil Yardım Teknisyeni	20	20
İlk ve Acil Yardım Teknikeri	5	6
Hizmetli	3	2
Şoför	4	4
Toplam	35	37

Kaynak: İlçe Sağlık Müdürlüğü (2013)

Tablo 67: Toplum Sağlığı Personel Sayısı

Toplum Sağlığı Merkezleri	Personel Sayısı
Pratisyen Hekim	2
Ebe	10
Hemşire	2
Sağlık Memuru	6
Çevre Sağlık Teknisyeni	4
Tıbbi Sekreter	3
Ayniyat Saymanı	1
Hizmetli	4
Memur	4
Şoför	1
VHKİ	4

Kaynak: İlçe Sağlık Müdürlüğü (2013)

Tablo 68: Aile Hekimliği Personel Sayısı

Aile Hekimliği	Personel Sayısı
Pratisyen Hekim	24
Ebe	17
Hemşire	1
Sağlık Memuru	2
ATT	3

Kaynak: İlçe Sağlık Müdürlüğü (2013)

Tablo 69: Turhal Devlet Hastanesi Personel Sayısı

Turhal Devlet Hastanesi	Personel Sayısı
Uzman Hekim	30
Pratisyen Hekim	9
Diş Hekimi	5
Diş Protez teknisyeni	4
Diyetisyen	2
Ebe	32
Eczacı	2
Fizyoterapist	2
Hemşire	123
Psikolog	2
Acil Tıp Teknisyeni	6
Anestezi Teknisyen/Tekniker	11
Laboratuvar Teknisyeni/Teknikeri	16
Ortopedi teknisyeni/Teknikeri	1
Röntgen Teknisyeni/Teknikeri	21
Tıbbi Sekreter	10
Sağlık Memuru	22
Tıbbi Teknolog	1
Diğer Sağlık Personeli	3
Aşçı	2
Ayniyat Saymanı	1
Bekçi	1
Hizmetli	37
İmam	1
Memur	2
Mühendis	1
Şef	3
Şoför	10
Tekniker	3
Teknisyen	5
VHKİ	40
Diğer Genel İd. ve Tek. Hiz. P.	2
Büro İşçisi	7
Toplam	417

Kaynak: İlçe Sağlık Müdürlüğü (2013)

3.1.3.4.4. Turhal Şehri'nin İktisadi Fonksiyonları

Yerleşim birimlerinin şehir olup olmadığını gösteren kriterlerden bir tanesi de iktisadi fonksiyonlardır. Nüfusun %50'sinden fazlası tarım dışı sektörlerde çalışıyor ise o yerleşim birimi kent kabul edilmektedir (Doğanay, 1997 s.424).

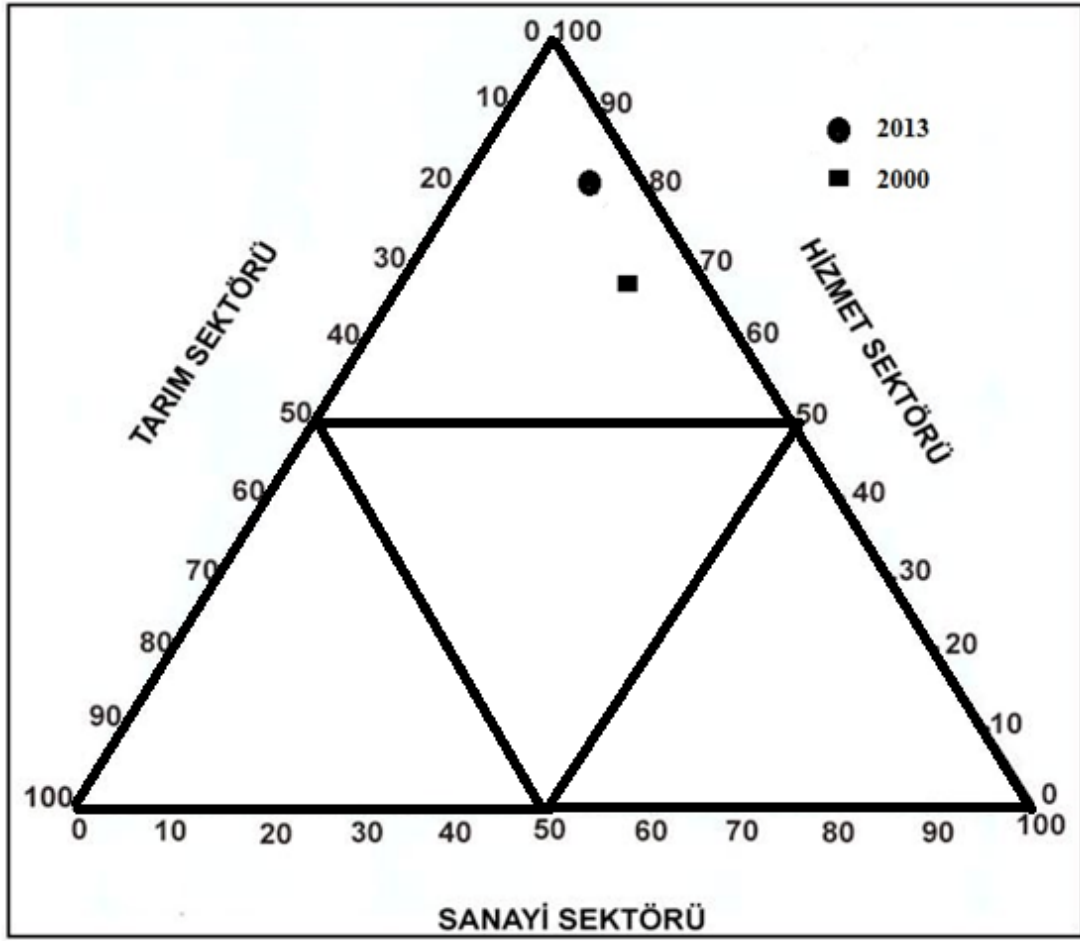
Yerleşim biriminin kır ya da kent olarak kabul edilmesi tarım dışı sektörlerin varlığıyla doğrudan ilişki içerisindedir. Turhal İlçesi iktisadi fonksiyonlar yönünden incelediğimizde ağırlıklı sektörün hizmetler sektörü olduğunu görmekteyiz. 2000 yılı TÜİK verilerine baktığımızda % 68,8 oran ile hizmet sektörünün önde olduğu görülmektedir. Aynı yıl diğer sektörler baktığımızda % 22,5 ile sanayi sektörü ikinci % 8,5'lik oranla tarım sektörü üçüncü sırada yer almaktadır. 2013 yılına gelindiğinde Turhal İlçesi'nde yine hizmetler sektörü % 81'lik oranla ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada % 13,5 ile sanayi sektörü yer almakta olup son sırada % 5,4 ile tarım gelmektedir (Bkz. Tablo 69). 2000 yılından 2010 yılına gelene kadar Turhal İlçe'si hizmetler sektöründe ilerlerken, tarım ve sanayi sektöründe bir önceki döneme göre düşüşler görülmüştür.

Tablo 70: Turhal İlçe Nüfusunun İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı

Yıllar	Tarım (Kişi)	%	Sanayi (Kişi)	%	Hizmet (Kişi)	%
2000	1,257	8,5	3,296	22,5	10,064	68,8
2013	750	5,4	1856	13,5	11,096	80,9

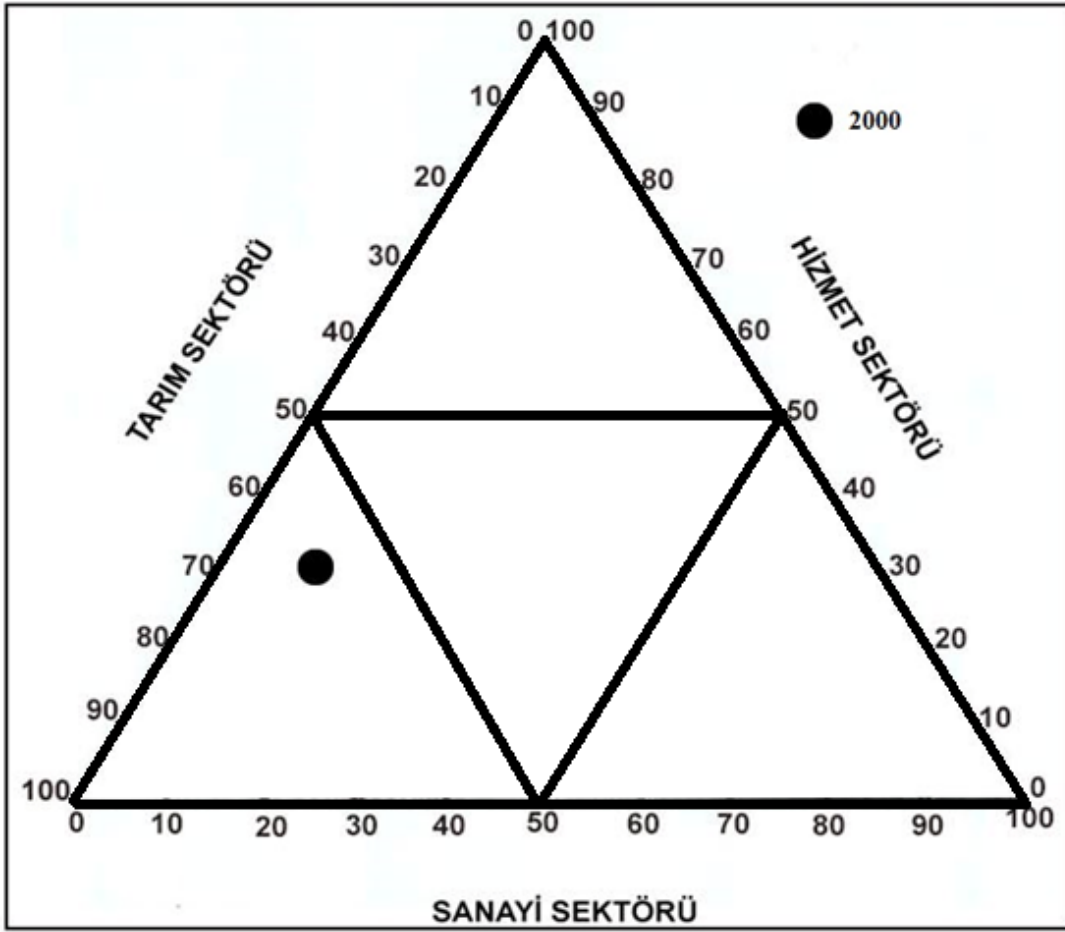
Kaynak: TÜİK

Tablo ve grafiklerden de görüldüğü gibi Turhal İlçesi tam bir hizmet şehridir. 2000 yılında sanayi fonksiyonları da önemli bir noktadaydı. Son dönemde sanayi ve tarım sektöründeki nüfus değer kaybederken hizmet sektörü ön plana çıkmıştır. Bu veriler ışığında coğrafi anlamda da Turhal'a şehirselleşme fonksiyonları gelişmiş hizmet sektörünün önde olduğu bir şehirdir diyebiliriz.

Grafik 10: Turhalda Nüfusun İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı

Turhal İlçe ve köyleriyle birlikte değerlendirildiğinde ise tarım sektörünün ağırlık kazandığı görülmektedir (Bkz. Grafik 11). 15-49 yaş arasındaki çalışabilen nüfus sayısının 37.410 olduğunu görüyoruz. Bu nüfus içerisinde tarım sektörü 21.991 kişi ile % 58,7'lik bir oranla ilk sırada yer almaktadır. Hizmet sektörü 11.883 kişi ile % 31,7'lik paya sahipken 3536 kişinin yer aldığı sanayi sektörü ise % 9,6'lık paya sahiptir. Çalışma alanımız köylerle birlikte değerlendirildiğinde tarım sektörünün ağırlık kazandığını görüyoruz.

Grafik 11: Turhal İlçesi'nde Nüfusun İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı

3.1.4. Turhal İlçesi'nin Şehir İçi Arazi Kullanımı

Kentler genel manada tarımsal olmayan üretimin yaygın olduğu, sanayi ve hizmet sektörlerinde çeşitli ihtisaslaşmaların görüldüğü, yeni iş ve malların üretildiği, şehrin art bölgelerindeki faaliyetlerin yönlendirildiği siyasi, ekonomik ve kültürel karar merkezleri olarak tanımlanır. Kent merkezleri gündüz nüfusunun, etkinliklerin, iletişim ve yüz yüze etkileşimin, ulaşımın, yapılaşmanın ve alt yapı ağlarının en yoğun; kiralar arazi fiyatları ve vergi gelirlerinin en yüksek olduğu kentsel alanlar olarak tanımlanmaktadır. Kentsel merkezlerin belirleyici özelliği olan bu hususlar kent merkezlerinde ortaya çıkar. Bu bakımdan, kent merkezlerini, kentlerin kalbi, damarları ve beynidir. Bu bağlamda bir kent hakkında bilgi edinmek için onun özek noktası yani merkezine bakılmalıdır. Kentin geçirdiği değişim ve dönüşümler, kent tarihi ve o kentin özellikleri kent merkezinde görülebilir. Fakat kentin merkezini

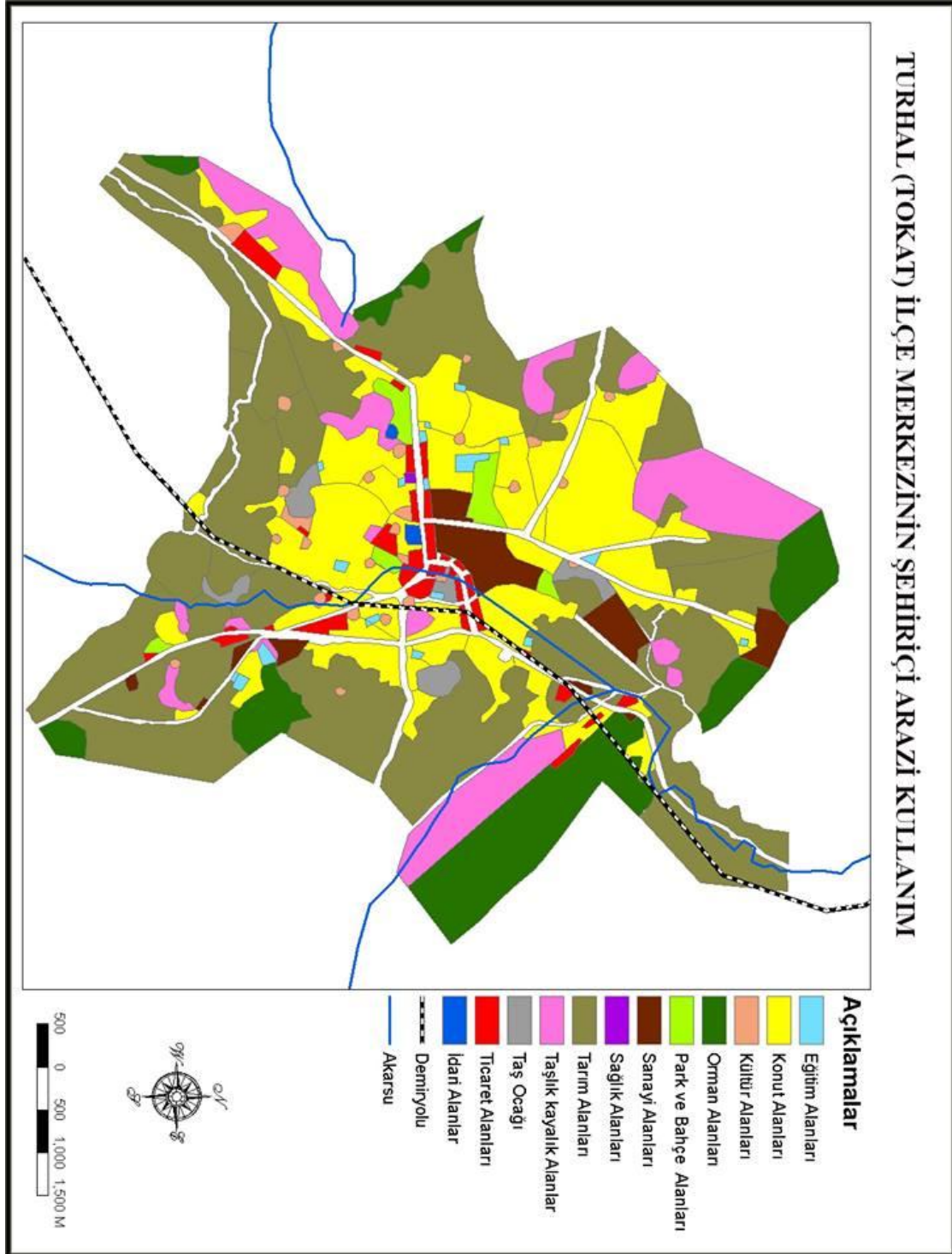
tanımlamak ve o merkezi diğerlerinden ayrı gösterebilmek belirli kriterlerle olmaktadır. Başlangıçta kentin asıl merkezi ile kent merkezi arasındaki ayrım iyi yapılmalıdır. Bilindiği üzere kentlerin asıl merkezlerinin yanında, alt merkezler, sokak merkezleri ya da mahalle ve sokakların merkezleri olmak üzere çok sayıda merkez bulunmaktadır. Bu merkezler içerisinde asıl merkezi oluşturan ve diğer merkezlerin odağı o şehrin asıl merkezi (özek) noktasıdır. Bu bakımdan kentteki merkezlerin yani kent merkezi ve alt merkezlerin bir sistem oluşturduğu söylenebilir.

Kent merkezleri, kent alanları, hizmet sahaları, parkları, sanayi bölgeleri, hastaneleri, askeri alanları, idari merkezleri, okulları gibi ayrımları kolay yapılan arazi kullanım alanları değildir. Kent merkezlerinde başta ticaret olmak üzere kurumsal hizmetler, kişisel ve depolama ve hatta imalat gibi birçok kullanım iç içe girer. Bu bakımdan kent merkezi kavramında kentin ticaret (alış-veriş) merkezi, kentin iş merkezi, kentin uluslararası, kentin kültür merkezi ve benzeri kavramlar örtüşmek durumundadır.

Turhal'da birincil kent merkezinin oluşum sürecinde jeomorfolojik faktörler ve nüfus artışı etkili olmuştur. Kent merkezinin ilk oluşum alanı olarak Turhal Kale'si ve çevresidir. Bu oluşumda dönemin şartlarıyla birlikte hidrografya da etkili olmuştur. Yeşilirmak bu oluşumda birinci derecede etkin rol oynamıştır. Birincil gelişim sürecinde Camikebir, Hamam, Kova ve Celal Mahalleleri'nin bir bölümünü kapsayan kısımda oluşmuştur.

Turhal'da ikincil kent merkezinin oluşmasında şehrin nüfus olarak gelişimi ve bu gelişime bağlı olarak yerleşim alanı olarak kullanılan sahanın nüfus taşıma kapasitesinin altında kalmasıyla şehrin daire şeklinde gelişme göstermesi etkili olmuştur. Turhal Şehri birincil kuruluş yeri olarak seçilen kale ve çevresi günümüzde şehrin merkezinde yer almaktadır. Bu alanda oluşan kent merkezinin nüfus ve alan olarak doyuma ulaşması şehrin ikincil gelişim evresini başlatmıştır. Bu oluşum, günümüzdeki, Seyfi Demirsoy Mahallesi merkezli olmak üzere, batıda Cumhuriyet ve M. Fevzi Çakmak Mahallesi ile; kuzeyde Yeşilirmak, Gündoğdu, Bahar ve Dere Mahalleleri'nin bir kısımlarını kapsamaktadır. Erişilebilirliğin yüksek olduğu bu alanlarda konut alanlarının kurulmasıyla birlikte merkezi iş sahası (MİS) da oluşmuştur. Konut alanları ile birlikte eğitim, sağlık ve idari kurumların yer alması iş

ve ticaret alanlarını meydana getirmiştir. Turhal'da üçüncül kent merkezi olarak oluşmaya başlayan saha yine ikincil dönemde olduğu gibi nüfusun artışına bağlı olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde nüfus Müftü, Yavuz Selim, Kenan Evren, Ray, M. Fevzi Çakmak ve Mimar Sinan Mahallerinde gerçekleşmiştir.

Harita 31: Turhal İlçesi'nin Şehir İçi Arazi Kullanımı

Birincil dönemden üçüncül döneme kadar olan gelişim ve dönüşümler Turhal'da merkezi iş sahalarının meydana geldiği dönemlerdir. Günümüzde Cumhuriyet Mahallesi, Yavuz Selim Mahallesi ve Müftü Mahallesi üçgeninde kalan saha Turhal'ın merkezi iş sahasıdır. Bu alan diğer merkezi sahalarında merkezi, yani şehrin özeğini oluşturmaktadır. Şehrin asıl ticari fonksiyonları buradan yönlendirilir. Turhal'ın diğer mahallerinde görülen iş sahaları bu merkezin etki sahasının içerisinde (Bkz. Harita 33).

3.1.5. Turhal İlçesi'nde İktisadi Faaliyetler

Turhal İlçesi'nde gerçekleştirilen iktisadi faaliyetler bir diğerini destekleyerek gelişmiştir. Geçmişten günümüze kadar geçen sürede bölgenin en büyük sanayi tesisi olan şeker fabrikası yörede yer alan birçok iktisadi faaliyeti etkilemiştir. Bunun yanında verimli bir saha olan Turhal Ovası tek ürüne bağlı kalmış, yetiştirilen diğer ürünler hak ettiği değeri bulamamıştır. Bu durum ilçe ekonomisine çok şey kaybettirmiştir.

Araştırma sahasında yer alan iktisadi faaliyetlerin büyüklüğü ve dağılımına ayrıntılı bir şekilde değinilecektir.

3.1.5.1. Ziraat ve Hayvancılık

Araştırma sahamız olan Turhal İlçesi, verimli bir ovada kurulmuştur. Şehrin konut sahalarının dışında ve köylerde tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin devam ettiği görülmektedir. Bununla birlikte, tarım ve hayvancılık, yerleşim merkezinde kentsel niteliği ve sektörel dağılımdaki düşük oranına bağlı olarak toplumsal yaşamda etkinliği düşük olan bir sektör durumundadır. Bunun yanında köylerde halkın geçim kaynağı tamamen tarım ve hayvancılık üzerine kurulmuştur.

Sektördeki üretim, organize olup, üretilen ürünler tarıma dayalı sanayide kullanılmak üzere pazarlanmaktadır. Turhal İlçesi'nde tarımsal üretimin temelini oluşturan şeker pancarı, şeker fabrikasında işlenmektedir. Buğday, ayçiçeği, domates, arpa, elma, mısır, nohut fasulye, fiğ ve yonca gibi tarımsal ürünler ise yakın

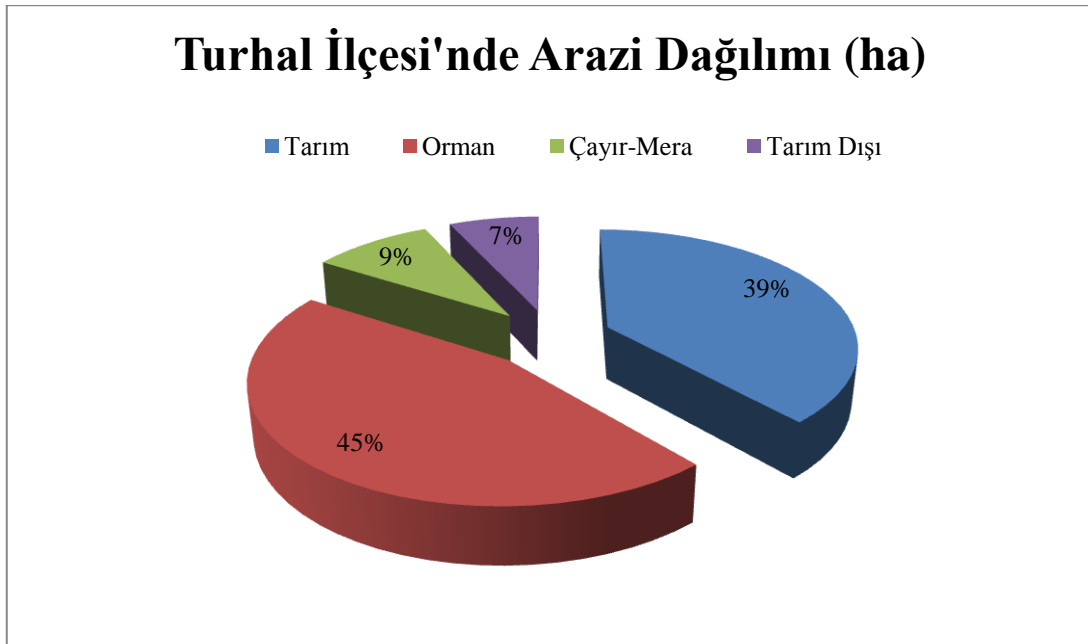
çevrede pazarlanmaktadır. Havyacılık ürünleri olan et, süt ve yumurta ise, ilçede bulunan küçük işletmelere pazara sunulur.

Araştırma sahamızı oluşturan Turhal İlçesi'nde tarımsal faaliyetler hayvancılığa göre daha yoğun olarak yapılmaktadır. İlçe arazisini oluşturan 93.115 hektarlık alanın 35.820 hektar'ı tarım alanlarına ayrılmıştır ki bu alanın ilçe arazisinin % 38,47'sine denk gelmektedir. Orman arazisine baktığımızda 42.332 hektarlık alanla ilçe arazisinin % 45,46'sını karşılamaktadır. Çayır ve meralık alanlar ise 8.536 hektarla % 9,17'lik bir alanı kaplamaktadır. Tarım dışı alanlar ise 6.427 hektarla % 6,9 oranına sahiptir (Bkz Tablo 70).

Tablo 71: Turhal İlçesi'nde Arazi Dağılımı

Arazi Dağılımı	Alan (ha)	Oran %
Tarım	35.820	38,47
Orman	42.332	45,46
Çayır-Mera	8.536	9,17
Tarım Dışı	6.427	6,9

Kaynak: Turhal Tarım İlçe Müdürlüğü

Grafik 12: Turhal İlçesi'nde Arazi Dağılımı

Tablo ve grafikleri incelediğimizde Turhal İlçesi'nde ormanlık alanların çok geniş yer kapladığını görmekteyiz. Tarım yapılabilen alanlar ise % 39'luk payı ile önemli bir oran teşkil etmektedir, bu oranın yüksek olması tarım faaliyetlerini de artırmıştır.

Araştırma sahamızda tarımsal faaliyetlerin yoğun olarak yapılmasına imkan veren en önemli unsurlardan bir tanesi Kazova'dır. Kazova Tokat ilinin batısından itibaren giderek genişleyen, Turhal ile Zile ovalarına doğru uzanan doğu-batı doğrultulu bir çöküntü ovasıdır. Bunun yanında ülkemizin en önemli akarsularından olan Yeşilırmak bu ovanın içinden geçmektedir.

Araştırma sahamızda coğrafi konumu gereği fazla kurak olmayan geçiş iklimi hakimdir. Bu iklim şartları da tarımsal faaliyetleri olumlu yönde etkilemektedir. Turhal'ın elverişli bir tarım alanı haline gelmesinde ve yerleşmelerin bu alanda yoğunluk kazanmasında Yeşilırmak'ın da etkisi büyüktür.

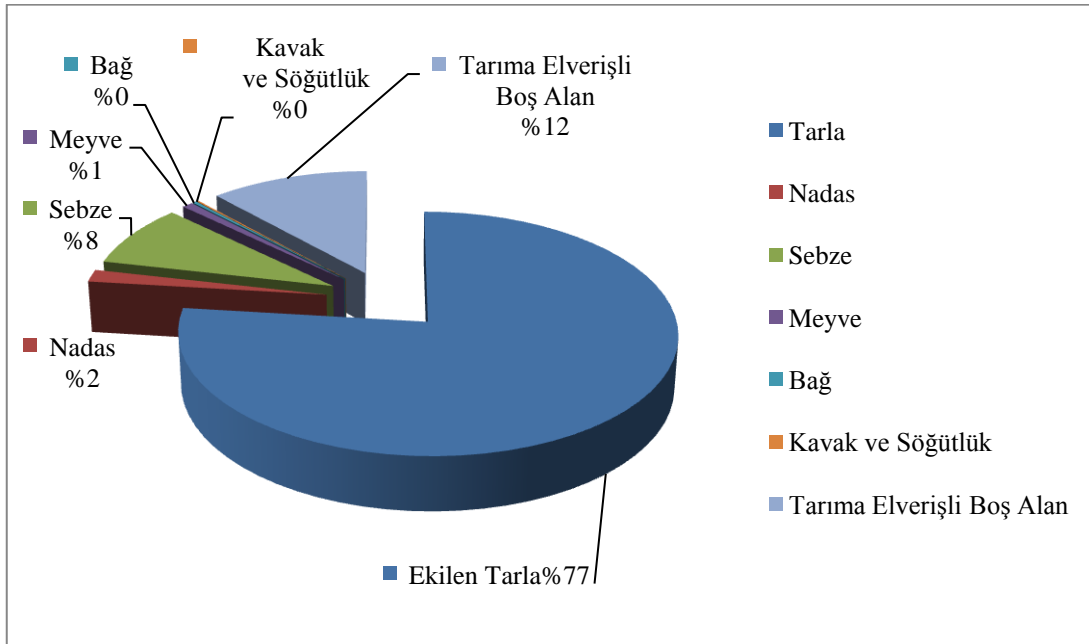
İlkçağdaki adı Dazimonitis olan Kazova'dan o zamanın ünlü coğrafyacısı Strabon şöyle bahsediyor. "Kaynakları Pontos'da olan İris (Yeşilırmak) Pontos'daki Komana (Gümenek) şehrinin ortasından ve verimli bir ova olan Dazimonitis'ten (Kazova) batıya doğru akar". Strabon'un bu sözlerinden Kazova'nın İlkçağda da verimli bir ova olduğunu anlıyoruz. 1647 ve 1656 yıllarında Tokat ve Kazova'ya gelen ünlü gezgin Evliya Çelebi bu bölgeyi "ekin ocağı" ve "zahire ambarı" olarak tanıtmaktadır. Geçmişten günümüze Kazova'da ana ürün hububat olmuş ve bu tekdüzelik Cumhuriyet dönemine kadar devam etmiştir. Ana ürünün tahıl olmasında, kuru tarım alanlarında yıllık yağışın büyük kısmının ekim ve hasat süreleri arasında olması ve hasat süresi içinde hemen hemen hiç yağış görülmemesidir(Özçağlar, : 307-308).

Sulanan yerlerde ise, drenaj yetersizliği, tarla içi geliştirme yöntemlerinin tamamlanmamış olması, çiftçi alışkanlığı ve pazarlama sorunlarının bulunmasıdır. 358.200 dekar ekilen araziye sahip olan araştırma sahamızda tarla bitkileri 275.276 dekarla ilk sırada yer almaktadır. Sebzelik alanlar 30.629 dekar, nadas alanlar 6.000 dekar, meyve bahçeleri 2.825 dekar, bağ alanları 940 dekar, kavak ve söğütlük alanlar 550 dekar, tarıma elverişli boş alanlar ise 42.000 dekarlık bir alan kapsamaktadır (Bkz. Tablo 71).

Tablo 72: Turhal İlçesi'nde Ziraat Alanlarının Dağılımı

Tarla Alanları	Ekiliş (Da)
Ekilen Tarla	275.276
Nadas	6.000
Sebzelik Alanlar	30.629
Meyve Bahçeleri	2.825
Bağ	940
Kavak ve Söğütlük	550
Tarıma Elverişli Boş Alan	42.000
TOPLAM	358.200

Kaynak: Tarım İlçe Müdürlüğü

Grafik 13: Ziraat Alanlarının Dağılımı

Araştırma sahamız Cumhuriyet döneminde tarım alanında yapılan hizmetlerden yararlanmıştı. 1934 yılında Turhal Şeker Fabrikası'nın faaliyete geçmesiyle başlayan şeker pancarı üretimi başlangıçta istenilen düzeyde olmasa da zamanla ürünün ekim alanları genişlemiştir. Şeker pancarının yanında tarım

alanlarını oluşturan ürünler ve bu ürünlerin ekilen alanı, ne kadar hasat edildiği kg bazında verimi ve üretim miktarı ton olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Bkz. Tablo 72).

Tablo 73: Turhal İlçesi'nde Ekilen Ürünlerin Dağılımı ve Üretim Miktarları

Ekilen Ürünler	Ekilen Alan (da)	Hasat Edilen Alan (da)	Verim (kg/da)	Üretim Miktarı (ton)
Buğday	55.000	55.000	450	24.750
Ayçiçeği	55.000	55.000	240	13.200
Şekerpancarı	9.000	9.000	5.000	45.000
Fiğ (Dane-Yeşil ot)	11.700	11.700	100-400	860-1.240
Arpa	9.000	9.000	300	2.700
Yonca (Yeşil ot)	5.600	5.600	1.150	6.440
Mısır Silajlık(1.ve 2.ekiliş)	4.000-4.100	4.000-4.100	2.500.2.000	10.000-8.200
Soğan (Kuru)	1.500	1.500	2.500	3.750
Nohut	1.500	1.500	175	263
Haşhaş(Kapsül)	191	191	74	15
Yeşil Mercimek	930	930	150	140
Fasulye(Kuru)	760	760	125	95
Korunga(Yeşil ot)	340	340	450	153
Yulaf (Dane)	25	25	200	5
Mısır (Dane)	200	200	750	150
Patates	155	155	2.000	310
Sarımsak (Kuru)	15	15	1.000	15

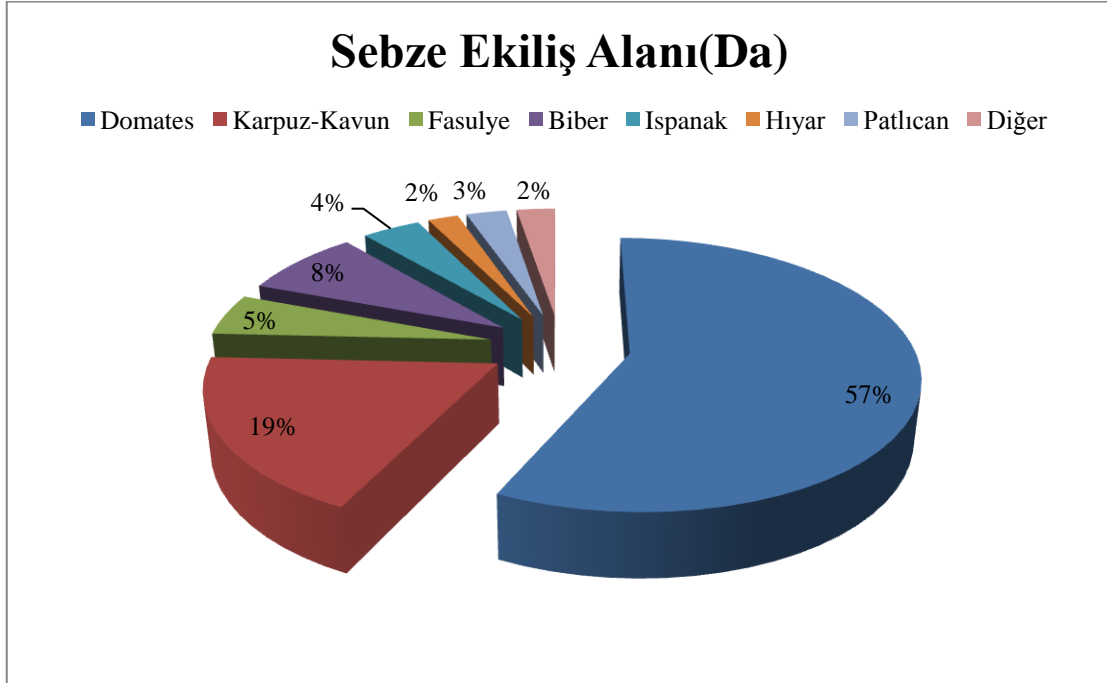
Kaynak: Tarım İlçe Müdürlüğü (2013)

Sebze tarımında da Turhal İlçesi önemli bir konumdadır. 2013 yılı sebze tarımı verilerine baktığımızda en fazla ekimi yapılan ürünün 17.500 dekarla domates olduğunu görmekteyiz. Bunu sırasıyla 5.700 dekar ile karpuz-kavun, 2.450 dekar biber, 1.520 dekar fasulye, 1.200 dekar ıspanak, 840 dekar patlıcan, 625 dekar hıyar ve diğer sebzelerde 794 dekar alan kaplamaktadır (Bkz. Tablo 73).

Tablo 74: Turhal İlçesi'nde Sebze Ekiliş Alanları

Sebze Ekiliş Alanı	(Da)
Domates	17.500
Karpuz-Kavun	5.700
Fasulye	1.520
Biber	2.450
Ispanak	1.200
Hıyar	625
Patlıcan	840
Diğer	794
Toplam	30.629

Kaynak: Tarım İlçe Müdürlüğü

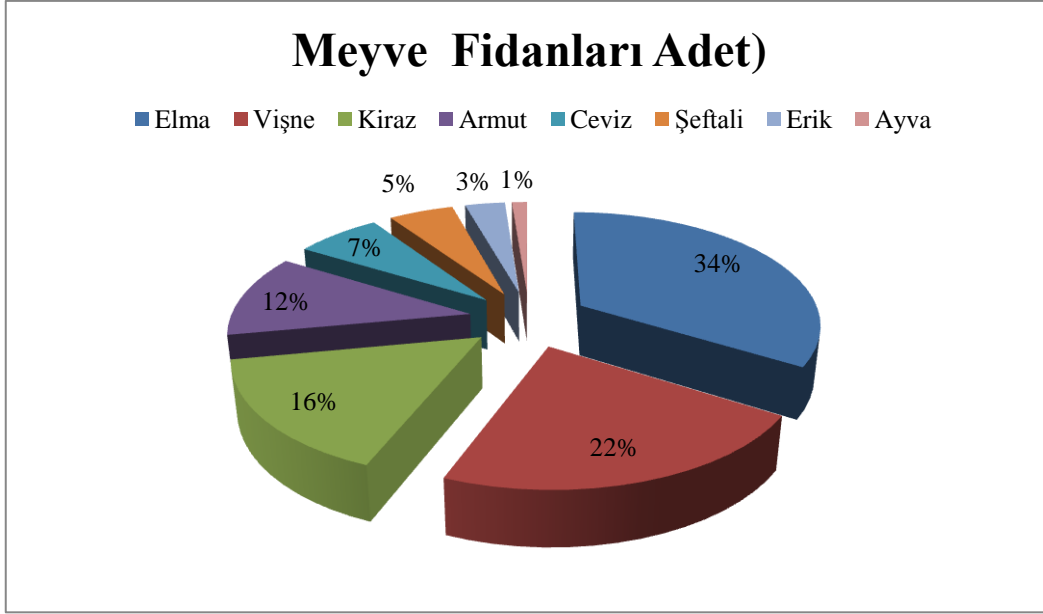
Grafik 14: Turhal İlçesi'nde Sebze Ekim Alanlarının Dağılışı

Sebze üretimi yanı sıra araştırma sahamızın genelinde meyve yetiştiriciliği de önemli bir tarımsal faaliyet olarak karşımıza çıkmaktadır. Tarım İlçe Müdürlüğü'nden alınan veriler doğrultusunda araştırma sahamızda tarımı yapılan meyveler ve fidan sayıları tespit edilmiştir. Yapılan araştırmalar sonucunda araştırma sahamızda ekili 137.355 meyve ağacı olduğu görülmektedir. Bu meyve ağaçlarından 46.150'sini elma ağaçları oluşturmaktadır ki bu rakam neredeyse tüm meyve ağaçlarının üçte birine denk gelir. Elma ağaçlarını 30.250 ağaç ile vişne ağaçları izlemektedir, daha sonra sırasıyla kiraz 21.850 armut 15.900 ceviz 9.225 şeftali 7.020 erik 4.330 ayva 1.650 ve diğerleri 980 adet bulunmaktadır (Bkz. Tablo 74).

Tablo 75: Turhal İlçesi'nde Fidan Adetleri

Fidan	Adet
Elma	46.150
Vişne	30.250
Kiraz	21.850
Armut	15.900
Ceviz	9.225
Şeftali	7.020
Erik	4.330
Ayva	1.650
Diğer	980
Toplam	137.355

Kaynak: Tarım İlçe Müdürlüğü

Grafik 15: Turhal İlçesi'nde Meyve Fidan Oranları

Araştırma sahamızda tarımsal faaliyetlerin yanında hayvancılık da önemlidir. Hayvancılık faaliyetlerinin geldiği noktayı yine Tarım İlçe Müdürlüğü'nden aldığımız verilerde görmekteyiz. Bu veriler ışığında baktığımızda araştırma sahamızda genellikle büyükbaş hayvan olarak sığır ve manda, küçükbaş hayvancılıkta koyun ve kıl keçisi tek tırnaklılar at, eşek, katır kümes hayvancılığında tavuk, hindi, ördek ve kaz yetiştirilmekte bunun yanında arıcılık faaliyetleri de yapılmaktadır. Araştırma sahamızda yapılan hayvancılık faaliyetleri aşağıdaki tabloda sayı olarak gösterilmiştir.

Tablo 76: Turhal İlçesi'nde 2013 Yılı Hayvansal Üretim Miktarları

Üretim Cinsi	Miktarı	Birim
Et (Sığır-Mezbaha Kesimleri)	188	Ton
Et (Koyun-Mezbaha Kesimleri)	7	Ton
Deri B.Baş (Mezbaha Kesimleri)	5.982	Adet
Deri K. Baş (Mezbaha Kesimleri)	1.058	Adet
Bal	50.000	Ton
Yumurta	10.127.880	Adet
Süt	90.742	Ton

Kaynak: Tarım İlçe Müdürlüğü (2013)

Tablo 77: Turhal İlçesi'nde Hayvan Mevcutları

Büyükbaş	Sığır	Boğa	1200
		Buzağı/Dana	4785
		İnek-Düve	25.815
	Sığır Toplamı		31.800
	Manda		1164
Büyükbaş Toplamı			32.964
Küçükbaş	Koyun		25.930
	Kıl Keçisi		10.996
Küçükbaş Toplamı			36.926
Tek Tırnaklı	At		83
	Eşek		450
	Katır		2
Tek Tırnaklı Toplamı			535
Kümes Hayvanları	Tavuk		35.000
	Hindi		600
	Ördek		120
	Kaz		130
Kümes Hayvanları Toplamı			35.850
Arıcılık	Arı Kovanı		3500

Kaynak: Tarım İlçe Müdürlüğü (2013)

3.1.5.2. Turhal İlçesi'nde Sanayi

Sanayi faaliyetlerinin "şehir yapıcı" karakterleri yerleşmelerin şehirleşmesinde önemli rol oynamaktadır. Sanayileşme yerleşmelerin nüfusunun

artmasına, iş bölümünün oluşmasına, yeni sanayi kollarının gelişmesine bağlı olarak yerleşmelere şehirselleşme kazandırmaktadır (Tümertekin, 1969:121).

Sanayi faaliyetleri; yerleşmelerin niteliğini değiştirmekle beraber arazi kullanımını yatay büyümeyi ve şehirselleşme peyzajı da etkilemektedir (Tümertekin, 1977: 41, Yaşar, 1998: 41).

Araştırma Sahamızı oluşturan Turhal İlçesi şehirselleşme alanındaki gelişmesini sanayi ile gerçekleştirmiştir. Turhal Şehri'nin gelişimini anlatırken bahsedildiği gibi Turhal'ın ilçe merkezi olduktan sonra nüfusunun hızla artması ve şehirselleşme fonksiyonlarının gelişmesi tamamıyla şeker fabrikası ile olmuştur. Bunun yanında Antimuan madeni taşta toprağa dayalı sanayi ve son dönemde etkisini iyice artıran tekstil sektörü de ilçede sanayi faaliyetleri açısından önemlidir.

Sanayi faaliyetlerini ele alırken farklı sektörlerde gelişen sanayi kollarını sırasıyla inceleyeceğiz. İlk olarak Turhal Şehri'nin varlığının asıl sebeplerinden biri olan şeker fabrikasını ele alacağız. Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte ülkemizde sanayiye verilen önem artmış ve ülkemizin değişik yerlerine şeker fabrikaları açılmaya başlamıştır. Turhal Şeker Fabrikası da bu dönemde seçilen önemli fabrikalardan biri olmuştur. Fabrikalarının kuruluşunda coğrafi konumunun önemi yadsınamaz. Turhal bulunduğu konum itibariye Karadeniz Bölgesi'ni İç Anadolu'ya, Doğu Anadolu'yu batıya bağlayan yolların kesiştiği noktadadır. Bunun yanında ülkemizin en önemli akarsularından biri olan Yeşilirmak Turhal'ın içinden geçmektedir. Geniş bir çöküntü havzasında kurulan, verimli tarım alanlarına sahip olan Turhal da demir yolunun da varlığı, Turhal Şeker Fabrikası'nın kurulmasındaki başlıca unsurlardır. 1933 yılında Celal Bayar tarafından temelleri atılan şeker fabrikası 1934 yılında üretim faaliyetlerine başlamıştır. Sahanın en büyük ve en modern fabrikasının kurulmasıyla birlikte sanayi faaliyetleri başlamıştır.

Şeker fabrikasının kurulup üretime başlaması sahada şehirselleşme fonksiyonları geliştirmiş. Bu gelişim süreçleri zamanla Turhal'da farklı sanayi kollarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Turhal Makine Fabrikası, Antimuan Maden İşletmeleri, Çenesizler ve Tuğla ve Kiremit, Menekşe Mermer, Haktin Tekstil, Albayraklar Beton, Aytaç Akyudum gibi tesislerle birlikte Turhal Organize Sanayi Bölgesi önemli bir merkezdir.

Şehrin içerisinde kurulan sanayi tesislerinin yanı sıra, şehrin çevresinde gelişen sanayi alanları Tokat yolu, Amasya yolu Şenyurt Beldesi, Elalmış Köyü (Antimuan Madeni) ile Arzupınar Köyü Şahbendar mevki yakınlarında kurulan Turhal Organize Sanayi Bölgesi'nde yoğunluk kazanmıştır.

Araştırma alanında sanayi kollarını gıda sanayi, taşa toprağa dayalı sanayi, makine sanayi ve tekstil sanayi olmak üzere ayırabiliriz. Bu sanayi kolları içerisinde taşa toprağa bağlı sanayi işletme sayısı bakımından ilk sırada yer alır. Daha sonra gıda sanayi, tekstil sanayi ve makine sanayi gelmektedir. Gıda sanayinde sektörün en büyüğü şeker fabrikasıdır. Fabrikada çalışan işçi ve memurların sayısına baktığımızda geçici ve daimi olmak üzere 349 kişidir. Fabrikanın son 15 yılı ele alındığında pancar ekimi yapılan alan bakımından en fazla ekim 2.706.500 (ha) ile 1998-1999 yılıdır. Üretilen şekerde ise 149.520 tonla 1997-1998 yılı birinci sıradadır. Üretilen şeker açısından en düşük değerlerin görüldüğü dönem ise 2012-2013 yılıdır(bkz T 77).

Tablo 78: Turhal Şeker Fabrikası Verileri

Şeker	Kamp Süresi Gün	Fili Kapasite G-T	Pancar Ekim Alanı (Ha)	Ekim Yapan Çiftçi	İşlenen Pancar (Ton)	Kristal Şeker Üretim (Ton)	Rafine Şeker	İhraçlık Şeker (Ton)	TOPLAM Üretim (Ton)
2013 2014	69	7.519	1.073.100	8.730	500.000	77.810	0	0	77.810
2012 2013	60.5	7.607	1.117.350	9.797	445.000	63.720	0	0	63.720
1998 1999	162	6.832	2.759.300	35.096	1.088.000	92.500	0	53.500	146.000
1997 1998	154	6.934	2.706.500	35.628	1.047.000	149.520	0	0	149.520

Kaynak: Şeker Fabrikası İnternet Sayfası

Araştırma sahamızda diğer bir sanayi kolu olarak makine sanayiye gösterebiliriz. Makine sanayi şeker fabrikalarının kendi ürünlerini üretmeleri ve arızaları gidermesi amacıyla kurulmuştur. Şeker fabrikasına bağlı bir kol olarak da görebiliriz. Süt ürünlerine dayalı Aytaç Akyudum A.Ş de önemli bir tesis olarak karşımıza çıkmaktadır.

Diğer bir sanayi kolumuzda taşa toprağa bağılı sanayidir. 1970 yılından itibaren araştırma sahamızda kurulmuş taşa toprağa bağılı sanayi tesis sayısı 12'dir. Bu tesisler tuğla, kiremit ve mermer işleyen tesisler olarak faaliyet gösterir. Çalışma sahamızda bulunan bir diğer sanayi kolu ise tekstil sanayidir. Özellikle son yıllarda kurulan tekstil fabrikaları ilçe halkı açısından önemli bir istihdam alanı oluşturmaktadır. Turhal da yer alan tüm sanayi tesisleri ve çalışan sayıları aşağıda tabloda gösterilmektedir (Bkz. Tablo 78).

Tablo 79: Turhal İlçesi'nde Sanayi Kolları

FABRİKA ADI	ÜRETİM KONUSU	ÇALIŞAN SAYISI
Akar Un	Ham Yağ İmalatı	10
Akyudum Gıda	Süt Ürünleri İmalatı	21
Albayraklar Beton	Hazır Beton ve Yıkama Tesisi	43
Altın Parke	Kilitli Parke Taşı	4
Dörtler Kablo	Termoplastik Yalıtkan Tesisat	44
Dilşad Madencilik	Taş Ocağı İşletmeciliği	9
Dinler Isı Metal Sanayi	Güneş Enerji Sistemleri	23
Emek İnşaat Taahhüt	Hazır Beton Üretimi	4
Güvençer Palet	Kereste-Palet İmalatı	11
Güzel Meşrubat Sanayi	Gazoz İmalatı	2
Haktin Tekstil	Hazır Giyim	240
Hanım Bektaş-Mat Tekstil	Hazır Giyim	86
Hürgaz Ticaret	LPG Tüp Dolumu	24
Jes Ticaret	Hazır Giyim	105
Menekşe Mermer	Mermer İmalatı	15
Mensace Mermer	Mermer Blok İmalatı	21
Oralgaz Sanayi	LPG Tüp Dolumu	12
Turhal Elek. ve Pano İmalat	Alçak Gerilim Kumanda	8
Turhal Elit Tekstil	Bay-Bayan Dış Giyim İmalatı	152
Turhal Konfeksiyon Sanayi	Hazır Giyim ve Dokuma	78
Turhal Mermer	Mermer İmalatı	30
Turova Gıda Tarım ve Hayvancılık	Süt ve Süt Ürünleri	4
Turhal Şeker Fabrikası	Kristal Şeker Üretimi	349
Turhal Şeker Fabrikası	Alkol Üretimi	5
Yeni Mis Başak Un Sanayi	Un Kepek İmalatı	15
Yeşilırmak Et Kombinası	Hayvan Kesimi	11
Çenesizler Toprak Sanayi	Kiremit İmalı	66
Önder Orman Ürünleri	Kereste İmalatı	25
Öz Apsa Madencilik	Blok Mermer Üretimi	14
Öz Apsa Madencilik	Mermer Ve Traverten Levha	13
Özdemir Antimuan Madenleri	Antimuan Maden Üretimi	194
Özdemir Antimuan Madenleri	Antimuan İzabe Tesisleri	15

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Odası (2013)

3.1.5.3. Turhal İlçesi'nde Ticaret

Araştırma sahamız olan Turhal İlçesi'nde ticaret önemli bir ekonomik faaliyet oluşturmaktadır. Şehir merkezinde bulunan çeşitli ticaret alanları bu fonksiyonun oluşmasında belirleyici unsurlardır. Turhal İlçesi'nde yaz aylarında ticari faaliyetler canlanmaktadır. Günümüzde inşaat sektörünün gelişmesi ticari faaliyetlerin de artmasına katkıda bulunur.

Turhal İlçesi'nde geçmişten bugüne ticareti canlı tutan bir sektör olarak şehir pazarlarını da gösterebiliriz. Haftanın üç günü şehrin muhtelif yerlerinde pazarlar kurulmaktadır. Çarşamba günü şehir merkezinde kurulan pazar yeri Orta Karadeniz bölümünde kurulan en büyük pazarlardan biri olarak gösterilmektedir. Bu pazarın etki sahası Tokat, Zile Amasya ve hatta Samsuna kadar uzanmaktadır. Son yıllarda eskisi kadar canlı olmamakla birlikte, ticari faaliyetler devam etmektedir.

Turhal İlçe Merkezi'nde toplam 1583 adet ticaret ünitesi bulunmaktadır. Ticaret ünitelerinde değişim ve ya dönüşüm sık rastlanan bir olaydır. 2010 yılında Turhal Belediyesi tarafından yapılan çalışmalara göre "Turhal'da ticaret alt sektöründe istihdam edilen sayısı 6165 olup hizmetler sektörü içinde % 62,6'lık bir oranı oluşturmaktadır. Ticaret sektörünün %87'si ticaret üniteleri, %16,3'ü imalat yapmayan doğrudan hizmet üreten ve çalışan sayısı 10'un altında olan küçük sanat üniteleri oluşturmaktadır. Merkezde yer alan, meslek kuruluşları ve arazi çalışmaları sırasında elde edilen verilere göre, bu ünitelerle ilgili bazı bilgiler şöyledir. Ünite başına düşen çalışan sayısı 2,7 kişidir.

Ticaret ünitelerinde çalışan kişi başına düşen aylık gelir hakkında alınan bilgiler çok güvenilir olmamakla birlikte, işçiler için kazanılan gelir asgari ücret olarak ifade edilirken; işverenler için 2500-5000 TL arasında değişen rakamlar görülmektedir. Bu rakamlar günümüzde büyük oranlarda farklılık göstermektedir. 2010 yılında 2529 olan ticaret ünitesi sayısı bugün 1583'e düşmüştür.

Bu sektörlerde çalışanlar hakkında kesin bilgilere ulaşamamış olmamıza rağmen 2010 yılında ki ortalamaya göre baktığımızda bugün ticaret sektöründe çalışanların sayısının 4274 olması gerekmektedir. Özellikle son yıllarda yaşanan krize bağlı olarak kapatılan pek çok işyeri bulunmaktadır. Boş dükkan sayısı bu nedenle fazladır. Araştırma sahamızda esnaflar yerli halktan oluşmaktadır. Bu

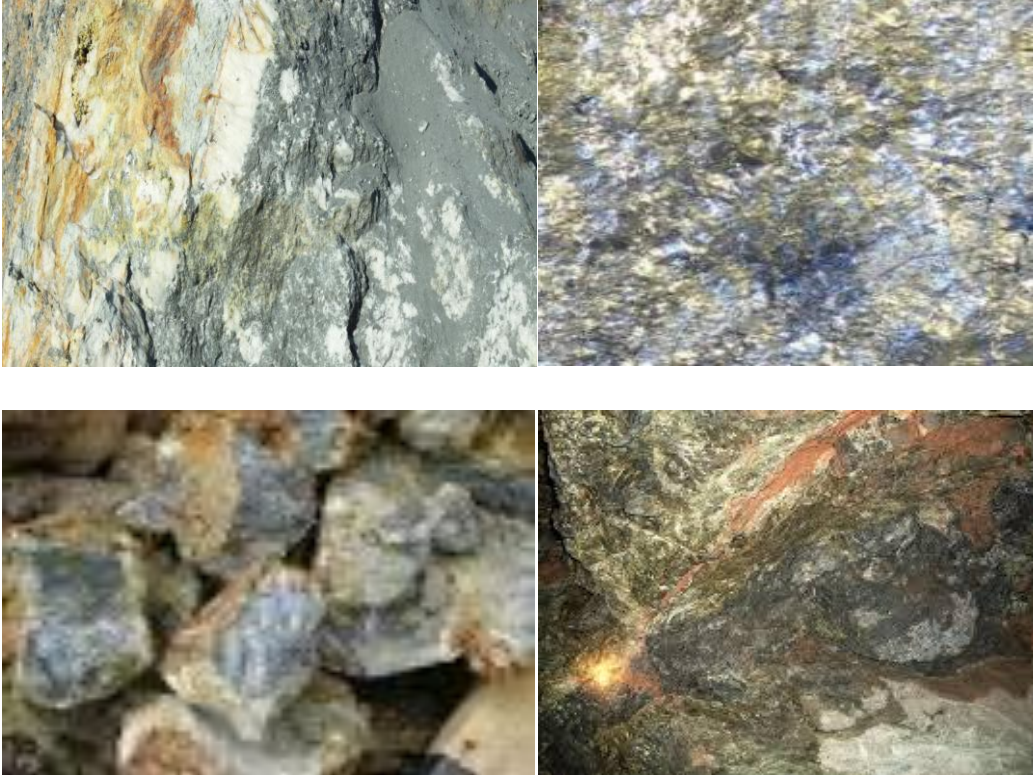
nedenle mülkiyet sahipliliği yüksektir. Ünitelerde malın temin edildiği yer büyük oranda Samsun ve Amasya'daki toptancılardır. Bununla birlikte, İstanbul ve Ankara'dan da mal akışı bulunmaktadır. Kent dışından alınan mallar, genelde kargo ile ya da toptancılar tarafından Turhal'a getirilmektedir. Satışların yapıldığı ya da hizmet verilen yer genelde kent içidir. Pazar kurulan günlerde, yakın civardaki köylerden gelenler de alış veriş yapmaktadır. İlçe Merkezi'nde, ticaret ve sanayi odası, gıda maddeleri odası, kahveciler ve berberler odası, şoförler ve oto-esnafı odası, giyim odası bulunmaktadır. Turhal'da bulunan ticaret üniteleri ile ilgili bazı bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir (Bkz. Tablo 79).

Tablo 80: Turhal İlçesi'nde Ticaret Sektörleri ve Sayıları

Sektör	Adet	Sektör	Adet
Camcı	6	Hızarıcı-Keresteci	5
Fotoğrafçı	5	Cep Telefonu ve Aksesuar	9
Madeni Yağ satıcılığı	5	Seyyar Züccaciye	36
Bisiklet Tamir	10	Seyyar Hırdavat	5
Oto Tamiri	40	Kahveci	92
Oto Boyama-Yıkama	20	Berber	64
Oto Alım Satım	10	Kuaför	40
Oto Lastik Kaynakçılığı	12	Çay Ocağı	29
Oto Elektrik	16	İnternet Cafe	16
Kaynakçı	40	Kasap	8
Demir Doğrama	6	Sebzeci	28
Hurdacı	8	Tekel bayii	5
Tornacı	5	Fırıncı	18
Hırdavat Satıcılığı	18	Lokantacı	30
İnşaat Malz. Satıcılığı	5	Pideci	12
Züccaciyeci	7	Değirmenci	5
Elektrik Tesisatçılığı	15	Kuruyemişçi	6
Elektrikli Ev Alet. Tamiri	17	Zahireci	10
Marangoz	16	Manav	7
Mobilya İmalatı	27	Gıda Satıcısı	7
Hızarıcı	10	Un ve Kepek Satıcılığı	5
Traktör Tamiri	10	Tavuk Dürüm	8
Nakliyeci	6	Aperatif Yiyecek Madde Satıcılığı	10
Diğerleri	814	Toplam	1583

3.1.5.4. Turhal İlçesi'nde Madencilik

Turhal İlçesi'nde madencilik de önemli bir ekonomik faaliyet oluşturmaktadır. Bu sanayi kolu şehirsiz arazi dışında yer alan antimuan maden yataklarının işletilmesiyle başlamıştır. Günümüzde bu madende 209 kişi çalışmaktadır. Antimuan madeni 1923 yılından beri işletilmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında Almanlar ve Koreliler tarafından işletilmiş ve ocaklarda bulunan madenin en değerli kısımları götürülmüştür. Bugün kalan kısmı rezerv bakımından düşüktür. 1966 yılından itibaren Koza Maden A. Ş ve Adem Açılmış Maden A.Ş'nin ortaklığı ile işletiliyor. İşletme müdürlüğü Sivas-Samsun demiryolu hattının kenarında, Tokat-Amasya karayoluna da 500 m uzaklıktadır. Ocakların 500.000 ton rezervi bulunmaktadır. Çıkarılan maden antimuan metali haline getirilerek satılmaktadır. Yurt içine pazarlandığı gibi Almanya, Avusturya, İsrail ve Çin'e de ihraç edilmektedir. İhracat, Samsun Limanı yoluyla gerçekleştirilmektedir.

Fotoğraf 3: Turhal İlçesi'nde Madencilik

3.1.5.5. Turhal İlçesi'nde Turizm

Turhal İlçesi kuruluşundan itibaren hızlı bir şehirleşme yaşamış, birçok fonksiyonu geliştirmiş ve Turhal İlçe'sinin gelişimine katkıda bulunmuştur. Fakat baktığımızda en az katkı turizm turizm sektöründe olmuştur.

Turhal İlçesi'nde turizm faaliyetleri çok gelişmemiştir. Bu geri kalmışlığın çok değişik sebepleri olmakla beraber asıl neden turizm potansiyelinin eksikliği olarak gösterilebilir. Bununla beraber Turhal'da turizmi geliştirecek çalışmaların fazla olmaması da etkili olmuştur.

Turhal İlçesi turizm değerleri açısından değerlendirildiğinde günümüz turizm faaliyetleri açısından çekicilik arz edecek unsurların oldukça dışındadır. Bulunduğu coğrafi konum gereği turizm faaliyetlerinin en fazla olduğu deniz turizmi etkinliklerinden oldukça uzaktadır.

Tokat İli ilçeleri arasında turizm faaliyetlerinde yine Turhal arka sıralarda kalmaktadır. Küçük bir ilçe olan Pazar İlçesi Ballica mağarası önemli bir turizm değerinde bünyesinde bulundurmaktadır. Reşadiye ve Sulusaray kaplıcaları ile sağlık turizmi açısından gelişmiştir. Tokat İli'nde yayla turizmi faaliyetleri görülmektedir. Yine Tokat İlinde Latifoğlu Konağı, Saat Kulesi, Taşhan, Behzat Cami önemli tarihi miraslardır.

Turhal İlçesi bahsettiğimiz turizm değerlerinin dışında kalmıştır. Pazar İlçesi sınırlarında daha fazla yer alan Kazgölü Milli Parkı, Turhal İlçesi sınırlarına yakınlığı ile bir turizm potansiyeli oluşturabilecek niteliktedir. Günümüzde koruma altına alınmış olan Kazgölü birçok kuş türüne ev sahipliği yapmaktadır. Aynı zamanda göçmen kuşların göç güzergahında yer alması, göç döneminde yüzlerce kuşun burada bir süre kalmasını sağlamaktadır. Göl içerisinde bulunan iki kule üzerinde bulunan gözlem dürbünleri kuş türlerini daha yakından görmeye imkan vermektedir. Fakat bu doğal güzellik turizm açısından istenilen düzeyde değildir. Turhal İlçesi'nde geliştirilmeye çalışılan bir turizm türü de yamaç paraşütüdür. İlçe merkezinin doğusunda yer alan mercimek tepesinde bu yıl ikincisi düzenlenen yamaç paraşütü etkinliklerine ulusal düzeyde 50 sporcu katılmıştır.

Fotoğraf 4: Turhal Paraşüt Şenlikleri

Mercimek Tepesi yamaç paraşütü sporu için uygun olan 10-15 merkezden biri olarak belirlenmiştir.

Fotoğraf 5: Turhal Kule

Turhal İlçesi kuruluş yeri itibariyle bir kale yerleşmesi olması ve tarihi devirler boyunca burada birçok medeniyeti barındırmış olması turizm açısından bir değer taşımaktadır. Bunun yanında Turhal Belediyesi tarafından yapılan 63 metre yüksekliğe sahip olan ve Türkiye'nin ikinci yüksek kulesi olarak yapılan kule, yakın çevreden insanları çekebilecek potansiyele sahiptir.

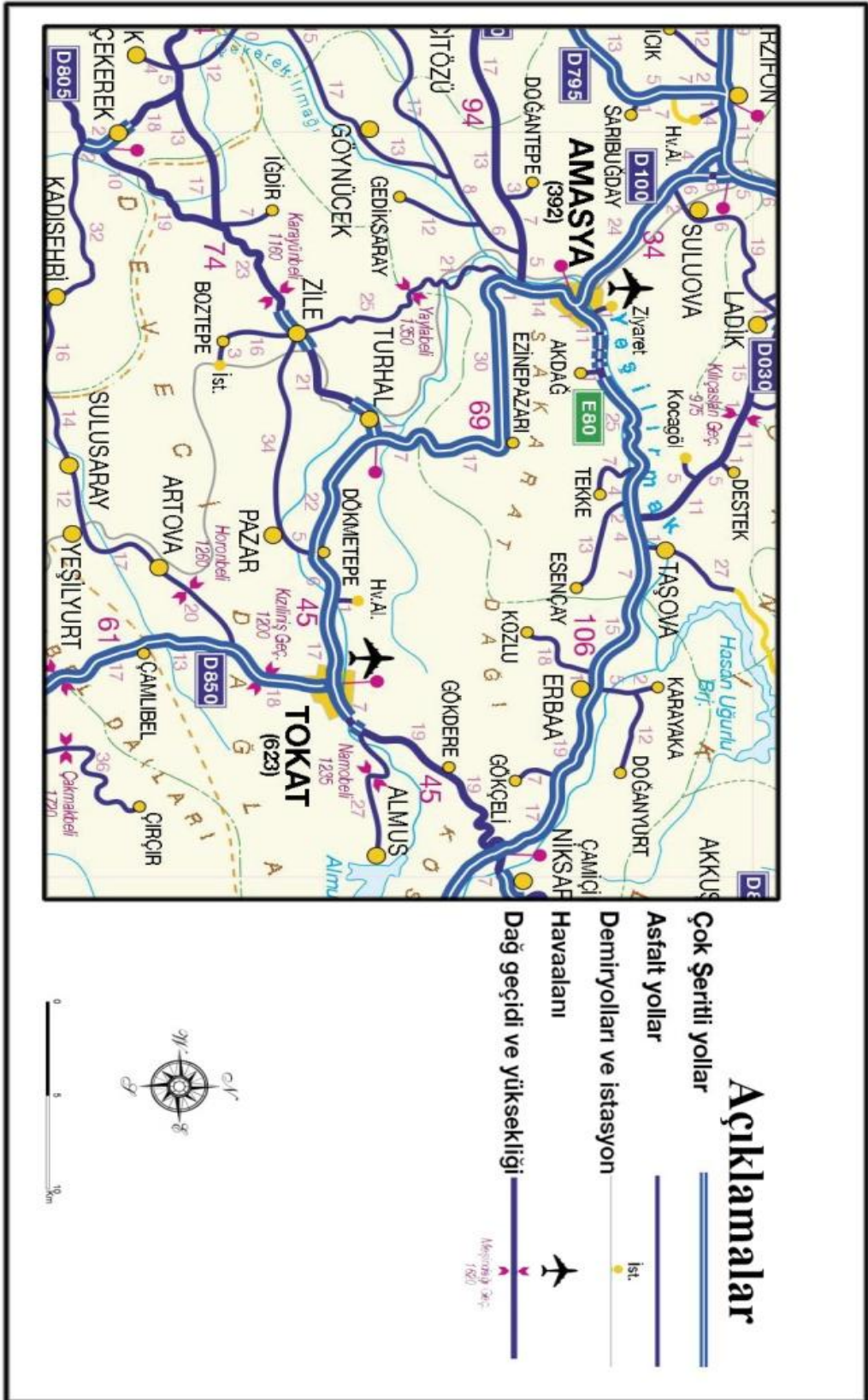
3.1.5.6. Turhal İlçesi'nde Ulaşım

Bir bölgede ulaşımın gelişmesi için topografya şartların uygunluğu çok önemlidir. Özellikle demir yolları yapım aşamasında eğimin az olduğu alanlar tercih edilmiştir. Uygun topografya ulaşımın gelişmesinde ve yol yapım maliyetlerinin düşük olmasında önemli bir etken oluşturmaktadır. Karayolu ulaşımı içinde benzer koşullar gerekmektedir.

Ulaşım imkanları bir yerin gelişmesinde veya geri kalmasında önemli roller oynamaktadır. Ekonomik kaynaklar ile üretim arasındaki ilişki üzerinde de ulaşım şartları önem taşımaktadır. Ulaşım ile ekonomi paralel bir gelişme içerisindedir.

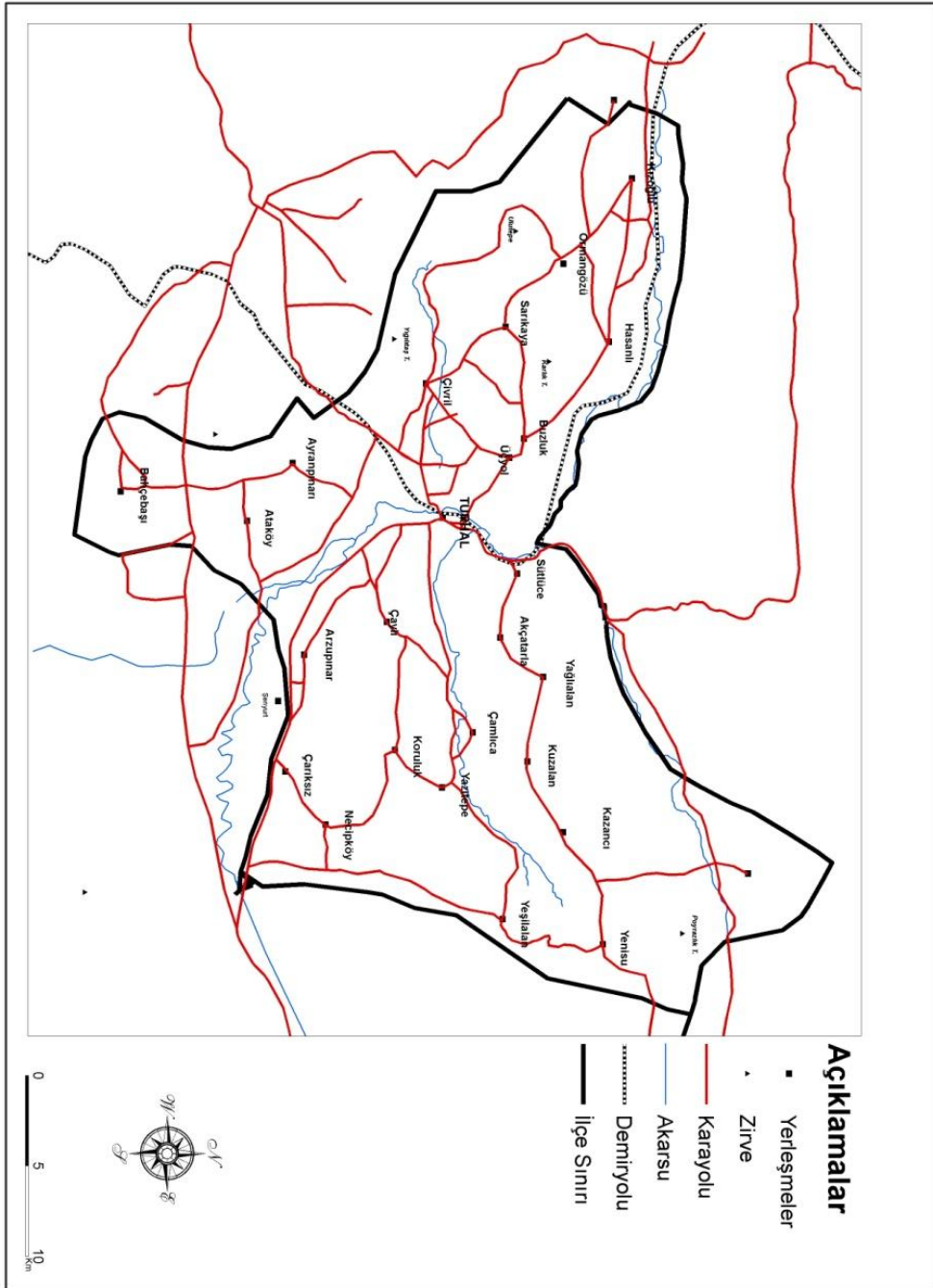
Araştırma sahamız da ulaşım demir yolu, kara yolu ve hava yolu ile sağlanabilmektedir. Demir yolu 1928 yılında ilçe statüsü kazanmadan önce faaliyete geçmiştir. Günümüzde hala etkin bir şekilde kullanılan demiryollarında yük ve yolcu taşımacılığı yapılmaktadır. Sivas-samsun hattı üzerinde bulunan Turhal demiryolu yük taşımacılığında önemli bir nokta oluşturmaktadır (Bkz. Harita 34).

Araştırma sahamızda karayolu ulaşımı da önemli boyutlardadır. Turhal karayolu ulaşımında Karadeniz'i İç Anadolu'ya Doğu Anadolu'yu batıya bağlayan yolların kesiştiği noktada yer almaktadır. Şehirlerarası otobüs terminaline sahip olan Turhal da her gün Türkiye'nin birçok noktasına seferler yapılmaktadır.

Harita 32: Turhal İlçesi'nin Ulaşım Haritası

Havayolu ulaşımında da var olan Turhal karayolu ve demiryolu kadar etkin değildir. 1993 yılında yapılan havaalanı 2001 yılında tasarruf tedbirleri kapsamında kapatılmıştır. 03.12.2006 yılında tekrar faaliyete geçmiş ve günümüzde uşlara devam etmektedir.

Harita 33: Turhal İlçesi'ne Ulaşım Haritası

SONUÇ VE ÖNERİLER

1941 yılında I. Coğrafya Kongresi'nde yapılan çalışmalar sonrasında özellikleri belirtilen sit ve situasyonu tarif edilen 7 coğrafi bölge tespit edilmiştir. Bu bölgeler kendi içerisinde lokal karakterler gösteren bölümlere ayrılmıştır. Ayrıma tabi olan unsurlar genelde dağlık kütleler, nehir yatakları, su bölümü çizgileri ve farklı morfolojik birimlerden oluşmaktadır. Belirlenen bölge ve bölümlerin isimlendirilmesi sırasında en uygun isimler verilmiştir. Bu kriterlerle yapılan sınıflandırmada Turhal İlçesi'nin bulunduğu Bölge Karadeniz Bölgesi olarak belirlenmiş ve Turhal İlçesi'nin içinde bulunduğu Bölüm Orta Karadeniz Bölümü'nde yer almıştır. Ayrıca Turhal İlçesi'nin güneyi Karadeniz'i İç Anadolu'dan ayıran sınır olarak belirlenmiştir.

Bir alanda yerleşmenin kurulup gelişmesinde iklim, topografya ve hidrografik özellikler belirleyici olmaktadır. Turhal bu özellikleri bünyesinde barındıran önemli noktalardan biridir. Yerleşmenin güvenliği açısından kaleye sahip olması, hidrografya açısından baktığımızda Yeşilirmak'ın varlığı uygun iklim şartları yerleşme çekirdeğinin burada oluşmasında belirleyici olmuşlardır. Turhal yerleşim yeri açısından KAF üzerine kurulmuş bir çöküntü ovasıdır. Ovanın içerisinden geçen Yeşilirmak taşıdığı alüvyonları bu alanda biriktirmiş, tarımsal açıdan verimli bir saha meydana getirmiştir.

Araştırma sahamız olan Turhal İlçesi 1892 yılında Tokat'a bağlı bucak olmuş ve 1944 yılında ilçe statüsünü kazanmıştır. Geçmişten günümüze birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan araştırma sahamız, konumu gereği ilgi odağı olagelmıştır. Tarihi hakkında farklı birçok bilgi bulunan Turhal'ın günümüzden 5000 yıl öncesine uzanan bir geçmişi olduğu belirtilmektedir. Turhal Kalesinde Sümer alfabesiyle yazılmış kitabelerin varlığı bu görüşü destekler. Sümerlerin MÖ. 3000'li yıllarda yaşadığını varsayılırsa Turhal 5000 yıllık bir medeniyetin izlerini taşımaktadır. Geçmişi çok eskilere dayanan Turhal Şehri Osmanlılar döneminde de önemli bir merkez olmuştur. Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde Turhal'ı ekin alanı ve hububat deposu olarak adlandırmaktadır.

Bu özelliklerine rağmen Turhal 1930'lu yıllara kadar merkeze bağlı nüfusu 3000 civarında bir bucak olarak kalmıştır. Turhal'ın 1928 yılında demiryoluna

kavuşması gelişimi açısından ilk adım olarak değerlendirilebilir. Sivas'tan Samsun'a kadar uzanan bu demiryolu üzerinde önemli noktalardan biri olan Turhal ulaşım açısından büyük bir değer kazanmıştır. 1933 yılında temeli atılan ve bir yıl sonra üretime başlayan Turhal Şeker Fabrikası ile sahada büyük değişimler başlamıştır. Şeker Fabrikası etkisini ilk olarak tarımsal üretimde göstermeye başlamıştır. Geçmişten beri yörede ana ürün olan hububat yerini daha fazla ekonomik getiri sağlayan şekerpancarına bırakmış, üretimin artmasına bağlı olarak şeker fabrikasında çalışanların sayısı artmış, tamamen tarım ve hayvancılığa dayalı olan iktisadi faaliyet kollarına sanayi de eklenmiştir. Şeker Fabrikası'nda işlenen şeker pancarının posası olan küspe hayvancılık faaliyetlerinin de gelişmesini sağlamıştır. Coğrafi mekan organizasyonlarında şehir soylulaştırma olarak ifade edilen yerleşmenin dönüşümü Turhal'da bu şekilde başlamıştır. Fabrika etkisini daha sonra demografik açıdan da göstermiştir. Daha önceleri Turhal'a bağlı köylerde yaşayan insanlar fabrikada çalışabilmek için köylerinden ayrılmış ve göç hareketleri başlamıştır. Nüfusun artmasına bağlı olarak 1944 yılında Turhal ilçe statüsü kazanmıştır. 1945 yılı genel nüfus sayımında 41.982 nüfusa ulaşmış on yıllık süre içerisinde nüfusu yaklaşık üç kat artmıştır. Bu dönemden sonrada Turhal İlçe'si nüfus bakımından gelişmeye devam etmiş artan nüfusla birlikte yeni yerleşim alanları ve mahalleler kurulmaya başlamıştır. Kale ve yakın çevresinde var olan yerleşmeler ova tabanına doğru yayılmıştır. Gelişimin fabrika endeksli olması yerleşmelerinde bu alana doğru yoğunlaşmasına neden olmuştur. Sanayi faaliyetleri; yerleşmelerin niteliğini değiştirmekle beraber arazi kullanımı ve şehirselleşme de etkilemektedir. Turhal'da şehirselleşme yatay yönde gerçekleşmiştir. 1930'lu yıllardan sonra gelişen bir şehir yerleşmesi olan Turhal da gelişme ve değişim çok hızlı bir şekilde gerçekleşmiştir.

Araştırma sahamızın geçirdiği bu dinamik ve hızlı gelişim esnasında birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Sanayinin yer seçimi konusunda planlı bir adım atılmadığı, sanayi ile birlikte gelişip dönüşecek olan yerleşmenin de nasıl bir gelişim göstereceğinin öngörülemediği anlaşılmaktadır. Turhal İlçesi'nde yerleşme yatay yönde gelişmiş ve verimli tarım alanları şehir yerleşmelerinin altında kalmıştır. Bu dönemde Turhal göç alan yerleşme özelliğini korumuş çevre köylerden hatta çevre illerden Turhal'a göçler olmuştur. 2000'li yıllara gelindiğinde Turhal nüfusu

130.985'e ulaşmıştır. Fakat bu gelişim sadece demografik olarak gerçekleşmiş nüfusun gelişimi sanayi ile yeteri kadar desteklenememiştir. Hatta var olan en büyük sanayide sekteye uğramış, çıkarılan şeker yasası ile şeker pancarı ekim alanlarına uygulanan kota fabrika üretimini sürekli aşağılara doğru çekmiştir. Birkaç yıl içerisinde Şeker ekim alanları ve üretimi %60-70'ler oranında azalmış, üretimde meydana gelen azalma başta çalışan işçileri olmak üzere tüm şehri olumsuz yönde etkilemiştir. Araştırma sahamız içerisinde bulunan köy yerleşmelerinde de yine benzer sorunlar görülmektedir. Şeker fabrikasının ilçe merkezi üzerine etkileri sahanın köylerini de benzer şekilde etkilemiştir. En önemli tarımsal ürün olan şeker pancarı uygulanan kota sebebiyle durma noktasına gelmiştir.

Tez konumuz olan Turhal İlçesi ve köylerinde çiftçilerin yetiştirdikleri ürünleri işleyecek uygun tesislerin bulunmaması, var olan tesisin yanlış politikalarla kapanma noktasına gelmesi çiftçiler için olumsuz durumların başında gelmektedir. Kuru tarım yapılan alanlarda yeterli verimin alınamaması sulu tarımın gerçekleştirildiği alanlarda ise üretilen ürünleri işleyecek sanayinin bulunmaması tarımın gelişmesini engellemektedir. Bu ve benzeri sebepler ülkemizin önemli tarımsal ovalarından biri olan Turhal ovasında günümüzde tarımsal faaliyetleri hızla azaltmaktadır. Köy hayatının zorlukları, şehir yaşamının çekiciliği, insanların daha iyi hayat şartlarında yaşama isteği, eğitim ve sağlık fonksiyonlarından daha iyi yararlanabilme gibi nedenlerle insanlar köylerini terk etmeye başlamışlardır. Göç eskiden olduğu gibi Turhal İlçe merkezi yerine daha büyük şehirlere doğru olmaktadır. Köylerle birlikte ilçe merkezinde de göç etkin bir şekilde devam etmektedir. 2000 yılında 130.000'in üzerine çıkan nüfus bu tarihten sonra hızlı bir düşüş göstermiş ve günümüzde 83.000'lere inmiştir.

2000'li yıllardan sonra Turhal'da meydana gelen küçülmenin sebebi var olan sanayinin yanlış politikalarla işlevselliğinin kaybettirilmesi, bunun yanında benzer büyüklükte başka tesislerin olmayışıdır. Bu nedenle çözüme buradan başlanması gerekmektedir. Turhal'ın yeniden büyümesi ve eskiden olduğu gibi bulunduğu alanın stratejisine uygun bir şehir olması isteniyorsa, sanayiye canlandırarak tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bunun içinse arsa tahsisi, vergi indirimleri, belediye hizmetlerinde kolaylıklar sağlanması yerel idarenin yapabileceği teşvikler olarak gösterilebilir. Turhal-Tokat karayolu üzerinde bulunan Organize Sanayi Bölgesi'nin

işlevselliği artırılmalı ve var olan potansiyeli harekete geçirecek kişi ya da kuruluşlar bulunmalıdır.

Sanayi konusunda işe gıda sanayinden başlamak en makul yol olarak görülmektedir. Geçmişte yaşanmış bir örneğin varlığı bu çözümü daha gerçekçi kılmaktadır. Araştırma sahamızda tarımı yoğun olarak yapılan ürünlerin endüstrisinin alanda olmaması önemli bir eksiklik oluşturmaktadır. Turhal'da yetişen ürünlerden domates, şeftali, elma, mısır, ayçiçeği, gibi ürünleri işleyecek sanayi tesisleri mutlaka alanda kurulmalıdır. Domates üretiminde önemli bir merkez olan Turhal'da bu ürünü işleyecek salça üretim tesisi mutlak suretle yer almalıdır. Bu sayede dalında kalan ürünler tesislerde işlenerek önemli bir ekonomik gelir elde edilecektir. Üretimi yapılan diğer ürünler içinde aynı şekilde gıda işleme tesislerinin sayısı artırılmalıdır.

Araştırma sahamızda kırsal iktisadi fonksiyonların gerçekleştirilebileceği alanlar olarak ovalık sahalar gösterilebilir. İlçe merkezinin doğu ve batısında yer alan özellikle eğim ve yükseltinin arttığı sahalarda ise hayvancılık faaliyetleri teşvik edilmelidir. Bunun yanında Kazova yakınında özellikle sulak alanların olduğu alanlarda devlet teşvikleri kapsamında yer alan manda yetiştiriciliği yapılmalıdır. Yükseltiye bağlı olarak yağışın arttığı ve tarımsal üretimin azaldığı bölgelerde entansif hayvancılık yöntemleri geliştirilmelidir.

Turhal İlçesi'nde geliştirilmeye çalışılan iktisadi canlılığın diğer bir yanını da şehirselleşme planlamaları oluşturmalarıdır. Araştırma sahamız 1935-2000 yılları arasında çok hızlı ve dinamik şekilde büyümüştür. Bu nedenle hızlı ve plansız büyüyen tüm şehirlerin yaşadığı sıkıntılar günümüzde Turhal Şehri'nde de görülmektedir. Bu sıkıntıların başında plansız ve çarpık yapılaşma gelmektedir. 1944 yılında ilçe olduktan sonra görülen kentleşme faaliyetleri genellikle şeker fabrikasına endeksli olarak gelişmiş ve sonrasında yerleşmeler yatay yönde yayılış göstermiştir. Turhal şehrinin gösterdiği bu gelişme verimli tarım alanlarını şehrin konut ve iş sahalarının altında bırakmıştır. Bunun yanında depremsellik açısından incelediğimizde, ülkemizin en aktif fay alanlarından biri olan KAF üzerinde kurulmuş olması deprem riskini de artırmaktadır. KAF üzerinde yer alan ova tabanına kurulmuş olması depremselliğin yanında şehirselleşme açısından birçok sorunu da beraberinde getirmektedir. Bu sorunların başında hava kirliliği gösterilebilir. Özellikle kış aylarında sobaların

yanmaya başlamasıyla birlikte bacalardan çıkan dumanlar, bulutlu gecelerde dağılmadan tekrar şehrin üzerine çökerek ciddi boyutta hava kirliliği oluşturmaktadır. Bu kirlilik planlı bir yerleşmenin yapılmadığının bir diğer göstergesidir. Bu sorunun çözümü yapılaşma açısından çok kolay olmasa da hava kirliliğini azaltmak için ilçede doğalgaz kullanımının yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bununla birlikte binalarda ısı yalıtımı da teşvik edilmeli ve maddi destekler sağlanmalıdır. Bu şekilde kömür kullanımı kısıtlanarak şehrin, kış aylarında yaşadığı kirliliğin azalması sağlanabilir. Ova tabanında yer alan tüm şehirlerin yaşadığı bir başka problem olan kanalizasyon hizmetlerinde ki aksamalar araştırma sahamızda da dikkat çekmektedir. Özellikle yağışların bol ve ani gerçekleştiği zamanlarda şehrin muhtelif sahalarında su birikintileri ve baskınlar görülmektedir. Hafif eğimli sahalarda suyun drene edilmesi daha kolaydır. Araştırma sahamızın düz bir alanda kurulmuş olması bu drene kabiliyetini kısıtlamaktadır. Bunun için yapılması gerekenler ise şehrin atık sularını drene edecek boruların daha büyük döşenmesi ve boşaltım sahasına daha kolay taşınmasının sağlanmasıdır. Bu tahliye kanalları hijyen açısından da planlamaya tabi tutulmalıdır. Günümüzde Turhal İlçesi batıya doğru genişlemekte ve inşaat çalışmaları devam etmektedir. Gelecekte yine plansız yapılaşmadan doğan sıkıntıların ortaya çıkmaması adına saha planlama çalışmaları yapılmaya başlanmalıdır. Bunun yanında şehrin ilerleyiş hızı ve yönü dikkate alınarak ileriki yıllarda mahalle olabileceği varsayılan köy yerleşmeleri planlama dahiline alınarak çalışmalar bu yönde yapılmalıdır.

Bunların yanında Turhal İlçesi kırsal ve kentsel manada bünyesinde bulundurduğu potansiyeli yeterince kullanamamıştır. Sosyal ve iktisadi açıdan daha gelişmiş bir yerleşim alanı meydana getirebilmek için yerel yöneticilerin önderliğinde planlı ve birbirini destekleyen projeler üretilmelidir.

Turhal Şehri fonksiyonları açısından incelendiğinde hizmet sektörü, eğitim sektörü ve sağlık sektörlerinde gelişmiş olarak nitelendirilebilir. Bu fonksiyonlar şehirde yaşayan insanların yaşam standartları açısından önemli olmakla birlikte şehri canlandıracak bir özelliğe sahip değildir. Bu bağlamda Turhal İlçesi'nde turizm fonksiyonları üzerinde ciddi yatırımlar yapılmalıdır. 5000 yıllık bir tarihi olduğu söylenen bu şehir turizm açısından hak ettiği değeri bulamamıştır. Tokat ili ve ilçelerinde yer alan turizm değerleri iyi incelenerek Turhal Şehri bir merkez haline

getirilmelidir. Turhal sınırlarında bulunan ve koruma alanı olarak ilan edilen Kazgölu kuş cenneti üzerine yatırımlar yapılmalıdır. Bunun yanında Pazar İlçesi'ne 8 km uzaklıkta bulunan Ballica Mağarası da Turhal için bir turizm yatırımına dönüştürülmelidir. Bunların hayata geçebilmesi için Turhal'da son iki yılda Mercimek Tepesi paraşüt şenliklerinin genişletilmesi ve paket etkinliklerle bahsedilen sahalarında turizme kazandırılması gerekmektedir.

Bunlara ilave olarak Turhal'da var olan meslek yüksek okulu bir an önce fakülteye dönüştürülmelidir. Bu kapsamda atılan adımlar hızlandırılmalı ve devamlılığı sağlanmalıdır. Turhal İlçesi'ne kazandırılacak fakülte akademik kadrosuyla, memur ve öğrencileriyle şehir için önemli bir ekonomik getiri oluşturacaktır. Tüm bunlarla beraber gelecek şimdiden planlanmalı ve inşa edilmelidir. Bunun dışında olası canlılıklar kalıcı olmayıp güncelliğini kısa sürede yitirecektir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, G. (2007) “Sivas İlinin Başlıca Nüfus Coğrafyası Özellikleri,” Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt: 31 No:1, S: 83-100.
- Akçura, T. (1971) “Türkiye’de Şehirleşme ve Bazı Şehir Örnekleri,” Türkiye Coğrafi ve Sosyal Araştırmalar, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü. Edebiyat Fakültesi Matbaası.
- Akdemir, İ.O. (2004) “Gölbaşı İlçesi’nin (Adıyaman) Beşeri ve İktisadi Coğrafyası,” F.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi. Coğrafya Ana Bilim Dalı Doktora Tezi, Elazığ.
- Akdeniz, M. (1995) “Malatya İlinin Morfografya Haritası,” F.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi. Coğrafya Bölümü Lisans Tezi, Elazığ.
- Akkan, E. (1963) “Erzincan Ovasının İklim Özellikleri,” a t/. D.T.C. Fak. Der. Cilt: XXI, S: 3-4, Ankara
- Akpınar, E. (2005) “2000 Genel Nüfus Sayımına Eleştirel Bir Bakış: Erzincan Örneği”, Doğu Coğrafya Dergisi. 14: 31-47.
- Aksüt, Kemali. A. (1992) “Erzincan Tarihi (Tarihi, Coğrafi, Toplumsal, Etnografi, İdari, İhsai İnceleme Araştırma Tecrübesi),” 2. Baskı, İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Akyazı, M. (1991) “Zile (Tokat) Yöresinin Jeolojik ve Paleontolojik Özellikleri,” Cumhuriyet Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Jeoloji Mühendisliği Bölümü Yüksek Lisans Tezi (Yayımlanmamış), S: 93, Sivas.
- Akyazı, M. ve Tunç, M. (1992) “Zile (Tokat) Yöresinin Stratigrafisi,” Tjk Bülteni. Cilt. 35/2, Sayı: 36-42.
- Akyol, İ. H. (1945) “Atmosfer Sarsımları ve Türkiye’de Hava Tipleri,” Türk Coğ. Der. Yıl: 3, S: 7-8, Ankara.
- Akyol, İ. H. (1944) “Türkiye’de Basınç Rüzgarlar ve Yağış Rejimi,” Türk Coğ. Der. Yıl: 2, S: 5-6, Ankara.

- Alp, S. (1972) "Amasya Yöresinin Jeolojisi," İ.Ü. Fen Fakültesi Monografileri. Sayı: 22, S: 10.
- Altınlı, I. E. (1973) "Orta Sakarya Jeolojisi," Cumhuriyetin 50. Yılı Yerbilimleri Kongresi. MTA Yayınları, 159-191, Ankara.
- Ardos, M. (1971) "Aşınım Satırları ve Peneplenlerle Münasebetleri," Jeomorfoloji Der. Sayı: 3, S: 44-53.
- Arkot, B. (1972) "Doğu Anadolu'nun Coğrafi Özellikleri," Atatürk Üniversitesi Edebiyat. Fakültesi Arş. Der. Sayı: 5, S: 111-118
- Arpat, E. ve Şaroğlu, F. (1975) "Türkiye'de Bazı Önemli Genç Tektonik Olaylar," Türkiye Jeo. Kur. Bült. 18/1,91-101.
- Atalay, İ. (1991) "Genel Beşeri ve İktisadi Coğrafya," Ankara: 1. Baskı, Yeniçağ Basım Yayım San. Ve Tic. Ltd. Şti.
- Atalay, İ. (1972) "Devrez Çayı Havzasında Toprak Erozyonu Problemleri," Jeomorfoloji Der. Sayı: 4, Ankara.
- Atalay, İ. (1975) "Sultan Dağları'nda Toprak Erozyonu Araştırmaları," Türk Coğrafya Dergisi. Yıl: XXII-XXIII, Sayı: 26, İstanbul.
- Atalay, İ. (1977) "Sultan Dağları ile Akşehir ve Eber Gölleri Havzalarının Strüktürel, Jeomorfolojik ve Toprak Erozyonu Etüdü," Atatürk Üniversitesi Yay. No: 500, Erzurum.
- Atalay, İ. (1980) "Gediz Nehri Havzasında Toprak Erozyonu Problemleri Üzerine Bir Araştırma," Jeomorfoloji Dergisi. Sayı: 9, Ankara.
- Atalay, Z. (2001) "Amasya Yöresi'ndeki Linyitli Çeltek Formasyonunun Stratigrafisi, Fasiyes ve Çökeltme Ortamı Özellikleri," Türkiye Jeoloji Bülteni. Cilt 44, Sayı 2, S:1-22.
- Başbüyük, A. (2001) "Erzincan İlinde Nüfusun Yaş ve Cinsiyet Yapısı Hakkında Bir Değerlendirme", Atatürk Üniversitesi. Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, 3 (2).
- Baykal, F. (1947) "Zile-Tokat-Yıldızeli Bölgesinin Jeolojisi," İ.Ü. Fen Fakültesi Mecmuası. Seri: b, c. XII, Sayı: 3, S: 19,

- Blumenthal, M. (1950) "Beitrage Zur Géologie der Landschaften Ammiitelcren und Unteren Yeşilirmak," MTA Yayınları. Seri. D. No: 4, S: 183.
- Bilgin, A. (1989) "Yerleşme Alanlarının Seçiminde Jeomorfoloji", Jeomorfoloji Dergisi. Sayı:17, S: 35-41.
- Bilgin, T. (1986) "Genel Kartografya II," İstanbul Üniv. Yay. No: 1676, İstanbul.
- Bingöl, E. (1976) "Batı Anadolu'nun Jeotektonik Evrimi," MTA Der. 86, 14-34, Ankara.
- Boyraz, Z. (1997) "Hekimhan'ın Kuruluşu, Gelişmesi ve Fonksiyonları," Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bölgesel Coğrafya Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi (yayınlanmamış), Elazığ.
- Bulut, İ. (1992) "Beşeri ve İktisadi Coğrafya Açısından bir Araştırma; Erbaa Ovası ve Çevresi," Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi (basılmamış), Erzurum.
- Çetin E. (2013) "Tanzimat'tan II. Meşrutiyet'e Hüdavendigâr Vilayetinde Karayolu Yapım Çalışmaları," Turkish Studies-İnternational Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic. Volume: 8/7 Summer 2013, Page: 65-81, Ankara-Turkey.
- Çölaşan, Ü.E. (1960) "Türkiye İklimi, Ankara Kazova'nın İklim Özellikleri" 251
- Darkot, B. (1943) "Türkiye'de Yağışların Dağılışı," Türk Coğ. Der. Yıl: 1, S: 2, Ankara.
- Demirel, A. (1994) "Kale Ovası (Malatya) ve Çevresinin Mevzii Coğrafyası," Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bölgesel Coğrafya Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi (yayınlanmamış), Elazığ.
- Doğanay, H. (1991) "Demografya (Nüfus Bilimi)," İkinci Baskı, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Yayını. Erzurum.
- Doğanay, H. (1991) "Türkiye'de İç Göçler ve Başlıca Sorunları," Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi. Dergi 2.
- Doğanay, H. (1994) "Türkiye Beşeri Coğrafyası," Gazi Büro Kitapevi. Ankara.

- Dönmez, Y. (1979) “Umumi Klimatoloji ve İklim Çalışmaları,” İstanbul Üniversitesi Yay. No: 2506, İstanbul.
- Elibüyük, M. (1978) “Malatya Çevresinde Coğrafi Olayların Kartografik Çizimi Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Sosyal Bilgiler Enstitüsü. (basılmamış doktora tezi), Ankara.
- Elibüyük, M. (1994) “Malatya Coğrafyası”, Malatya Kültür Dergisi. Sayı: 2, S: 1-12.
- Erentöz, C. (1950) “Türkiye Jeoloji Haritası 1: 100.000 Ölçekli Reşadiye 44-2 Paftası,” MTA Yayınları. (yayımlanmamış), Ankara.
- Erinç, S. (1953) “Doğu Anadolu Coğrafyası,” İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları. No: 15, Yay. No: 572, İstanbul.
- Erinç, S. (1993) “Türkiye Fiziki Coğrafyasının Ana Çizgileri,” İstanbul Üniversitesi Deniz bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bült. S:10, İstanbul.
- Erinç, S. (1969) “Klimatoloji ve Metotları,” İstanbul Üniversitesi. Yay. No: 994, İstanbul.
- Erol, O. (1963) “Haymana Güneyi ve Kurakçöl Havzası Çevresinde Coğrafya Araştırmaları,” Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi. Cilt: XXI, Sayı: 1-2, Ankara.
- Erol, O. (1964) “Genel Klimatoloji,” A.Ü. D.T.C. Fak. Yay. No: 155, Ankara.
- Ertin, G. (1991) “Yerleşim Birimlerinin Evrimi Hakkın da Gebze,” İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni. S: 137-147, İstanbul.
- Fidan, N. (2004) “Bursa’da Donatı Alanları,” Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğü Donatı Raporu.
- Gedik, A. Ercan, T. ve Korkmaz, S. (1983) “Orta Karadeniz (Samsun-Sinop) Havzasının Jeolojisi ve Volkanik Kayaçların Petrolojisi,” MTA Dergisi. 99/100, 34-51.

- Gedikoğlu, T. (2005) "Avrupa Birliği S¼recinde T¼rk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve z¼m nerileri," Mersin Üniversitesi Eğitim Fak¼ltesi Dergisi. Haziran 2005, Cilt: 1, Sayı: 1, S: 66-80,Mersin.
- Gottman, J. (1976) "Ŗehirsel Merkeziyetin GeliŖmesi," İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstit¼s¼ Yayınları. (eviren: N. zg¼), No: 80.
- Gökçe, A. (1983). "Turhal Antimon Yataklarının Maden Jeolojisi," H,. Doktora Tezi (yayımlanmamıŖ).
- Gökçen, A. (1990) "Kalkınmada ncelikli Yörelerde Uygulanan GeliŖme Politikalar," İ.. İktisat Fak¼ltesi Mecmuası. S¼leyman Barda'ya armağan. İstanbul, 1990, S: 364-390.
- Göksu, E. (1960) "1: 500.000 lekli T¼rkiye Jeoloji Haritası, Samsun Paftası," MTA Yay. Ankara.
- Güney, S. (1977) "Ŗehir Coğrafyası," İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak¼ltesi. Yayınlanan No: 2274, Coğrafya Enstit¼s¼ Yayınlanan No: 91.
- Gzen, S. (1977) "K¼¼k Menderes Havzasında Arazi KullanılıŖ ve Sınıflandırılması," İ.. Yay, No: 2396, İstanbul.
- Gzen, S. (1997) "Arazi Kullanılması ve Değerlendirilmesinin Coğrafi Yönden Tetkiki", İ..C.E. Der. Sayı: 20-21, S: 169-180, İstanbul.
- G¼lüks¼z, G. Ve G¼lüks¼z, Y. (1983) "Kırsal Yapı," Cumhuriyet Dönemi T¼rkiye Ansiklopedisi. v: 1240-1253, Ankara.
- G¼nek, H. (1991) "Doğu Anadolu Akarsularının Hidrografik zellikleri," Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstit¼s¼. Doktora Semineri (yayımlanmamıŖ), Elazığ.
- G¼nek, H. (1994) "Darende Ovası ve G¼r¼n evresinin Fiziki Coğrafyası," Fırat Üniv. Sos. Bil. Enstit¼s¼. Fiziki Coğrafya Ana Bilim Dalı Doktora Tezi (yayımlanmamıŖ), Elazığ.
- G¼ngrd¼, E. (1988) "Hatay'da YerleŖme, N¼fus ve Ziraat İliŖkileri," Ankara: Gazi Üniversitesi. Gazi Eğitim Fak¼ltesi Dergisi, IV, 1.

- Güngördü, E. (1900) “Kırşehir'in Kuruluşu Gelişmesi ve Fonksiyon Alanları,” Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Güngördü, E. (1993) “Coğrafyada Veri Toplama ve Değerlendirme Metodu,” Ankara: Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Matbaası Eğitim Bölümü.
- Güngördü, E. (1994) “Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası,” Ankara: İdeal Copy Matbaası.
- Güngördü, E. (2011) “Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası,” Nobel Yayın Dağıtım.
- Gürsoy, C. R. (1950) “Samsun Gerisinde Karadeniz İntikal İklimi,” Ankara Üniversitesi D.T.C.F Der. Cilt: 8, Sayı: 1-2, Ankara.
- Gürsoy, C.R. (1950) “Samsun Gerisinde Karadeniz İntikal İklimi,” A.Ü. D.T.C. Fak. Der. Cilt: VIII, S: 1-2, Ankara.
- Işık, A. (1998) “Malatya 1830-1919,” Kurtiş Matbaacılık, İstanbul.
- İnan, N. ve İnan, S. (1990) “Gürlevik (Sivas) Kireçtaşlarının Özellikleri ve Önerilen Yeni İsim: Tecer Formasyonu,” Türkiye Jeo. Bült. 33, 1,51-56, Ankara.
- İnan, S. (1979) “Niksar-Erbaa (Tokat) Arasının Jeolojisi,” MTA Jeo. Etüd. Dai. Küt. Rap. 126 (yayımlanmamış), Ankara.
- İzbırak, R. (1984) “Türkiye,” Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Karaalioğlu, B. (1977) “Tokat-Kazova ve Turhal Ovaları Hidrojeolojik Etüt Raporu,” DSİ Genel Müd. Yay. Ankara.
- Karabağ, S. ve Şahin, S. (2009) “Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası,” 2. Baskı, Gazi Kitabevi Ltd. Şti. Ankara.
- Karaboran, H.H. (1980) “Kentlerin Tiplendirilmesi Sorunu, Bölgesel Kent,” Ankara: Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi. Coğrafya Araştırma Dergisi, Sayı: 9, No: 9.

- Karadođan, S. (1999) "Kuruluş Yeri Açısından Malatya Şehri ve Yakın evresinin Jeomorfolojisi," F.Ü. Fen-Edebiyat Fakóltesi. Coğrafya Bölümü Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.
- Karakaş, E. (1996) "Merkezi Fonksiyonları Açısından Ağın-Arapgir ve Kemaliye İlçeleri," Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Beşeri Coğrafya Anabilim Dalı Doktora Tezi (yayınlanmamış), Elazığ.
- Kaya, E. (1993) "I. Dünya Savaşında Erzurum ve çevresinden Göç Eden Müslümanların Dönüşleri ve İskanı," Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Keçer, M. (1990) "Kıtasal Alandaki Aktif Plaka Sınırının Őekillenmesine Bir Örnek: Erbaa-Niksar Havzası ve Jeomorfolojik Evrimi," Jeomorfoloji Dergisi. 18, 11-18, Ankara.
- Keleş, R. (1962) "Türkiye'de Köylü Nüfus ve Şehirlere Akın," V. Őehircilik ve İskan Haftası Konf. A.Ü.S.B. Fak. No: 139-121, İskan ve Őehircilik Enst. Yay. No: 9, S: 9-58, Ankara. Enst. (Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum.
- Keleş, R. (1990) "Kentleşme Politikası," İmge Kitabevi Yayınları. Ankara.
- Ketin, I. ve Gümüş, O. (1962) "Sinop, Ayancık ve Güneyinde, III. Bölgeye Dahil Sahaların Jeolojisi Hakkında Rapor," 1-11, TPAO Arama Grubu Rap. 213 (yayımlanmamış), Ankara.
- Kırımhan, M. (1987) "Malatya İli Tarım Potansiyeli, Kullanım Amaçları ve Ülke Ekonomisindeki Yeri," Tabiat ve İnsan Dergisi. Türkiye Tabiatını Koruma Derneği Yay. Yıl: 21, S:1, Ankara.
- Kırımhan, M. (1989) "Malatya İlinde Turizm Faaliyetleri ve İl Ekonomisindeki Önemi," Tabiat ve İnsan Dergisi. Türkiye Tabiatını Koruma Derneği Yay. Yıl: 23, S: 4, Ankara.
- Kırımhan, M. (1990) "Battalgazi'de (Eski Malatya) Nüfus ve Yerleşme", F.Ü. Sos. Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış), Elazığ.
- Kolukısa, E.A. (2004) "Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği", Aydan Yayıncılık, Ankara

- Kolukısa, E.A. (1996) "Coğrafya Öğretimi", Tekışık Matbaası, Ankara
- Kurter, A. (1979) "Türkiye'nin Morfo Klimatik Bölgeleri," İ.Ü. Yay. No: 2585, Edb. Fak. Coğ. Enst. Yay. No: 106, İstanbul.
- Kurter, A. (1971) "Kastamonu ve Çevresinin İklimi," İst. Üniv. Yay. No: 1627, İstanbul.
- Mater, B. (1998) "Toprak Coğrafyası," Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Memiş, E. (1995) "Eskiçağ Türkiye Tarihi," Öz Eğitim Yay. No: 5, Konya.
- Nişancı, A. (1989) "Orta Karadeniz Bölümünde Mevsimlik Hava Tipleri Bakımından Önemli Devreler," Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu, Coğrafya Araştırma Der. Cilt: 1, Sayı: 1, Ankara.
- Özcan, A. ve Aksay, A. (1996) "Tokat-Turhal-Almus-Çamlıbel Dolayının Jeolojisi," MTA Genel Müd. Jeoloji Etütleri Dairesi Yay. Derleme No: 9972, Ankara.
- Özçağlar, A. (1988) "Kazova'nın Coğrafyası" Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi (basılmamış), Ankara.
- Özçağlar, A. (1989) "Zile-Turhal Yöresi'nin Morfografik Özellikleri," Coğrafya Araştırmaları Dergisi, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu Yay. Cilt: 1, Sayı: 1, Ankara.
- Özçağlar, A. (1992) "Kazova'nın İklim Özellikleri," Ankara Üniversitesi. D.T.C.F Dergisi. Cilt: XXXV, Sayı: 1 (1991'den ayrı basım), Ankara.
- Özçağlar, A. (1998) "Türkiye'de Tarım Alanlarının Coğrafi Dağılışının Doğal Çevre ile İlişkisi," C.A. Der. Sayı: 11, S: 131-151, Ankara.
- Özdemir, Ü. (2011) "Safranbolu'nun Kültürel Miras Kaynakları ve Koruması," Doğu Coğrafya Dergisi. Sayı: 26, S: 129-143, Konya.
- Özdemir, Ü. (2006) "Sosyal ve Ekonomik Yönden Az gelişmiş Bir İlçe: Eskipazar," Aktif Yayınevi. İstanbul.

- Özgüç, N. (1987) “Türkiye’de Sanayi Faaliyetlerinin Gelişmesi, Yapısı ve Dağılışı,” İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Dergisi. Sayı 2, S: 35-70 İstanbul.
- Sergün, Ü. (1994) “Türkiye’de Kırsal Nüfusunun Yükselti Kademelerine Göre Dağılışı,” İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bült. Sayı: 11, No: 11, S: 17-23
- Sür, A. (1977) “Alanya'nın İklimi,” A.Ü.D.T.C. Fak. Yay. No: 270, Ankara.
- Şabudak, Ö. (2014) “Osmanlı’dan Günümüze Hanlar Bölgesi’nin Mimari ve İktisadi Dönüşümü,” Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic. Volume: 9/1 Winter 2014, Page: 509-520, Ankara-Turkey.
- Şahin, C. (1985) “Aşımın Yüzeylerinin Türkiye’de Tarım Alanı Olarak Önemi,” Jeomorfoloji Dergisi. Sayı: 13, S: 15-22, Ankara.
- Şahin, C. (1982) “Yarıntı Erozyonu, Çevre-İnsan,” Bilim ve Teknik Dergisi. Sayı: 175, Ankara.
- Şahin, C. (1987) “Erozyon-Toprak Erozyonu, Yarıntı (Gully) Erozyonu,” Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fak. Der. Cilt: 3, Sayı: 1, Ankara.
- Şahin, S.(2007) “Geçmiş, Günümüz ve Gelecekte Nüfus Gerçeği,” Türkiye Gazi Kitabevi.
- Tekeli, İ. (1998) “Türkiye’de İç Göç Sorunsalı Yeniden Tanımlama Aşamasına Geldi,” İstanbul: Türkiye’de İç Göç Konferansı. Bolu-Gerede, 6-8 Haziran 1997, Türkiye Ekonomik ve Tarih Vakfı.
- Timor, A. N. (1992) “Orta Büyüklükteki Şehirler ve Lüleburgaz Örneği,”
- Tuçdilek, N. (1985) “Türkiye’de Reliyef Şekilleri ve Arazi Kullanımı,” İstanbul Üniversitesi Deniz. Bil. ve Coğrafya. Enstitüsü. Yay. No:5, İstanbul.
- Tuncel, M. (1974-1977) “Türkiye’de Yer Değiştiren Şehirler Hakkında Bir İlk Not,” İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi. 20-21: 119-128.

- Tuncel, M. (1977) “Şehir Yerleşmelerinde Kuruluş Yerinin Fonksiyonel Sürekliliğe Etkisi Üzerine Bir Deneme: İzmit,” İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi. 22: 93-97.
- Turan, O. (1980) “Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi,” İstanbul: Nakışlar Yayınevi. No: 27.
- Turhal Kaymakamlığı (2012-2013) “Tokat İli Turhal Kaymakamlığı Brifing Dosyası,” Turhal Kaymakamlığı, Tokat.
- Turhal Belediyesi (2010) "İmar Planı Raporları" Turhal Belediyesi, Tokat
- Tümertekin, E. (1957) “Türkiye Sanayisinin Bünyesi ve Dağılışı (Structure and Distribution of Manufacturing Industries in Turkey),” Türk Coğrafya Dergisi. No: 17: 24-50.
- Tümertekin, E. (1968) “Türkiye’de İç Göçler,” İstanbul: İstanbul Üniversitesi. Yayın No: 1371, Coğrafya Enstitüsü Yayın No: 54.
- Tümertekin E. (1969) “Sanayi Coğrafyası,” (3.Baskı) İ.Ü. Coğrafya. Enstitüsü Yayınları. No: 22, İstanbul.
- Tümertekin E. (1977) “Boğaziçi’nde Coğrafi Görünümü Değiştiren Bir Faktör Olarak Sanayi,” İstanbul Üniversitesi. Coğrafya Enstitüsü Der. Sayı: 20-21, S: 41-70, İstanbul.
- Tümertekin, E. (1994) “Beşeri Coğrafya’ya Giriş (Üçüncü Baskı),” İstanbul: İstanbul Üniversitesi. Yayın No: 3819.
- Uğur A. (2004) “ Türkiye’nin Dış Ticaretinde Tekstil-Giyim Sektörünün Yeri ve Yeni Rekabet Dönemi,” Ankara Üniversitesi. Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi, Coğrafi Bilimler Der. Cilt: 2, Sayı: 2, S: 27-54, Ankara.
- Uzun, A. (1996) “Masat Çayı Havzası Topraklarının Genel Özellikleri ve Başlıca Sorunları,” Akademik Açı. 1996/2, Samsun.
- Yaşar O. (1998) “Erbaa ve Niksar Ovalarında Amaç Dışı Arazi Kullanımı ve Bunlar İçinde Toprak Sanayinin Yeri,” Türk Coğrafya Dergisi. Sayı: 33, S: 137-149, İstanbul.

- Yavi, E. (1994) “Doğu Anadolu Bölgesi’nin Geri Kalmışlığı Üzerine bir Derleme (Doğu Anadolu ve Erzincan),” Ankara: T.C. Erzincan Valiliği.
- Yener, S. (1977) “1965-70 Döneminde İller Arası Göç Edenlerin Nitelikleri,” Ankara: DPT. Yayım No: 1528.
- Yiğit, A., Hayli, S. ve Karakaş, E. (1995) “Doğu Anadolu Bölgesindeki İl ve İlçe Merkezlerinin Fonksiyonel Özellikleri,” F.Ü. Sos. Bil. Dergisi. Cilt: 7, S:1-2, Elazığ.
- Yinanç, R. ve Elibüyük, M. (1983) “Kanuni Devri Malatya Tahrir Defteri (1560),” Gazi Üniversitesi. Yay. No: 31, Gazi Eğitim Fakültesi. Yay. No: 1, Ankara.
- Yücel, T. (1960) “Türkiye’de Şehirleşme Hareketleri ve Şehirler,” Türk Coğrafya Dergisi. Sayı: 20, S: 23-35, İstanbul.
- Yücel, T. (1988) “Türkiye’de Kır Yerleşme Tipleri,” Türk Kültürü Arş. 26/1, s.61- 69, Ankara.
- Yücel, T. (1995) “Türkiye’nin Kır Yerleşmeleri ve Tipleri Üzerine Yeni Görüşler,” Türk Kültürü Arş. 31/1-2, S: 447-469, Ankara.
- Yüceşahîn, M.M. (1996) “Türkiye’de İllere Göre Cinsiyet Oranları,” Ankara: Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi. Sayı: 5.
- Zeybek H. İ. (2010) “Turhal Ovası Doğal Ortam Özellikleri,” Çantay Yayıncılık. İstanbul.

ÖZET

TURHAL (TOKAT) İLÇESİ'NDE NÜFUS VE YERLEŞME

GÖK Mesut

Yüksek Lisans Tezi, Coğrafya Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ersin GÜNGÖRDÜ

Araştırma sahamız Karadeniz Bölgesi'nin Orta Karadeniz Bölümü'nde Yeşilirmak havzası kenarında, bir çöküntü havzasına kurulmuş olup kendisine bağlı 52 köyden oluşmaktadır. 1930 yılından önce merkeze bağlı bir bucak yerleşmesiyken 1928 yılında demiryolu ve 1933 yılında açılan şeker fabrikası ile iktisadi açıdan gelişmeye başlamıştır. 1944 yılında ilçe merkezi olmasıyla birlikte idari açıdan da bir merkez olan Turhal'da nüfus hızla artmış, artan nüfusa bağlı olarak yeni yerleşim alanları meydana gelmiştir. Geçmişte tarımsal iktisadi faaliyetlerin geliştiği Turhal'da iktisadi faaliyetlere sanayi de eklenmiş ve göçlerle birlikte büyük bir ilçe haline gelmiştir. Araştırma sahamızı oluşturan Turhal KAF üzerine kurulmuş, etrafı dağlık ve platoluk sahalarla çevrilmiştir. Bu dağlık ve platoluk sahalar Yeşilirmak ve kolları tarafından parçalanarak çeşitlik jeomorfolojik birimler meydana getirmişlerdir. Bu farklı jeomorfolojik birimler üzerinde farklı yerleşmeler kurulmuştur. KAF üzerine kurulmuş ova yerleşmesi olan Turhal'da meydana gelen demografik gelişme iktisadi faaliyetlerle desteklenememiş, buna bağlı olarak hızlı gelişen şehirlerin yaşadığı sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Bu sorunların çözümü için ilk olarak gıdaya dayalı sanayi kollarına ağırlık verilmelidir. Şehrin gelecekteki yaşayacağı sıkıntılar önceden tespit edilmeli, gelecek şimdiden planlanmalıdır.

Arşiv Kayıt Bilgileri :

Tezin Adı : TURHAL (TOKAT) İLÇESİ'NDE NÜFUS VE
YERLEŞME

Tezin Yazarı : Mesut GÖK

Tezin Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Ersin GÜNGÖRDÜ

Tezin Konumu : Yüksek Lisans

Tezin Tarihi : 19.01.2015

Tezin Alanı : Coğrafya Ana Bilim Dalı

Tezin Yeri : KBÜSBE-KARABÜK

Anahtar Sözcükler : Coğrafya, Beşeri Coğrafya, Nüfus, Yerleşme, Şehir, Göç,
Sanayi, Köyler,

ABSTRACT

TURHAL (TOKAT) IN DISTRICT POPULATION AND SETTLEMENT

GÖK MESUT

Master Thesis, Department of Geography

Advisor : Yrd. Doç. Dr. Ersin GÜNGÖRDÜ

Our research fields is at the edge of the central black sea Yesilirmak (green river) basin, depression basin of yesilirmak has been established, attached to 52 consist of the village. Before 1930 when a parish attached to the settlement, in 1928 railway and, opened in 1933 aspects of sugar factory in economic development has been started. I'm 1944 along with being administrative center of the country in terms of population, which has been increased rapidly in a central and growing population of Turhal depending on the new residential areas have ocured. İn Turhal development of agricultural ekonomik activity in the past has been a major industry and immigration has been a huge district. Based on our research field. Turhal KAF is surrounded by mountain's and plateau field, this mountain and plataue areas get fragmented apart by the geomorghological units by Yesilirmak have created regional diversity. The different geomorghological units on different settlements were established on KAF. KAF built on Plains settlement of demographic development occuring in economic activities launched at Turhal, accordingly is a fast growing city has faced problems. Be the first to solve these problems based on the food industry should be given the weigts on your arms. The city future must be determined before the troubles to face with, future should be planned in advance

Archive Record Information :

Thesis Name : TURHAL (TOKAT) IN DISTRICT POPULATION
AND SETTLEMENT

Author : Mesut GÖK

Advisor : Yrd. Doç. Dr. Ersin GÜNGÖRDÜ

Thesis Type : Master Thesis

Date of Thesis : 19.01.2015

Place of Thesis : Department of Geography

Keywords : **Geography, Human Geography, Population,
Settlement, City, Immigration, Industry, Villages**

ÖZGEÇMİŞ

Mesut Gök 01.07.1987 tarihinde Turhal da doğdu. Turhal Atatürk Lisesinde ortaöğrenimini tamamladı. 2012 yılında Fırat Üniversitesi Coğrafya bölümü Beşeri ve İktisadi Coğrafya Ana Bilim Dalından mezun oldu. Yükseköğrenimini tamamladıktan sonra Avrupa gençlik programları kapsamında 6 ay Makedonya'da bulundu. 2015 yılında Karabük Üniversitesi Coğrafya bölümünde yüksek lisansını tamamladı. Yabancı dil olarak iyi derecede İngilizce bilen Mesut Gök orta düzeyde Makedonca bilmektedir. Balkanlarla ilgili araştırmalar yapan Mesut Gök'ün tam metin olarak yayınlanmış Konferans bildirisi bulunmaktadır. Bu bildiriye ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur.

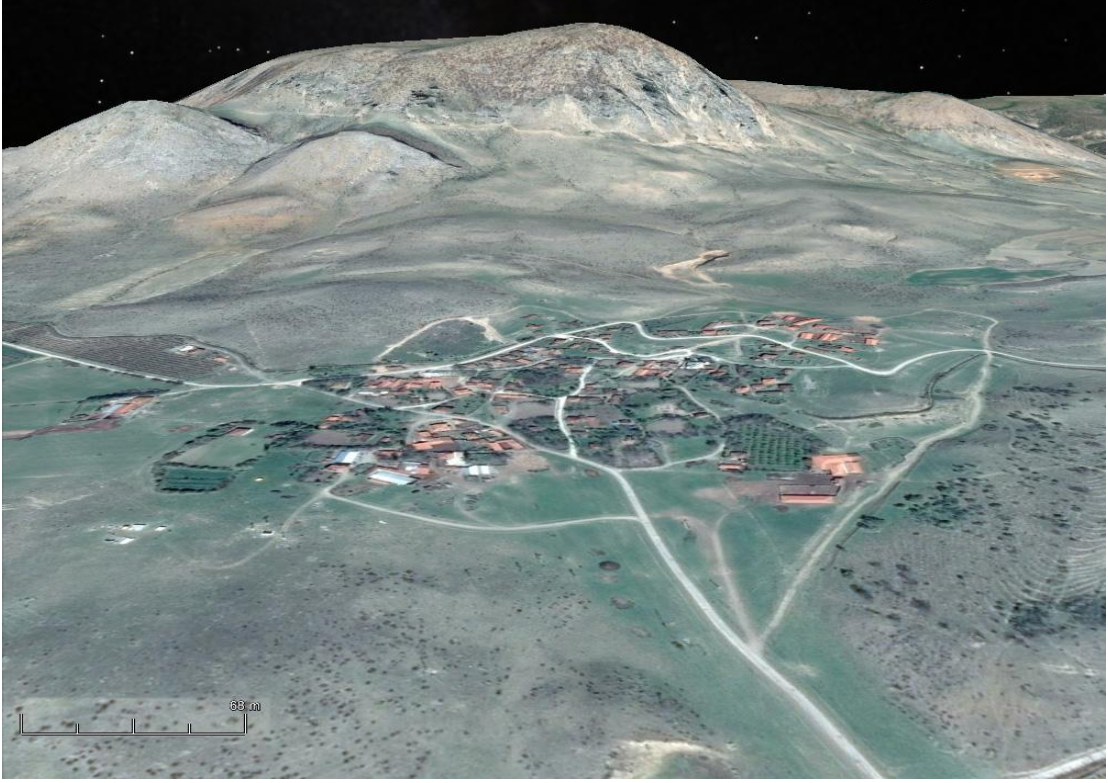
Hoş, Y. B., Gök M., 2013. "Geographical Analysis of Circassian Settlements in Balkans" International Conference on Education, Culture and Identity held at IUS (International University of Sarajevo) 6-8 July 2013.

Fotoğraf 6: Ağcaşar Köyü

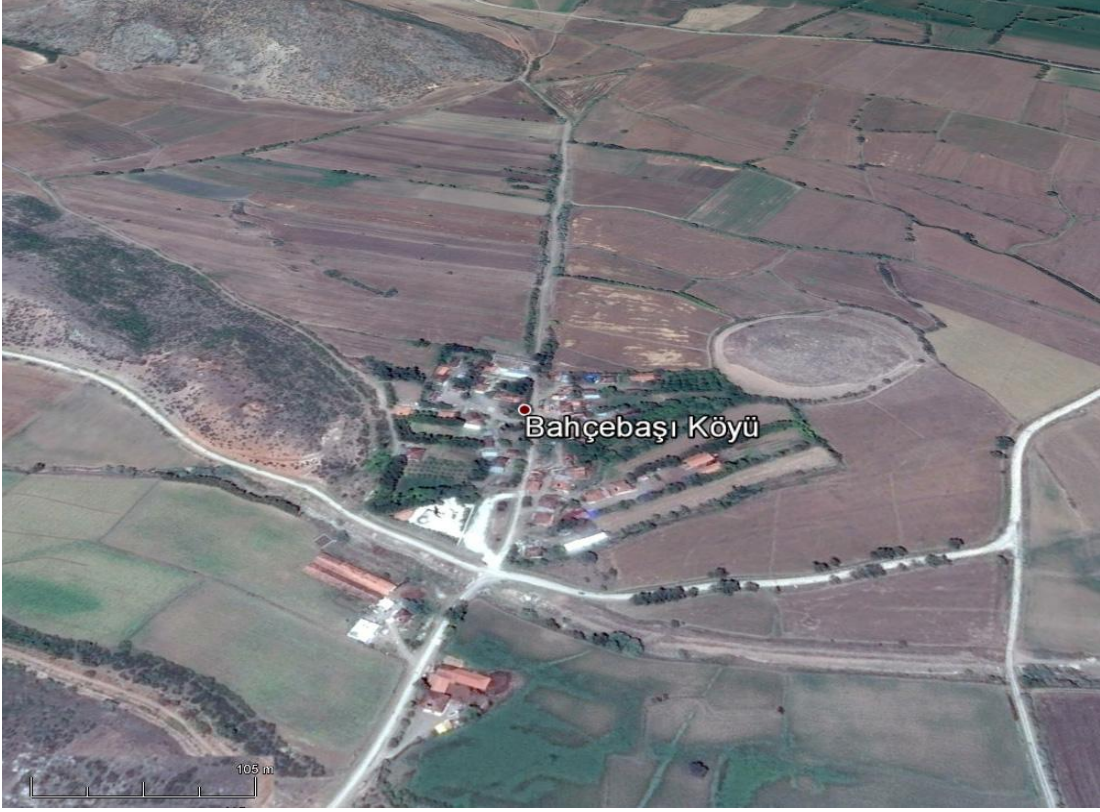
Fotoğraf 7: Akçatarla Köyü

Fotoğraf 8: Arzupınar Köyü

Fotoğraf 9: Ataköy Köyü

Fotoğraf 10: Bahçebaşı Köyü

Fotoğraf 11: Buzluk Köyü

Fotoğraf 12: Çamlıca Köyü

Fotoğraf 13: Çaylı Köyü

Fotoğraf 14: Çivril Köyü

Fotoğraf 15: Erikli Tekke Köyü

Fotoğraf 16: Gümüştöpe Köyü

Fotoğraf 17: Hasanlı Köyü

Fotoğraf 18: Kamalı Köyü

Fotoğraf 19: Kazancı Köyü

Fotoğraf 20: Kızkaya Köyü

Fotoğraf 21: Kuşoturağı Köyü

Fotoğraf 22: Ormanözü Köyü

Fotoğraf 23: Samurçay Köyü

Fotoğraf 24: Sarıkaya Köyü

Fotoğraf 25: Sütluce Köyü

Fotoğraf 26: Taşlıhöyük Köyü

Fotoğraf 27: Tatlıcak Köyü

Fotoğraf 28: Uluöz Köyü

Fotoğraf 29: Ulutepe Köyü